

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

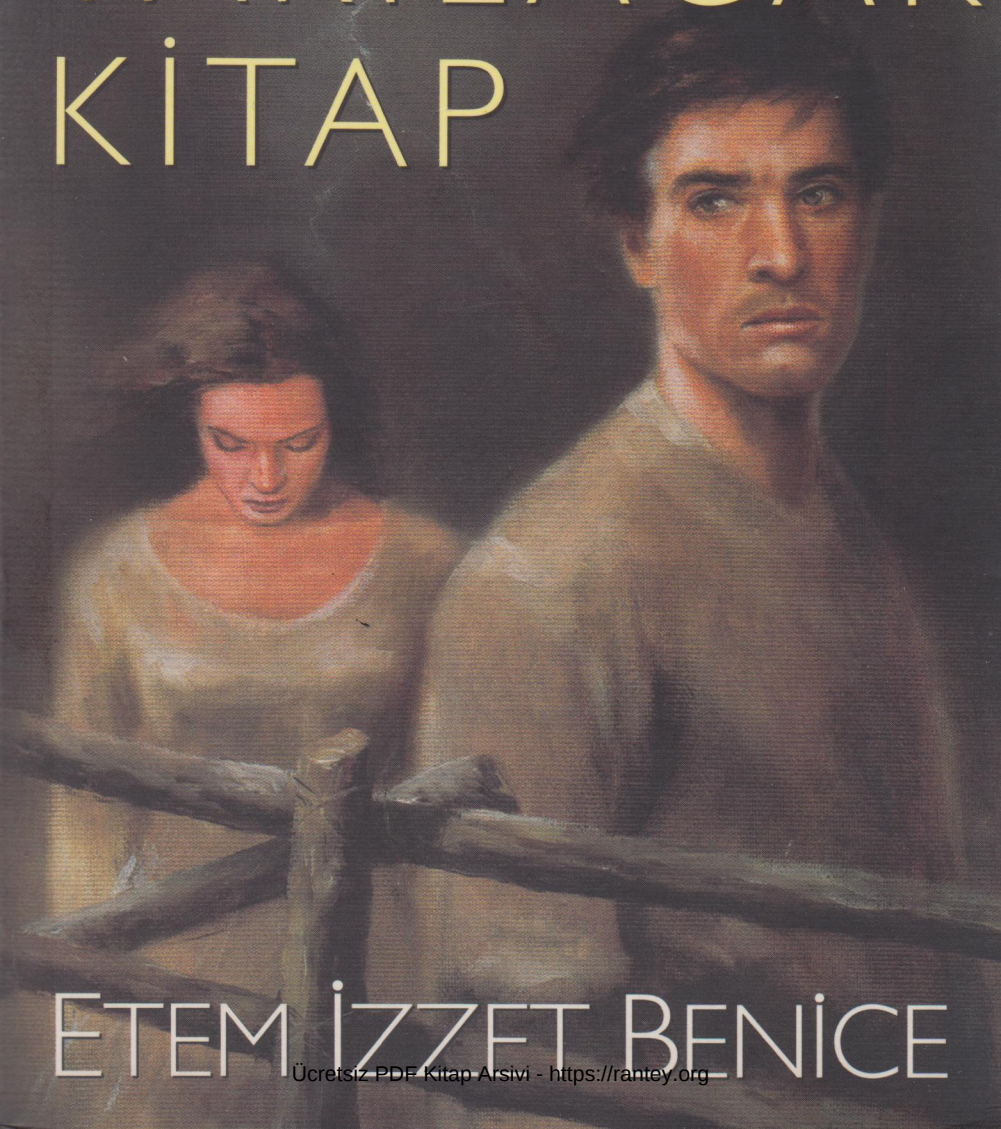
<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

YAKILACAK KİTAP

ETEM İZZET BENİCE

Yakılacak Kitap
Etem İzzet Benice

YAKILACAK KİTAP

Yazan: Etem İzzet BENİCE

Yayına hazırlayan: Selim İLERİ

Yayın hakları: © Doğan Kitapçılık AŞ

Yenileştirilmiş 1. baskı / eylül 2002 / ISBN 975-293-039-5

Bu kitabın 1. baskısı 1 500 adet yapılmıştır.

Kapak illüstrasyonu: Esat TEKAND

Kapak tasarımı: DPN Design

Baskı: Şefik Matbaası

Kitaba katkılarından dolayı **Milliyet** gazetesine teşekkür ederiz.

Doğan Kitapçılık AŞ Hürriyet Medya Towers, 34544 Güneşli-İSTANBUL

Tel. (212) 677 06 20 - 677 07 39 Faks (212) 677 07 49
Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://ranter.org>

Yakılacak Kitap

Etem İzzet Benice

Yayına hazırlayan
Selim İleri

Bu kitap yakılmalı mı?!

Etem İzzet Benice'nin *Yakılacak Kitap* romanıyla yüz yüze gelmem herhangi bir kitabevinin camekânında ya da raflarında olmadı. Bu konuda belleğim beni yanıltmıyor.

Çünkü o sıralarda, kitap kurdu olduğum, dünyayı, yaşamı kitaplardan, özellikle romanlardan algılamaya çalıştığım yeniyetmelik yıllarımda *Yakılacak Kitap* ortalarda görünmezdi.

Bir romanla bir sinema dergisinde karşılaştığınız oldu mu?

Benim oldu: *Yakılacak Kitap*'ı haftalık *Artist* "mecmuası"nda gördüm. 1960'larda bir yıl, *Yakılacak Kitap* beyazperdeye aktarılmıyormuş. Başrollerde Leyla Sayar ile Tamer Yiğit oynuyor. Filmin yönetmeni Süreyya Duru. Bir dolu fotoğraf yayımlanmış.

Yakılacak Kitap adı ilgimi çekti. Çarpıcı addı, albenisi vardı.

Ne filmi seyredebildim ne de kitabı edinebildim. *Yakılacak Kitap* bende bir ad olarak yaşadı. Ta ki, 1960'ların sonuna doğru yeni basımına kadar.

Edebiyat tarihimiz, Cumhuriyet'in ilk yıllarında, çok okunan, sevilerek okunan romanları nitelendirirken "halk romanı" diyor. Halk romanlarının özelliklerini sıralarken, akıcı Türkçe'den, sürükleyici olay örgüsünden, halk hayatının renkli çizgilerinden söz açıyor.

Halk romanı deyişi, çok geçmeden “popüler roman”, “popüler edebiyat”la yer değiştirmiş. Nitelendirmişler aynı.

Daha sonra “aşk ve karasevda romanları”, en sonunda da “piyasa romanı” sözleri rağbet görür oluyor. Yani adlandırışta gitgide bir aşağılama söz konusu.

“Piyasa romanı”, “piyasa romancısı” denmesine oldum bittim öfkelenirim. Öyle gülünç bir aşağılayıştır ki bu, doğrudan doğruya, aşağılayıcıların bayağılığını dışa vurur.

Dahası, halkın severek okuduğu romanları aşağılamaya çalışırken, halkı da aşağılamaya kalkıştığımız ortaya çıkar...

Bizim piyasa romancılarımız (!) daha 1900’lerde Güzide Sabri’yle başlayarak, konuşulması, yazılması, irdelenmesi neredeyse yasak konulara ve temalara korkusuzca açmışlardır sayfalarını.

Güzide Sabri’nin 1905 tarihli *Ölmüş Bir Kadının Evrak-ı Metrukesi* romanı, “yasak aşk”ı hiç de ahlakdışı bulmaz. Böylece ahlakın geometrisi tartışılır hale gelecektir.

1926 ya da 1927 –kaynaklar iki ayrı yıl veriyor– tarihli *Yakılacak Kitap* kemikleşmiş, sofu ahlaka karşı bir isyan manifestosu sayılabilir.

Etem İzzet Benice o güne kadar pek az edebiyat adamımızın sorgulayabildiği “bekâret zarı”, “kız oğlan kızkılık” sorununa eğilmekte, doğa ile hayatın, yaşamak macerasının çeliştiği bir öyküde geleneksel ahlakı sorgulamaktadır.

İstanbul’da başlayıp vatan coğrafyasına açılan bu roman, adı bile simgesel Vicdan’ın güncesidir. Vicdan kimdir? Hangi acıları çekmiştir? Yaşam onu nerelere savurmuştur? Roman bu soruları yanıtlıyor elbette.

Ama bir yandan da geleneksel ahlakın “öcü” haline getirerek, kuşaklar boyu, kim bilir kaç genç kıza cana kıyıya kadar acılara itmiş bir sorunu **tesrih masasına yatırıyor**

Sorunun trajik yansımaları günleri, yılları içinde yaşadığımız yirmi birinci yüzyılda da sürüp gitmekte. Yalnız bizde değil, bütün kapalı iktisat ortamlarında. Bu açıdan *Yakılacak Kitap* güncelliğini koruyor.

Yakılacak Kitap'ın taşra sahneleri gerçekten halk yaşamından renklerle örülüdür. Taşranın dar dünyasındaki dedikodu, çekemezlik, başkasının hayatını gözetleyiş, ahlak bekçiliği gibi olgular romanda gerçekçi bir anlatımla karşımıza çıkıyor.

Edebiyat tarihçisi Tahir Alangu, Sabahattin Ali'nin ölmez eseri *Kuyucaklı Yusuf*'u yazarken *Çalılıkusu*'ndan ve *Yakılacak Kitap*'tan esinlerle yüklü olduğunu belirtiyor. *Yakılacak Kitap*'ın özellikle taşra sahneleriyle o yıllarda birçok okuru etkilediğini ileri sürüyor.

Yakılacak Kitap cinsel isteği kışkırtan, evet, apaçık kışkırtan sayfalarıyla da ilginç geldi bana. Çünkü Etem İzzet Benice bu sayfalarında natüralist denebilecek bir anlatımı tercih etse de, arka planda çok önemli bir ahlak ve toplum sorununu işlemiş. Cinselliği okur avlamak için kullanmaya gönül indirmemiş...

Selim İleri

Birinci bölüm

I

1 temmuz 1915

Nem kokan, loş, basık, çıplak bir oda. İçinde bir çocuk var. Yapayalnız. Kendi başına oynuyor... Biraz sonra, kapı açıldı: genç irisi, uzun boylu, siyah çarşafı, zayıf ve halsiz bir kadın odadan içeriye girdi. Beti benzi sapsarı. Belli ki, yoksul ve acılı.

Çocuk bu ölü benizli, bir deri, bir kemik kadını görünce bağırdı:
– Anne, açım... Ekmek getirdin mi?

Anne, gözlerini çocuğunun siyah, parlak gözlerine düğümleyerek koltuğunun altında sakladığı bakır tası çıkardı, yere attı; başı ve bütün vücudu rüzgâra tutulan bir saralı gövdesi gibi sallanarak cevap verdi:

– Hayır çocuğum... tası satamadım.

Sonra, bir an durdu. Çıplak, tamtakır odanın dört köşesini gözden geçirdi ve sözünü bitirdi:

– Kızım artık bugün, yarın, öbür gün hep açız...

Bu söylenişi, bahtsız kadının mezar gibi çukuruna gömülen ve yoksulluktan sararan gözlerinin gölgesi ışığında toplanan sıcak, kaynar yaşların yanaklarına boşanması izledi. Daha sonra, ayakta dolaşan bir ceset gibi takatsiz, titrek ve durgun çocuğuna doğru ilerledi; onu hızla, bütün gücüyle göğsüne bastırdı ve...

– Aç yavru... diye inledi.

Ve... çocuğunu göğsüne bastırıp bastırıp da kucağından tekrar

yere indirince duyarlığını yitiren, donuk, ağır bir yürüyüşle duvarın dibindeki lambayı aldı, bitkin bir sürüklenişle odadan çıktı. Karanlık bir koridora saptı. Orada başını açtı, saçlarını dağıttı, lambadaki gazı hep birden tepesine boşalttı, hemen tutuşturdu; saçları alevlendi ve birkaç dakika içinde koridor kıpkızıl oldu. Çocuk, kızılığa koştu, aleve sokuldu:

– Anne... Anne... diye haykırdı.

Fakat bu haykırış cevapsız kaldı. Genç irisi, uzun boylu, siyah çarşafı, zayıf, bir deri bir kemik kadın bir hamlede yandı, kül oldu. Bu sırada Aksaray Camii'nin minaresinden yatsı ezanı okunuyordu:

– Allahüekber... Allahüekber...

İşte bu ölüm; benim annemin ölümü. O çocuk da ben. Babamı hatırlamıyorum. Kimdi? Nerede, ne zaman öldü? Bilmiyorum.

Şimdi ben neyim, kimim?..

– Bir piç!..

Öyle mi? Yalan. Bu, beni çekemeyen, beş parmağı kara düşmanlarımla alnuma sürmek istedikleri ikinci leke. Vicdan, belki her şey olabilir. Fakat; bir yarı bakire, sonra da bir piç... olamaz. Buna imkân yok. Sade şu, yirmi üç sene evvelki ölüm, annemin ölümü bana:

– Piç... diyen dilleri taş eder.

Düşmanlarım, zengin ve türedi küçükhanımlar çok kuvvetli. Yenilmez bir inatla bana musallat oldular. Birer Cizvit, birer misyoner, birer softa çabasıyla önlerine çıkan herkese:

– Vicdan, piçtir... diyorlar.

Bu kelimeden artık dehşete düşüyorum. Bunda kasıt vardır. Bütün bir hayatın yıkılması, taptaze bir gencin yok edilmesi isteği var.

İnandırıyorlar da! Öyle ya, annesiz, babasız büyümüş ve hâlâ

kimsesiz bir genç kızın piç olduğuna kim inanmaz?.. Ama buna imkân var mı?.. Hiç, aç çocuğunu doyurmaktan ümidini kestiği anda, ilahî bir sezişle kendinden geçenlerin kulaklarına tapınağın yüksek minarelerinden:

– Allahüekber... çağrısını eriştiren ezan sesleri coşarken bütün gönlünü ve çocuğunu Allah'ın büyüklüğüne emanet ederek kendini cayır cayır yakan bir kadının kızı piç olabilir mi?.. Gerçek ben:

– Bir yarı bakireyim...

Bunu, bir ben, bir Tanrı, bir de o biliyoruz. Fakat bir piç olmak, böyle bilinmek hepsinden ağır.

Piç, bütün hayatı zehir eden kelime... Yaradılışın eline yapışan kuduz ve kara yaftası. Böyle bir kelimenin bana nitelik olmasına asla dayanamam. Bu maskara hayatın içinde taşıdığım ağır yük bana yeter. Üst tarafı kendilerinin, soylu ve kibar düşmanlarının olsun. Bir yoksulu, bir kendi başına kalmış yeryüzünde, bu derece kepaze etmek anlamsız. Ben ve onlar biriz. Yaradılış ayrılığına gerek yok.

* * *

Ama ilk önce ne tuhaf oldu? Öğretmen kürsünün üzerinden boyuna isimlerimizi okuyor, sınav notlarımızı söylüyordu.

– Sabiha Sadettin: kaldı.

– Güzin Burhan: kaldı.

– Nezzare Şükrü: geçti.

Sınıf dönen çok, geçen az... Son sınıftayız. Okulu bitiriyoruz. Öğretmen oluyoruz. Hepimiz heyecan içinde adımıza sıra gelmesini bekliyoruz. Öğretmen devam ediyor:

– Nesrin Ulvi: geçti.

– Şehdane Nuri: döndü.

– Süheyla Remzi: döndü.

– Vedia Cevdet: geçti.

Sıra bana geliyor. Dört beş isim ya var ya yok. Yüzüm mosmor oldu, sinirlerim katıldı. Fazla heyecan, ansızın bütün damarları kaplayan merak, insanı çileden çıkarıyor, başkalaştırıyor. Hele, öğretmen:

– Döndü... dedikçe ne fena.

Bakıyorum da Şehdane, Süheyla, Güzin sapsarı kesilmiş, yıldırımla vurulmuşa dönmüşler. Yüzlerinde ne renk, ne kan kalmış.

Kalbim damarlarımı çatlatacak gibi dolup boşalıyor. İşte, bir tek isim kaldı. Sonra, ben:

– Nezihe Ahmet: geçti, ikinci.

– Vicdan Hidayet: geçti, birinci.

Öğretmen, son benim adımı okur okumaz kürsüden indi, çabuk çabuk yürüdü, sınıftan çıktı. Sonra sınıf birdenbire karıştı: sevinenler, ağlayanlar...

Nezihe de koş a koş a benim yanıma geldi. Boynuma sarıldı:

– Kutlarım Vicdan, birinciliği aldın... dedi.

– Ben de seni kutlarım. İkincisin... dedim.

İkimiz de öyle seviniyorduk ki... Fakat daha ben sözümü bitirmeden arkamdan Süheyla'nın terbiyesiz terbiyesiz söylendiğini, yüksek sesle bağırdığını işittim:

– Yıl uğursuzun demezler mi çocuklar? Tabii biz sınıfta kaldık. Vicdan da birinci oldu...

Süheyla'yı Sabiha izledi:

– İlih... Bu piç mi, birinci?..

Bir anda şaşkına döndüm. Ne oluyordu, ne vardı?.. Bu kin ve hınç niçindi?.. Nezihe'nin yüzüne baktım. O da benim gibi şaşır-mış, alıkmıştı. Birden:

– Piç... kelimesi bütün sınıfta herkesin ağzında dolaştı ve benim içinde **can gibi öttü**.

Sinirlendim, arkama döndüm. Sabiha'ya şiddetle bağırdım:

– Piç sensin terbiyesiz. Bu ne bayağılık?..

Küstah kız. Susacağı yerde bir mahalle çocuğu gibi sırnaştı ve yanuma sokularak, öncekinden daha yüksek bir sesle bağırdı:

– Piçsin ya, piç. Annen nerede? Baban nerede? Darülaceze çocuğu. Sen buraya gel, birinci ol da biz sınıfta kalalım, öyle mi?

– Sus utanmaz. Sana karşılık vermekten bile korkarım.

Bu cevabı verdiğimi biliyorum. Fakat ondan sonra... Sonrası: bilmiyorum! Ömrümde ilk kez bayağı bir saldırıya uğradım, kendimi kaybettim. Hatırimda yalnız bir izlenim var: Sabiha çıldırmış gibi, deli gibi üzerime koştu, saçlarını yakaladı, başımı çekti ve sıranın arasına kıştırdı. Güzin ellerimi tuttu. Nesteren boyuna bağırdı:

– Piç... Piç... Piç!..

Etrafım birdenbire kalabalıklaştı.

– Oh olsun piçe...

– Oh olsun piçe... diyenler;

– Ne yapıyorsunuz kızlar? Ayıptır. Siz çocuk değilsiniz... diye bağırانلار;

– Öğretmen geliyor, kızı öldürdünüz, çığlığını koparanlar, sıñftan kaçانلار oldu.

Daha ne vardı; ne dediler, ne yaptılar?.. Bilmiyorum. Ertesi sabah gözlerimi okulun revirinde açtım. Bütün vücudum sızlıyordu. Yatağın içinde kımıldanmak istedim, imkânsızdı. Vücudum bir torba kemik gibi hareketsizdi; sanki, bütün et ve kemiklerim birbirlerinden ayrılmışlardı. Belleğimi derleyip toplamaya çalıştım, o da boş. Sabiha'nın yerinden sökülmiş ve fırlamış gibi açılarak, büyüyerek bana bakan iri siyah gözleriyle üzerime saldırışı ve birkaç ağızdan birden:

– Piç... Piç... Piç... diye bağırışmalar tekrar gözümün önüne geldi. Kulaklarım zıldaı hemem korkarak gözlerimi sıkı sıkıya

yumдум, bütün bu izlenimleri unutmaya uğraştım. Ne fena!.. Bir olay insanın aklında yer etti mi orada kerpiçleşip kalıyor. Çıkması zor.

* * *

Revirden çıkınca öğrendim: meğer, bütün bu soylu ve varlıklı geçinen küçük bayanlar her annesiz, babasız yetişeni piç zanne derlermiş. Benim gibi bir annesiz, babasız da piç sanmışlar. Ne bayağı, ne mağrurca düşünüş, değil mi !

İşte o günden bugüne zehirli telkin sürüp gidiyor. Sönmedi, hafiflemedi; alevlendi, kudurdu. Bugün tam yirmi yedinci günü. Eğer olay yalnız bununla kalmış olsaydı kendilerini çoktan bağışlar; nedeni kıskançlık, kin, yılların biriktirdiği ve için için tutuşturduğu bir çekememezlik saldırısı da olsaydı, bütün iğrençliğe aldırma dım. Fakat, nerede ?..

Hatta, bu anda bile, Vicdan'ın vicdanı da bir yargıca yargısını vermiştir: kıskançlık, çekememezlik, çocukluk her şey bağışlanmıştı. Ancak kuduzca sürüp giden bu:

– Piç... propagandası asla!..

Vicdan piç olamaz.

3 temmuz

Okul ıssız... Can sıkıyor. Hiç kimsenin uğradığı yok. Ne öğretmen ne de öğrenci... Öğle ya, herkes benim gibi değil ki... Onların anneleri, babaları, evleri, yazlıkları, köşk ve konakları var. Ben, zavallı... Geceleri elli yataklı kocaman yatakhane yapayalnız dım. Bu kadar geniş yatakhane insanın gözüne kolay kolay uykuya bile girmiyor. Neyse ki, gündüzleri serbestim. Arada bir istediğim gibi geziyor, dolaşılıyor; bazen akşam, bazen gece okula yatmaya geliyorum. Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Dün yataktan çıkarken koridorda müdür yardımcısını gördüm. Karşılaşınca:

– O... Nasılsın Vicdan?.. dedi, hatırlımı sordu, iltifat etti.

Kendisine büyük teşekkürle karşılıklı bulundum. Ayrılırken de dedi ki:

– Diplomanız Millî Eğitim Bakanlığı'nda. Atama emrinizi bekleyeceksiniz. Herhalde çok gecikmeyeceğini sanırım. O zamana kadar okulda kalmanıza izin verilmiştir. Müsterih olunuz.

Bu tostoparlak, yüzü de, vücudu da, edası da, konuşuşu kadar tatlı ve şirin olan kadın öyle hoşuma gidiyor ki...

6 temmuz

Geceyi Nezihe'de geçirdim. Öğretmen çıkması ile isim gününü bir arada kutladı; erkek ve kız arkadaşlarına iyi bir gece geçirtti.

Hele, bende anısı ve izi daha kuvvetli kalacak. Vecdet, en son dün gece orada bana kalbini açtı; derin, çözümünü güç bir aşk hikâyesinden söz etti. Ona bakılırsa gönül ve göz alıcı bir sevgi... Tuhaf şey? Daha ya beşinci ya altıncı konuşuşumuz... İlk günden bana âşık oldu. Şimdi de ihtiras dolu bir coşkununla bütün duygularını anlattı. Ama ne boş üzüntü! Hiç bende onun aradığı yaradılış var mı? Fakat ne olursa olsun dün geceki haliyle beni şaşırttı; müthiş bir çılgınlık gösterdi. Herkesin bana ve ona bakması mümkünken çekinmedi, korkmadı, yanıma geldi; usulca bileklerimden yakaladı. Şehdane'nin yanından ayırdı, karşı odaya geçirdi. Buna ben de şaşıtm, karşı koyamadım. Mıknatısa tutulmuş gibiydim. Gittiği yere arkasından beni de çekiyor, götürüyordu.

Geçtiğimiz odada yalnızdık:

– Vecdet ne oluyorsun, bu halin ne?.. diyemiyordum.

Dilim mı tutuldu. Neden, bunu söyleyemedim. Bilmiyorum. Yalnız o da ben de ilim de gerçekten çok duygulu, çok heyecan-

lıydık. O ihtiraslı bir üstünlükle bana hükmediyor; ben de bilinçsiz bir istekle ona bağlanıyordum.

Hatta, o kadar hâkimdi ki; oturmama bile karıştı bana bırakmadı; gösterdiği bir koltuğun üzerine yığıldım, kendisi de, bir sandalye çekti yanıma oturdu. Bileklerimi bırakmıyor, ateş gibi yanan avuçlarının içinde sıkıyor, ovuyor, munis, sıcak, cana yakın sesiyle art arda söylüyordu. Bu ses ne kandırıcıydı. Hayret... şaştım.

– Vicdan Hanım, sizi seviyorum.

Yahut da, daha senlibenli olarak:

– Vicdan... Haydi kuzum beni sevdiğini söyle, dedikçe, titriyor; kendinden geçiyor, dalıyor, bakışlarını bakışlarıma bağlıyor; gözlerinden fışkıran aşk ve ihtiras kıvılcımlarıyla gözlerimi alevlendirmek, gönlümü, damarlarımı tutuşturmak, duygumu ateşlemek, karşı koyma gücümü bütün bütün kırmak istiyordu.

Ben de hayran, şaşkın, onun gözlerine bakıyor, karanlık bir çöle doğan güneş gibi göz alıcı gözbebeklerinin içinde kendimi seyreliyordum. Hele, avuçlarımı avuçlarının içinde ovalayarak sıkıkça, meltem gibi baş döndürücü, sıcak, kavurucu, sinirleri bozan bir rüzgâr sanki parmaklarının ucundan damar damar kalbime akıyor, kalbimde bir bahar gibi tazeleniyor, beynime çıkıyor, kanımı uyuşturuyor, tepeden tırnağa kadar bütün vücudumu tatlı, derin, sarhoş edici bir zevkle boğuyordu. Başını da başıma yaklaştırdıkça yanaklarının pembeleşen teninden moraran ateş yüzüne vuruyor; nefesi bir zambak, bir sümbül, bir yasemin kokusu gibi ciğerlerime doluyor; göğsüme, kanıma, sinirlerime, başımın içine dağılıyor; mest ediyor, oyalıyor, durgunlaştırıyordu. Bu heyecanı ömrümde bu derece üstün bir güçle ilk kez bu gece duyuyor; verdiği zevkle ilk kez yavaş yavaş kendimi kaybediyordum! Bir an oldu ki, onun ahenkli, tatlı bir müzik gibi ruha işleyen sesinin şiiri içine gömülen kandanır, sözleri az kalsın inanıyor, tamamıyla ka-

nıyordum. Ellerim, bileklerim ve nihayet kollarımdan kanımın zerrelere yayılan ve bütün benliğime işleyen tutku ve heyecan dalgasına öyle kapılmıştım ki... Kulaklarımda onun sesi, yüzümde onun ateşi, göğsümde yalnız onun basıncı gittikçe artıyordu. Düşte miydim... Yoksa kurt gibi üzerime atılmaya ve beni didiklemeye hazır ihtiraslı bir erkeğin yanında mıydım...

Her şeyi unutmuştum, düşünmüyordum. Bir an içinde kulaklarımdaki musiki, burnumdaki sümbül, yasemin, zambak ve leylak kokusu, avuçlarımdaki ateş humması her tarafımı sardı, kavradı, çevremden, kendimden, kimliğimden sıyrıldım, benliğimden uzaklaştım, gözlerimi yumdum. Böylece ne kadar bilmiyorum. Sonra birdenbire kızgın sıcak, yakan, kavuran alevli bir ateş parçası dudaklarımdan üzerine düştü; yaktı, sızlattı, dağladı, acıttı. Ya-nıyorum zannettim! Gözkapaklarımda yıldırımlanmış gibi açılıverdi. Baktım: Vecdet, yerinden kalkmış, hafif bir büküntüyle üzerime doğru eğilmiş, gözlerimin içine bakıyor. Yüzü pembeleşmiş, değişmiş, dudaklarından yüzüne yansıyan bir gülümseme, ufukta kaybolan güneş gibi açıla açıla yanaklarının pembeliği arasından çekiliyor, dağılıyor. Söyleyecek söz bulamadım.

– Fena yaptınız Vecdet Bey... diyebildim.

Asabi ve perişan, yerimden kalktım. Kapıya doğru koştum. O da arkamdan koştu, yine kuvvetle bileklerime yapıştı:

– Bağışlayınız... Bir öpücük, bir öpücük ne olur?.. Aşkımızın ilk hatırası, dedi.

Sözü uzatmadım, kelimesi kelimesine cevap vermeye gücüm yoktu. Hem belki bir an gecikme beni yeniden onun kolları arasına atacak, bu kez bir öpücükten daha çok derin bir ateş kaynağına yuvarlanacaktım.

– Rica ederim beni bırakınız... Fena... Fena!.. dedim, hemen bileklerimi demir bir kısırcı gibi çemberleyen ellerinden kurtardım,

odadan dışarıya fırladım.

Arkadaşlarımın yanına girip girmemekte kararsızdım. Ya bana:

– Neredeydin Vicdan ? diyecek olurlarsa ne karşılık verecektim ?

Yine bunu sorsalar iyi. Fakat her şeyi biliyorlarsa, gördülerse ?

Bir şeyler söyler, en hafif şekliyle bile bunu çıtlatırlarsa ne yapardım. Aklımdan bin bir şey geçti. Bu şaşkınlık ve kararsızlık nereden geliyordu ? Ne bir adım ileriye atabiliyor, ne bir an başımı çevirip geriye Vecdet'in içinde bulunduğu odaya bakabiliyordum...

Cesaretle yürüdüm, arkadaşlarımın yanına girdim. Şehdane piyano çalıyor, Vedat kemanla kendisine eşlik ediyordu. Etrafıma bakamadım. Herkesin beni gözetlediğini, halimden, tavırlarımdan, bakışlarımdan anlam çıkarmaya çalıştıklarını, bu kısa, küçük bir öpücük maceramı çözümlemeye uğraştıklarını sanıyordum. Vecdet'le ikimizin odadan kayboluşumuz elbette gözden kaçmamıştı, kaçamazdı da...

Bilmem; musikinin etkisi mi, dalgınlık mı, kimse benden bir şey sormadı. Ben de hiçbirine bir şey söylemedim. Hem bu çeşit toplanışlar bana ne kadar yabancı geliyor; hiç alışmadığım, görmediğim, zevkini almadığım lüks bir toplanış. Oysa, ben vahşi, kimsesiz büyüdüm; görgüsüzüm. Bütün ömrüm çile içinde, okul sırası ve yataklarında geçti. Aramızda ne derin ayrılıklar var, değil mi ?..

Dakikalar geçtikçe sakinleşiyor, sakinleştikçe de için için kızıyor, üzüliyordum. Bir an için olsun Vecdet'e yenilmiştim. Zorla değil, fakat, beni yenerek bir öpücük almış, göğsüme göğsünü bastırmıştı ! Bu güçsüzlük, bu karşı koyamama, bu iradesizlik niçindi, nereden geliyordu ?

Bunun adı ne ? Ask mı, sehviet mi ? Bu kuvveti harekete geti-

ren, coşturan, taşıran ne var ?.. Ahenkli, tambur kadar ahenkli, rü-bap kadar nağmeli bir ses; şiirli sözler; büyüleyen, yakan, ateşle-yen gözler. Tılsımı bu mu ? Niçin bir dakika için bile olsa Vecdet'e yenildim, onun şehvetli coşkunuğuna kapılarak bu odadan öteki odaya geçtim ?.. Ben ki, bana bir hiç için:

– Piç... diyen ve daha hayvanlık duyguları damarlarıma katıl-madan kızlığıma giren, genç kızlığın katili olan her insan örneğine düşmanım ! Neden şimdi yenildim ?..

Bütün bu düşünceler kafamın boşluğunu dolduruyor, birbirini izliyor, kördüğüm gibi birbirine dolaşıyordu. Bu düğümlerden bir tekini çözebilsem; her şey anlaşılacak, ortada bilinmeyen bir sır kalmayacak, kafamdaki karmakarışıklık düzelecekti. Olmadı... Olamadı...

Biraz sonra Vecdet de odaya geldi. Piyano sustu, keman durdu. Vedat, Şehdane'nin piyano çalışından hararetili hararetili söz edi-yor, gülüşüyor, şen şen konuşuluyordu. Gözümden kaçmadı: kaş-la göz arasında da Vedat dalıyor, tutkun, istekli bakışlarla bol bol Şehdane'ye bakıyor, onu kapacak, yiyecek, lokma edip ağzına ata-cak gibi istekli görünüyordu. Cemil de gözünün ucuyla Nezihe'yi süzüyor; dudaklarını ısıırıyordu. Bu manzara, düşüncelerime yeni bir yön verdi. İçimden erkeklere karşı kudretli bir kin ve hınç da-ha yükseldi:

– Hep birbirinizin kopyası-sınız... dedim.

* * *

Yine nasıl oldu: bellisiz. Gözlerimi bir kere daha istemeye iste-meye Vecdet'e çevirdim. Vecdet de bana bakıyordu. Ama ne ba-kış ?.. Hani, havada küme küme toplanan ve dalga dalga yayılan açık, bembeyaz, çini-mavi karışık birçok bulut birdenbire göğün enginlerine akar da, güneş karanlıklardan kurtulur ve bütün haş-

metiyle yeryüzüne doğar, kendisine bakan gözleri tutuşturur, yakar, kapar, sızlatır. İşte öyle bir bakış, öyle bir göz. Bu gözlerle ben bakamadım, bakışlarım tutuştu, gözlerim yandı, kıvılcımlandı, kapandı. Yalnız kapanmakla kalmadı, yeniden zihnimi de altüst etti. Öç alma duygusuyla, kinle baktığım o gözler hep o kin ve öcü allak bullak etti...

Derken Nezihe yanıma geldi.

Nezihe'yle epeyce konuştuk. Vecdet, Vedat, Nejat, Hakkı, Baha da solumuzdaki köşede Emel, Cavidan, Perizat, Necla, Handan'la konuşuyor, gülüşüyor, çılgın kahkahaları etrafa zevk ve neşe veriyordu. Nezihe epeyce şeyler söyledi, İstanbul'daki okullarda öğretmenlik istediğinden söz etti. Biz bütün bunları konuşurken Vecdet'in beni zorla kendisine bağlayan gözlerinin çekingenliğinden de kurtulamıyor, bu büyüğü kurnaz gözler gözlerimin içinden bir türlü çekilmiyordu. Sıkıldım, bunaldım. Hoş bu dakika da yine aynı hal değil mi?.. Yine o, iki göz karşımda değil mi, bana bakmıyor mu?.. Dün gece de öyle değil miydi? Sabaha kadar uykumun arasında bile o iki gözle uğraşmadım mı?.. Karşı koymamı kıran, kale sandığım kalbimi ok gibi delen o gözleri yenmeye, ezen, harap eden, etkisinden kurtulmaya çalışmadım mı?.. Bunu niçin saklamalıyım?.. Kimden saklayacağım?..

Nezihelerden iki buçukta çıktık. Sokaklar aydınlık. Ay tam. Ay ışığı bol. Yer mavi, gök mavi, hava mavi, rüzgâr mavi, ben maviyim. Bol ay ışığı, tam ay böyledir; dünya ayın ışığında, on beşinci gün dokuz saat yıkanır, tazelik bulur. Bu zaman dünya en çok sevdiğim rengi, benim rengimi, mavi rengi alır.

Hızlı hızlı sokakları yürümek, yalnız başıma okula koşmak istiyordum. Ruhumda, heyecanımda, duygularımda, başımın içinde öyle bir değişiklik var ki... Humma, alev, bunalım, aşk, hülya... Karmakarışık, bir öbürüne karşı birçok düşünce benliğimi kav-

ramış, beni şaşırtmıştı. Hayatırıda muhakkak bir devrim vardı ve ben bu devrimin daha birinci eşiğindeydim. Ya geri ya ileri... Ne olursa olsun bir adım atmak gerekiyordu. Bu adımı nasıl atacaktım, ileri mi?.. Bilmiyordum.

Oooh... Bu geceye kadar ne iyiydim? Son yıllarda en küçüğünden en büyüğüne kadar hiçbir şey beni etkilemiyordu. Hayatım fırtınasız, sakin, tabiiydi. Bu gece birdenbire niçin değişmişim?.. Bu kayayı aşu.dıran, oynatan, saran gözlerde ne kuvvet vardı? Bu yeşil, iri alevli gözler artık aşındıra aşındıra bu yıkılmaz, devrilmez, zapt edilmez sandığım kayayı deviriyor, kendi enginlerine mi çekiyordu?.. Ne yapacaktım?..

Kapının önünden ayrıldım. Birkaç adım attım. Yolum arkadaşlarımın yolundan ayrıydı. Onlar Divanyolu'na çıkacaklar, ben de okula gidecektim. Yalnızdım. Köşeyi döndüm. Nereden, hangi ağızdan çıktığı belli olmayan, bilinmeyen bir ses kulaklarımın içinde uğuldadı; zorladı:

– Arkana bak...

Bu bilinmeyen kuvvete, bilinmeyen buyruğa uydum. Döndüm, baktım: Vecdet. Bana yetişmek için çabuk çabuk geliyor. Adımlarımı daha açmak, koşmak istiyordum. Fakat nerede... Ben koşmak istedikçe ayaklarım geriliyor, yavaşlıyordu.

– Vicdan, bağışlayın, rica ederim.

Bu, Vecdet'in ilk sözüydü. Ne cevap vereceğimi birdenbire kestiremedim. Zaten cevap vermeme beklemeden sözüne devam etti:

– Vakit çok geç. Okula kadar sizinle beraber gelmeyi faydalı buldum. Arkadaşlar da böyle istediler.

Buna:

– Şeytanlığını anlıyorum Vecdet, niçin benimle gelmek istediğin belli. Yalan söyleme. Fakat, yaptığın yetişmedi mi? diye cevap vermek istiyordum.

Boğazıma kadar geldi, orada takıldı, söylemedim. Bir süre kendisi de bir şey söylemedi. Yürüdük. Sonra yine başladı:

– Beni iki kez bağışlamalısın. Bu gece sizi üzdüm. Ancak inanınız ki sizi çok seviyorum. Bu sevginin kudretini, derinliğini ölçe-bilseniz bana hak verirsiniz, çılgınlığımı hoş görürsünüz. Samimi-yetime inanınız. Sizi deli gibi seviyorum. Aşkımı reddetmeyin. Haydi siz de beni sevdiğinizi söyleyin !

Güçlülle:

– Beni seviyorsunuz Vecdet Bey. Çok teşekkür ederim. Fakat, bana bundan söz etmeyiniz, diyebildim.

Bu cevabı verirken ne kadar güçlük çektiğimi bir ben, bir de Allah bilir. Vecdet bu sözü söylediğime çok üzüldü. Gözlerinin ateşiyle gözlerimi tutuşturmak ister gibi yüzüme dikkatle baktı. Sonra okulun kapısına gelinceye kadar tek kelime söyletmedi, hep kendi söyledi; aşkıdan, iç dolgunluğundan söz etti. Ayrılrken de tekrarladı:

– Haydi Vicdan, beni sevdiğini söyle...

Başım sarhoş ve yerinde değildi. Az daha:

– Seviyorum Vecdet... diyecektim.

Dilimi güç tuttum. Söylememek için alevden bir öpüşle kavru-lan ve kabaran dudaklarımı ısırdım. Sadece hafif bir tebessüm yüzümde toplandı, açıldı ve bu gülüş ona cevap oldu. Arkasından:

– Allahısmarladık, dedim.

Uzun uzun bakiştık, ayrıldık.

Okula girdiğim zaman doğruca yatakhaneye çıktım. Ayşe Kadın beni beklemiş, meraklanmış, uyuyamamış. Anne gibi bir kadın, müşfik, beni görünce:

– Nerede kaldın kızım ? Merak ettim !.. dedi.

Bu candan kadına baktım, annem gözümün önüne geldi:

– Ne olur?.. Nezihe'nin davetindeydim. On beş, yirmi günde bir defa böyle toplanmak, geç kalmak, zararsızdır, dedim.

Hemen soyundum, yatağıma girdim. Fakat uyuyamadım. Gözkapaklarımın altından, beynimin içinden bir türlü Vecdet'in hayali gitmiyor, meşgul ediyor, düşündürüyordu. Bir genç kız duygularına ve hayaline ilk kez bir genç erkek hayalinin karışması, etkilemesi ne fena!..

9 temmuz

Dün, önceki gün, daha bir gün önce okuldan çıkmadım. Bol bol kitap okudum. Okuduğum romanlarda Vecdet'e benzeyen ne çok âşık var!..

10 temmuz

Nezleyim. Galiba üşüttüm. Bugün de sokağa çıkmayacağım. Hem, sanki nereye gideceğim?.. Okulda oturmak, yalnız kalmak, okumak daha iyi değil mi?

11 temmuz

Bugün Cavidan ile Perizat okula geldiler, bana da uğradılar. İki saatten fazla oturduk, konuştuk, gülüştük. Perizat, nişanlısından söz etti. Güzel kız, onu ne kadar çok seviyor.. Yakında evlenecekler. Resmini gördüm. Güzel, tam erkek yapılı bir genç. Dilerim ki, mutlu olsunlar. Perizat çok içlidir. Küçük bir acı, bir geçimsizlik bu kızcağızı yıkabilir.

Akşamüzeri

Nereden hatırlama geldi, nasıl oldu... Galiba Perizat'ın nişanlısından, sevgisinden... Bir saattir Vecdet gözümün önünden gitmiyor.

– Vicdan beni sev... dediği hâlâ kulağımda, oysa, ben onu unutmak istiyorum. Bu, muhakkak lazım... Niçin o hayal beni zorluyor?.. Ben belki, sevebilirim. Fakat, sevmemeliyim.

Yarı bakire Vicdan! Ayağın denk al

13 temmuz

Nezihe'den mektup aldım.

– Kaç gündür neredesin ? diyor, ekliyor. Göreceğim geldi, muhakkak gel. Hem sana anlatacağım haberler var.

Acaba ne anlatacak?.. Yoksa Vecdet ona benden mi söz etti. Bu çılgınlığı da yapar mı ? Yoksa, daha başka olaylar mı ? Merak edilecek şey ! Nezihe her olur olmaza anlatacak haberlerim var demez.

15 temmuz

Hani masallarda yok mudur ? Tıpkı onun gibi; rüzgâr mı haber veriyor, güvercinler mi mektup götürüyor, kerameti mi var... yoksa Nezihe mi çağırıyor?.. Nedir bilmem. Dün, yine Vecdet'i karşımda bulmayayım mı ?. Gece gündüz galiba Nezhelerin evinde. Biraz akrabalıkları da var. Ondan olacak. Beni de zaten Nezhelerde tanıdı. Sonra, sonra da işi bu hale kadar vardırıdı.

Daha kapıdan içeri adım atar atmaz, ilk önce Vecdet'le karşılaştım. Hafif bir baş selamı verdi, yüzünde anlamlı bir tebessüm yayıldı, yine o yeşil gözlerini gözlerime çevirdi; adeta sevinç içinde:

– Oo... buyurunuz Bayan Vicdan... dedi. Bu:

– Oo...

Ne kadar anlamlıydı. Elimi sıktı. Fakat, ben birdenbire onu böyle karşımda görünce şaşaladım, damarlarım karıncalandı.

– Nasılsınız... Nezihe nerede ? dedim.

Nedense bu çocuk üzerimde güçlü bir büyü etkisi yapıyor. Bugün ona önceki günlerden daha çok tutkunluk duyuyorum. Bu âşık olmaktan çok, kalpten değil, sinirlerden gelen bir istek ve duygu. Gerçekten büyülüyor, tılsımlıyor. Kendimi zor tutuyorum. İnsan onun gözlerine bakınca öyle bir hurs, öyle bir istek duyuyor ki... O bir çift, iri, yeşil, alevli göz derin bir uçurum gibi. Baş döndürüyor, derinliklerine çekiyor, bağlıyor.

Nezihe yukarı kattan sesimi alır almaz merdivenlerden koşar koşar indi, yanıma geldi, boynuma sarıldı, gözlerimden ve yanaklarından öptü:

– Ben de bugün bekliyordum. İyi ki geldin... dedi, koluma girdi. Kendi odasına doğru yürüdük.

Vecdet, Nezihe ile benim öpüştüğümüzü görünce, şehvetin tutuşturduğu gözlerinde parlayan ateşli kıvılcımlarla ikimize de uzun uzun baktı, yarı ciddi, yarı şaka:

– Yoo... Yo... Bu kadarı da göz önünde olmaz! dedi ve güldü.

Fakat ne ben ne de Nezihe ses çıkarmadık. Ben kıskançlığına ve damarlarında yanan bol hırs ve isteğe bağışladım; Nezihe de sırasız ve kaba alaycılığına...

Nezihe öyle şirin, gönül alıcı kız ki... Onu kardeş gibi seviyorum.

Zaten yaradılışın bir kardeşi bile çok gördüğü insanlara Nezihe'den daha iyi kardeş mi olur? Can kız, soylu, kibar, uysal, son derece alçakgönüllü, terbiyeli, erdemli. Koyu kumral saçları ince uzun boyu, dolgun göğsü, itinalı davranışı, bembeyaz teni, pembe yüzü, maviş gözleri ne kadar şuh, güzel ve dilberse huyu, ahlakı, yaratılışı da öyle. Nerede bana hırsından:

– Piç... diyen ve koca bir sürünün içinde annesiz, babasız bir tek öksüz ve yetimi suçlayan zengin, fakat mağrur ve küstah düşmanlarım?.. Nerede bu soylu ve kibar kız...

Nezihe'yle akşama kadar beraber oturduk; konuştuk. Ama Vecdet de beraber. Sanki kızlarağası gibi: hiç yanımızdan ayrılmadı. En çok o da söylüyor, tatlı tatlı hikâyeler anlatıyor, hepimizi güldürüyordu.

Arada bir sözü gençliğe, güzelliğe, kadına, beden yakışıklılığına, modaya getiriyor:

– Mesela, Vicdan gibi... deyip duruyor...

İkide birde böyle söylerken üzerimde ne etki yaptığını da gör-

mek istiyor, gözlerini gözbebeklerimden ayırmıyor.

Vecdet, gerçekte, çok yakışıklı, çok güzel olmasa da bir kadına kendini daha ilk görüşte beğendirebilecek kadar çekici bir çocuk. Şirin, sıcakkanlı, tatlı. Sesindeki ahengi, gözlerindeki kudreti saymıyorum. Onlar: bir harika.. Fakat, boyu bosu, burnu, kaşı, kirpikleri, yüzü, yürüyüşü de ne kadar sevimli ve birbirinden güzel. Tok, adaleli bir vücudu, orta boyu var. Yağız bir yüz; ince, uzun kirpikler; siyah, zarif iki kaş; yuvarlak bir çene, kusursuz bir burun, tatlı bir ten, daima gülümseyen ve dalgalı tok yanaklar, ressam fırçasından çıkmış gibi artistik yüzüne ne kadar yaraşıyor. Hele, bütün bu güzel ve yağız çehreye gömülen o bir çift yeşil göz... Bu gözlerle baklamıyor, bakan gözler tutsak oluyor. Sonra, çok da zeki, ateşli, dinamik bir genç... Konuşuşu, anlatışı yerinde, neşeli. Boyuna gülüyor.

Bir aralık Nezihe dışarı çıktı, beş on dakika ikimiz, Vecdet ve ben odada yalnız kaldık; bunu aranıp da bulunamayacak bir fırsat bildi, hemen yerinden kalktı. Dolaşacakmış gibi odanın içinde sağa sola bir iki adım attı, yanıma geldi; yine o ateşli ve alevli gözleriyle gözlerimin içini aydınlattı; şiir gibi ruha dolan, kan gibi damarlara akan sesiyle kulaklarımı doldurdu:

– Vicdan, beni sevmeyecek misin?..

– ...

– Yalvarırım. Haydi bir defacık: “Seni seviyorum” de...

– ...

Hiç cevap vermiyor; baygın, ılık bir ürperme duyuyordum. Bir defa daha söyledi:

– Vicdan... Vicdan... İlk öpüşün ateşi hâlâ dudağımda. Allahının aşkına beni sev. Haydi, durma, bunu söyle. İnan ki, seni bütün ruhumla, bütün benliğimle seviyorum... Ben ne olursa olsun sana sahip olacağım. Sen benimsin Vicdan... Yalvarıyorum.

Gözbebekleri ufacık, hafif pembe, siyah, dalgalı yanakları ısın-

mış; sinirleri gerilmişti. Adaleleri gerildi bir an... Dua ediyordum ki, bir an önce Nezihe gelsin. Ama korktuğuma hemen uğradım. Yine bilmiyorum, nasıl oldu, ne oldu? Elimini onun sıcak, ateş gibi dağlayan avucunun içinde buldum. Ellerim yandı; bir saniye sonra da dudaklarımı dudaklarında buldum, dudaklarım kavruldu; boğazımdan aşağıya kaynar bir sel aktı, kanım alev aldı; gözlerim kapandı ve ben dudaklarımı, boynumu gözkapaklarımı, yüzümü dağlayan sert bir öpücük fırtınasına tutuldum.

* * *

Bu her biri kılgın, ateş parçası gibi yakıcı öpücük serpmesinden kendimi kurtarıp da ayağı kalktığı zaman ellerimle yüzümü kapadım ve bağurdım:

– Vecdet... Çok fenasın. Seni şimdi şikâyet edeceğim. Senden nefret ettim.

O, sanki hiç bu haykırışa aldırmadı ya da işitmedi; yoluna av düşüren bir kaplan hızıyla tekrar üzerime atıldı. Dudaklarımı dudaklarıyla bastırdı. Göğsümü göğsüne bastırdı ve kollarıyla bütün vücudumu kavradı. Ben:

– Yapma Vecdet... dedikçe o, daha çok şehvetli, daha çok haristi.

Dudaklarımı koparacak sanıyor, sıkı sıkıya kavradığı belimi kırarak sanıyor, kurtuluşumu bulabilmek için kendimi geri geri itiyordum.

İkinci kez kendimi kurtarıncaya odada bir saniye daha durmadım.

Hemen, kapıya koştum ve yürüdüm. Arkamdan sesleniyordu:

– Ne güzelsin Vicdan... Ne güzel! Bugün değilse yarın, yarın değilse öbür gün muhakkak benimsin!..

Ben kapıdan çıkarken Nezihe de yanıma geliyordu. Sofada beni görünce sordu:

– Nereye Vicdan ?..

Sersem ve bitkin:

– Seni aramaya çıktım, neredesin ? dedim, sonra hemen kendimi topladım. Sır vermemek için ekledim:

– Odada canım sıkıldı da... Bahçeye çıkmak istedim.

Sevimli, şirin, güneş bakışlı kız:

– Peki Vicdancığım... dedi. Önüme düştü. Beraber bahçeye çıktık.

Geceyi Neziyelerde geçirdim. Bana ayrı bir yatak vermedi. Kendi yatak odasında, kendi koynunda yatırdı. Birbirimize sarmaş dolaş kardeş gibi yattık. Ya beni çok seviyor ya da acıyor; bütün bu gönül alışları ıstırap çocuklarına teselli sayıyor. Eğer ayrı bir odada, ayrı bir yatakta yatsaydım; muhakkak şehvetten kendini kaybeden Vecdet yatakta bana kuduz bir heyecanla yapışırdı. O zaman acaba ne yapardım ?.. Bağırır:

– Yetişin !.. diye bütün ev halkını başıma toplardım, değil mi ?

Fakat, bir de tersi çıkarsa ne olurdu ?.. Yarı bakire Vicdan bu defa şüphesiz; vahşi bir kurt gibi üzerine saldıran bir erkeğin heyecandan gerilen kolları arasında o yarı kızlığını da yitirirdi ! Ne fena ! O vakit ben yok olmalıym...

* * *

Ertesi gün Nezihe'den ayrılırken kendisine söz verdim: bir hafta sonra, beraber gezmeye gideceğiz. İnşallah Vecdet de bizimle beraber olmaz. Artık onu görmek istemiyorum.

* * *

Fakat çözümlenecek bir nokta var: ruhu fırtınalı bir şehvet seli gibi coşkun akıp giden ve beni birlikte sürüyüp götüren Vecdet'in etkisinden niçin kendimi kurtaramıyorum ? Yirmi üç yıllık ömrüm-

de bile –ben isteyerek– bir defa ne yüzüme, ne dudaklarıma tek bir erkek ağzı dokundurmamışken onun dudaklarını emmesine ve kabartmasına neden izin verdim?.. Niçin haykırmadım, bağırmadım; baş eğdirici bir heyecanın verdiği itaatle onun gözlerinde yanıp sönen gizli pırıltılar içinde sindim, kendimi öptürdüm?

Bütün bunların cevabı yok, değil mi? Her saniye kendi kendime soruyorum:

– Vecdet'i seviyor musun?..

Tereddüt etmeden yine ben, cevabını bulup veriyorum:

– Hayır...

O halde bu sır ne?.. Bu güçsüzlük neden geliyor, nedir?.. Kalbimde bir eğilim yok. Fakat gözleri gözlerimin önüne gelince damarlarım yanıyor, kanım tutuşuyor. Niçin?..

16 temmuz

Kararsızlık ne fena şey!..

Bu sabah yataktan hiç çıkmadım. Hatta Ayşe Kadın:

– Çaya inmeyecek misiniz?.. diye sordu da:

– İnmeyeceğim... uyumak istiyorum, cevabını verdim.

Oysa ne uyuması? Her sabah okulun trampetiyle beş buçukta uyanan ve ders çalışmaya alışan Vicdan bu saatte nasıl uyuyabilir?.. On yıllık alışkanlık, on beş gün içinde bırakılamaz ya!.. İlk kez kendi kendime yalan söyledim... Hem beni; hem karşımdaki bön kadını aldattım. Bütün bunlar niçin?.. Vecdet için değil mi? Yatakta hep onu düşündüm. Onu seviyor muyum?.. Bilmem...

Öğleden sonra

Düşünmek acaba sevmek midir? Bugün Vecdet'i ne kadar çok düşünüyorsun?.. Ateşli, istekli bir düşünüş! Fakat benim işittiğim, romanlarda okuduğum aşk benimki gibi değil. Aşk, kalpten gelir-

miş ! Benim kalbimde bir şey yok. Aşk: sinirde değil, ruhta olurmuş. Ruh nedir, neremde?.. Âşık kana değil, isteğe değil; kalbe hâkırılmış, kalp kalbe karşıymış ! Bu da ne ? Kalbim çok sakın. Ben böyle bir şey duymuyorum. Bana hâkim olan da, hükmeden de yalnız kanım, damarlarımdaki yangın, dudaklarımdaki ateş. Bu kadar.

O halde: aşk yok, şehvet var. Aşk hastalık, şehvet asıl. Sadece teşhis yanlışlığı var, hastalık ile şehvet, şehvet ile hastalık iyice birbirinden ayırt edilmemiş. Ben, hasta değilim. Vecdet de hasta değil. Eğer hasta olsa beni her görüşünde kuduz bir iştahla hemen dudaklarımı dudaklarına kısırtmak için çırpınır mı?.. Hiç o tılsımlı ve anlamlı gözleri şehvî halini bulur mu ? Fakat, ben bunların hiçbirini istemiyorum: ne aşk, ne şehvet.

Vecdet, korkuyorum ki, senin aşkın bir şehvet ! Çocukluk çağını geçiren, evlenmeye, kendine mutlu bir yuva kurmaya, nezih ve cesur bir hayat arkadaşı edinmeye karar vermiş genç bir erkek aşkı değil. Değilse, beni bırak Vecdet. Benim küskün talihimin bana verdiği acı yeter. Ben, ne şehvet budalası ne aşk hastası bir kıyım. Ben bir yarı kız, bir bahtsız, bir kendi başına kalmış varlığım. Bir insan için bu kadar acı yeterli değil mi?.. Bu ıstırap çocuğuna acı ve... bana hak ver !

* * *

- Nereye Vicdan?..
- Babiâli'ye iniyorum. Kitap alacağım.
- Aman kuzum, bu sıcak havada kitap okunur mu ya... Bu kadar yıldır kitap okumaktan bıkmadın mı hâlâ ? Biraz da dinlen.
- Yooo. Okumaktan beni alıkoyamazsınız. Bu da benim zevkim.
- ...
- E, sen nereye böyle ?
- Nişanlım bekliyor, Sultanahmet'e gideceğim.

– Gezeceksiniz demek ?

– Gezmek sayılırsa Bebek Bahçesi'ne kadar gideceğiz.

Hem Sultanahmet'e doğru yürüyoruz, hem Perizat'la konuşuyoruz. Birbirimize Çarşıkapı'da rastladık. Ben kitap alıp okula döneceğim, o da nişanlısıyla birlikte gezecek.

Cağaloğlu'na kadar gelmiştik. Bir aralık Perizat sert olduğu kadar da bön bakışlarla yüzüme baktı, bir şeyler söylemek için dudaklarında hareketler oldu. Fakat sonra söyleyeceği sözü dilinin ucuna getirdiğine pişman olup da şaşırın insanlar gibi o da şaşırıldı, gözlerinde ani bir pişmanlık belirdi; bir şey söylemedi, sustu.

Hayret ve merak ettim:

– Ne var Perizat!.. Bir şey söyleyecektin galiba. Vazgeçtin...

Tuhaflaşarak yapmacıklı bir cevap verdi:

– Önemli bir şey değil!.. Aklıma bir şey geldiymiş de... Ama şimdi unuttum. Vallahi bu yaşta bunamışım. Düşünüyorum da ne söyleyeceğim bir türlü aklıma gelmiyor. Zaten onun için söyleyemedim ya...

Yapmacık kadar çabuk anlaşılan bir şey yoktur!

– Yapma Perizat. Gözlerinden okuyorum. Söyleyeceğin şeyi unutmadın. Fakat söylemek istemiyorsun?.. dedim.

Cevap vermedi. Bu susuş merakımı büsbütün artırdı. Nitekim, beş dakikalık bir yürüyüşten sonra, ne yaptım ne ettim ve... sonunda söyledim.

Tam poğaçacı fırınının önüne geldiğimiz zaman sordu:

– Vicdan, senin kimsen yok mu ?

– Hayır...

– Annen, baban, kardeşin, dayın, teyzen, akrabaları... Hiç kimsen de mi yok?..

Bu soru hemen bana Perizat'ın ne söylemek, ne sormak istediğini anlattı. Dilinin altında su vardı.

– Sen bir piç misin Vcdan ?..

Bundan başka bir şey olamazdı. Soğukkanlılığımı koruyarak cevap verdim.

– Evet Perizat, hiç kimsem yok. Ne anne, ne baba, ne akraba... Yapayalnızım. Fakat bir piç değilim. Annemin nasıl ve niçin öldüğünü biliyorum. O zaman beş yaşındaydım.

Perizat uzun bir kakhaha salıverdikten sonra:

– Ne kadar da hassas ve tuhafsin Vcdan ? Ben sana piç misin diye bir şey sormadım ki !.. dedi ve sözü değiştirdi. Asla aklıma böyle bir şey gelmedi. Hani, her vakit okulda kalıyorsun da onun için sordum. Böyle bir şey düşünmene sebep olduğum için bağışla. Durup dururken seni üzdüm !..

– Hayır üzülmедim. Aksine, bu sözlere çoktan alıştım. Benim piç olduğumu sana da Sabiha zümresi mi söyledi ?..

– Emin ol ki değil. Seni temin ederim ki, aklımdan kesinlikle böyle bir şey geçmedi. Bilmeyerek kalbini kırdım. Oysa ben ne söylemek istedim, sen ne anladın ?..

Perizat sözünü bitirirken nişanlısıyla karşılaştık. İkimiz de sustuk. Bizi selamladı. Perizat, derin bir istekle nişanlısının elini sık-tı ve elini sevdiğinin avucunda bıraktı. Ben, yalnız bir gülümseme ve baş selamıyla yetindim.

İyi ki elimi sıkmadı. Yeryüzünün sıcaktan kavrulduğu ve herkesin buram buram terlediği bu temmuz güneşinde benim ellerim buz gibiydi. Sinirden tir tir titriyordum. Onlarla beraber çok yürümedim. Soğukçeşme’de ayrıldım. Kitapçıya gittim.

19 temmuz

Dün Millî Eğitim Müdürlüğü’ne gittim. Öyle bön ve bilgisizim ki... Kapıcılardan akıl danıştım:

– Ben bu yıl okuldan çıktım. Öğretmen olacağım. Atanıp atan-

madığımı kimden öğreneyim ?..

Beyaz sakallı, ömrünü kapı diplerinde eskiten bezgin bir yaşlı cevap verdi:

– Kızım ikinci kata çık. İlkokullar direktörlüğünden sor, söylerler.

Dediği gibi, ikinci kata çıktım. Direktöre sordum. Daha atanmamışız.

Bir iki gün bana ne kadar uzun geliyor. Kendi kendime kaldıkça çok acı çekiyorum. Okulda çocuklarla uğraşım da bari acı duymam. Hem niçin ben bu kadar neşesiz ve hassasım ? Buna aklım ermiyor. Herkes gülüyor, oynuyor, geziyor, neşe duyuyor. Benim herkese küskün, herkesten ayrı bir halim var. Acı ve üzüntü duyduğum günler kendimi daha kuvvetli ve ateşli buluyorum.

24 temmuz

Ben; aşkın mihrabı... imişim... o da, bu mihrap önünde her an secdeye varan çılgın bir “ibadet eden”miş.

Keşke bu rastlantı olmasaydı. Gerçekten her şeyden nefret ettim. Nefret... Annesiz, babasız kimsesizsem bile kimin kimden ve kimin benden şüpheyeye hakkı var ? Ve... bu şüphe niçin ? Etimiz bir, kanımız bir, yaradılışımız bir, zekâmız bir değil mi ? Benim onlardan, onların benden ne farkı var ?.. Yeryüzünde belki, hâlâ tutsak ve efendi olanlar var. Bu doğanın değil, toplumun seçişi. Fakat, yaratılıştaki ayrılık aramak anlamsız. Ben de yeryüzüne insan diye doğdum. Koşullar bir... Alımda beni:

– Piç... diye kimseden ayıran bir leke var mı ?

Bu siyah damga görünüyor mu ? Gerçekten:

– Bir piç... de olsam bu sürünün içinde yaşadıkça ben de aynı doğal hakların sahibi değil miyim ?

Fakat ben piç değilim. Hıncımdan söylüyorum. Bütün bu söz-

ler herhangi bir piçin savunması olabilir!

Ben: bir tanrıçaymışım. Güzellik tanrıçası... O da, bu tanrıçanın, seven bir tutsağı ve âşığıymış!

Ben; eşsiz güzellikte bir Afrodit, şuh ve fattan bir genç kızmışım... O da bu eşsiz güzelliğin, şuh ve fattan genç kızın kul ve kölesiymiş.

Ben; hırçın, titiz, kaçan bir turna; o da, koşan, kovalayan, pençesini bileyen bir kartalmış. O koştukça ben kaçıyormuşum. İşte bu anlamsızmış!..

* * *

Bütün bunlar Vecdet'in dünkü iltifatları. Okula geldim, kendime inanmadım, bir kez daha aynaya baktım. Ayna beni aldatmadı. Aldanan yine Vecdet olmuş.

Ben ne aşk mihrabıyım, ne güzellik tanrıçası; ne doğu renkli batı bakışlı, ay gözlüyüm; ne de Afrodit gibi fattan ve şuhum. Sıradan bir güzelim. Tenim pembe, saçların sarı. Boynum uzunca. Burnum, ağzım yakışsız değil. Etime biraz dolgunum, balık eti. İşte hepsi bu kadar.

Vecdet yalnız bir noktada aldanmamış. Gerçekten ben; hırçın, titiz, kaçan bir turnayım. O da; koşan, kovalayan, pençesini bileyen bir kartal. Ben, kaçıyorum, o da kovalıyor. Fakat Vecdet; bu kaçış anlamsız değil. Asıl anlamsızlık; kovalayan kartalın bilenmiş pençesine düşmek. Hele, dur bakalım? Şimdiden ne avcılığa, ne de taviciliğe gerek yok. Hep, dünkü ve daha önce yaptıklarını tekrar edeceksen; yalnız bugün, yarın öbür gün değil, sonuna kadar aldanırsın. Ben toy bir şehvet çocuğu değil, acı şarabı yudum yudum içmiş ve benliğine iyice sindirmiş, çileli bir yaradılışım. Gerçekten dudaklarımdan, dudaklarının alevi eksilmiyor. O ilk ateşten öpüş hâlâ dudaklarımda yanıyor. Fakat bu beni kartal pençe-

sine teslim etmeye yetmez.

Vicdan için; belki, sence, kıymeti eksilen, anlayışı değişmeye yüz tutan namus; hoş görülmemeye başlayan erdem; sarsılan ahlak sınırlamaları ve alın teri henüz her şeyin üstündedir. Vicdan kendini ancak bir kola teslim edebilir: kendisine mutluluk verecek sevdiği namuslu kola. İşte, o zaman damarlarımızda doğanın meşalesi yanar ve biz iç içe coşan, taşan tek kalp ve tek bir vücut olabiliriz.

Aksini düşünme. Hava ve hevese oyuncak, bin süslü kuramla namus dolandırıcılığına hedef olacak herhalde ben değilim Vecdet. Günlerce düşündükten sonra, bu fikir artık zihnimde yer yaptı. Dün de bunu düşündüm, bugün de tıpkı tıpkısına onu düşünüyorum!

* * *

Vecdet, iyi ki, dün senden kaçtım. Yoksa, hem Nezihe'ye kepa-ze olacaktık; hem de kızcağızın bir defa daha yüzünü görmeyi bana haram edecektin. Bilmem ki, ta Akbaba'ya kadar gitmek, Karakulak Suyu'na çıkmak da Nezihe'nin aklına nereden geldi? Ben ona gezmeye gitmek için söz verdimse:

– Al da bizi bu kadar uzağa götür... demedim ya?.. Fakat, senin çılgınlığın bütün bu yorgunlukların üzerine sonsuz bir yüz kızarıklığı da katacaktı.

Peki, ben kalktım, yalnız başıma bahçelere doğru yürüdümse sana ne oldu. Sen ne diye beni takip ettin?.. Hani, o büyük cevizin dibine gelip de arkama döndüğüm zaman seni görünce vallahi şaşkırdım ve senden iğrendim. Bu duygu içimden geldi, seni daima böyle eteklerimin ucuna dolaşmış, gözleri dönmüş ve benzi morarmış bir halde mi göreceğim? Bu hal hangi genç kıızı tiksindirmez? Aşkta vefa ve kutsallık arayanlar için böyle karşılaşmalar daima fena!.. İstekli gözlerindeki tılsımlı parıltıların sadece azılı bir şehvet parıltısı olduğunu derhal seziyor ve o büyümlü gözler he-

men büyüsunü yitiriyor.

Sonra, yanıma geldin, yine gözlerindeki bayıltıcı güç, sesindeki coşkun ve gürültücü ahenge güvendin. Bana şiirler okudun.

Amacın yeniden kanuma kundak sokmak; dudaklarımda o ilk ateşten alevi tutuşturmak, değil mi ?.. Hem, burada yalnızdık, kimsesizdik, meydan senindi. Fakat Allah'tan oldu da kanmadım. Bu sefer, elini elime, dudaklarıma dokundururken yanından bir ok gibi fırladım, koştum. Sen de koştun. Beni yakalamak, geri döndürmek için koştun.

Eğer yakalayabilseydin kartal pençenle belimi sıkı sıkıya kavrayacak, belki beni cevizin dibinde de bırakmayacak, daha kuytu, sık, ağaçlık yerlere götürecekti; bana orada kim bilir neler yapacaktın?.. İşte, ben buna meydan vermemek için bütün hızımla koşarken biraz ötede Nezihe'yle karşılaştım. Birdenbire değiştim ve yüzüm rengini kaybetti. Nezihe de tuhaflaştı, sordu:

– Ne oldu Vicdan ?

Vecdet, yine hazırcevaplılığıma dua et.

Hemen:

– Bu yaştan sonra çocuk olduk. Vecdet'le koşmaca oynuyoruz... Tıkandım... dedim.

Sonra, sen de geldin, son sözlerimden durumu anladın. Temiz kız, belki söylediklerime inanmadı. Fakat bir şey de söylemedi.

– Haydi su haznesine çıkalım... diye koluma girdi ve yürüdük.

Eğer beş dakika daha cevizin dibinde kalsaydık ve damarlarımda yanan alevi azmimle söndürmeye uğraşmasaydım, demek, Nezihe turnayı tam kartalın pençesinde görecekti ve:

– Bu bir suçüstü !.. Bu ne ahlaksızlık... diye bağıracaktı.

Vecdet durumu düşün... O zaman, hele ben ne olacaktım. Bütün suçlamaları sen say:

– Bir yarı bakire. Bir yarı pis. Bir oynak.

Değil mi?.. Vecdet niye böylesin? Niçin uslu, akıllı bir âşık değilsin de bir kartalsın?.. Böyle olmasan, hemen her sözünün başında sorduğun soruya cevap vereceğim:

– Seni seviyorum...

26 temmuz

Ne tuhaf, ne karmakarışık bir ruh bunaltısı içindeyim. Bu, hem sadece karışık değil de saçma sapan. Onu bazen çok seviyorum, bazen iğreniyorum. Arada bir hoşuma gidiyor, bazen de dehşetli nefret ediyorum. Bilmiyorum nedir? Arapsaçı gibi iç içe dolanmış, kördüğüm olmuş bir bulmaca... Bu düğümler ne zaman çözülecek?..

27 temmuz

Çok lafa ne gerek var? Ben daima kestirme ve doğruyu söylerim: benimle evlense onu seveceğim...

Fakat, evlenmesinden değil, eğlenmek istemesinden korkuyorum. Eğlenmek: buna imkân yok. Benim, hayattaki nasibim bu olamaz. Ama insanlara hâkim olan düşünce kadar şehvet ve duygu da var, değil mi? Şehvet: bunu inkâr etmiyorum. Fakat doğanın damarlarımıza soktuğu, yaratılışımıza karıştırdığı bu yangına ancak evlenirsek:

– Pes... derim.

Ben, kafamın içi kerpiçleşmiş, iradesi yenilmiş bir budala mıyım ki hayatın ilk basamağında bana doğru açılan kuduz ve azgın kola kendimi atayım?..

Belki her erkek, her genç kıza iştahla yutulacak bir lokma sayabilir. Fakat her genç kız için böyle mi?

Hayır...

Şehvet, iradeden kuvvetli değildir. Şehvet, başıboş bırakılırsa tehlikelidir. İşte, o zaman kudurur ve tutsağı özgür, özgürü tutsak eder. Ben Vecdet'e evlenmeden bu özgürlüğü vermek istemem...

28 temmuz

Bugünlerde hep Vecdet'le uğraşıyorum. İçimde günden güne kendisini belli etmeye yüz tutan bir eğilim var. Onunla sevişmekten daha çok, konuşmak, arkadaşlık etmek duygusunu duyuyorum. Kanı kanıma sıcak gelmeseydi bu kadar çabuk açılabilir miydim ?..

Fakat, o ne kadar çapkın ?..

II

29 temmuz

Dün gece bütün sinirlerimi bir kâbus işkencesinin zoru altına koyan bunalımlı saatler yaşadım. Başım ateşler içinde yandı ve geçmişteki yıllarım korkunç bir hayal azametiyle gözlerimde büyüdü. Uyumak istedim. Düşünmemek istedim; imkânsız. Çılgın gibi yataktan fırladım, yatakhanenin bütün lambalarını yaktım; boş. Sonunda yorgunluktan sızıp kalıncaya kadar kendimi bu buhrana kapıp koyuverdim. Neler düşünmedim, neler?..

Yatağa girince, aklıma ilk önce Vecdet geldi. Belki bir saat onunla, onun ilk alevden öpüşü, yeşil ve zorlu gözlerinin gölgesiyle uğraştım. Yeniden kanım tutuştu, sinirlerim bozuldu. Sonra bilmiyorum nasıl oldu... Bütün çocukluğum, okul hayatım, geçmişim gözlerimi doldurdu ve ben bu geçmişle yapayalnız, baş başa kaldım.

* * *

Geçmiş; şimdi, bugün bu an olmuş gibi her şey noktası noktasına hatırımda. Annem, bu aç ve çileli kadın kendini yakarken ben de bir deli gibi avazım çıktığı kadar haykırıyordum:

– Anne!.. Anne!..

Annem cevap vermiyordu. Bu feryadımı ilk önce kapı bitişik komşumuz Münevver Hanım isitti ve koridordan dışarıya taşan kı-

zıl alevi de görünce koşa koşa bize geldi; bağırmaya başladı:

– Aman... Yanıyoruz!..

Zavallı ihtiyar ve hasta kadın bağırırken, bir taraftan da basma entarisinin eteklerini beline dolamış evin içinde harıl harıl su arıyordu. Bir dakika sonra, çılgık bütün mahalleyi ayaklandırdı. Ale vi ve bağrıışmaları gören kadın, erkek, herkes evimizin bahçesine doldu. Korkunç bir telaş vardı. Kimi polis karakoluna koşuyor; kimi itfaiyeye haber gönderiyor; kimi kazma kürek, eline ne geçerse çat çat duvarlara vuruyor, yangını söndürmeye çalışıyordu. Annem tamamen yanmış, ateş evi sarmış, mahalle tulumbası¹ ve itfaiye yetişinceye kadar iki odamız birden kül olmuş, barınacak bir tek oda kalmamıştı.

Bir buçuk saat sonra evimiz ve bitişik iki ev yandı da yangın söndürülebildi. O sırada beni, mahallenin muhtarı Halil Efendi evine götürmüştü. Sofada bir minderin üzerine yatırdı.

O gecedен hatırımda kalabilen şeyler bu kadar...

* * *

On beş yirmi gün geçince artık ben annemden başka her şeyi unutmıştım. Çocuk neyi unutmaz ki?..

Halil Efendi'nin evinde ne kadar kaldım? İyice hatırlamıyorum. Herhalde dört beş hafta. Kendisinin üç tane çocuğu, suratsız, her şeye homurdanan kırk beşlik bir karısı vardı. Hatta bana bazen çok kızar; kocasına:

– Benim derdim bana yetmiyor, bir de bunu mu başıma çıkar-dın? diye bağırırdı.

Yine, bir akşam benim yüzümden Halil Efendi'yle bir ağz kav-

1 Eski yöntem yangın tulumbalarını yangın yerine götürüp kullanan kişilerin genel adı. Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

gasına tutuştular. Halil Amcam sonunda:

– Peki karı... peki... Yarn gönderirim. Zaten acımasızın birisin, demek zorunda kaldı.

Ben de kapının dibinde diz çökmüş, besleme kılığında, boynu bükük, bu kavgayı dinliyordum. Ama yine ne olduğumun, ne olabileceğimin farkında değildim. Beş yaşında bir çocuk neyi düşünebilirdi?.. Fakat iyi biliyorum; Halil Efendi beni çok seviyor, koruyor:

– Hanım niye böyle düşünüyorsun, bu “eksik etek” de şuracıkta büyür gider. Duasını alırsın?.. diyordu.

Fakat şirret kadın:

– Olmaz... Olmaz... Benim çocuklarımin derdi bana yetiyor. Bu kızı çok seviyorsan kendisine bir dadı tutarsın. Ben el âlemin piçine hizmetçilik edemem... cevabını veriyordu.

Şimdi düşünüyorum da, böyle karıkocalığın ne feci bir şey olduğunu kavrayabiliyorum. Sabah akşam kavgı. Huysuzluk, huzursuzluk, düzensizlik ve geçimsizlik içinde sürölüp giden bir hayat...

Kavganın sabahı Halil Efendi, biçare adam beni giydirdi.

– Haydi kızım... gidelim... dedi, evden çıktık...

Bu çıkış temelli bir çıkış oldu. O gün benim halim müthişti: sarı ve düşkün bir yüz. Başımda mor bir yemeni, arkamda dal basma bir entari, ayağımda yarım bir pabuç... Hepsi bu kadar.

Halil Efendi beni doğruca imamın evine götürdü. Ben çocuklarla oyuna daldım.

Beş on dakika sonra, Halil Efendi elinde yazılı bir kâğıt imamın yanından çıktı, yine birlikte yola düştük. Bilmediğim birçok mahallelerden geçtik. Atlı tramvaya bindik, vapurla gittik ve yine karaya çıktık, akşama doğru bir dağın başında kocaman bir binanın kapısı önüne geldik. Sordum:

– Halil Amca burası neresi?..

– Darülaceze. Burada uslu uslu otur, çalışırmı?..

- Annem de burada mı ?
- Yoo... anneni artık düşünme...
- Peki...

Niçin bu uysal cevabı verdim ? Yine çocukluk olacak ?.. Halbuki, anne acısı başa gelince yüreği de çok sızlatıyor !

- Ben artık, hep burada mı kalacağım, Amca ?
- Evet çocuğum... Şimdi seni içeriye müdür beye götüreceğim...

Birden içime bir hüznün çöktü. Ama bilinçsiz, muhakemesiz; içeride ne var ne yok ?.. Onu bilmeden ruhu ezen bir hüznün. Gözlerim yaşardı:

- Amca beni burada bırakma. İstemiyorum... dedim.

Zavallı adam gözlerimin içine baktı. Muhakkak ki onun gözleri yaşlanmıştı:

- Böylesi daha iyi olur kızım !.. dedi.

İçeri girdik. Birçok oda dolaştık. En son Halil Efendi elindeki kâğıdı bir odada bıraktı; gözlerimden, yanaklarımdan öptü:

- Haydi Allah'a emanet ol... diye içten gelen boğuk bir ses çıkardı, beni bir kadına teslim etti ve ona rica etti:

- Kuzum Hemşire Hanım. Bu çocuk sizindir. Ona iyi bakınız...

İşte, ben o günden sonra Darülaceze'nin çocuğu oldum. Tam iki sene. Nasıl bir hayat ?.. Bunu ne yazmalı ne de düşünmeli. Dünyayı unutturan, duyguları felce uğratan bir hayat.

İkinci yıl, yedi yaşında Darülaceze'den çıktım. Tıpkı Halil Efendi'nin evinden çıkış gibi... Bir daha dönmek üzere bir çıkış. Bu sefer de bir meymenetsizin peşine takıldım, onunla beraber çıktım, onun evine gittim. Sanki, esir pazarında satılığa çıkarılmış bir kul ve köleymişim gibi arkasından bağışlandığım bu adam; meğer, beni evine besleme almış. Yani mutlak, sahipsiz, düşüncesiz bir hizmetkâr.

Bu adam kölelik bir kırıktır. Ben ona asla unutamam. Kü-

çük, yuvarlak, çiçekbozuğu, somurtkan bir yüz. Siyah üzüm gibi donuk ve koyu mor gözler. Kırçıl, kalın, salkım saçak kaşlar. Şiş, kırmızı gözkapakları; dökülmüş kirpikler. Uzun ve oturtma bir burun. Enli, porsuk dudaklardan aşağıya sarkan bıyıklar. Kılı çok, beyazı az, donuk bir yüz. Çirkinlik bu kadar olur değil mi? Sonra da, ruhsal durum; kudretsizken bir köpek, kudretliyen en saygısız bir saldırgan. Boyu kadar aklı da kısa.

Evi hem çok kalabalık hem de karmakarışıklı. Karısı, kaynana-sı, dört çocuğu, halası...

En düşkün günlerim bu adamın yanında geçti. Sabah namazı uyanır; mangal yakar, öğleye kadar çöp kapları ve bulaşık yıkar; öğleden sonra da akşama kadar en küçük çocuğu Ali'ye dadılık eder, beşik sallardım.

Benim için ayrı bir tabak bir kaşık, ayrı yemek de yoktu. Yemek yenir, biter; sonra tabakların dibinde ne kalırsa ben onları sıyıırırdım. Yarı aç, yarı tok.

Hele bazen yemek yerine daha çok dayak verdim. Hem de sıra dayaağı. Kaynana emrederdi:

– Kız... şuradan siyah makarayı getir...

Bir saniye geç getirdin mi; sille suratına inerdi. Arkasından evin hanımı bir şey söylerdi:

– Vicdan, çocuğu uyandırmadan beşiğı salla...

Elimde ip, boyuna salıncağı sallardururdum. Fakat, çocuk uyanıverir. Haydi bakalım, bunu uyandıran sen misin?.. Anne çocuğunun uyandığına kızar, şöyle bir kucağına alırken:

– Gözü kör olasıca... diye bir iki şamar da bana atar.

Bu sefer, ben ağlamaya başlarım. Eğer, efendi evde ise o gelir.

– Kız burası babanın çiftliğı değil. Aç gözünü... Nazlanma... ha... der, bir iki tokat da ondan verdim...

Böyle çok günlerim oldu. Büyük çocuklardan çektiğim de baş-

ka. Bari, her gün bu kadar hırpalandıktan sonra geceleri rahat ve bol bir uyku uyuyabilseydim. Bundan da yoksundum. Çok geceler gözlerimi ovalaya ovalaya uykumu dağıtmaya çalışır, kendimi güç tutarak verilen işleri yapmaya uğraşırdım. Yatacağım zaman da gider, en üst kattaki sofada altına bir çul serer, başıma bir minder koyar, üzerine eski ve leş gibi kokan bir yorgan çeker, ölü gibi uyurdum! Yedi yaşında saç ağartan bu güçlülere nasıl dayandım?.. Hayret!

Bir buçuk sene de böyle geçti.

Neden ve niçin?.. Bunu iyi kestiremiyorum. Bir çarşamba sabahı efendi beni Fındıklı'da büyük bir konağa götürdü:

– Senin hanım ve beylerin artık bu konaktakilerdir. Terbiyeli ol. Sakın beni mahcup etme... Bunlar da bizim beylerimizdir... dedi, bıraktı.

Ne olursa olsun buna memnundum. Çocuk da, muhakemesiz de, kendi anlayış ve düşünüşüne değil, olaylara uysam da bilinçsiz ve sonsuz bir özgürlük havası aldığımı anlıyordum. Herhalde, o kötü yaradılışlı hoyratlar sürüsünün içinde aşına aşına yok olup gitmektense burada değişik birkaç yüz görmeyi tercih ediyordum.

* * *

Konaktakileri sayayım: beyefendi, hanımefendi, küçükbey.

Beyefendi elli yaşında vardı. Gümrük müdürü müydü, umum müdürü müydü, öyle bir şeydi...

Uzun boylu, zayıf vücutlu, yanık benizli; beyazı çok, siyahı az sakallı; zekâ ateşiyle yanan koyu kestane gözlü, yüzü sevimli bir adamdı. Metin bir tavır, tok bir edası vardı. Kibardı, titizdi, az konuşuyordu.

Her sabah siyah redingotunu giyinir; dik, kokalı beyaz yakasını değiştirir; uşak pardösüyü koluna alır, bey önde, Hasan Ağa arkada konaktan çıkarır. Akşamları da aynı halde, fakat, bey biraz

daha yorgun dönerdi. Tekdüze, onurlu bir hayat. Eski zaman kıbarlığı...

Hanumefendi; şen, şirin, ince yapılı, kıbar, hasta mizaçlı bir kadındı. Evin içinde ve dışında bütün mahallede kendisini sevmeyen, saymayan kimse yoktu. Bu, ne soyluluktan ne zenginlikten ne de ünden; sırf sevimlilikten, incelikten, kıbarlıktan ve kendisini saydırmaktan toplanan bir saygıydı. Benim sevgime karşı o da beni öyle çok sevdi ki.

Daha ilk gün, konağa verilir verilmez yanına götürüldüm. Beni iyice süzdü.

Nereli, kimin kızı olduğumu, okuyup yazma bilip bilmediğimi, kimlere hizmet ettiğimi sordu. Cevap verdim. Bana dedi ki:

– Sen benim kızım olacaksın. Seni onun için getirttim...

Sonra beni yıkattı, elbise verdi, yeni yeni takımlar yaptırttı; odasının yanında bir oda ayırttı, kendi kızı gibi benimle ilgilenmeye başladı. Zaten, yirmi beş senelik evlilik hayatında bir tek oğlandan başka hiç çocuğu olmamış. Beni onun için aldırılmış.

Küçükbeyi, burada yalnız tanıtayım: yirmi üç, yirmi dört yaşında, iri dolgun vücutlu, kumral, gürbüz, kara bıyıklı, lacivert gözlü, keskin bakışlı; kudretine, gençliğine mağrur bir delikanlı. Çapkın edalı, hovarda yaradılışlı. Fakat annesinden, babasından çok korkuyor. Maliye Bakanlığı'nda bir memuriyeti var. Şık giyiniyor; akşamları eve geldikten sonra gezmeye çıkıyor.

İşte: birinci dizideki bütün kişiler.

* * *

Konakta geçen ömrümü her şeyden ve hepsinden daha iyi hatırlıyorum. Belki bir zerresi bile eksik değil.

Beyefendiden Binnaz Dadi'ya kadar bütün ev halkı tarafından çok sevildim. Hele, bir yıl doldurduktan ve hanumefendiden çok

ciddi, şefkatle dolu bir terbiye aldıktan sonra bu sevgi iki katına çıktı. Hizmetçiler de bana,

– Küçükhanım... diyorlardı.

Gerçekten küçükhanımdım. Evin tek kızı. Şen, avare, sevilen ve güzel bir küçükhanım. Bir yıl için geçmişi tüm unuttum; bu yeni, sevgi taşan hayata gönlümün bütün varlığıyla katıldım.

On, on bir yaşına gelince büsbütün serpildim, büyüdüm, delişmen, çok neşeli ve nazlı oldum. Saçlarımı filan toplamak yahut giyinmek için aynanın karşısında bulunduğum zamanlar bazen kendimi oldukça güzel bulurdum. Vecdet'in şimdi av bakışlı dediği gözlerim o vakit ay ışığı gibiydi. Bembeyaz, fakat hafif bir pembelikle süslenen tenim, iri dolgun vücudum, bakışlarım, beden kıvrımlarım çekici ve göz alıcıydı.

Çok iyi hatırlarım: bir gün hanımefendiyle Göztepe'ye Sıtkı Paşalara gitmiştik de, bilhassa paşa bana uzun uzun bakarak hanımefendiye:

– Maşallah küçükhanım çok toplamışlar ve güzelleşmişler... demişti.

Konakta beni çok sevenlerden biri de küçükbeydi. Ona:

– Ağabey... diyordum.

Ben de kendisini saygıyla karışık bir sevgiyle sever yanında hoplar sıçrar, kitaplarını karıştırır, bazen de:

– Ağabeyciğim... diye sevine sevine elimden gelecek işlerini yapmaya çalışırdım.

O da, kâh kitaplarını yırtmamdan çekinerek:

– Yoo... Onları karıştırma... diye sert söyler, kâh yaptığım bir şeyi beğendiği zaman:

– Aferin... Aferin... Vicdan, diye yanaklarımdan öper, saçlarımı okşar, beni severdi.

On bir yaşına kadar da bu hayat böylece geçti. Bir gün haru-

mefendi ile beyefendi Kandilli'ye gittiler. Ya nikâha ya loğusaya. İyi bilmiyorum. Nedense beni götürmediler? Konakta hizmetçilerle yalnız kaldım. Akşam oldu. Küçükbey eve geldi.

Ben de hizmetçilerle konuşmaktan, oyalanmaktan bıktım:

– Ağabey... Ağabey... Bugün evde yalnızız, diye küçükbeyin yanına koştum, biraz gücenik:

– Gittiler de beni götürmediler? dedim.

Ağabeyim:

– Sen gidemezdin... dedi, alımdan öptü ve beni avuttu.

Sonra ortalık karardı. Ağabeyim Ömer Bey cebinden büyük bir şişe çıkardı, bana sordu:

– Bu nedir biliyor musun?

– Hayır Ağabey...

– Bir ilaç!..

– Ne ilacı...

– Kalp ilacı. Sen şimdi bana bir parça su getir. Bunu içeyim. Ama sakın ilaç içtiğimi anneme söyleme. Benim hasta olduğumu öğrenirse meraklanır...

– Peki Ağabeyciğim...

Koştum, su getirdim.

– Aferin... dedi.

Şişenin içindeki su gibi ilacı yarısına kadar bir bardağa doldurdu. Üzerine de getirdiğim sudan kattı. İlaç rengini değiştirdi, süt rengini aldı. Hayret ve merakla sordum:

– Niye böyle oldu?

– E... tabii. İlaç su katınca böyle olur.

– Peki, niye kokuyor?

– Kızım ilaç lavanta gibi kokmaz ya?.. Elbette böyle kokar. İçinde ispirto var...

– Ya?.. Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Bu beyaz, süt renkli ilaçtan bir yudum içti. Cebinden fıstık çıkardı, bana da yedirdi; kendi de yedi.

– Bu ilaç çok acı. Hepsini içebilmek için yudum yudum içmeli ve arasında böyle fıstık filan yemeli... dedi.

Biraz sonra, son yudumu da içti; hava epeyce karardı, gece geldi. Beni aşağıya gönderdi.

– Haydi Vicdan. Bak yemek hazır mı?

– Peki Ağabeyciğim... dedim.

Hemen Binnaz Dadı'nın yanına indim. Yemeği sordum.

– Hazır... dediler.

Küçükbeye haber verdim ve beraberce yemeğe indik.

Küçükbey meğer ilaç değil rakı içiyormuş. Fakat ben ilaç ile rakıyı ancak yıllardan sonra birbirinden ayırt edebildim. O zaman rakının ismini bile işitmemiştim.

Yemek epeyce sürdü. Ben çok neşeliydim. Boyuna gülüyordum. Ağabeyim de öyle. O da çok gülüyor, kendisini güldürecek bir şey söylediğim vakit de:

– Ah Vicdan... Ne kurnaz, ne kadar zeki ve ne kadar güzelsin... diyordu.

Yemek bitince, yine ağabeyimin odasına geldik. Biraz konuştuk. Çocuk ne konuşur? Havadan, sudan... Ama bütün neşem üzerimdeydi. Ağabeyimi gülmekten katıltıyordum. O da, güldükçe beni kucığına alıyor, öpüyor, seviyor, kucığından indirmek istemiyordu. Bu hal hoşuma gidiyordu. Dokuz on yıl hep hırpalanan, acı ve yoksulluktan, sefaletten başka bir şey görmeyen bir çocuk bu sevgiden şımarmaz mı?

Bir aralık ağabeyim yine:

– Vicdan kalbim çok ağrımaya başladı, ilacın hepsini içeceğim, dedi.

Beni kucığından indirdi. Masanın gözüne kilitlediği şişeyi çı-

kardı, eskisi gibi içmeye başladı. Ben de ona acıdım:

– Zavallı Ağabeyciğim. Annem de hasta, sen de hastasın... dedim. O:

– Zararı yok. Böyle hastalıklar çabuk geçer... Yalnız sen anne-me hiçbir şey söyleme, sonra meraklanır da ölülerir... diyordu.

Ağabeyim, son yudumu içince kalktı, usulca odanın kapısını kilitledi. Sonra, tekrar beni kucığına aldı. Bu sefer daha çok öpmeye, hem de dudaklarımdan öpmeye başladı. Ben:

– Niçin bu kadar çok öpüyorsun Ağabey... dedikçe...

– Seni çok seviyorum kardeşim... cevabını veriyordu.

Hele, ilk defa dudaklarımdan öpüldüğümü görünce:

– Peki... hiç beni dudaklarımdan öpmemiştin. Dudak öpülür mü?.. diye sordum. O da:

– E kızım. Sağ yanağın annemin, sol yanağın babamın. Ben nereden öpeyim? Dudakların da benim olsun, dedi.

Beni bu kadar çok öptükçe ben seviniyor, memnun oluyordum:

– Ağabeyim beni annemden, babamdan çok seviyor... diyor, derin bir itaat, büyük bir haz içinde ona bol bol kendimi öptürüyor, kardeşlik sevgisiyle karşılık vermekten başka hiçbir şey duymuyordum.

Saniyeler geçtikçe o, beni daha çok göğsüne bastırdı, daha çok sıktı, kemiklerimi kıracak zannettim.

– Yapma Ağabey, acıtıyorsun... diye söylendim.

Dinlemedi. Gözlerine baktım; iyice ufalmış ve kızarmış. Yüzüne baktım; rengi değişmiş.

Beni bir defa daha şiddetle sıktı, artık dudaklarımı dudaklarından ayırmadı; geniş, derin, boğuk nefesler almaya başladı.

Beş on dakika sonra, gözlerimden müthiş bir acı ve ağrının yaşı boşandı:

– Aman Ağabey bana bir şey yaptın ! diye kendimi kucağından attım.

O, hemen elindeki mendili ağzıma tıkadı ve:

– Sus, bir şey yapmadım Fakat, çok öptüm de hastalığım sana geçti. Sakın bağırma şimdi geçer. Sana biraz su vereyim... dedi.

Yüzüme biraz su serpti; kolonya ile alnımı, bileklerimi ovdu, her tarafıma kolonya döktü. Daha sonra, ağzımdan mendili de çıkardı, beni kucağına aldı, odama götürdü, yatağıma yatırdı. Sıkı sıkıya tembih etti:

– Bu akşam ne olup ne bittiğini sakın ölünceye kadar kimseye söyleme. Daha söylemeye başlarken bile her tarafın dehşetli sancılarla ağrımaya başlar; hemen sen de, ben de, annem de, beyefendi de hepimiz birden ölürüz.

* * *

Ben uyumuşum. Sabah geç uyandım. Şaşkına benziyordum. Üzerimde bir tuhafılık vardı. Küçükbey odama geldi. Gülüryüzle:

– Vicdan iyi oldun, hiçbir şeyin kalmadı değil mi ?.. dedi.

Geceden aklımda kalan sözleri hemen hatırladım.

– Hayır, hastalığım geçti Ağabey. Ama bir parça belimde, karımda ağrı var... dedim.

O, yine tekrar etti:

– Sakın ha... sakın ha... Tek kelime söyleme... Eğer ağrılar biraz daha devam ederse: “Başım ağrıyor, başka bir şeyim yok” dersin bu sızılar kendi kendine geçer...

Çocukluk, bönlük... İnandım, kandım. Sonra bana çamaşırlarımı değiştirdi. Çıkardığım çamaşırlara dikkatle baktı, hepsini sardı sarmaladı, kirli dolabında öteki çamaşırlarla karıştırdı.

Gerçeği, gerçek faciayı yıllardan sonra anladım da kalbim ramparça oldu. Kardeş örtüsüne bürünen bu herifin dünyanın en

namussuz, en alçak, aşağılık bir yaradılışı olduğunu nereden bildirdim !..

* * *

– Anne... Bu kızcağızı okula gönderelim. Herhalde evde oturtmakla yazık ediyorsun.

O geceden sonra, ağabeyimin her günlük sözü bu oldu. Hanımefendiyi her görüşünde beni okula göndermesinden söz ediyor:

– Vicdan'ın mutlaka okula gitmesi gerek. Bilgisiz kalırsa sana beddua eder... diyordu.

Ben de okula gitmeyi çok istiyor, okumak için sonsuz bir istek duyuyordum. Küçükbey anneme okul konusunu açınca, ben anememin gözleri içine bakar, ne söyleyeceğini heyecanla bekler; bazen yalvarırdım:

– Anneciğim... Anneciğim... Beni okula gönder e mi !..

Nihayet bir ay sonra okullar açıldı, ben okula gitmeye başlatıldım.

Bundan sonra, her sabah sevine sevine analığımın elini öpüyor, okula gidiyordum, akşamları da neşe içinde konağa dönüyor, büyük bir istekle ertesi günlük derslerimi hazırlıyordum. Buna, bütün ev halkı da çok memnundu. Bazen, ağabeyim beni odasına alıyor, derslerimi dinliyor:

– Aferin... dedikçe yanaklarımdan, alnımdan öpüyor ve ilave ediyordu:

– Daha çok çalış...

* * *

Sene ortasına doğru annem birdenbire hastalandı, yatağa düştü. Hele hastalık uzadıkça konağın ahengi de bozuldu, neşesi kaçtı.

Sonunda, hastalığın üçüncü ayının sonlarına doğru bir sabah

tan ağartısıyla birlikte konağın içinde yürek parçalayan bir feryat koptu. Yürekleri burkan bu feryada ben de uyandım, yatağımdan fırladım, dışarıya koştum:

– Ne var? Ne oldu?

– Hanımefendi öldü! dediler.

Beynimden vurulmuşa döndüm; gözlerimden sel gibi yaş boşandı. Çığlıkla karışık bir ağlayışla hanımefendinin odasına girdim. Beyefendi, küçükbey, dadı, doktor ölünün başındaydılar. Beyefendi zayıf, solgun bakışlarını ölünün yarı açık yarı kapalı kalan gözlerine bağlamış, hüngür hüngür ağlıyor:

– Hanımcığım sen niye öldün? diye inim inim inliyordu.

Doktor kurtaramadığı bir hastaya bir hasta daha arkadaş etmemek için ölünün üzerine kapanan ve kendinden geçen biçare adamı avutmayı çalışıyordu:

– Beyefendi, sizin için bu kadar üzüntü iyi değil, kalbiniz var...

Ömer Bey de, pijamalı haliyle karyolanın dibinde bir minderin üzerine çökmüş, sessiz ağlıyor, büyük, beyaz bir mendille gözyaşlarını siliyordu; bitkin ve kendisinden geçmiş olarak... Bir saniye ölüye baktım: müthiş. Annemi kızıl alev sütunları içinde birdenbire yok eden kudret analığımı da erite erite yok etmişti. Bu şen, ince yapılı, kibar, hasta yaradılışlı kadın Azrail'in pençesinde sanki bir gece içinde eriyivermiş. Ufalmış gövdesi üçte bire inmiş, hafif kırmızı dalgalı yüzü balmumu sarısı kesilmiş.

Ben de o saniyede başımı ölünün başına yaklaştırdım, kendimden geçtim:

– Anne! Anne!.. Sen de öldün ha?..

* * *

Analığının ölümü evdeki neşe, ahenk ve düzeni de hemen hemen toptan aldı, götürdü. Beyefendi içli ve saralı bir derde tutul-

du, küçükbey çok geceler eve gelmez oldu; dadı bizi bıraktı, Göztepe'ye, eski hanımlarına gitti. Hele beyefendi her gün biraz daha göçüyor, ömrünün sonuna doğru hızlı hızlı gidiyordu. Fakat beni de çok seviyor.

– Sen hanımın gözümün önünde bıraktığı en canlı hatırasın... diyordu.

Bu içten gelen derin bir şefkat duygusuydu. Bunun içindir ki bana çok önem veriyor:

– Hanımın ruhu müsterih olsun... diye özellikle öğretim ve eğitimimi gözetiyordu.

Yine bu sebeple ikinci yıl da beni okula parasız yatılı öğrenci yaptırdı. Kendi adını da bana verdi: Vicdan Hidayet...

.....

Fakat bütün bunlarla beraber talih de lazım. Talih, sahibi olduğu insanın perçeminden yakalayıp da:

– Yürü... demedi mi; boş.

Felaket birbirini izliyor. Hem de öyle amansız, öyle aralıksız ki... Böyle olmasa ikinci yılın içinde babalığım da ölmezdi!

Zavallı adamcağız hanımının kederinden kendini yiye yiye bir buçuk sene içinde iğne ipliğe döndü ve en sonra şiddetli bir kalp yetersizliğiyle birdenbire dünyaya gözlerini kapadı...

Bu ölüm de ne tuhaf oldu! Bir perşembe akşamı okuldan çıktım, çantam aferinlerle dolmuştu. Hoplaya hoplaya, sevine sevine konağa gidiyor:

– Babama aferinlerimi gösterirsem sevincinden çıldırır... diye düşünüyordum.

Konağa gelince, kapıyı evde tek kalan hizmetçi Nazlı açtı. Hemen sordum:

– Beyefendi geldi mi?..

Hidayet Bey'e bir türlü:

– Baba... diyemiyordum. Ağzım ilk günden: Beyefendi... diye alışmıştı.

Hizmetçi:

– Hayır konakta yok... cevabını verdi.

İçeri girince doğru odama çıktım. Elbiselerimi, çamaşırlarımı değiştirdim. Akşama kadar resim karaladım. Beyefendi, eve gelmek saati geçmiş olmasına rağmen, hâlâ gelmiyordu. Hizmetçiye tekrar sordum:

– Hiyadet Bey niye gelmedi acaba ?

Nazlı bön bön yüzüme bakarak dedi ki:

– Beyefendi gelmeyecek. Bursa'ya kaplıcalara gitti. Orada dinlenecek.

– Ya ?..

– Evet. Sen onu bekleme kızım.

– Peki, ağabeyim ?..

– Ağabeyin de Erenköy'de. Pazartesi gününden beri yok. Evin içinde hiç kimse yok.

İyice akşam oldu. Bulutlara siyah lekeler düştü. Canım sıkıldı. Nazlı'ya:

– Nazlı, yemek yiyelim de sen de benimle beraber otur, olmaz mı ?.. Korkarım... dedim.

İyi kalpli kadın beni kırmadı. Yemekten sonra, benimle birlikte oturdu. Ben ödevlerimi yazdım. O fanila ördü. Yatarken de benim odamda kaldı.

* * *

Hâlâ çocuktum. Hâlâ hiçbir şey bilmiyordum. Hâlâ düşünemiyordum.

Ertesi akşamüzeri kimseyi görmeden kırık kalple okula döndüm.

Meğer, beyefendi pazar günü ölmüş de Nazlı benden saklamış, bana söylememiş. Tevekkeli değil, perşembe akşamı o kadar hüznü, sessiz, gözleri yaşlı değildi. Oysa ben ölümü aradan aylar geçtikten sonra öğrendim. Her hafta konağa gidiyordum. Nazlı'dan başka kimseyi bulamıyordum. Nazlı da bana:

– Beyefendi Bursa'da, küçükbey hâlâ Erenköy'de... demekten başka bir şey söylemiyordu.

Benim de tabii aklıma komşulara bir şey sormak gelmiyordu.

Nihayet bir salı günü Ömer Bey okula gelmiş. Beni çağırttı. Ağabeyimi haftalardan sonra görünce birdenbire sevindim, boyuna sarıldım.

– Ağabeyciğim neredeydin? Beyefendi nasıl?

Sonra, kendisine konakta kimseyi bulamadığımdan yakındım, saf saf söyledim. Ömer Bey bana sudan cevaplar veriyor:

– Babam Bursa'dan gelinceye kadar ben konakta oturmayacağım, Nazlı'yı beraber alıp Erenköy'e götürüyorum. Erenköy çok uzak. Sen buradan yalnız başına oraya kadar gelemezsin. Hafta aralarında gelir, seni görürüm. Babam geldikten sonra tekrar her hafta konağa gelirsin. Onun için şimdi ben müdireye söyleyeceğim, seni yatılı bekâr öğrenci arasına yazsın. Konaktaki çamaşırını, öteni berini de bavula yerleştirir, sana getiririm, olmaz mı?

İnandım.

– Peki Ağabey... dedim.

On iki yaşına gelmeme rağmen galiba on iki santimlik aklım yokmuş ki, böyle yaptım. O zaman ne olduğunu ne bittiğini seze-medim, düşünemedim. Aklım mı yoktu, düşüncem mi yoktu?.. Yoksa çok saf ve aptal mıydım?

Ağabeyim müdireye çıktı. Bana söylediklerini ona da söyledi ve okuldan ayrılırken gözlerimden öptü:

– Haydi Allah'a emanet ol... dedi. Çıktı.

Ertesi gün de iki bavul içinde eşyayı gönderdi. Bana da bir mektup yazmıştı.

Bu mektubu hâlâ saklıyorum. Diyor ki:

"Vidân, sevgili kız. Konakta sana ait ne varsa hepsini gönderdim. Daha çocuksun. Safsın. Yaşın ilerledikçe her şeyi, hayatı öğreneceksin.

Eşyanın arasında bir kutu vardır. Bu kutuyu sakın açma. Mühürlüdür. Bunu beş yıl sonra, on yedi yaşını geçince açmanı senden rica ederim.

Şimdi, bunu okulun kasasında emanet olarak saklattır.

Beybaban gelinceye kadar okuldan dışarıya çıkmamaya alış ve yalnız derslerinle meşgul ol e mi?..

Gözlerinden öperim.

Ömer"

Bundan sonra, bir kez daha ne beyefendiyi, ne Ömer Bey'i, hiç kimseyi görmedim. Her çocuk perşembe akşamı anne kucasına koşarken ben sınıfın bir köşesine çekildim:

– Beni gelip görecekler... diye avundum, halbuki gelen de olmadı, giden de...

Yalnız, birkaç hafta sonra, bir cuma günü izin aldım. Okuldan çıktım. Koşa koşa konağa gittim! O gün içimde garip bir hüzün, tuhaf bir üzüntü vardı. Konağa yaklaştıkça gözlerim yanıyor:

– Şimdi, beybabamı, ağabeyimi göreceğim... diye heyecan duyuyordum.

Kapıyı çaldığım zaman benden küçük bir kız karşıma çıktı:

– Siz kimsiniz? Nazlı yok mu? Beybabam gelmedi mi?.. dedim.

Kızcağız şaşırıldı. Bana cevap vermedi. Seslendi:

– Anne!..

– ...

– Anne !..

Ben de çocuğa bakmadan hızlı hızlı merdivenleri çıkıyor:

– Nazlı !.. Nazlı !.. diye bağıırıyordum.

İkinci kat sofada genç bir taze beni karşıladı:

– Kimi istiyorsunuz, Küçükhanım ?..

Genç tazeyi görünce daha çok şaşkınlaştım.

– A... Beybabam yok mu ?.. diye söyledim.

O da hayret etti:

– Hangi beybaban kızım ?

– Canım, bizim beyefendi, Hidayet Bey. Sonra küçükbey, Ömer

Bey...

Genç kadın güldü.

– Çocuğum Ömer Bey konağı bize sattı. Artık burası bizim evimiz. Onlar burada değil...

– Ya ?.. diyebildim ve olduğum yerde kaldım hayal kırıklığı bu kadar olabilirdi. Sonra bu genç kadın beni yukarıya aldı.

– Biraz otur kızım. Dinlen de... diye bir şeyler söyledi.

Ne dinlenmesi ?.. Hangi dinlenme ?.. Dinlenecek hal mi kaldı ?..

Genç kadından öğrendim: Hidayet Bey ölmüş. Ömer Bey evi, eşyayı, her şeyi satmış; İstanbul'dan gitmiş. Nereye gittiğini bilmiyorlar. Çok üzgünmüş. Babasının ve annesinin, ikisinin birden ölümüne dayanamamış. Biraz da serseri olmuş. Laf!

* * *

Konaktan tekrar okula döndükten sonra uzun zaman boynu bükük dolaştım. Başımı yaslayıp ağlayacak, kendimi avutacak bir göğüs aradım. Hiç olmazsa ağabey bildiğim Ömer'den bir haber, bir mektup bekledim.

– Beni kardeşliğe kabul eden Ömer elbette bir mektup gönde-

recek, beni arayacak... dedim.

Fakat aldanmışım. Eşyam okula geldiği andan itibaren artık hayatta benim için sonsuz yalnızlık, sonsuz yetimlik ikinci kez gerçekleşmiş oluyordu.

Hele on beş yaşımı geçtikten sonra, bir miras gibi kucaklarına bırakıldığım ailenin son ortakları Ömer'den haber beklemenin ne gülünç olduğunu kendi kendime öğrendim ve yüzüme sırtan hayattan utandım.

Ömer... Ömer... İki meşin parçasının içine tıkp gönderdiği eşyanla beraber gelen mektubun anlamını da bu on beş yaş öğretti ve bağırdım:

– Yüzümü kara ettin. Yüzün yara olsun Ömer... Bana nasıl kıydın?

– Daha çocuksun. Safsın. Yaşın ilerledikçe her şeyi öğreneceksin? dediğin bu masum çocuğa kastetmek için kendinde nasıl cesaret buldun?

– Hastalığım hastalığın oldu... diye kandırıp karuna girdiğin bir kendi başına kalmış yavrunun canavarı olurken kalbin parçalanmadı mı? Allah'tan ve kendinden utanmadın mı? Yemin ederim: toprağın üstünde ve altında, bugün ve yarın ellerim yakanda kalacak Ömer...

Sakin aldanma! Bana:

– On yedi yaşından önce açma... dediğin teneke kutu içindeki çıkırı da ben yine on yedi yaşımdan önce açtım. Sana ne diyorum?.. On beş yaş bana her şeyi öğretti. Gözlerim cinayetini fark ettiği, bilincim cinayetini sezdiği gün o çıkırı da açtım. Onun içinde bıraktığın yüz altın, yerlere geçmeden ırzına geçtiğin masum Vicdan'ın bekâret hakkı mı? Bunun için mi bıraktın da kaçtın?.. İzini kaybettin?.. Fakat namussuz olan yine sensin, ben değilim... Ömer!

Ben kötülükten ders, cinayetden ibret aldım. Kötülüğün beni yıkmayacak, fakat sen herhalde yıkılacaksın. Ezelden ebede hükmeden kudretin kararı budur. Bunu bil!

* * *

İşte, bana bütün bir gece uykuyu haram eden geçmiş. Az mı acılı?.. Her levha acının asıl kendinden bir parça değil mi?.. Eğer, kısaca yazabildiğim bu hayatı bir başkası bana:

– Hayatım... diye anlatsa inanmaz:

– Bu kadar gerçeğe aykırılık olmaz. Anlattığın şey bana pek uydurma geliyor... derdim.

Gerçekte, insana garip ve birbirini tamamlayacak gibi unutulmaz rastlantıların birleştirilmesi görünümünü veren bu hayat benim hayatım.

Kim bilir, günün bin dört yüz kırk dakikasının beraberinde daha olup biten neler var. Neler?..

Acaba, şimdi de bu on iki yıl önceki günahın bir başka türlüünü Vecdet mi işlemek istiyor?.. Yağma yok. O zaman çocuktum, hem de Ömer'in dediği gibi çok çocuk...

Akşama doğru

Hayat ne tuhaf bir bulmaca?.. Bir saniyesi, öbür saniyesine benzemiyor.

Bence, hayat ne o, ne bu, ne öteki... Hayat: kallesiz, vefasız, zalim bir soytarı. Kâh sırtıyor, kâh güldürüyor; bazen avutuyor, bazen avunduruyor.

Bu vefasız soytarı, düşündükçe beynime cinnet nöbeti gibi çarpan ve gözlerimden acı yaş boşaltan kara, acılı bir geçmiş sanki yetişmiyor da şimdi de başıma Vecdet'i sardırıyor! Ama bu yapışmanın anlamı ne?.. Mutlu olmak mı? Bol bol, doya doya sevilme mi?

Yoksa sadece aldanmak ve aldatılmak mı ?

* * *

Bütün bunları, niçin düşünüyorum ? Hele, hayat nasıl olursa olsun bana ne, değil mi ?..

Nedeni basit: yataktan çıkıp koridorundan sokağı seyrederken gözlerim karşıdaki yığın yığın ahşap evlerden birinin penceresine takıldı. Daldım, oraya uzun uzun baktım. Bir genç erkek, güzel bir kadınla pencere önünde oturuyor. Boyuna gülüyor, çok çok konuşuyorlar. Ellerinde ve kollarındaki ileri geri bir dizi hareketten de sakalaştıkları belli...

Bir aralık erkek pencerenin tül perdesini çekti ve iki baş kendilerini örten bu tülün arkasında birleşti, yanaklar yanaklara, dudaklar dudaklara yapıştı. Akşam güneşinin tülünden sızan kızıl gölgesiyle ışılan ve renkten renge giren bu iki baş ve dudak, dakikalarca böyle birbirine yapışık kaldılar.

Kendimi heyecana kaptırarak seyrettiğim bu gönül macerası karşısında benim de birdenbire aklıma Vecdet geldi. Onlar birbirlerini öptükçe ben de dudaklarımda onun alevden öpüşlerinin ateşini; onlar birbirlerine baktıkça ben de gözlerimde onun gizli parlaklıklarla tutuşan gözlerinin yangınınyı duydum.

Sanki Vecdet'le birlikteydim, sanki karşımdakiler başkası değil de Vecdet'le bendim; benim dudaklarım, benim yüzüm, benim gerdanım, benim yanaklarım Vecdet'in dudaklarında, yüzünde, gerdanında, yanaklarındaydı.

Pencerenin demirlerine dayanarak ve kendimden geçerek perde arkasından içini seyrettiğim odada küçük, üç beş yaşında bir çocuk peyda oldu:

– Anne !

Aramızdaki elli altmış metrelik uzaklıktan bu ses benim de ku-

lağıma geldi. Beni de ayılttı. Anne çocuğunu kucığına aldı, öptü, saçlarını okşadı. Çocuk bu okşamadan sonra annesinin dizlerinden babasının kollarına atıldı:

– Baba!..

Baba da çocuğunu öptü, sevdi. Mutlu bir öpüş, kalpten bir sevgi.

Gerçekten demin şehvetten gerilen kollarıyla birbirlerine kenetlenen, dudaklarıyla birbirlerine kilitlenen iki baş ve iki dudak için; şimdi dizlerinin üzerine oturup saçlarını omuzlarına döktükleri sevgi ve yuva hakkı için şirin çocuğu öpmekten daha kutsal hangi sevgi olabilir?.. Gerçekte bundan daha güçlü sevgi olamaz.

Fakat, bu olay, birdenbire değişen sahne, bana ani ve yüce bir uyanıklık getirdi. Aldanan yine bendim, aldatan yine saniyesi saniyesine uymayan hayattı. On dakika evvelki sahne neydi, şimdi birdenbire dekorlar nasıl değişmişti?.. Biraz önceki âşıklar, biraz sonra, sadece birer karıkoca olmaktan başka neydiler?.. Oysa ben neyim? Ne bir karı, ne bir nikâhlı, hatta, ne bir nişanlı. O halde, benim damarlarımdaki kaynaşmanın anlamı nedir?

Durup dururken bir metres olmak için deli olmalı.

İşte bu anda içimden bir duygu koptu:

– Hayat, sen kalles bir soytarısın!.. Fakat, senden ders almalı... dedim ve kendi kendime hayat için teşhisimi koydum.

Benimle Vecdet'i karşılaştıran da, onu benim başıma dolayan da yine hayat değil mi?

Fakat, hayatın bana bildirdiğini ben de ona bildirmek zorundayım.

– Vecdet benimle evlenecek misin?..

Ya:

– Hayır...

Ya:

– Evet...

İlle cevap istemeye hazırım. Tersini imkân yok insan düşünemez bile.

Gece

Bu gece istediğim gibi uyuyabileceğim. Gözlerim şimdiden kapanıyor. Esnemekten çene kemiklerim gevşedi. Çok rahatım. Yirmi dört saatlik bunalım, kin ve acı içimi boşalttı. Bu anda kafatasımın içi bomboş. Sinirlerim yatkın. Damarlarım sakin. Artık ne bunalım, ne kararsızlık, ne uykusuzluk. Belki, tek bir şey var: bekleyiş.

Karar ve kaderim nasıl olacak?.. Bunu bekleyeceğim. Sonucu bilinceye, gözümle görüp inanıncaya kadar.

Karar, ferahlıktır!..

31 temmuz

Vecdet'i bugünlerde hiç görmedim. Bekliyorum ki, o beni arasın, bulsun. Fakat merak ediyorum. Kendisine:

– Benimle evlenecek misin? deyince acaba ne cevap verecek?..

– Hayır... der mi?..

Derse ben ne yaparım?.. Eğer, bilmeyerek, istemeyerek onu seviyorsam, böyle bir cevap ne dehşetli olur? Ama sevmesem, istemesem düşünmem; hele bu ters cevabı hiç aklıma bile getirmem, değil mi?..

Galiba hem seviyor, hem korkuyorum. Korkulu bir sevgi. Seviyorum: sevdirdiği için. Korkuyorum: şehvet posası olmamak için.

2 ağustos

Oh ne iyi! Atanmışım. Bu sabah müdire çağırttı.

– Vicdan Hanım atanma emriniz geldi, dedi.

Hemen sordum:

– Nereye?..

– İskilip kazasına... cevabını verdi.

Tuhaflaştım. İskilip de neresi?.. Acaba Suriye’de filan mı?.. Ne fena, okulda kırk tane coğrafya kitabı değiştirdik, dünyanın en kuytu yerlerini öğrendik de kendi memleketimizi kendimize öğretten olmadı. Osmanlı İmparatorluğu’nun sınırlarını ayırmaktan, birkaç ilin adını duymaktan, beş on nehrin hangi denize döküldüğünü söylemekten başka bir şey bildiğimiz yok. Bir de bilsek, Uludağ’ın yüksekliği ile “Şattülarab”a Fırat ile Dicle’nin nereden karşıtığını biliriz. Memleketi bilmeden dünyayı bilmişsin neye yarar?..

Müdireyi söze tutamadım. Çok meşgul. Hem bugün öyle ters ki...

Ne zaman gideceğimi öğrenmek istedim:

– Yolluk bekleyeceksiniz. O da, on gün sonra alınabilir... dedi; tekrar başını yanındaki kâğıtlara eğdi.

Kim bilir hesap mı yapıyor, kadro mu düzenliyor, ne yapıyor? Bana ne! Fakat İstanbul’da kalsaydım daha iyi değil miydi?..

3 ağustos

Ne ayıp... Ne ayıp?.. Okuldaki beş Anadolu haritasından ancak birinde “İskilip”i görebildim. Suriye’de filan değil, Anadolu’da Ankara ilinin bir kazası: Çorum sancağına bağlı.

Fakat hepsi bu kadar. Coğrafya kitaplarında santim bilgi yok. Bula bula bir satır buldum: “İskilip ilçe merkezidir, Çorum sancağına bağlıdır. On bin küsur nüfusu vardır...” Hepsi bu mu?.. Valla hi yazık.

5 ağustos

İstanbul’daki okullar dopdoluymuş. Hele birkaç okulda öğren-ciden çok öğretmen varmış. Genel müdür, müsteşar gibi büyük

adamlardan himaye gören; ya da Millî Eğitim Bakanlığı'nda bir tanıdığı olan İstanbul'da kalabiliyormuş. Öyleyse:

– Yaşasın eş ve dostlar. Biz kahrolalım !..

Bunu dün, kâtibeden öğrendim. Diyor ki:

– Maarif'te bir tanıdığın yoksa İstanbul'da kalman imkânsızdır. Mutlaka "İskilip"e gideceksin. Bak. Vedia Üsküp'e atanmışken dayısı Maarif vekiline bir mektup götürmüş, hemen İstanbul'da alıkoymuşlar. Perihan da öyle. Onu da Kastamonu'ya göndereceklermiş, babası telefonu açıp da Sabih Bey'e çıkışınca vazgeçmişler. Kendileri söylediler...

Demek ki, şu köhne Osmanlı İmparatorluğu sınırları içinde yalnız ve kimsesiz olmak da günah... Çalışmak, kendine güvenmek, hak kazanmak yetmiyor. İşini yürütmek için çalışma değil, yalan; erdem değil, arka lazım. Tavsiye alabilmeli, telefonla bağırabilirmeli; daha yükseğini bulmalı, nüfuzu nüfuza kırdırmalı. Fakat, bütün bu haksız ve yersiz nüfuzların toptan süpürülmesi hepsinden daha iyi olamaz mı?..

Benim için dünyanın üstünde ne soyluluk, ne ün... Kutsal olan tek bir güç var:

– Alın teri, çalışmak...

Fakat, henüz alın terinin değerini bilmeyenler ne umarlarsa iltimastan umuyorlar!

6 ağustos

Hem dert yanmaya hem de haber almaya gittim. Ama Nezihe'yi evde bulamadım. Hepsi Çamlıca'ya gitmişler. Bir hafta daha orada kalacaklarmış. Nezihe, acaba nereye atanacak?.. Ah keşke o da "İskilip"e atansa. Arkadaş oluruz.

Vecdet nerede?.. Bilmiyorum. Bana kapıyı açan hizmetçiye sordum. Fakat gözlerim onu ne kadar aradı!

Nesterenlerdeyim. Temiz kalpli kız. Okuldan beni zorla aldı, evlerine götürdü.

11 ağustos

– Bir hafta bana konuksun... Kim bilir, bir defa daha ne zaman görüşeceğiz?.. diyor.

Onu da Çatalca'ya atamışlar. Neyse ki yakın. İsteddiği zaman gelir, annesini, babasını, kardeşlerini görür. Annesi, babası için öyle ya! Kaç saatlik yol? Şurada...

Ne oldu ise, yine zavallı bana oldu. İskilip nasıl yer, yapayalnız orada ne yapacağım, nerede oturacağım, kaç okulu var, öğretmenleri kim? Hiçbir şey bilinmiyor. Gözlerim bağlı gideceğim...

12 ağustos

Nesterenlerin evi öyle hoşuma gitti ki... Yenimahalle'nin en güzel yeri. Gündüzü gecesinden, gecesi gündüzünden daha gönül alıcı. Hele sabah; bin bir kuş cıvıltısı, deniz, güneş, hava, su, manzara; bir düziye uzanan yeşil tepeler birbirinden ne kadar hoş!.. Boğaz'ın en güzel yeri!..

İnsan rahat uyuyor, rahat uyanıyor. Ne gecelerinde kâbus gibi beyni saran ağırlık ne sabahlarında vücudu bir yığın demir külçesine çeviren hantallık var!

Pek güzel, sessiz, kendine özgü, tertemiz bir hava ve hayat. Rüzgâr Boğaz'dan içeriye püfür püfür esiyor; yine o temizlikle ciğerlere iniyor.

Bu sabah Nesteren'le beraber erkenden kalktık, deniz kıyısına indik. Kumsalda çakıllarla oynadık. Sonra, sandala bindik, kendimizi suların akıntısına kaptırdık, Yeniköy'e kadar indik. Herkes, sandal gezintisini akşam sever. Nesteren de sabahları denizde dolaşmaktan hoşlanıyor. Hem bunu spor sayıyor. Hiç de fena değil.

Küreklere bir asıldı mı sandalı tığ gibi dalgalar arasında kaydırıyor. Keşke ben de öyle olabilsem.

Ama doğrusunu söylemeli: Nesteren de çok güzel. Birdenbire gözü alabilecek ve sevicecek kadar çekici ! Tatlı, şuh, gülümser.

Fakat, şu erkeklerin de hani ya, bir kızı görür görmez yalışmaları yok mu ? Buna, dehşetli içerliyorum. Hoşlarına giden kız gör-düler mi, sanki, kırk yıllık tanıdıklarıymış gibi hemen yaltaklan-maya, sokulmaya bakarlar. Ben böylelerine hiç yüz vermem.

Burada da plaja girip soyununcaya kadar, belki beş altı tane er-keğin yalışmasıyla karşılaştık. Hele, bir tanesi de soğuklukta şahe-serdi. Biz kayıktan çıkarken iskelenin yanında duruyordu. Bizi gö-rünce tuhaflaştı. Biçimsizliğine bakmadan gururlu bir edayla göz-lüğünü düzeltti, gözümüzün içine baktı. Sanki kendisine:

– Ooo... Bizi mi bekliyordunuz ? Buyurun gidelim... diyecekmi-siz gibi sırttı.

Yahut da kendisinin bize sırtmasıyla koluna girip yürüyeceği-mizi sandı. Amma aptal şey değil mi ?

Biz yürüdük. Bu beyim de arkamıza takıldı. Kırnla kırnla yürü-dü. Nesteren bu hali görünce dayanamadı:

– Kah... Kah...

Güldü. Ben de güldüm.

– Alık... diye söylendik; adımlarımıza biraz daha hız verdik, kol kola girdik. Hafif bir rüzgâr esiyor, bazen eteklerimiz kalkıyor, ha-valanıyor; biçare de hayran hayran bizi seyre dalıyor, kâh önümü-ze geçiyor, kâh arkamızda kalıyordu. Suratındaki o anlamsız gül-ümsemeler de bir türlü eksilmiyordu:

Anlaşılan bir aralık dayanamadı da yanımıza sokuldu:

– Ne kadar güzelsiniz Küçükhanımlar !.. dedi.

Gülecektik. Kendimizi güç tuttuk... Yapmacık bir tavırla, kaşla-rımızı çattık, cevap vermeden yürüdük. O, hiçbir şey olmamış;

sanki bu kaş çatmak, sinirlenmek, surat asmak kendisine değilmiş gibi, aldırmadı; beş on adım sonra, tekrar etti:

– Küçükhanımlar, gidecekleri yere kadar kendilerine eşlik etmekliğime izin vermezler mi?..

Ne kaba, ne aşağılık öneri. Mahalle çocuğu gibi bir genç. İnsan daha ilk gördüğü iki kızla böyle konuşabilmek için pek saygısız ve pek aşırı terbiyesiz olmalı.

Bana kalsaydı bir kelimeyle bile karşılık vermezdim. Fakat Nesteren birdenbire çok kızdı:

– Ayıp değil mi size?.. dedi.

Biçare çapkın, galiba bu azarı iltifat saymış olmalı ki kızaracağı yerde büsbütün sırttı, biraz yanımıza sokuldu:

– Hanımefendimize eşlik etmeyi bendeniz onur sayarım... diye Babîâli ağzıyla bir sarkıntılık daha yaptı.

Nesteren daha çok kızdı. Rengi mosmor oldu... Ben de kızdım.

– Rica ederim, bizi bırakınız... Sizin için herhalde iyi olmaz... dedim.

O, buna da güldü, gözlüğünü iki parmağının ucuyla, kamburunu çıkararak tekrar düzeltti ve:

– Ne olur efendim?.. Ne olur?.. Tanışmış oluruz. Bendeniz...

Sözlerinin üst tarafını dinlemeden, sinirli, titrek Nesteren'in kolundan çektim ve adımlarımızı çoğalttık, hızla plaja doğru yürüdük. Beş on adım sonra, plaja girdik. Bu mendebur da plaj kapısına arkamızdan geldi. Göz ucuyla şöyle bir gördüm: biz içeri girerken o da yine sırtıyor, yine yılışık yılışık bize başıyla selam veriyordu.

Ne bayağı insan tipi değil mi?..

Bu kadarla kalsa yine iyi. Denize girdik, çıktık. Boyuna etrafımızda dolaştı: bizden hiç ayrılmadı.

Nesteren gördü: biz plajdayken, o da soyunmuş, dış taraftan

denize girmiş. Tahta perdeye gelmiş. Bir budak deliğinden bizi seyrediyormuş. Nesteren, kurnaz, kız; onun çakır, minetaşı gibi sevimsiz ve durgun gözünü delikten görünce bağdı:

– A... A... Vicdan! O terbiyesiz herif burada.

Şaşaladım. Birdenbire plajın içine gelmiş sandım: sonra parmağının ucuyla gösterdiği deliğe baktım. Kendimi tutamadım, güldüm, Nesteren de güldü. O maskara da dışarıdan güldü ve:

– Gördünüz mü hiç olmazsa gözüm sizinle birlik. Ne yapsanız boş... dedi.

Herif bunu söyledikten sonra, hayrétimden dilim tutuldu. İkimiz de kıpkırmızı olduk. Acaba bizi ne zannediyordu?.. Olduğumuz yerde kaldık, bekledi. Ta ki, onun gözü delikten uzaklaşsın da denizden çıkalım. Vücudumuzu çırılçıplak ona göstermek istemiyorduk. Fakat, nerede... Biz yerimizden kımlıdadıkça o da gözlerini kıpırdatmıyor; bizi bu kadar sıkımayı belki başarı da sayarak boyna söyleniyordu. Allah'tan plajda bizden başka kimse yoktu. Ya, erken olmasaydı ne yapardık?..

Baktık, olacağı yok.

Nesteren:

– Haydi artık çıkalım... dedi.

Biraz açıldık. Ben de kendisini izledim, beyimiz de buna kandı:

– Küçükhanumefendilerden daha evvel denizden çıkabilmek isterim, diye tahta perdenin deliğinden uzaklaştı.

Hoş, yine bizde de biraz sersemlik olmuş ya!.. Küçükbeyin delikten plajın her tarafını seyredebeyeceği ve biraz aşağıya geçtik mi bizi görmesine imkân kalmayacağı sonradan aklımıza geldi.

Plajdan çıkınca da peşimizi bırakmadı, söylendi ve sonunda bizim hiç yüzüne bakmadan sandala binip açıldığımızı görünce ümidini kesti:

– Peki mademki, komşuyuz... dedi, yine o bilinen yılışmalar gö-

zümüzden kayboluncaya kadar yüzünde dalga dalga yayıldı.

Ne arlanmaz surat?..

Bununla birlikte bu da yine bana küçük anı, fakat büyük bir uyarı oldu.

Kim bilir ki? Vecdet bu sokak avcısının sırnaşıklığı yerine tılsımlı gözlerindeki güce, büyülu sesindeki ahenge güvenen bir lüks avcı değil midir?

13 ağustos

Boğaz'da oturmak gerçek mükemmel bir şey! Hele, böyle havası temiz, suyu enfes, rüzgârı taze, huzuru çok bir yer olunca...

Ömrümüz şehrin kuytu köşelerinde, kenar mahallelerinde geçiyor da doğayla baş başa kalmanın ne sonsuz bir zevk olduğunu duymuyoruz bile.

Bugün Nesteren'le sabahtan akşama kadar gezdik. Korulara gittik, suları gördük, deniz kenarı gezintisine geldik. İnsan burada hiçbir yeri görmese de sade bir yamacın üzerinden denizi, Boğaz'ın iki taraflı küme küme uzanan yeşilliğini, güneşin doğuşunu ve batışını seyretse yine yeter!

Sular pek güzel. Yalnız yokuşu olmasa. Hünkâr Suyu'na çıkıncaya kadar insanda nefes kalmıyor, eşekler var ama... binmeye utandık. Kadınlar hep yürürlerken biz, iki genç kız, sipsivri, eşek üstünde görünmekten çekindik. Hem, çarşafı eşeğe binmek de mesele!.. Yan oturulsa ben oturamam. Bacaklarımı ayırıp oturmayla çarşaf izin vermez. Eteklerimi toplasam bacaklarım görünecek. Ondan sonra da: tamam. Bütün erkeklerin gözü bizde... En iyisi mi yürümek.

Fakat, sular da ne kadar kalabalık var.

Nesteren'e:

– Bunlar hep Yenimahalleli, Sarıyerli mi?.. dedim de:

– Ne münasebet ? En çoğu İstanbul'dan gelmiştir. Hele cuma, pazar günleri oturacak yer bulunmaz. Vapurlar sabahtan akşama kadar buraya insan taşımaktan usanırlar, cevabını verdi.

Bir su içmek için buraya kadar gelmek de epey zahmetli. Mammafih, sular da içilmeyecek su değil...

Hünkâr Suyu'nda epey oturduk. Saz dinledik, etrafı seyrettik. Ne tipler, ne örnekler, ne insanlar var... Hele önlerindeki sofrayı bir lokanta camekânı gibi süsleyip püsledikten sonra, karısını oturtup kendi eliyle şiş kebabı pişiren erkeklere bayıldım. Daha neler; ne yok ki?.. Biraz yukarılara uzanıp fundalığa çıkınca da çift çift sevgililerin defne ve ılgın kümelerinin arasına saklanıp baş başa verdikleri gözden kaçmıyor.

Hele, yüz yüze geldiğimiz bir çiftle bu rastlantı pek komik oldu.

Biz hem çiçek topluyor, hem de tepenin ta en üstündeki kayanın çayırıklıkları arasından oynaya hoplaya geçiyorduk. Bizim boyumuzu aşan ne önümüzü ne sağımızı ne de solumuzu gösteren ve aralarında ancak bir keçi yolu bırakan defnelerden kurtulunca etrafı yine ağaçlarla örtülü küçük bir boşluğa çıktık. Fakat, ne çıkış! Gözlerimizi birdenbire kapamaya mecbur olduk. Uzun boylu, ince yapılı, yeşil ve çok güzel gözlü, baygın bakışlı bir gençle; ayın ışığını emen maviş gözlerinde şehvete yangın veren bir Rus güzeli birlikteydiler, yan yana toprağın üzerine uzanmış yatıyorlardı. Apansız bu manzarayı görünce ayaklarımız kendiliğinden geri geri gitti ve rastlantının kendilerini bize yakalattığı bu iki sevgili de ani bir şaşkınlıkla kendilerini topladılar... Genç kıpkırmızı oldu. Kız bizden yüz çevirdi.

İki saniye içine sığabilen bu rastlantıdaki tuhaflık doğrusu bana pek garip geldi. Nesteren'e:

– Biz kayalığa filan gitmekten vazgeçelim de haydi dönelim, dedim.

– Peki... dedi.

Zaten, biz de onlar kadar kızarmıştık. Daha ilerilere gitsek belki bu kızartı yüzümüzü haşlayacak kadar da çoğalabilecekti !.. Döndük.

* * *

Vicdan... Vicdan... Seninkine bak !

Mesarburun'da arabadan iniyoruz. Akşam gezintisini burada yaptıktan sonra, eve döneceğiz.

– Vicdan... Vicdan, seninkine bak !.. deyince, ödüm koptu.

Vecdet'le seviştiğimizi galiba biliyor... sanısına düştüm, telaşlandım:

– Benimki de kim ?

– Baksana canım... Şu maskara, hani Yeniköy'deki...

Parmağının ucuyla gösterdiği yere baktım: hakikaten orada. Hem, bizi bizden önce görmüş. Durmuş bakıyor ve sırtıyor... Ferahladım. Eğer Vecdet'le karşılaşmış olsaydık ve Nesteren bu yamın yamalak macera başlangıcını bilseydi gerçekten pek fena olacaktım.

Aldırmadık yürüdük.

Kıyı epey kalabalık: vapur bekleyenler, deniz havası alanlar, yerliler, yabancılar... Güneş, yavaş yavaş çekiliyor, havanın rengi esmerleşiyor. Bu zaman, Boğaz daha güzel. Deniz, gündüzdeki değişikliklerle kızarıyor, gecenin geldiğini hiç istemiyor. Sanki gündüze âşık, geceye düşman. Akşam oldu mu; denizde hırçınlık, sinirlilik, oyun bozanlık başlıyor. Dalgalar çoğalıyor ve sahile boşanıyor...

Biz de Nesteren'le böyle başıboş ve kayıtsız hem denizi hem deniz kenarını dolduranları seyrederek yürürken yine küçükbey peşimize takıldı.

Yalnız, bizi yakından izlemekle kalsa iyi?.. Fakat bunu yapmıyor, sırnaşık. Nesteren'e iyice sokuldu ve söyledi:

– Küçükhanımefendi bir dakika kendileriyle görüşmekliğime izin verirler mi?

Nesteren yüzünü ekşitti, cevap vermedi. O da, tekrar etti:

– Hanımefendi bir saniyelerini bana verirlerse...

Kızcağz bu söze büsbütün içerledi, yüzü kıpkırmızı oldu; kendini tutamayarak ilk kez:

– Hayır... dedi, fakat, bu hayır, yılışık bey sanki bir konuşma kapısı yaptı ve durmadan söyledi.

Nesteren de cevaplar vermek zorunda kaldı. Böylece, zorla ve sokak ortasında tartışma biçimiyle de olsa hiç tanımadığı bir genç kızla konuşmayı başarmak doğrusu epey ustalık.

Yürüye yürüye evin sokağına kadar gelmiştik. Nesteren:

– Artık bizi serbest bırakınız da evimize gidelim, dedi.

Fakat, sırnaşık adam, bir an düşündükten sonra yine o saray ağzıyla:

– Devlethaneye kadar Küçükhanımefendimizi uğurlamama izin verilmesini de bendeniz istirham ederim... demesin mi?..

Nesteren hemen bir kelimeyle ağır bir cevap verdi:

– Olmaz...

– O halde, Hanımefendimiz emrederler. Yalnız ayrılırken ellerini sıkarak şeref bulacağımı arzetmek isterim.

Nesteren buna da aynı ters cevabı verdi:

– Maalesef... sizi tanımıyorum.

Yılışık adam hemen iki kat oldu; eğildi, büküldü, elini ceketinin düğmelerine götürdü, uslu ve sırttan tavıyla yine cevap verdi:

– Aman efendimiz nasıl olur? Bu kadar tanıştıktan sonra, hâlâ bendenizi tanımamakta ısrar göstermeyi Küçükhanımefendi'nin bir şakası saymak isterim.

Sonra, bana döndü:

– Değil mi Hanımefendimiz? dedi ve ikimize de birden hitap ederek sözlerini bitirdi:

– Bununla birlikte, Hanımefendi'nin bu şakalarını da iyiye yorduşumu arzederim... devletle...

Zaten, biz yolumuza devam ediyorduk. Onun yanımızdan ayrılmasından başka hareketimizde bir değişiklik olmadı. Son selamına karşılık bile vermedik. Hem, onun ayrılmasıyla kendimizi bir kâbustan kurtulmuş kadar ferahlamış bulduk. Bir şey değil, o yanımızdayken tanıdık birisine rastgelseydik zavallı kızcağızın adı da çıkardı. Sözün doğrusu; sırnaşıklıkta bu kadar ilerlemiş bir adam görmedim. Eğer karşısında biraz güçsüz ve okumamış bir kız olsaydı belki de adamakıllı başarı kazanacaktı. Hayret!..

Fakat Vecdet ile bunun arasında ölçülemeyecek kadar farklar var.

Bir defa nerede Vecdet'teki güzellik, tabiiyet, göz ve gönül alıcılık; nerede bundaki yüz, gönül eğleme ve yılışıklık? Gerçekte henüz pek genç, çok çirkin değil, vücudu yakışıklı, epey şık. Yolda laf arasında söylediği doğru ise ismi ve mesleği de fena değil: Fikret, kimyager... ama, ruhu, huyu, davranışı ve soytarlılığı hazmedilemez. Hem, bu yaptığı ne bayağı şey!.. Zannetmem ki, Vecdet sokakta rastgeldiği bir kadının arkasından gitsin, bunun yaptıklarını yapsın?..

Vallahi, Vecdet'i göreceğim geldi. Fakat, o niçin beni aramıyor?.. Acaba şimdi nerede?..

Yoksa, Nezihe'yle beraber Çamlıca'ya mı gitti? Keşke o gün hizmetçiden sorsaydım.

Dış görünüşlerinde akrabalık ilişkilerinden başka hiçbir şey sezilmiyor. Ama ne su sızmaz akrabalık?.. Bütün gün birlikteler.

Bende de biraz tuhafılık var! Şimdiye kadar hiç sormadım: Vecdet'in annesi kim? Babası kim?.. Nerede oturuyorlar, ne yapıyorlar?..

Yalnız; onun galiba Mülkiye Mektebi'nin son sınıfında olduğunu nasılsa öğrendim?..

Nezihe'nin yerinde ben olsam, ne iyi olur?

14 ağustos

Bu geceyi öyle iyi geçirdik ki... Çok memnunum. Aferin Nesteren'e... Çalışmasını da eğlenmesini de çok iyi biliyor. Gündüzden bana dedi ki:

– Vicdan, bu gece eğlenelim. Sen “İskilip”e, ben “Çatalca”ya gittikten sonra, bugünleri çok ararız.

Sözümü kestim:

– Nesteren bunu bana söyleme bari... Çatalca şuracıkta...

– Canım ne olursa olsun, benim de rahatım bozulacak ya?

– E... ne yapmak istiyorsun?

– Yenimahalle'de saz bilen tanıdığım ne kadar kız varsa hepsini bu akşam bize yemeğe çağıracağım... Ondan sonra vur patlasın, çal oynasın...

– Mehtap da var.

– Ya... çok iyi...

Gerçekten dediğini yaptı. Yedi arkadaşını davet etti. Babası da çok iyi, çok temiz kalpli bir adam. Biricik kızının üstüne titiyor. Ne derse:

– Peki...diyor.

Kendisi de bizim aramıza katıldı, geceyarısına kadar bütün ev halkı bol bol eğlenecek. Hele, Nazan pek neşeli bir kız. Çok güzel tambur çalışı var. Sesi de çok güzel.

O, söyledikçe ötekiler çaldı, o çaldıkça biz söyledik:

*“Ta arşı ilahiye kadar yükselelim, çal.
Ta arşı ilahiye kadar yükselelim, çal.”*

Ve böylece geceyarısını bulduk.

16 ağustos

– Vecdet’i göreceğim geldi... diyeceğime başka bir şey söyleseymişim.

Tanrı hemen dediğimi yapıverdi. İhtimal başka şey isteseydim, o da olacaktı. Fakat bu rastlantı aklıma gelmezdi.

Cuma. Öğleden sonra, evden çıktık. Karanımız Boğaz’a doğru gitmek, bir bahçede oturmak, Nesteren dedi ki:

- Vapur geliyor. Haydi gelenleri görelim de... Sonra gideriz.
- Peki... dedim.

Gerçekten vapur beklemenin, gelenleri seyretmenin çok tatlı bir zevki var. Acele vapurdan çıkanlar, yeni yeni yüzler, çeşit çeşit insanlar: İstanbul’da bir hafta havasızlıktan bunalmış kadın erkek, çoluk çocuk bir sürü kalabalık seyircinin üzerinde garip bir etki bırakıyor. Hele fundalıkların arkasında baş başa vermek için hızlı hızlı vapurdan çıkan ve hemen bir arabaya atlayanlar...

Vapuru bekledik, geldi iskeleye yanaştı:

- Haydi Yenimahalle efendim.

Paketini koltuğuna sıkıştıran, sepetini eline geçiren, çocuğunu kucaklayan, sevgilisini kolunda sıkın vapurun son yolcuları hep birden iskeleye indiler.

Birdenbire gözlerime inanamadım. Dikkatle iskeleye baktım: Vecdet de çıkıyor. İlk defa onu sevdiğimi ve kışkandığımı anladım. Beynimin içinde yıldırımlardan bir merak şimşegi çaktı:

- Niçin geliyor? Yanında başka bir kadın var mı? Başkasını mı seviyor.

Sağını, solunu, arkasını, önünü araştırdım: kimse yok. O zaman, biraz ferahladım. İskeleden çıkmasını bekledim. Memura biletini uzatırken dua ediyordum ki, bizi görmesin de ben kendisine sesleneyim:

– Vecdet Bey!.. Vecdet Bey!..

Bunu, en çok Nesteren'den çekindiğim için istiyordum. Ama olmadı. İskeleden çıkar çıkmaz bizi gördü, güldü. Ben de onu hemen yeni görmüş gibi güldüm. Nesteren'e:

– A... Vecdet Bey de buraya geliyor. Nezihe'nin... derken yanımıza geldi; elimi sıktı. Arkadaşımı da tanıttım:

– Nesteren Ulvi Hanım. Nezihe'nin çok iyi arkadaşı...

Ondan sonra söze ben başladım, zekâsına çok güvendiğim Vecdet'e sözün akışını, durumun yakınlığa uygun olmadığını hissettirdim:

– Nasılsınız Vecdet Bey? Sulara mı geldiniz?.. Yoksa tanıdıklar mı?

– Hem sulara, hem de tanıdıkları ziyarete... Fena mı, işte sizi de gördüm...

Bu sözü bana pek anlamlı geldi, anlatmak istiyordu ki:

– Seni görmeye geldim...

Fakat, gelmeseydi daha iyiydi. Gene, öyle çabuk değiştim ki... Kanımın bir anda alev aldığını duyuyordum. Hele, böyle arada on, on beş günlük ayrılık da olunca...

Gerçekten o da damarları tutuşturan aynı kıvılcımların kalbinden kanına karıştığını fark ediyor, benimle konuşmaktan büyük bir zevk alıyordu.

Yavaş yavaş hem yürüyor hem de konuşuyorken Nezihe'yi sordum:

– Nasıl?.. Çamlıca'dan döndü mü?

– Daha dönmedi. Bir iki gün sonra... dedi.

Bu cevabı verirken gözlerine dikkat ettim: susamış. Zaten bütün cinsel tutkuları tutuşturan ve kendi yangınının alevinde kavuran o gözlerde ne zaman susamışlık yok ki!.. Belki yalnız olsaydık, o anda bu istek bizi de ta fundalıktaki âşıklar yoluna kadar sıyırıp götürecekti! Bazen, insan öyle taşkın duygulu oluyor ki?.. Ne tehlike ne felaket, hiçbir şeyi gözü görmüyor, kendini doğanın kucağına bırakıvermek istiyor. Bu damarlardan taşan ve gözleri kör eden bir duygu!

* * *

– Nazan nereye böyle?..

Kıyının Mesarburnu'na doğru tam dönemeç yerindeyiz. Bilinçsiz, yürüye yürüye buraya kadar geldik. Nazan'la karşılaştık.

Nesteren:

– Nereye böyle?.. diye sorunca, şen ve hoppa kız güldü, elindeki tamburu gösterdi:

– Size... dedi.

Ben hemen atıldım:

– Hay... hay... Sizi dinlemek isteriz.

– Teşekkür ederim... Fakat bir başka arkadaşla sözlüyüm.. Eğer, daha burada kalırsanız başka bir akşam bizde toplanınız...

Nesteren tekrar sordu:

– Sahi, nereye?..

– Vallahi bir başka arkadaşla sözlüyüm.

Ne şen, ne şirin, ne oynak kız. Menekşe gözleriyle hepimizi birden süzdü, gene gülerek:

– Sizinle birlikte gelmeyi çok isterdim, ama olmaz... dedi.

Zaten gülmediği an yok ki... Dururken de, söylerken de, otururken de, çalışırken de esmerimsi yanaklarından gülücükleri hiç eksilmiyor. Nesteren:

– O halde bizimle beraber yürü, dedi.

Şakacı kız buna da:

– Peki... Ne senin, ne benim dediğim olsun. İkisinin ortası, yürürüz... dedi.

Yürüdük. Sonra, Nesteren Vecdet ile Nazan'ı birbirlerine tanıttı:

– Vecdet Bey...

– Teşekkür ederim..

– Nazan Suad Hanım... Çok güzel tambur ve piyano çalarlar...

Vecdet tamburdan farksız o ahenk dolu sesiyle karşılık verdi:

– Çok teşekkür ederim, hanımefendinin tamburunu dinlemeyi bendenizin de dilediğini arz etmek isterim...

Bundan sonra, tamburdan, musikiden, edebiyattan söz edildi. Vecdet, Nazan'la çok ilgilendi. Bir aralık Nesteren de onunla uzun bir konuşmaya tutuştu ve ben bunu fırsat bilerek Vecdet'i belli etmeksizin yanıma çektim:

– Gerçekten merak ediyorum, niçin Yenimahalle'ye geldin ?.. dedim.

Vecdet, o her zamanki alevli gözlerini gözlerime dikti, elimi usulca ateşten avucunun içine kısırdı, kimseye işittirmeden:

– Seni görmeye geldim... dedi.

– Burada olduğumu nereden biliyorsun ?..

– Okula uğradım. Ayşe Hanım söyledi.

– Beni sokakta görmesen eve mi gelecektin ?..

– Evet...

– Aman, ne fena ?.. Ne fena ? İyi ki, sokakta rastgelmişiz. Eve nasıl gelebilirdin ?

– Ne olurdu ? “Vicdan Hanım’a haber veriniz. Kendisini göreceğim. Dayızadesiyim” derim. Olmaz mıydı ?

– Oooof... Oof... Fena. Sakın bunu tekrar etme...

– ...

– Hem senin beni aradığına da pek inanmıyorum ya?.. Kim bilir, buraya niçin geldin?.. Kime gideceksin? Beni sokakta gördün de onun için böyle söylüyorsun...

– Seni temin ederim değil... Başka kim olabilir?

– Vallahi inanmam...

– İnanmamak başka, doğruyu söylemek yine başka...

– E peki, şimdi nereye gideceksin?

– Seninle beraber istediğin yere...

Bunları konuşurken heyecanla etrafımı süzüyor, sözlerimizi Nesteren ile Nazan'ın işitip işitmediklerini yokluyordum. Baktım; onlar hâlâ ut, keman, tambur tartışmasıyla uğraşıyorlar. Hemen de bizden üç dört adım sağdalar, iyice konuşmaya dalmışlar. Sonra, önümüze geçtiler, biz geri kaldık. Daha çok rahatladım.

– Bugün seninle hiçbir yere gitmemize imkân yok Vecdet.

– Niçin?..

– Seninle yakınlığımı Nesteren'in bilmemesi gerek.

– Ne olur canım?..

– A... deli mi oldun sen?..

– Vallahi senden ayrılmayı istemiyorum, Vicdan? Çok seviyorum.

– Yalan...

– Yemin edeyim; gözlerim kör olsun seviyorum.

– Ben inanmıyorum ki...

– Başın için böyle söyleme. Hiç seni sevmesem nerede olduğunu öğrenip de buraya kadar gelir miydin?..

– Nereden belli?.. Belki başkası için geldin?..

– Senin için geldiğimi ispat etmek kolay, akşama kadar birlik-te kalırız.

– Yo... Yo... İstemem... Biraz sonra, ayrılmak zorunluluğundayız.

– Peki ama, ayrılırsak bir daha nerede buluşuruz?

– İstanbul’da... Ben iki gün sonra geleceğim...

Ben, daha sözümü bitirmeden Nesteren, arkasına döndü:

– Neredesiniz? Birbirimizi kaybettik.. dedi.

– Kaybeden biz değiliz. Tambur tartışmasına daldınız, bizi unuttunuz, dedim.

Hızla yürüdük, onlara yetiştik ve tekrar genel şeylerden söz açtık. Biraz sonra Nazan, Vecdet’ten saati sordu:

– Tam dört...

– O, ben geç kalacağım. Bir çeyrekte ancak giderim.

Bizden ayrılmak ve geriye dönmek için durdu. Ben de Nesteren’in yüzüne baktım:

– Biz de Nazan Hanım’la birlikte dönelim olmaz mı? Vecdet Bey’i buraya kadar getirmiş olduk. Vaktimiz olsaydı ileriye götürürdük... dedim.

Nesteren itiraz etmedi:

– Hay... hay...

Vecdet’e baktım; kızgınlığını zor saklıyor. Yüzünde anlamlı hareketler var. Hele gözleri öyle kıvılcımlı ki...

Ama ben de haksız mıyım? Şimdi birlikte sulara gidersek gene uslu oturmayacak, ya bir şey söyleyecek ya bir şey yapmak isteyecek! Benim durumum da altüst olacak. İyisi mi ayrılırız. Tanrı’nın başka günü yok değil ya?

Hemen elimi uzattım:

– Allahısmarladık, Nezihe’ye çok selam... dedim.

Elimi hınçla sıktı, gayet ciddi:

– Çok teşekkür ederim. Beni buraya kadar getirmek lütfunda bulundunuz, minnettarım... dedi.

Sonra Nesteren’e ve Nazan’a veda etti. Ayrıldık. Ayrılırken de gözlerimiz birbirine takıldı, uzun uzun baktık...

Ne bulunmaz rastlantı değil mi?.. Zaten, benim hayatım bir muamma. Hep böyle iyi veya kötü rastlantılarla dolu...

* * *

Vecdet'ten ayrıldıktan sonra, bir arabaya atladık; Çınarlıbahçe'ye gittik. Eve dönünceye kadar orada oturduk.

Ne iyi bir yer? Rüzgârı çok sert... Bütün gün hiçbir şey düşünmesem, yemesem, içmesem de yalnız yüzümü, gözümü, kulaklarımı, ağzımı, göğsümü dolduran bu sert, serin rüzgârı ciğerlerime indirsem razıyım! Tanrı'nın bütün gıdası bu rüzgârda var.

Bu rastlantı iyi mi oldu, fena mı oldu? Bilmem. Yalnız bir iyiliği var! İyice anladım ki, onu seviyorum. Hem de kaskanarak. Acaba o da beni seviyor mu? Sözleri doğru mu? Sadece beni aramak, bulmak için mi buraya kadar geldi? Ve... evlenecek miyiz?..

Bilmemek, karanlıkta kalmak ne zor, ne çekilmez şey değil mi?

19 ağustos

Okula dönüşüme en çok Ayşe Kadın sevindi. Bir hafta beklemiş. Canı sıkılmış, üzülmüş, meraklanmış.

Ne kadar temiz ve merhamet dolu bir kalbi var!.. Yatakhaneye girdiğimi görünce koşa koşa yanıma geldi:

– Hoş geldin kızım, nasılsın? diye boynuma sarıldı ve derin bir şefkatle yanaklarımdan öptü.

Çok duygulandım. Eğer geleceğini bilsem, vallahi bu kadıncağızı beraber alır “İskilip”e götürürdüm. Akrabadan da iyi, teyzeden de iyi, haladan da iyi. Bana çok şefkatli bir bekçi olur.

Ayşe Hanım'a ilk önce sordum:

– Arkadaşlardan hiç kimse beni aradı mı?

Merak ediyordum: acaba Vecdet gerçekten beni aradı mı, yoksa yalan mı söylüyor? Yenimahalle'ye benim için değil de bir baş-

kası için mi gitti ?

Ayşe kadın:

– Ben yalnız Perizat'ın geldiğini gördüm. Birçok kızlar müdireye geldiler, gittiler ama... Seni sordular mı, aradılar mı bilmiyorum, cevabını verdi.

Olumlu bir cevap değil. Vecdet'in Yenimahalle'ye gelişi şimdilik bilinmiyor! O:

– Sordum, anladım, dinledim.. diyor.

Ben:

– Acaba ?.. diyordum.

Hangisi doğru; Tanrı bilir !

20 ağustos

Yolluk...

Daha gelmemiş, eylüle kadar gelirmiş. Bana göre hava hoş! Ne kadar çok sürerse o kadar sevinirim. Hele, Vecdet'in muamma olan aşk öyküsünün sonunu anlamadan doğrusu bu kalp ve gönül macerasını yüzüstü bırakıp gitmeye bir türlü gönlüm razı olmuyor.

Gözüm arkada kalmamalıdır.

21 ağustos

Ben ıstırapı yalnız kendi kendime yakıştırdım! Meğer, benden daha çok acılı olanlar da varmış.

Gazetede okudum. Bir genç kız aşkını öldürememiş, kendini öldürmüş!

Gazeteler bunu öyle ballandıra ballandıra yazıyorlar ki... Niçin? Aldatıla aldatıla sevgi artığı bir şehvet posası haline çevrilen bahtsız kız kendini denize attı diye mi?.. Bundan aldanmış değil, aldatan utansın. Zavallı kızcağız, ne yapmış? Hiç. Sevmiş, sevdiği kadar da sevilmiş ama, en son karşısındaki âşık ilgisiz ve vefasız

çıkmuş... Günah kimin?.. Suç kimde?

– Aşkını kabul ettim... diyende mi? Yoksa, sevgiye doyup da sevdiğinden yüz çevirenden mi?..

Anlaşılan; biz ıstırap çocuklarına avunma yok!

Aldatan yaşıyor, aldanan haykırıyor. Haykırışlar mutlaka Yara-dan'ın kulaklarına erişmelidir. Hele, çılgık Havva Ana'nın matemine kulak veren genç dulların çılgılığı olursa... Duymamak, aldırma-mak nasıl olur?

Tanrım! Sen; sana dilekte bulunan dul tazenin çılgılığına niçin aldırmadın da zavallı kadın son silleni yedi ve denizin derinliklerine gömüldü gitti?.. Buna neden gerek gördün? Bu sana secde edenleri senin adaletinden kuşkuya düşürmez mi?.. Şamarına çarpılacak aldatan mıdır, aldanan mı?.. Yoksa sen de mi güçlülerin yanındasın, kuvvetlilere yardımcısın?.. Hakkın kuvvetliler için olduğu doğru mu?..

III

23 ağustos

Okuldan hiç dışarı çıkmıyorum. Yapayalnızım. Ne arayan var, ne soran?.. Canım sıkılıyor...

25 ağustos

– Vicdan Hanım, mektup!

Başımı çevirdim. Ayşe Hanım elindeki zarfı uzatıyor. Hayret ettim. Kendi kendime söylendim:

– Ne münasebet, bana da kim mektup gönderir? Bu hayatımda aldığım ikinci mektup olacak.

Elimi uzattım:

– Peki veriniz...

Zarfın üstündeki yazıyı görünce tanıdım: Vecdet'ten. Beyazıt'tan postaya verilmiş. Hemen cebime koydum, bahçeye çıktım, heyecanla zarfı açtım, okumaya başladım. Okurken etrafıma bakıyordum, kimse görmesin.

Mektup beş altı satır.

Sıcaktan dili kuruyan insanın bir yudumda su içmesi gibi hızla okudum. Diyor ki:

“Vicdan, seni çok özledim. Mutlaka görüşmeliyiz. Perşembe günü saat üçte Safa Muhallebici'si'nde bekleyeceğim. Mutlaka

gel. Söyleyeceklerim var. Oradan başka bir yere gider, uzun uzun konuşuruz.

Mektubumu alır almaz sadece:

Peki... de ve 'Beyazıt postrestant'a bir kart gönder e mi ?

Gözlerinden öperim, sevgilim."

Mektubu okuyunca derin bir heyecana düştüm. Vecdet beni arıyor. Mutlaka gelmemi istiyor. Söyleyeceği şeyler olduğunu haber veriyor! Neler söyleyecek, sözleri ne olabilir? Yine:

– Seni çok seviyorum.

Ya da:

– Sen benimsin Vicdan, demek mi olacak?..

Yoksa, başka bir şey mi? Örnekse:

– Seninle evlenelim... mi... diyecek. Böyle olsa ne iyi olur!

Bahçede, belki bir saat dolaştım, bütün bunları düşündüm. Hiçbir şeye karar veremedim.

Hele muhallebiciye niçin çağırıyor, sonra nereye gideceğiz? Nerede uzun uzun konuşacağız? Konuşacak şey: okulda da, sokakta da, muhallebicide de konuşulabilir. Mutlaka bir başka yere gitmek neden gerek olsun?..

Galiba küçükbey ıssız bir yer arıyor! Konuşurken de mi baş başa, dudak dudağa vereceğiz? Yanağını yanağıma yaslamadan söyleyeceklerini anlatıverse daha iyi. Ne olduğunu bilmediğim birkaç söz için doğrusu bile bile dudaklarımdan rüşvet vermeye katlanamam.

Çekirge bir atlar, iki atlarmış...

Beni öpmesi, göğsümü göğsüne yaslaması gibi oldubittiler bir oldu, iki oldu... Üçüncüsüne, dördüncüsüne hiç razı değilim.

Biliyorum ki, gene yalnız kalırsak çok aşırı gidecek. Belki, ben de onun alev öpüşlerinden kendimi sakınamayacak ve bu ateşten

öpüş kasırgasının heyecan ve lezzetine kendimi salıvereceğim.

İşte, o zaman fena! Gözlerim gözlerindeki büyüğü uçurumun derinliğinde kaybolur ve doğa damarlarımızda sonuna değin hük-münü sürer.

Daha sonra, müthiş!..

26 ağustos

Pazartesi, salı, çarşamba... Perşembeye üç gün var! Hâlâ karar veremedim. Muhallebiciye gideyim mi? Gitmeyeyim mi? Bilmiyorum!

Herhalde, muhallebiciye gitsem de, her şeyi bana orada söyle-melidir.

İssız yerden mutlaka çekinmeliyim. Acaba Nezihe, Çamlıca'dan döndü mü?.. Nezihelerde buluşsak nasıl olur?..

27 ağustos

Ben mektup yazmadan Vecdet bana geldi. Nezihe'yle birlikte... Nezihe, Çamlıca'dan dönmüş, nereye atandığını öğrenmek için okula gelmiş. O da, onun peşine takılmış. Amacı beni görmek:

– Peki, muhallebiciye geliyorum... dedirtmek.

Nezihe, müdirenin yanındayken, söylediği yere gelmem için çok ısrar etti.

– Olmaz... dedim.

– Buluşacağımız yeri ben seçeceğim...

Ne tuhaf çocuk? Mutlaka kendi dediğinin olmasını istiyor. Biraz da benim dediğim olsun... İnat ettim. Hatta:

– Ne söyleyeceksen, burada da söyleyebilirsin. diye ısrar ettim.

Kâfir, buna hiç yanaşmadı:

– Sakın, sakın. Böyle ayak üstünde konuşulacak şeyler değil Vicdancığım. Herhalde yalnız olmalıyız. Çok önemli şeyler... dedi.

Güldüm; içimden:

– Peki öyleyse. Ben de şimdi sana bir emrivaki yapayım da gör, dedim.

Bu sırada Nezihe müdirenin yanından çıktı. Şen, çok sevinçli, güle güle yanımıza geldi:

– İstanbul’da kaldım. Üsküdar Kız İlkokulu’na atanmışım... Oooh ne sevindim...

Bu haber, hem hoşuma gitti hem de kıskandım. “Şans!” buna derler. Zaten bende talih olsaydı, böyle olmazdı.

– Nezihe İstanbul’da kalmaya gerçekten çok sevindim, derken içimi öyle ani ve derin bir üzüntü kaplamıştı ki... “İskilip”e kadar gidecek yalnız ben miyim?.. Soyтары hayat bütün şaklabanlığını sadece benim kaderim üzerinde mi gösterecekti? Talih bana da hiç gülmeyecek miydi?

Vecdet de Nezihe’nin İstanbul’da kalmasına çok sevindi. Artık kutlama kutlama üstüne... Bana acıyorlar ama, acımak neye yarar... Başa gelen çekilecek.

Sonra, hep birlikte bahçeye çıktık, biraz konuştuk, dertleştik. Nezihe’nin acele işleri varmış. Çok durmadı.

– Bugünlerde beklerim. Muhakkak bize gel, dedi.

Ben de:

– Belki, perşembeye gelirim... cevabını verdim.

Ayrıldık. Bu sözü söylerken Vecdet kıpkırmızı oldu, kızgınlıkla gözlerimin içine baktı.

Ben, o kızgınlığa, öfkeye, yüzündeki kızılığa hiç aldırmadım, bir kez daha tekrar ettim:

– Güle güle Nezihe... Belki perşembeye...

Emrivaki böyle olur. Fakat bilinçli mi, bilinçsiz mi? Artık bilmem ne olursa! Vecdet de kendini hiç bozmadı:

– Allahısmarladık, perşembeye bekleriz, dedi elimi sıktı.

Gece

Aradan iki saat geçince Vecdet gene okula gelmesin mi?.. Olur şey değil!

Israr ediyor:

– İlla... Muhallebicide buluşalım.

– Nasıl olur, Nezihe'ye perşembe günü için söz verdim.

– Ama, verdiğin söz kesin değil. “Belki” dedin...

– Ne zararı var canım? Nezihelerde gene bir fırsat bulur, konuşuruz.

– Vallahi olmaz. Konuşacağımız şeyler hem uzun, hem çok önemli...

– Peki, olur, konuşmamız geceyarılarına kadar sürecek değil ya?.. Beş on dakikalık bir fırsat içinde konuşuruz...

– A... yavrum niçin bana güvenmiyorsun?.. Böyle beş dakikada, on dakikada, on beş dakikada konuşabileceğimiz şeyler olsa ne seni üzerim ne de ben üzülürüm. İnan ki, yalnız kalmamız gerek.

– Nedir bu kadar önemli şeylerin konusu?

– Yoo... Şimdiden söylemem. Hem söylemek de doğru değil.

Karar verdim: perşembe günkü buluşmamızda hepsini söyleyeceğim ve sonucu da o gün alacağız. Konuşacağımız şeylerin şimdiden açıklanması nasıl doğru değilse, kararın ertelenmesi de öyle.

Bu söze omuz silktim ve ben de inat ettim:

– İmkânı yok, Nezihelerden başka hiçbir yerde buluşamayız.

– Ya!..

– Evet...

Şu kanıdaydım: hayatta uysal olmak, zayıf görünmek çok fena. İnat karşısında daha inat, ısrar karşısında daha ısrarlı olmaktan başka çare yok. Nitekim de dediğimi yaptım. Şiddetli ısrarımı görünce:

– Peki Nezihelerde buluşalım, saat kaçta geleceksin?.. dedi.

– Üç ile dört arasında...

Vecdet, bundan sonra hiçbir şey söylemedi, kalktı gitti:

– Allahısmarladık...

– Güle güle.

Giderken kızgınlığından dişlerini gıcırdattığını ben bile duyuyordum. Herhalde, o benden bu karşı koymayı göreceğini hiç ummuyordu...

Buna ben de hayret ediyordum: onun büyüleyen, yakan, ateşleyen gözlerinin büyülu bakışları; uyumlu sesiyle kulaklarımı dolduran sözleri karşısında bu mukavemeti kendimde nasıl buldum?..

28 ağustos

Yarını iple çekiyorum. İnsan, sevip de açılmadığı erkeğin kendisine neler söyleyeceğini öyle merak ediyor ki...

Yenimahalle'deki duygularımda yanılmamıştım. Artık iyice inanıyorum: onu seviyorum. Onun iri, yeşil, ateşli gözlerinin, tatlı teninin, doğanın özenerek yarattığı güzel yüzünün âşığıyım. Bu gözler, bu ten, bu daima gülümseyen yüz, çok kuvvetli irade ve istek belli ki beni, daha dudaklarımı ilk alev öpüşünün kanımı tutuşturduğu gecedan kendine bağladı. Fakat daha ona, bazen uzun ısrarlarına, bazen sürekli yalvarışlarına rağmen bile bir kez olsun:

– Seni seviyorum... demedim.

Bunu, en sona:

– Evleneceğiz... dediği güne saklıyorum. Ah o gün...

Öğleden sonra

Canım, hem sıkılıyor, hem eğlence istiyor. Düşünüyorum; acaba, yarın Vecdet'i bekletsem, bekletsem de gitmesem nasıl olur? Buna, büsbütün kırılır mı, yoksa akşama doğru hemen beni görmeye gelir mi?..

Aman, okula yalnız gelmesin, istemiyorum. Adımı bir gün içinde, piç... çıkarıverdikleri gibi bu sefer de, hizmetçilere varıncaya kadar bütün öğrenciler:

– Hemen birini buldu!.. deyiverirler...

İyisi mi, böyle tehlikeli şakalardan uzak kalmalı. Ama, Vecdet'i bekletmek, hem eğlenceli hem de meraklı, yerinde bir tecrübe olur!..

31 ağustos

Nezihelere gittim ve geldim... Vecdet'le konuştum ve ayrıldım !

Aradan bir gün bir gece geçti, hâlâ aynı heyecanı saniyesi saniyesine bütün sahneleriyle duyuyorum. Sanki, şimdi bu dakikada Nezihelerdeyim ve Vecdet'le karşı karşıyayım. Kâh onun kolları arasında bilinçsiz kendimi koyuverip kaybediyor; kâh kızıyor, kurtulmak için çırpınıyorum...

* * *

Kapıyı hizmetçi açtı.

– Nezihe nerede? diye sormadan doğru yukarı çıktım.

Orta kat sofada Vecdet vardı. Beni görünce:

– Buyurun Vicdan Hanım... dedi, misafir odasının kapısını açtı:

– Giriniz geliyorum...

Girdim. Bir iki dakika bekledim. Çok heyecanlıyım. Ben, Nezihe gelecek diye beklerken yine Vecdet geldi.

– Nasılsın Vicdan?

– Çok iyiyim. Siz?

– Mersi!..

Nezihe biraz daha gelmeyince sordum:

– Nezihe nerede? Yok mu?..

– Burada, şimdi gelecek...

Evin içi bomboş gibi. Hiç ses seda yok.

– Geldiğinize ne kadar iyi ettiniz. Fakat yine dediğiniz oldu. Sözümü dinlemediniz. Muhallebicide buluşsaydık da...

Vecdet'in sözünü tamamlamadan kestim:

– Yoo... Bu muhallebici hikâyesini yine tazeleme...

Güldü, gözlerimin içine baktı. Anlamlı bir gülüş ve bakış. Sonra dedi ki:

– Eğer gelmeseydiniz, okula gelirdim.

– Sanmam...

– Yapmayın canım, hâlâ mı bana ve sevgime güveniniz yok?..

– Ne bileyim...

– Bakın, bakın...Yine tereddüt ve kuşku...

Cevap vermedim. Elbette ya; yine kuşku ve tereddüt...

Ama o öyle söyler söylemez hafif bir gülümseme dudaklarında dalgalandı ve yüzümde dağıldı. Bunu görünce, kendi de güldü:

– Bu gülüşü beni sevdiğine yoruyorum... dedi.

Fakat beş on dakika geçti, hâlâ Nezihe yok. Evin içindeki mutlak sessizlik de devam ediyor...

Bir defa daha sordum:

– Sahi, Nezihe'ye ne oldu?..

– Canım, Nezihe'ye de ne kadar düşkünsün...

– Gerçekten... En çok sevdiğim arkadaşım...

– Demek, ben bu en sevdiğin arkadaşının boşluğunu dolduracak kadar sevilen bir arkadaş değilim...

Kısaca cevap verdim:

– Bunlar ayrı ayrı şeyler...

– O halde, şimdi gelecek. Hele sen üstünü çıkar... Biraz rahat et...

Bir an durdu ve sözlerine ekledi:

– Bir noktayı açıklamam gerek Vicdan. İyice anlayamadım.

– Hangisini?..

– Beni de Nezihe kadar sevmiyor musun ? dedi, belirsiz bir cevap verdim. Doğrusu buna üzüldüm. Ben, seni sevdiğimi her fırsatta gösteriyorum. Oysa sen şimdiye kadar bir kez bile beni sevdiğini söylemedin. Söyle kuzum, seviyorsun değil mi ?..

Güldüm:

– Bilmiyorum ki, dedim.

Bu cevaptan anlam çıkaramadı; gözleri irileşti; gözlerimin içinde büyüdü ve tekrar sordu:

– Anlaşıldı, beni sevmiyorsun... dedi.

Sonra yerinden kalktı, yanıma geldi, biraz çekingen ve biraz da uslu, elimi tuttu:

– Vicdan sen gerçekten bir muammasın. Bir türlü benimle ilgili ne düşündüğünü anlayamadım. Ne olur, bir defacık olsun seni seviyorum... de.

Yalvaran bakışlarla yüzüme ve dudaklarımın kıpırdamasına baktı. Ben, yine cevap vermedim. Bu vermemekten çok verememekten oldu. Hafif bir heyecan ağır ağır vücuduma yayıldı. O, elimi daha çok sıktı, ateşli gözlerini gözlerimden ayırmadı. Hem söyledi hem de ne söyleyeceğimi bekledi:

– Vicdan söyle Allahının aşkına. Beni seviyor musun ?

Bu sözleri söylerken elimi tutan elinin titrediğini ve yüzünün rengini değiştirerek pembeleştiğini duyuyordum. Saniyeler bu değişikliği gittikçe artırdı.

Ben de yavaş yavaş değişiyor, damarlarımın onun gözlerindeki bol, kuvvetli ve istekli ışığının kıvılcımlarıyla alev aldığını duyuyordum.

Daha sonra, önümde ayakta dururken yanıma oturdu; sol kolunu boynuma doladı, sağ eliyle de elim iyice sıktı ve yüzünü yüzüme yaklaştırarak derin bir nefes aldı, tekrar etti:

– Vicdan, beni seviyor musun ?

Anlatılamaz bir duygu, bir türlü:

– Seni seviyorum Vecdet... diyemiyordum.

Ben bunu söylemedikçe, o da büsbütün kızıyordu. Bir an oldu ki, gözlerindeki yangın gözlerimi de tutuşturdu ve yüzünü iyice yüzüme yapıştırarak yanaklarımdan öpmeye başladı. Titledim:

– Ne yapıyorsun Vecdet, şimdi Nezihe gelecek... dedim; boynumu kolundan, yüzümü yüzünden, yanağımı dudaklarından şiddetle çektim ve sinirli sinirli yüzüne baktım.

– Nezihe'den korkmuyor musun Vecdet?

Vecdet'in baygın ve bitkin bir hali vardı. Korkmak, çekinmek, söz dinlemekten çok dudaklarını dudaklarına kısırmak; o ateş parçası gibi alevli sıcak öpüşleriyle beni de, kendini de şehvet yangının içine atmak için ısrar ediyordu. Ben öyle söyleyince:

– Korkma, Nezihe gelmez. Evde yok... dedi, elimi şiddetle sıkı, dudaklarını dudaklarıma uzattı. Bekliyordu ki, Nezihe'nin gelmeyeceğine güvenerek dudaklarını ben de uzatayım ve o yalnızlık anı içinde haftaların ve ayların damarlarımıza soktuğu istekle birbirimize dolanıp kendimizden geçelim. Oysa ben buna razı mıyım?.. İlk günden beri: hayır... Hatta:

– Nezihe evde yok... der demez, şaşırdım ve kendimi hemen daha geri iterek sordum:

– Sahi, Nezihe evde yok mu?..

Vecdet birdenbire şaşaladı:

– Evde yok... Tamamıyla serbestiz... cevabını verdi.

– Niçin yok?..

– Serbest kalmamız için...

– Peki, nasıl oldu?

– Sana bir muziplik olsun diye yaptım. Muhallebiciye gelmeye razı olmadın. Evi istedin. Ben de evde yalnızlığı sağladım. Fena mı?

Birdenbire kızdım, sinirlendim:

– Öyleyse ben de gidiyorum. Allahaismarladık... dedim, yerimden kalktım.

O, bu sonucu hiç beklemiyordu. Şaşkına döndü:

– Ne münasebet?.. diye bileklerime yapıştı ve:

– Kesinlikle olamaz, dedi.

– Hayır... Hayır... Evde yalnız kalamayız. Çok fena yaptınız. Bunu yapmamalıydınız.

Baktı; olacağı yok. Hem ciddi hem de çok sinirliyim. Hemen sözü değiştirdi, yeni bir manevra yaptı:

– Çok safsın Vicdan. Hiç imkân var mı ki sen Nezihe'ye geleceğini söylemene rağmen ben Nezihe'yi ve evdekileri başka bir yere göndermek için etkili olabileyim?.. Seninle şaka ediyordum. Nezihe'yi hiçbir yere göndermedim. Ya iyi bir rastlantı ya da fena bir rastlantı buna sebep oldu. Nezihe'nin "kuzin"i çok hastalanmış. Oraya gittiler. Belki biraz sonra gelirler. Hatta giderken bana dedi ki: "Vecdet, sen Vicdan'ı beklet, biz çabucak geliriz. Vicdan bu gece bizde kalsın." Görüyorsun ki gayet doğal bir durum var.

– Doğru söylemiyorsun Vecdet?

– Vallahi doğru söylüyorum. Şimdiye kadar hiç yalancılığı mı gördün mü?..

– Şimdiye kadar olmayabilir. Fakat bugün yalan söylemene de bir engel yok...

Bundan sonra, işi avukatlığa döktü. Bazen çok söyledi, bazen çok yalvardı; kâh "rübap nağmesi" dediğim sesiyle, kâh şehvetten alevini alan ateşten gözleriyle, bütün gönlüme seslendi, ruhumu kavramak, karşı koyma gücümü yenmek istedi ve sonunda beni oturmaya mecbur etti.

Oturduk, konuştuk. Zaman zaman bekledim ki, bana:

– Çok önemli... dediği şeylerden söz etsin.

Bekleyiş çok uzayınca ben sordum:

– Vecdet, hani bana çok önemli şeylerden söz edecektin. Etse-ne bekliyorum...

– Söyleyeceklerim gerçekten çok önemlidir. Ama daha sırası gelmedi...

– Canım biraz çıtlat bakalım, hiç olmazsa konuyu öğreneyim...

– Yoo... Yoo... Önce de söylediğim gibi; tek kelimesinden bile söz etmek zararlı olur. Tam zamanında hepsini birden söyleyeceğim...

– O zaman ne vakit gelecek?..

– Daha var...

Güzel, çok hoşuma giden çocuk sanki çok konuşmuşuz gibi bu cevabı da verdikten sonra, yine bayıltıcı gözlerini gözlerime dikti, uzun uzun, tatlı, zevkli baktık.. İstekli, susamış bakışlar...

Kalplerin birleştiği saniyelerde yeryüzünde toplum ve hayat kuralları yerine yalnız doğanın iradesi egemen olsa ve bütün zevk ve şehvet saniyelerinin yalnız onun malı olduğu kabul edilse acaba daha iyi olmaz mı?..

Herhalde, buna karar verecek ben değilim. Eğer yalnız ben söyler, ben yaparsam, hemen toplumdan alacağım rütbe hazır:

– Orospu!..

Zaten hep bu korku değil mi ki?.. Vecdet'in karşısında bu kadar çekingen oluyorum ve onun beni sıkmak için uzanan kollarında her defasında daha büyük bir tehlike seziyorum.

Akşama doğru doğru tekrar kalktım:

– Vecdet geciktiler. Ben gidiyorum... dedim.

Vecdet buna karşı koydu, engel olmaya çalıştı. Ne dilli çocuk! Dediğini yapmak için durmadan, dinlenmeden söylüyor. Ben:

– Çok genç kalırım. Okula yalnız dönmeye korkarım... dedikçe, o yine:

– Ne olur sevgilim, burada yatarsın!.. Yabancı ve hiç yatmadı-

ğın bir yer değil ya! diyor, bu konu üzerinde şiddetle ısrar ediyor. Hatta bir aralık:

– Keşke gelmeseler. Birlikte oturur, yemek yeriz. Sofrayı da sen cici ellerinle hazırlarsın. Sonra da bahçeye çıkar sabaha kadar otururuz, dedi.

Dikkat ediyorum; beni kendisiyle yalnız bırakmaya ve geceyi birlikte geçirmeye kandırmak istiyor. Bazen öyle dakikalar oluyor ki:

– Peki, kalalım... diyeceğim de geliyor.

Haftaların içimde biriktirdiği, gözlerimde büyüttüğü güçlü sevgi ve hele onun iradeyi yıkan bakışları bu isteği öyle körüklüyor ki... Kendimi güç tutuyorum.

Fakat ne iyi yapmışım da düşüncemde şiddetle ısrar etmişim. “Karamanın koyunu, sonra çıkar oyunu!” diyen ne kadar haklıymış ve ben de ilk günden beri Vecdet’in sevgisinden kuşkuya düşmekte ne kadar yerinde davranmışım. Eğer, onu için için korkutmasaymışım bugün her şey yok olmuş bulunacak ve bu dakikada belki de yarım bakire Vicdan... bu yarımılığı da yitirecek; tam bir fahişe... olacaktı.

Beni bu felaketten Tanrı ve yanılmayan “önsezim” kurtardı. Meğer küçükbeyin bütün amacı:

– Geldiler... Geliyorlar. Şimdi gelecekler, diye, beni oyalaya oyalaya gece de evde bırakmak, belki koynuna da almakmış!

Bunun böyle olduğunu en son bana:

– Ne olur iki gözüm? Bu geceyi birlikte geçirmemizde ben sakınca görmüyorum: mademki, ikimiz de birbirimizi seviyoruz, ikimiz de birbirimizin olacağız, çekingenliğe ne gerek var?.. Geceyi birlikte geçirir, istersen sabaha kadar oturur, sevişiriz, eğleniriz... dediği vakit anladım...

Bu anlarda ben akşam olduğunu, Nezihe’nin gelmeyeceğinin anlaşıldığını ve mutlaka okula dönmem gerektiğini tartışıyordum.

O, böyle söyleyince:

– Çocuksun Vecdet... Hiç söylediğin şeyler olur mu? dedim.

İşte bundan sonra, konuşmamız yeni bir konuya girdi, her şey gözlerimizin önünde gün gibi aydınlandı.

– Peki ama, neden olmasın?.. Şimdi birlikte değil miyiz?.. Konuşmuyor muyuz?.. Gece de aynı şey. Hem, ben sana Nezihe'den daha yakın değil miyim? Kalbimi sana vermedim mi...

Bundan sonra, aramızdaki tartışma daha ciddiye yöneldi. Kendisine daha ne nişanlı ne nikâhlı ne de karıkoca olduğumuzu anlattım. Ancak beni sevmesine karşılık benim de onu sevdiğimi söyledim. Bu ilk ve son itiraf bilmeden ona cesaret mi verdi, ne yaptı?.. Sözlerimi dinledi, dinledi ve yalnız en son cümlesini diline doladı:

– O halde mesele yok... Mademki seviyorsun. Çekinecek hiçbir şey yok, demektir, dedi.

Buna da şiddetle karşı koydum; yine nikâh ve evlilikten söz ettim. Artık, konuşmamız o kadar açıldı ve açıkça oldu ki Vecdet'in:

– Bu geceyi benimle geçir. Nikâh, evlenmek filan daha sonra düşünülecek şeyler... dediği besbelli oluyordu.

Yani, şimdilik seven ve hiçbir şeyini sakınmayan bir sevgili olmak. Daha açık: metres...

Bunu dili kadar, gözleri, dudakları, yüzü bütün davranışları da açıkça anlatıyordu.

Sonra... Sonra, daha açıldı:

– İki gözüüm, şimdiye kadar birbirimizi sevdik. Bundan sonra birbirimizin olalım. Nikâh, nişan, evlenme tek bir vücut haline geçen sevgililer için ikinci derecededir. Bir taraftan da bunlarla uğraşırız... Acelemiz yok. Yeter ki, biz sevgimize kanalım!

Bunu da söyleyince sandım ki, içinde oturduğumuz salon başıma yıkıldı.

Anlaşılan; bana söyleyeceği önemli... Önemli... Çok önemli

olan şeyler de hep bunlarmış ! Şehvetin beni bayılttığı, kendini sarhoş ettiği bir saniyede bu anlamsız sözleri edecek ve bana:

– Peki... dedirtecek !

Nihayet yüksek sesle:

– Vecdet bırak, şimdi avazım çıktığı kadar bağıracağım. İstemiyorum... dedim.

Bu da, vız geldi; saldırganlığını daha çok azıttı, belimi daha sıkı sıkıya kavradı, göğsünü göğsüme iyice yapıştırdı. Yüzü mosmordu, yanakları alev alev yanıyordu. Ağzından:

– Vicdan, seni seviyorum... Mutlaka... Mutlaka... dan başka hiçbir şey çıkmıyordu.

Gözbebekleri sanki, alev, ateş parıltısı içinde kaybolmuş, silinmişti.

Bir an geldi ki, mücadeleden yorulduğum, kollarımın gevşediğini, birbirine kenetlenen bacaklarımın yavaş yavaş karşı koyma gücünden düştüğünü duymaya başladım. Hırpalana hırpalana güçsüzlüğe düşen karşı koyma gücüm belki iki üç dakikalık bir mücadeleden sonra, büsbütün kırılacak, o zaman her şey: ben, namusum, genç kızlığım, yarım, fakat temizliğinden hiçbir şey eksilmeden bakireliğim yok olacaktı. Tehlike artık kapının eşliğindeydi. Son bir gayretle kendimi ve kuvvetimi toparladım, şiddetli bir hamleyle kucağımdan yere atladım ve bağırđım:

– Beni bırak Vecdet...

Bu çığlık ve hamle başarılı oldu. Vecdet'in kollarından kurtulur kurtulmaz; sonsuz bir çılgınlıkla odadan dışarıya fırladım ve şimşek gibi çevik, merdivenleri indim.

O da arkamdan yetişti. Zaten, ben odadan kaçarken iki adım daha atabilseydi beni yakalayacak ve belki bu sefer sürükleye sürükleye içeriye çekecek, bayağı boğuşacaktık !

Merdivenleri inip de yanıma gelince:

– Sen delisin Vicdan... dedi.

– Deli sensin... diye yüzüne haykırdım ve hakaret ettim. Budala... Buna cevap vermedi, başını önüne eğdi.

Gürültümüze Nazlı da şaşmış, benim merdivenleri koşa koşa indiğimi işitince mutfaktan çıkmış, şaşkınlık içinde merdivenin dibine gelmişti. Halimize baktı, baktı da şaşkın bir edayla sordu:

– Ne oldu Küçükhanım?..

– Hiçbir şey yok... dedim.

A... Bön kadın... Ne oldusu var mı?.. Hepsi her şey yüzümüzden okunuyor. Ben heyecandan şaşırılmış, kızgınlıktan köpürmüş bir durumdayım. Elim ayağım, bütün vücudum zangır zangır titriyor. Onun da durumu belli. Belki yaptıklarına hiç pişman değil, beni kaçırdığına pişman. Kendi kollarına, kendi kuvvetine kızıyor.

Hizmetçiye:

– Haydi çık yukarıdan çarşafımı getir... dedim.

Saf kadın:

– Peki Hanımcığım... Nezihe Hanım'ı beklemeyecek misiniz?.. diyerek yukarıya çıktı.

Nazlı gelinceye kadar bir süre Vecdet'le ben karşılıklı durduk; fakat, hiç birbirimizin yüzüne bakmadık. Ben kızgınlığımdan robumun düğmelerini birer birer büke büke koparıyordum; o da yüzü aşağıda, saatinin zincirini hızla ve devamlı olarak çeviriyor, parmağına doluyordu. Bu derin sessizliği yine o bozdu. Dedi ki:

– Peki, şimdi ne olacak?.. Artık ayrılıyor muyuz?..

Sert bir yüzle cevap verdim:

– Evet...

– Fakat nasıl olur?

– Pek tabii...

– Vicdan bu hareketlerinle beni pek üzüyorsun... Ömrümde bu

kadar heyecan ve üzüntü duyduğumu bilmiyorum !.

Öyle üzüntülü ve içliydim ki vereceğim acı cevap dilimin ucuna geldi; sesim boğazımda kısıldı, söyleyemedim, sustum.

Sonra, portmantoya doğru yürüdüm, gözlerim yüzümün aynadaki aksine takıldı kaldı. Bir an kendi kendimden korktum; ben-zim sapsarı olmuş. Yüzümün görünüşü trajik bir coşkunklukla birdenbire değişmiş, gözlerimin ışığı solmuştu. O, yine sözlerine devam ediyordu:

– Vicdan çok sinirlisin, fakat haksızsın... Ben, sana karşı olan sınırsız sevgimi göstermekten başka ne yaptım ki, birdenbire bu kadar hırçınlaştın ve bütün ümitlerimi altüst ettin ?

Onun odadaki kuduz ve şehvetli saldırışları, her şeyi yapma düşüncesi aklımın içinde gezindikçe onu bir an dinlemek ve bağışlamak değil, tersine nefretle yanımdan kovmak istiyordum.

Hatta hizmetçi kız çarşafı getirmekte biraz daha geç kalsaydı, çarşafımı bile giymeden sokağa çıkacak, geniş bir kurtuluş nefesi alacaktım. Neyse ki Nazlı çarşafımı beni çok bekletmeden getirdi, hemen giyinerek evden çıktım. Çıkarken Nazlı'ya:

– Allahaismarladık... dedim.

Vecdet'e kasten bir tek kelime söylemedim, somurtkan ve hakaret saçan bir yüzle çabucak ayrıldım.

Akşam, ortalık iyice kararmış. Bulutlar simsiyah. Sokakta benden başka hiç kimse yok. Uzun bir süre böyle bilinçsiz, yalnız, her şeyden tiksinererek, her şeye isyan duyarak yürüdüm.

Sonra nasıl oldu bilmiyorum ? Hasta, cılız, iradesiz, maneviyatı sıfır bir duygu ruhumu kapladı ve bir damla üzüntü daha gözlerimde birike birike taşan yaş selini birdenbire boşalttı. Okula gelinceye kadar hüngür hüngür ağladım. Peçem ve mendilim ıpslak oldu. Bu anlarda hiçbir şey düşünmüyordum. Zihnim, aklım hepsi allak bullak olmuştu. Sadece göğsümün orta-

sından kopan ve bütün vücudumu ürperten bir duygu akımı damarlarıma yayılıyor, gözlerimden yaş boşanıyordu.

Bu durum okulda da uyuyup kendimden geçinceye kadar sürdü.

Demek ki, Vecdet'in bana iki aydan beri her görüşmede ağzından bir kere bile düşmeyen:

– Seni seviyorum... Sen benimsin... sözünün sonu buymuş!

Sonunda, beni odasına kapatmak, vicdanını şehvetine feda eden her erkeğin yaptığını yapmak; sonra bir yemek artığı, bir pıçavra gibi kaldırıp atmak... Öyle mi?

Sevdiğini duyan ve mutlu olmasını bekleyen bir genç kız için bu hayal kırıklığı çok müthiş bir sarsıntı değil mi?

3 eylül

"Sevgili Vicdan

Yanına gelmeye yüzüm yok. Suçumu itiraf ederim. Kabalık yaptım, kalbini kırdım, seni hiç beklemediğin bir sonuçla karıştırdım. Benden ne kadar nefret etsen, yüz çevirsen haklısın. Fakat Vicdan bütün bunlar bilmeyerek, sonu düşünülmeyecek yapılmış işlerdi. Bununla birlikte çok mutlu olacağımız bir geceyi kaçırdığımı unutma!"

Bu, Vecdet'ten aldığım mektuptan bir parça. Alt tarafını ne okumaya ne de yazmaya gerek var. Yapmacık, şeytanlık, düzensizlik şu satırların içine bile öyle karışmış ki... İnsan ilk satırları okuyunca:

– Hah... İşte böyle haddini bil. Ancak şimdi, sevişebiliriz, diyor.

Fakat, sıra "Bununla birlikte..."den başlayan cümleye gelince ruhun bütün sahteliği birdenbire sırtıyor.

Çok mutlu gece de ne oluyor? Hangi mutluluk? Çiçek gibi koklanıp koklanıp solmak mutluluğu mu? Mutlu gece bu mu?..

Sana metres olmak mı?..

Bilmem seni hangi rastlantı karşıma çıkardı? Niçin çıkardı?.. Nasıl üç dört hamilede dudaklarımda şehvetin ilk yangınınu tutuşturmayı başardın? Hep o: güneş gözlerin, tılsımlı edan, büyüğü se-sin, güzel yüzün, en çok ün toplayan aktörleri geride bırakan ma-haretin mi bu başarıyı sağladı? Gerçekte güzelsin, zarıfsin, bir genç kadının hoşuna gidecek bütün meziyetlere sahipsin. Ve sen o gönlün balını istediğin gibi emebilirsin. Ama bir an için olsun gönlümü sana kaptırmadım!

Sevmek.. Boş yere, boş yere metres olmak için sevmek.. Bu-nu unut!

Ne olacak? Büsbütün ayrılacak mıyız? Yoksa hayat ve rastlan-tı yine bizi birleştirecek mi? Bütün bunlar bilinmez! Ancak, şim-diden ayrılığın sızısına katlanmaya razıyım. Böyle olursa, belki se-ni yakın bir zamanda unutabileceğim. Belki hiç aklımdan çıkma-yacak, hayalimden silinmeyeceksin... O zaman kalp ağrıları sürüp gidecek. Zararı yok. Ben buna da razıyım. Hayatı zevk değil, fakat acı bilenler için buna katlanmak zorunludur.

4 eylül

Nezihe'yle bugün Beyazıt'ta karşılaştık. Şehzade'ye kadar bir-likte yürüdük.

Ne garip şey? Evdeki olaydan hiç söz etmedi. Demek ki, ona bir şey söylememişler. Hoş, bu örtbas edilişe ben de memnun ol-dum ya... Ama ilk önce epey korku ve endişe geçirdim. Nezihe'yi görür görmez:

– Acaba suçu bana mı bulacak? diye oldukça heyecan geçirdim.

O sıralarda yüzümdeki damarlardan kanın çekildiğini ve sarar-dığını hissediyordum. Bekliyordum ki, bir güne sığabilen bu koca “skandal”dan o, bana söz etsin ve ben ona göre cevap vereyim.

Bununla birlikte çok iyi oldu. Bekleye bekleye öğrendim; hiçbir şey bilmiyor.

* * *

Vecdet'ten mektup ! İkinci oluyor. Bu seferki çok kısa. Üç dört kelime: "Sizi görmeye geleceğim. İzin veriniz. Gözlerinizden öperim..."

– Geliniz... mi, diyeyim ?..

– Gelmeyiniz mi ?..

– Geliniz... cevabını vermek istemiyorum.

– Gelmeyiniz, demeye de bir türlü dilim varmıyor ! İğrenerek seviyorum da ondan...

5-6 Eylül, gece

Düşüne düşünce cevabı buldum:

– Geliniz..

Pazartesi günü öğleden sonra, okulda bekleyeceğim. Okul, onunla konuşmak için en iyi yer. Ne dudaklarımı dudaklarına kısırtmak için gözlerine şehvetten perde iner ne de kollarını boynuma dolamak için fırsat bulabilir. Okul, bunların, hepsine karşı en iyi korunma yeri. Hem, bu kez: ya hep, ya hiç... Ya, gönlüme doğduğu gibi, büsbütün birleşmeyi ya da ayrılmayı kararlaştırırız.

Fakat, yüz yüze gelince acaba birdenbire ne olacağız ? Hele o, yüzüme bakmak için önüne düşen başını nasıl kaldırıp da yüzüme bakacak ? Öylesine pişkin ki...

Havaleler verilmiş. Yol parasını bu hafta içinde alabileceğim. Bu sabah müdire hanım gülererek:

– Vicdan, yolluğun eli kulağında... Bugün, yarın gelecek. Nasıl yol hazırlığı gördün mü ? dedi.

A... müdire hanımcığım ! Hangi yol hazırlığı ? Hazırlığı dursun; ben, yolu bile unuttum.

11 eylül

Kanmak ve kandırmak !.. Neyi; kimi ? Beni mi kandıracak ? İlk günden beri kanmayan Vicdan bugün, bu saatte mi kanacak ? Bunu düşünmek bile uygun olmaz. Hele bu “skandal”dan sonra... Gülerim...

Ne garip çocuk ! Hâlâ beni anlayamamış. Hoş ben de onu anlamamışım ya ! Biraz onu zeki sanırdım. Meğer, aptalın aptalıymış da haberim yok. Aptal olmasa bana bir çeşit “metreslik”i kabul ettirmek için bu kadar uğraşır mı ?

Okula geldi, görüştük, uzun uzun konuştuk ve selamlaşmadan ayrıldık. Yine bildiğini okuyor. Sevişirsek ne olurmuş ? Öpüşürsek ne varmış ?.. Birlikte kalırsak kim ne dermiş ? Amaç evlenmekse kendiliğinden gelecek bir sonuçmuş ! Zaten evlenmek düşüncesi kafamızın içinde yer tutmasaymış dostluğumuz, aşkımız, isteklerimiz bu kadar ilerlemezmiş !

Sıra bir gün:

– Haydi evleniyoruz... demeye de gelecekmış.

* * *

Vecdet okula beklediğim saatten daha erken geldi. Bahçede oturuyordum. Gelmiş, Ayşe Hanım’ı bulmuş, nerede olduğumu sormuş, bana haber göndermiş...

Ayşe Hanım, beni bahçede buldu:

– Vecdet Bey gelmiş, sizi görmek istiyor.

Sanki Vecdet’i yarı tanıyor, yarı tanıymıyormuş gibi bir duygu vermek için bir an düşündüm:

– Peki... Buraya gelsin... dedim.

Beş dakika geçmeden Vecdet geldi, yeniden yeniye tanışan insanlar gibi, biraz soğuk, karşımda durdu.

– Küçükhanımefendi'yi rahatsız edebilecek miyim?... dedi, beni selamladı.

Ben de soğuk, çok kırgın bir edayla:

– Estağfurullah buyurunuz... cevabını verdim.

Yanıma oturdu, bin bir af dileyerek ve bin bir ağız yaparak söze başladı:

– Beni bağışla... dediği zaman:

– Bunu çok düşünmeliyim Vecdet Bey! dedim.

– Neden?

Anlattım... O da anladı ki, Nezihe'yi ve bütün aileyi kandırarak evi boş bırakması ve bu yapayalnız evin içinde beni kapayarak istediklerini yapmaya kalkışması gerçekten çok aşırı ahlaksızlıktır, dağ başında bir adam çevirmeden farksızdır...

İki saatten fazla konuştuk, birbirimize bütün düşündüklerimizi açıkça söyledik. O, hep beni kandırmaya uğraştı, ben de savunmaya... Bir türlü:

– Evlenelim.

Yahut da:

– Şimdiden nişanlanalım... demeye yanaşmadı.

Sonunda o beni kandıramayacağını anladı, ben de ona kanmayacağımı gösterdim ve birbirimizden ayrıldık. Giderken:

– Vicdan bu hayret verici karşı koymayı ilk kez sende görüyorum... dedi. Ben de hiç cevap vermedim; başımı çevirdim, selamını bile almadan okula girdim.

* * *

Bu konuşma, artık iki aylık kısa, fakat, çok içli bir okul hikâyesinin sonudur.

Çocukluğumu, annemin cayır cayır yanışını, Darülaceze'ye düşüşümü el kapısında hizmetçiliğimi, yarım bakireliğimi, okul hayatımı düşünüyorum da bütün vücudum saralı bir acı hummasıyla alev alıyor. Umutsuzluk feryat, çığlık, humma, bekleyiş, üzüntüyle yoğurulan ve:

– Piç... tehdidiyle sarılan bütün geçmişten sonra yalnız iki gönül macerasının sonuna bakıyorum: o bile ne heyecanlı, ne üzüntü verici bir durum. İlk gününden son gününe, bugüne, bu saate kadar ruhumda öyle sahneler gözükmüş ki... Sevilmişim, sevmekte tereddüt etmişim... Günler geçmiş sevmek istemişim; fakat şehvet oyuncağı olmaktan korkmuşum! Tam sevmeyi ve severek evlenmeyi, mutlu olmayı düşünmüşüm: karşımda sevgisi kalles, erkekliği sadece şehvete tapınan biri çıkmış...

Aldanmaktan yılan Vicdan bir kez daha aldatılmak istenmiş!..

Bütün bunları unutmayalım. Unutmaya, her şeyi kayıtsız ve şartsız unutmaya mecburum.

14 eylül

Kalp sızısı...

Bunu ilk kez duyuyorum. Gittikçe derinleşen acı bir zevki var. Başka hiçbir acıya benzemiyor. İnsanı kâh düşündürüyor, kâh bunaltıyor. Bazen avutuyor, bazen her şeyden soğutuyor ve iğrendiriyor... Tuhaf... Tuhaf... Büsbütün ayrı bir şey! Fakat, ben bu sızıyı da dindirmeye kendimi alıştıracağım. Yalnız kalp ağrılarımı geçirmeyi güçleştirecek bir şeyden korkuyorum: dudaklarımı kavuran, damarlarıma baygınlık veren ilk alevli öpüşten... Bu ateş öpücük hâlâ dudaklarımda sonsuz lezzetini koruyor. Belki her etki ve hayal çarçabuk zihnimden, duygularımdan, gözlerimden silinecek... Fakat korkuyorum ki, bu ateş sonuna kadar dudaklarımı kavuracak!..

İkinci bölüm

I

25 eylül

Bugün “Gülcemal”² bizi Samsun’a çıkarttı. Yapayalnız, kimse-siz olmak burada bile acılığını hissettiriyor. Nereye gideceğim?.. Ne yapacağım? Arabayı nerede bulmalı, uzun bir yolculuk sırasında kendimi kime emanet etmeliyim?

Çok düşünüyorum...

Aklıma geldi: Maarif Müdürlüğü bana kolaylık göstermez mi?

Otelden çıktım. Doğru Maarif idaresine gittim.

– Maarif Müdürü Bey burada mı?

– Burada. Haber verelim...

– ...

Bir dakika sonra hademe geldi:

– Buyurunuz...

Maarif müdürü ihtiyarca, çok temiz kalpli, babacan bir adam. Niçin kendisini ziyaret ettiğimi uzun uzun anlattım.

– İstanbul’dan ilk kez çıkıyorum. “İskilip”e gideceğim. Yapayalnızım. Bana güvenilir bir araç ve adam bulmanızı rica ederim... dedim.

Bir an düşündü:

– Kızım... İstedığınız sağlanmıştır. Bu gecenizi otelde geçiriniz. Yarın sabah sizi İskilip’e götürecek araba kapınızda hazır buluna-

caktır, dedi.

Bu adamcağıza çok borçluyum. Erdem işte budur. Erdeme değer vermeyen biri olsa:

– Bana ne ? Bir de seninle mi uğraşacağım ? Cehenneme kadar yolun var... der, beni başından savmaya bakardı.

Gece

Şehri dolaştım. Samsun hiç de fena bir yer değil. Benim çok hoşuma gitti. Çiftlik ve Fener mükemmel gezinti yerleri, saz, eğlence, dolaşan, yürüyen, hava alan yığın yığın kadın ve erkek var. Doğrusu, İstanbul'dan ayrıldığıma hiç üzgün değilim...

26 eylül

Çorum...

Hasanpaşa Hanı'na girdik. Saat kulesi ne tuhaf. Her şey tuhaf ya!..

Arabacıdan çok memnunum. Maarif müdürünün iyiliğini hiç unutmayacağım. “İskilip”e varır varmaz ilk işim bu aziz meslektaşına bir mektupla teşekkür etmek olacaktır. Bana gayet iyi, ihtiyar, hizmeti seven bir arabacı buldu. Yaylı içinde seyahat hem hoş, hem de biraz garip... İnsan günde 9 saat yol ancak alabiliyor...

Samsun'dan buraya dört günde gelebildik. Maamafih, yaylıyla³ yola çıkmanın en keyifli zamanı: sabah, güneş göğün kubbesini delip dünyaya gözlerini açarken yemyeşil ve upuzun tarlalar arasında geçip gitmenin öyle sonsuz zevki var ki...

27 eylül

Bugün de Çorum'da kaldık. Birdenbire havalar bozdu. Çok yağ-

mur var. Sanki göğün kubbesi delinmiş de su hazneleri yere iniyor.

Arabacı:

– Bu geceyi de burada geçirelim de bakalım yarın sabah ne olur? dedi.

Çorum da fena bir yer değil. Epey kalabalık. Yemek, yiyecek çok ucuz, hem de temiz. Arabacının getirdiği tandır kebabı ile elmalar öyle hoşuma gitti ki...

Fakat, en fena tarafı: taassup ve gericilik...

Yalnız sokağa çıkıp gezmekten çekiniyorum.

Zaten yağmurdan gezmeye de fırsat yok ya!..

28 eylül

– Hanım, bannağımın ucuna bak! Aha, şu karşiki başı dumanlı dağı görüyor mu? İşte onun adı İskilip. Doğrusu ne diyeyim? Essahtan güzel bir yere gidiyon.

İhtiyar arabacı bana, “İskilip”in güzelliğinden bahsediyor. Yerli şivesi de ne garip! İnsan ne söylediğini anlıyor, anlıyor ama... Epey güçlükle...

Bir saat sonra, İskilip’e varacağız. Bakalım arabacının beğendiği kadar ben de beğenebilecek miyim?

Yolun yarısından sonra üzerimdeki izlenimler hiç de iyi değil. Öğleyin Kızılırmak’ı geçtik. “Karaburun” denilen bir köyde bir saat kadar dinlendik. Eğer, şehir de köyünden biraz farksızsa arabacının ballandıra ballandıra anlattığı “İskilip” pek de hoşuma gitmeyecek. Köydeki evler hep birer kat. Topraktan. İnsana ilk devirlerin yaşayışını hatırlatıyor. Hele, kadın ve erkeklerin giyişi öyle garip ki?.. Kadınlarda bol paçalı, çok yamalı, kirli, paslı bir şalvar ile dallı basmadan bir içlikten başka giyim namına bir şey yok! En çok tuhafıma giden başlarındaki fesler oldu. Fessiz kadın yok. Kısa, yayvan, vişne çürüğü bir fes, fesin üzerine, altına irili ufaklı sı-

ra sıra altın dizmişler. Boyunları da beşibirlik dolu.

İndiğimiz uğraktaki bir kadına sordum:

– Bu başınızdakiler hep altın mı?..

Kadın şöyle gelişigüzel yüzüme baktı baktı da:

– Ne diyon Hanım? “Kıstı”yı mı soruyon; yoksa “tura”ları mı ? dedi.

Bu sefer de ben şaşırdım. “Kıstı” hangisi, “tura” ne ? Meğer “kıstı” boyunlarındaki dizi dizi altının, “tura” da feslerinin önündeki süsün adımıymış. Hem, ben eksik görmüşüm. Bir de tepelerinin üstünde var. Ona da “taç” diyorlar. Hepsi safi süs altınıymış. Fakat, kadını da erkeği de yabancıyı öyle yadırgıyorlar ki...

– Yaban!.. deyip geçiveriyorlar!

Ancak, bu yabanlık, yadırgayış galiba, hep İstanbullulara karşı.. Hakları da var ya... Yüzlerce yıldır, İstanbul bu viran köylerden yalnız asker ve para çekmekten başka ne yapmış?..

Vallahi; Galata rıhtımından vapura binerken zerre kadar üzüntü duymadım. Tersine çok ferahladım, kanımda yeni bir tazelik duydum.

Ne Vecdet'i aradım ne de hiç kimseyi ! Daha vapurumuz Boğaz'ı çıkmadan bütün İstanbul gözlerimden siliniyordu. Bu siliniş sonuna kadardır. Bakışlarımda yeni ufkun tutuşan kızılıklarını seyrediyorum. Belki, içliyim... Belki, henüz son aldatılışın sarsıntısı kalbimi biraz sızlatıyor?.. Fakat, bütün bunlar çarçabuk avutulabilecek şeyler...

29 eylül

İşte geldik; bir gecedir buradayım. Dört tarafı dağlarla çevre, engin bir şehir. Epeyce büyük. Yeşilliği bol. Şehre girinceye kadar sade bir saat bağlardan geçtik. Suları da çok. İçinden, kasa-bayı ikiye ayıran büyük bir çay geçiyor.

Şimdilik gördüklerim bu kadar. Han odasından başka ne görülür?.. Ama, han da han! Oturulacak gibi bir yer değil. Bana, kuytu, basık ve karanlık bir oda verdiler. Pis kokuyor. Sözümlü ona burası kasabanın en iyi hanıymış. Keşke en fena bir belediyesi olsa da bu iyi hana bir defa baksa!

Herhalde, çarçabuk bir ev yahut da bir oda filan bulmalı da bir an önce buradan kurtulmalı. Eğer, iki gece bu en iyi handa kalırsam muhakkak hastalanırım.

Acaba okulun öğretmenler için ayırdığı bir ev yok mu?..

Öğleden sonra

Sabahtan beri:

– Sokağa çıkayım... diyorum, bir türlü çıkamıyorum.

Odanın içinde kapanıp kaldım. Dışarıya çıkmak için sanki kendimde cesaret arıyorum. Buna neden gerek görüyorum?.. Bilmem.

Etrafta gözümün hiç kadın da ilişmiyor ki, biraz konuşayım, öteberi öğreneyim!.. Erkeklerle konuşmak da işime gelmiyor...

30 Eylül

Yönetici Hanım!

Erkek gibi bir kadın. Elinde anahtar, hanın içinde dolaşıyor, ötekine berikine çatıp duruyor! Hiç kimseden pervası yok. Hanın sahibi miymiş, yöneticisi miymiş... Neymiş! Üç günde bir kez gelir, hanı denetler, paraları alır gidermiş.

Dün de günüymüş. Geldi. İlk kez kendisini gördüm. Tanışmamız da tuhaf oldu ya! Okula gitmek için odamda hazırlanıyordum. Birinci kez sokağa çıkacaktım. Birdenbire kapı açıldı, kalın ve kart bir ses kulaklarımı doldurdu:

– Merhaba kızım...

Baktım; kırk beş elli yaşında bir kadın, tıknaz ve bodur. Arkasında uçkurlu siyah bir çarşaf var. Ben daha:

– Merhaba !..

Yahut da:

– Buyurun... demeden bu pek laubali olduğu halinden belli olan ve İstanbul şivesiyle konuşan, pişkin ve erkek gibi merhabalaşan kadın:

– Dün geldin öyle mi kızım ?.. Nereden geliyorsun ? dedi.

Kim olduğunu bilmediğim kadıncağızı hayretle incelerken cevap verdim:

– Evet... Dün geldim.

– Yaa... Çok iyi, diyerek, yine hiç bana danışmadan kırk yıllık ahabpmışız gibi minderin üzerine oturdu ve bir sorgu hâkimi gibi benden bilgi almaya başladı.

Kim olduğumu, niçin geldiğimi, ne yapacağımı, kimsem olup olmadığını sıkı sıkıya sordu. Ben de kısa kısa cevaplar verdim. Sonra, bilgi almak için sıra bana geldi. Kendisine kim olduğundan başlayarak öğrenmek istediğim her şeyi sordum.

Yönetici Hanım, yahut da Sabiha Hanım yirmi beş yıldan beri İskilip'teymiş. Kocasıyla beraber İstanbul'dan gelmiş, burada yerleşmiş. Büyük üzüm bağları, ekinlikleri, evleri, hanları varmış. Hanın olduğu gibi "Hacı Ali" suyunun da yöneticisiymiş.

Pek çabuk ahabap olduk. Galiba kendisinin son derece pişkinliğinin beni meşgul ettiğini sezdi ki, bir aralık yine senlibenli bir tavır içinde devam etti:

– Kızım !.. İskilip'in içinde beni tanımayan hiç kimse yoktur. Ben öyle eve kapanıp oturmaktan hoşlanmam. Erkeklerle kadınlar arasında da fark gözetmem. Onun için çok serbestim. Böyle kollarımı sallaya sallaya çarşıya, pazara çıkarım. Bütün işlerimi kendi elceğizimle yaparım. Bir sorun mu oldu ? Kaymakam beyle

karşı karşıya geçer, çatır çatır konuşurum. Beni çekemeyenlerden bazısı “Yönetici Hanım gâvurdur...” derler amma, onlara kulak bile asmam.

Vallahi hoş kadın! Diyecek yok. Daha ne olduğuna karar veremedim ama, tıpkı İstanbul’un mahalle aralarında kâhyalık postunu edinen çeneli ve tip kadınlara benziyor.

1 ekim

Sabiha Hanım’la tanıştığım pek de fena olmadı. Birlikte sokağa çıktık, okula gittik.

Handan çıkarken çarşafıma sıkı sıkıya büründüm, peçemi iki kat örttüm. Burada böyle gerekmiş! Kadını; açık saçıklık şöyle dursun, biraz savruk peçeyle bile görseler hemen tefe koyarlar çarşarlanmış. Ben bu kadar sıkı sıkıya giyinmiş ve örtünmüş olmama rağmen, yine han önünde ve çarşıda gözden kaçmadım. İki erkek bir saraç dükkânının önünde durmuşlar, benim yürüyüşüme bakıyorlardı. Tam önlerine geldiğim zaman:

– Anam, emme de yosma... şey... diye hükümlerini verdiler.

Fena halde sıkıldım. Çarşafın dışından böyle söylüyorlar. Aca-ba yüzümü görseler ne yaparlar? Anlaşılan söz atmalar buralarda epey yolunda. Fakat sokaklarda tek tük bir iki memur karısı da görünmese İskipliler kırk yıl çarşafı kadın yüzü göremeyecekler galiba? Kadınlar hep siyah carla⁴ geziyorlar. Hoş onlar da çarşıda değiller ya... Okula gidinceye kadar iki üç kadına ya rastgeldik, ya gelmedik.

Okul fena değil. Yeni yapılmış. İlk kız okulu. Hükûmet Konağı’nın biraz gerisinde, geniş bir düzlüğün ortasında. Öğrencisi de epeyce var. Kalabalık: Sabiha Hanım bütün öğretmenlerle arka-

daş. Senlibenli. Hepsini ayrı ayrı tanıttı:

Cemile Hanım.

Ferhunde Hanım.

Ayşe Hanım.

Nilüfer Hanım.

Necmiye Hanım.

Pakize Hanım.

Cemile Hanım başöğretmen. Kocası da erkek ortaokulunda başöğretmenmiş. Beni çok iyi karşıladı. Öğretmen arkadaşlarımdan ikisi İstanbullu.

Kız öğretmen okulunda okumuşlar. Hele Ferhunde çok sıcakkanlı, alımlı bir kadın. Öteki hocalar yerlilerden. Kendileriyle bir saatten fazla konuştum. Epey bilgi aldım. İlk derse iki gün sonra gireceğim...

3 ekim

Çok memnunum; han odasından kurtuldum. Tokatlı Mahallesi'nde Sabiha Hanım bana bir ev tuttu. Kutu gibi. İki oda, bir sofa, bir mutfak, küçük bir bahçe. Fena yer değil, okula da yakın, halı, kilim ve en çok gerek olan bazı ev eşyası da verdi. Topu topu ayda kırk kuruş kira vereceğim.

İstanbul'da döşeli dayalı bir evi değil, tek odayı bile kırk kuruşa kiralamazlar. Hele manzara enfes... Çay, evimin önünden akıyor. Etraf yemyeşil. Derenin iki tarafına sıralanan kavak ve ceviz ağaçlarını seyretmek bile insana sonsuz bir zevk veriyor.

5 ekim

Alışamadım da pek tuhafıma gidiyor ! Komşular birer birer: "Safa geldin"e geliyorlar.

Bugün akşama kadar belki yedi sekiz aile geldi. Çoğu memur

ailesi. Yalnız ikisi eşraf karısı. Genç tazeler. Onlar da köyde gördüğüm kadınlar gibi. Kapıdan içeri girerlerken öyle garibime gittiler ki... Siyah bir cara bürünmüşler. Her tarafları sıkı sıkıya kapalı. Yüzlerini de car örtüyor. Sadece bir tek gözleri meydanda. O tek göz de kapansa sokakta dünya kendilerine zindan olacak. Zaten bütün yerli kadınların dış görünüşleri bu: siyah car, cicili basmadan bir önlük, kaloş potin.

Carın altında da: üç etek entari, bol bir şalvar ve basma bir yelek var. Yoksul, varlıklı.. Her kadında da taçlı, turalı bir fes ile gerdanlık yerine geçen bir iki sıra altın dizisi muhakkak eksik değil. Altın hastalığı kız çocuklarına bile hâkim. Altın bulamayanlar penes diziyorlar. Yeter ki âdet yerini bulsun...

Öyle de aksi ki... En küçük çocuklar benim sınıfıma düştüler. Herkes işinin kolayına bakıyor. Elifi direktten farksız bilen öğretmenlere varıncaya kadar hepsi büyük sınıfları aralarında paylaşmışlar, birinci sınıfı bana bırakmışlar. Böyle dört, beş, nihayet altı yaşında küçük çocuklarla uğraşmak çok güç. Birisine adını sordum da bilmiyor. Her şeyi aklıma getirirdim de bir çocuğun ismini bilmemesini hiçbir zaman düşünemezdim ! Hele, şive farkı pek müthiş. Bazen söylediklerini anlamak için gerçekten güç duruma düşüyorum. Her şeyden önce dili, şiveyi düzeltmek lazım. Mesela:

– Ne bileyim...

Yerine:

– Nebim...

– Çocuk...

Yerine:

– Kübel... diyorlar.

Daha neler yok ki?.. Bu dili öğrenmek için asıl Türkçe'yi unutmak gerek.

Bununla birlikte bunların hepsi düzelecek. Çocukları oldukla-

rı gibi söylemeye ve Osmanlıca'ya değil öz Türkçe'ye alıştıracağım. Güç de olsa hocalık aşkım var.

2 aralık

Sakin, düzgün, tekdüze hayat. Sabah okula gidiyorum. Akşama doğru eve geliyorum.

Ev işleri de başıma düştü. Yemeği, yiyeceği hep kendim hazırlıyorum. Hizmetçi bulmanın imkânı yok. "Gülfidan" isminde bir kadıncağız, arada sırada gelip işlerimi yapıyor. Zaten, ne iş var ki... En sıkıntılı şey: çarşıdan, pazardan öteberi almak. Kendim gide miyorum. On beş günde bir alınacak şeyleri ev sahiplerine aldırıyorum. Sebze, süt, yumurta, meyve gibi yiyeceği de Gülfidan getiriyor. Bunlar çok ucuz. Yirmi yumurta bir kuruş, bir okka süt on para... Galiba altı ay sonra bu kadar bol yemek, yiyecek ve rahatlık içinde iyice semizleyeceğim ve epeyce de para biriktireceğim. Ayda sekiz liranın dördünü harcayacak yer bulamıyorum. Ne sine ma var ne tiyatro ne de gezecek yer! En çok gezilecek şey komşudan komşuya gitmek. Oturmak. Onun da zevki sınırlı.

Dün akşam Ferhude Hanım'la birlikte kaymakam beylerin evine gittik. Bize yakın oturuyorlar. İskilip hayatına iyice uymuşlar. Zaten beyi de hanımı da Anadolulu. İkisi de varlıklı aileden. Hanım daha genç. Otuz yaşında ya var ya yok. Evleri çok hoşuma gitti. Sokak kapısından ta en üst kata kadar bütün ev halı döşeli. Hele, bizi kabul ettikleri odadaki halılar herhalde pek değerli, eşsiz halılardandı.

Geceyarısına kadar oturduk, konuştuk. Hanım İstanbul'u hiç görmemiş, benden İstanbul'la ilgili uzun boylu bilgi aldı. Her şeyi anlattım. Memnun oldu. Bununla birlikte çok kibar, terbiyeli, nazlı ve onurlu bir kadın. Düzgün konuşuyor, genel konular üzerinde bir şeyler söyleyebiliyor, kendini saydırıyor. Hâkim, görgü-

l  bir hali var. Böyle olmak için, mutlaka İstanbul'a gitmiş olmalı değil ya!.. Fakat misafirliğe gitmekten çok asıl zevkli şey: misafirlikten dönmek. Bu hiçbirine benzemiyor. Gece sokak kapısından çıkarken insanın eline, gidilecek yere göre, koca bir  ıra veriyorlar. Herkesin elinde böyle tutuşturulmuş bir  ıra olunca sokak ıpişık oluyor ve insanlar sanki Roma'nın meşale yarıştıranlarına dönüyor!..

20 aralık

Vallahi ne iyi? Gam yok, kasavet yok!.. Ne düşünecek Vecdet ne de sinirlenecek olay var. Rahat, tasasız, olaysız bir ömür sürüyorum. Hele düşünmemek için Vecdet'i hiç aklıma getirmiyorum. Dedikodudan çekiniyorum, çevreye uyuyorum. Gözlemlere önem veriyorum. Ne kadar isterim ki günlerim hep böyle mutlak bir huzur ve s k n içinde geçsin.

22 aralık

D n Nezihe'ye, Nesteren'e ve Perizat'a birer mektup yazdım. Arada sırada bana gazete, kitap, dergi göndermelerini istedim. Burada en çok okuyamamaktan şik yet iyim. Ne gazete ne kitap ne mecmua geliyor. Böyle şeylere pek aldırان da yok. Nezihe'ye yazdığım mektupta söz olsun diye dedim ki: "Burası tam senin istediğin yer. İstanbul'da kalacak değil, asıl buraya gelecek senmişsin. Sonsuz bir s k n var. Yalnızlık, huzur ve inziva arayanlar buralara gelmeli. Belki,  evreye, hayat koşullarına çabucak alışivermek biraz g  . Fakat ben derhal uydum. şimdi halimi görsen. Evin içinde bile baş rt yle geziyorum. Sokağa çıkmak için u kurluklu bir çarşaf diktirdim. Bol etekli. Yüzüme kalın bir pe e örtüyor, ayaklarıma da kapalı ve üzerinden bağlı yerli işi bir iskarpin giyiyorum.  arşafımın dışından parmaklarımin ucu bile görünmüyor.

Nasıl?.. Tam örtünme mi? Sen de buna razı mısın? Ben razı değilim ama, yalnızlık, kimsesizlik, gericiliğe karşı çaresizlik bu bilinçsiz itaati buyuruyor. Yoksa; hemen, arkama teneke takılıp Vicdan adının sokaktan sokağa dolaştırılacağından korkmasam giyinişimi hiç bozmayacaktım. Bununla birlikte zaman bunların hepsini yapacak...”

Nezihe'ye Vecdet'ten hiç söz açmadım. Selam bile göndermedim.

23 aralık

Ferhunde'yle arkadaşlığımız epeyce ilerledi. Zaten bir o, bir Sabiha Hanım, bir de doktorun karısı Necla'yla sık sık buluşuyoruz. Necla'nın hayli tuhaf duyguları var. Eğer nazara, falan inananlardan olsam:

- Mutlaka bunun bana nazarı geçecek, derdim.
- Vicdan çok güzelsin... deyip duruyor.

Sanki bana âşık oldu. Söz sırası geldi mi hep bunu söylüyor. Kendisi de çirkin değil ki... Pekâlâ güzel. Esmer güzeli. İri, siyah, sevdalı gözleri var. Uzun katmerli kirpikleri, kaşı, koyu kıvcık saç, dolgun ve gülümser yanakları, zarif burnu yüzüne, gölgeli teni ne çok yaraşıyor. Bilmem, komşunun tavuğu komşuya kaz göründüğü gibi ben de Necla'ya kendinden daha mı güzel görünüyorum?.. Acaba, kendisinden daha güzel olanlara dayanamıyor mu?.. Çevrede güzel yalnız kendisini mi görmek istiyor?.. Yoksa boyuna bana:

- Güzelsin... deyip arada bir kolumu çimdiklemesinin başka başka nedenleri mi var?.. Bu yüzden dün garip bir duruma düştüm.

Ferhundelerde toplanmıştık. Ben, Necla, bir de Ferhunde. Konuşurken yine bir söz geçti de Necla:

- Vicdan, gerçekten çok güzelsin... dedi ben de:
- Güzel gözle bakıyorsunuz da onun için... dedim.

Konu uzadı. Söze Ferhunde de karıştı:

– Yooo... Güzelliğin gerçek. Hele, şimdi toplanınız da...

O da, böyle söyleyince doğrusu hem biraz koltuklarını kabardı hem de sözü şakaya boğdum:

– Öyleyse kırk bir kere maşallah deyin... Gülüştük. Hepsi kocakarılar gibi yanaklarını çektiler:

– Tuu... Tuu... Kırk bir kere maşallah!..

Çocukların yapacağı bir şey... Fakat insan bu hayat içinde de gayet tabii çocuklaşıyor. Başka yapılacak bir şey kalmıyor ki... İşte gülüştüğümüz bu sırada Ferhunde dedi ki:

– Kırk bir kere maşallah amma... Güzel olduğunuzu yalnız biz söylemiyoruz. Güzelliğin herkesin ağzında... Memurlar Hükûmet Konağı'nda bile konuşmuşlar...

Böyle söyleyince tuhaflaştım:

– Yapma canım!..

– Vallahi...

Necla da ekledi:

– Bilirim... Bilirim... Konuşmuşlardır. Bizim bey de bana: “Yahu yeni öğretmen çok güzelmiş...” dedi de sözlerini onayladım.

Anlaşılan; güzellik de başa bela. Doğrusu ben ne güzelliğimin, ne de ismimin kimsenin ağzına düşmesine razı değilim. Görünmek, tanınmamak için bu kadar sakınıyorum... Buna rağmen dile düşmek pek garip oluyor. Allah'ın yarattığı yüz ve vücudu da zorla bozamam ya.

Küçük bir çevre de ondan... İnsan hemen göze batıyor. Hele yabancılar, memur aileleri büsbütün göz önünde. Zaten kaç yabancı var ki... Adımın güzele çıkarılmasında ve ağızdan ağıza yayılmasında Necla'nın da etkisi var ya... Belki okuldaki çocuklar da evlerinde:

– Okula güzel bir öğretmen geldi... diyorlar.

27 aralık

Yarın perşembe, İskilip'in düğününü de göreceğim. Ferhunde, düğünlerin görülecek kadar meraklı olduğunu söylüyor. Ama o artık merakını yitirmiş. Altı yıldır burada... Kocasını öldükten sonra, evlenmemiş de. Yedi yaşındaki küçük çocuğuyla oturuyor. Annesi de birlikte. Yeniden acaba niye evlenmez bilmem?.. Daha çok genç...

Gerçekten görülecek manzara, güle güle katıldım. Komiklik şimdi bile gözlerimin önünde...

– Gelin geliyor... dediler.

Baktım; bir tabur süvari. Şeytanî bir manzarası var. Belki 200 atlı. Hep ikişer ikişer dizilmişler. At üstündekiler, bütün kabile kadını. Ama bu sefer hiçbirinde siyah car yok. Baştan başa bembeyaz car, simsiyah at, sarı pabuç... Gerçekten gülünç, uyumsuz bir görünüş değil mi? Süvari taburunun en önünde biri topal, biri yam-piri iki bastıbacak ihtiyar da darbuka çalarak yürüyorlar. Gelin, alayın tam ortasında. Erkekler sokağın iki tarafına dizilmişler, tek gözlerinden başka hiçbir yerleri görülmeyen kadınlara hayran hayran bakıyorlar. Yılışanlar da başka...

Gelenler, kız evi. “Temenna” Mahallesi'nden gelini “Kaledibi”ne, oğlan evine getiriyorlar.

Biz de güvey evindeyiz. Zaten görülecek şey burada.

Gelin bahçe kapısının önünde attan indi. Eşraf evi... Çok büyük. Tek oğlu evleniyor. Yiyen, içen, döken, saçan bellisiz. Evdekiler neşe dolu...

Gelin attan iner inmez hemen etrafı alındı ve evin asıl kapısından içeri sokuldu.

Merdivenleri, sofayı, girişi dolduran bütün kadınlar gelini görmek için birbirlerinin üzerine abanıp duruyorlar.

En önde kayınvalide; Hacı Hanım, teyzeler, görümceler, yengeler var. Eşiğin üstünde bir tas duruyor. Gelin kapıdan içeri adımı-

nı atar atmaz, biraz şaşkın, telaşlı, su kabına bir tekme vurdu, tası fırlattı. Bu, uğur getirirmiş. Sonra ilerledi, Hacı Hanım'ın önünde durdu, carının arasından, yüzünü göstermeden, kaynanasının elini öptü. Kaynana:

– Hoşçakal kızım... dedi.

Şalvarının ceplerinden çıkardığı avuç avuç parayı gelinin başına serpti. Kapaşan kapaşana... Daha sonra, gelin üst kata çıktı. Kayınbabasının elini öptü. Ama, yüzü hiç açık değil, görmenin imkânı yok. Adeta kadın kadından saknır gibi bir şey!

Kayınbaba sevinçten yaşaran gözlerini kızcağızın üzerine diki, baktı... baktı; önüne uzatılan büyük tepsi içindeki şeker ve leblebileri avuçladı, gelinin başına serpti. Para değil de niçin leblebi ve şeker?.. Bunu anlayamadım.

Bu da bitti, gelin odasına götürüldü. Evi dolduran kalabalık memnun, her ağızdan bir söz çıkıyor:

– Anam... emme de yosma...

– Hele bir yol yüzünü açsın da eyle gör.

– Ne diyon kız? Göbel de fena mı... Pek zorlu delikanlı...

Gelinin başından carı alındı. Gelen misafirler de carlarını, çıkardılar.

Üçetek entariyle kaldılar. Fakat gelinin yüzü bir türlü açılmıyordu, yüzünü örten koca bir şal vardı.

Meğer, gelin yatsıya kadar yüzünü açmazmış! Akşam güvey gelecek, açacakmış.

Allah kızcağıza sabır versin.

Gelin hanım, köşesine yerleştirdikten sonra şerbetler dağıtmaya başladı, “Hazinecigilin Anşe” ile “Emine Aba” tef, darbuka, bir kadın da bağlama çalmaya koyuldular. Çalgı, saz... Bu kadar. Şarkı söyledikçe yeni gelinler de sırayla oyun oynadılar.

Her kadın oyun oynamayı biliyor ve hepsi oynuyor. Hele genç

kızlar gelinin önünde pervane gibi şakrak ve çevik dönüyorlar. Oyunun özelliği yok. Bildiğimiz şey. “Kanto”nun bir başka türüsü. Gerdan kırma, göğüs titretme, göbek kıvrma... Bunlar da benim hiç yapamadığım ve beceremediğim şeyler. Biraz açık saçık ama, güzel sesli kadınlar:

*“Ah ben şu derenin el değmemiş dutuyum
Koynumdaki memeye çoban tut da güdüyüm
Ah alam da, anam... Sarı kız...
Gel ben yatamıyom yalnız...
Oy... Oy... Oy...”*

diye el çırtıkça, yahut da daha şakrak:

*“Ela gözlü, benli dilber
Koyma beni el yerine
Altın kemerin olayım
Dola, beni bel yerine.”*

şarkısını okudukça genç kızlar parmaklarını şakırddata şakırddata öyle güzel oynuyorlar ki... En çok hoşlarına giden şarkıları da:

*“Evlerinin önü nane...
Ben küll oldum yane yane...
Oy nenni...”*

ile “Adı yangın Anşem nereden geliyor !” Bunlara bayılıyorlar. Çok güzel, fakat çok kez laubali şarkılar. Bu sıralarda, insanın zıddına giden şey; gelinin yüzü kapalı, dilsiz duruşu. Biçare hiç kıpırdanmıyor, yüzünü örten şal perdenin altında bunalıp kalıyor. Bu-

nunla birlikte, gelinliğin manzarası bana hoş gelmemekle birlikte fena değil. Gelinlik üçeteğin kumaşına “aka” diyorlar. Mor kadife, klaptanla işlenmiş. Bol, iri işlemeli. Yeleği de ondan. İçliği ipek hilaliden. Gerdanı kat kat beşibirlik. Turasında yepyeni Mahmudiye-ler var. Küpeleri de altın. Taşa değer vermiyorlar. En göz alıcı bir pırlantayı beş beşibiryerdeye değişmezler.

* * *

Öğleyin yemek yedik. Aman efendim, aman... Ne yemek, ne israf! Misafiri ağırlamak hoşuma gider, ama bu kadarı fazla.

– Buyurun aş... dedikleri zaman şaşırdım.

Alt kat odalara, sofalara, belki yirmiden fazla sofraya kurulmuştu. Sofra; büyük yuvarlak bir bakır tepsi. On kişilik. Üzerindekiler: birer peşkir. Yalnız tahta kaşık. Pide ve saç ekmeği. Üçer tas ayran. Hepsi bu kadar. Çatal matal yok! Meydancı kadınlar misafirleri sofralara paylaşıyorlar. Memur aileleri için iki ayrı sini ayırmışlar. Ferhunde, Sabiha Hanım, Kaymakam Beyinkiler bir araya oturduk. Yemek yemek hayli müşkül. Bir kaba dalıp çıkmak gerek. Bütün parmaklar oraya giriyor. İnsan iğreniyor değil mi? Hem, yemeği almak da bir hüner, saç ekmeği ince, zar gibi bir şey. Ekmek parçasını baş, işaret parmaklar arasına yerleştirmek ve lokmayı ustalıkla buraya kısıtırıp almak gerek! Nasıl? Bari sofraya, birer çatal, tabak filan koymaya alışsalar...

Yemeklere diyecek yok. Hem çok güzel, hem çok. Çorba gidiyor, et geliyor; börek götürülüyor, baklava getiriliyor... Çeşit çeşit yemek, tatlı ve meyve.

* * *

Yemekte de, düğünde de bakışları üzerime çektim. Galiba Nec-la'nın söyledikleri doğru. Kadınlar bana bakıp bakıp aralarında

söyleniyorlar. Daha hepsini, yeni yeni görüyorum. Ne konuşuyorlar bilmem ? Ben yalnız bir konuşmayı duydum. Orta yaşlı bir kadının yanındakine söylüyordu:

- Gız anam, şu gozel de kimin neyi ki ?
- Öğretmen... Ben de ilk kez görüyorum !..
- Sen neden ?.. Bizim avratları bastırdı hele... Bir yol gözetsene.
- He, essahtan güzel... Baksana, şu yandaki yabancılara hiç

benzemiyir!

– Vallahi Zeynep... Ben, bizim göbele aha bunun gibi bir gız alacam...

– Etme anam. Bunlar, ne davar bakar ne de bahçeyi bellemeğe çıkarlar... Oğlunun kara yazısı mı var ?..

– ...

Konuşmalarının sonunu işitmedim. Uzaklaştılar. Demek, fena etki yapmıyorum. Fakat, beğendikleri kadar da güzel miyim ?

Düğünde geceyi beklemedim. Nesini bekleyeceğim ?.. Yatsı namazından sonra güveyi getirir, kapı önünde dua eder, arkasına bir yumruk indirince içeriye sokarlarmış. Gelin, kocasını kapıdan alır, yatak odasına çıkarmış. Yüzündeki şal da o zaman açılır ve bu zavalhıcık bunaltıdan yakayı sıyrabilirmiş.

5 ocak

Uzun boylu, zayıf bir genç. Yağız benizli, ince kara bıyıkları yukarıya kıvrılmış. Donuk, siyah gözlü. Kalın kalın kaşları var. Güzel denilebilir. Fakat ben hoşlanmadım. Herhalde ne yoksul ne orta halli. Varlıklı bir aileden. Giyinişi orta hallilere benzemiyor. Sırtında eşraf işi, siyah bir “sako” var. Cepleri göğsünde, yandan mintanını çitari. Yollu, ipekli bir kumaşa bunlar:

- Çitari... diyorlar.

Belindeki şal kuşak hem iyi hem yeni. Kaloş potinleri çok gü-

zel. Sivri, mor fesinin üzerindeki kıvrım kıvrım sarılı yazma da pahalıcalarından.

Yoksul olsa bunların hiçbirini yapamaz. Eşraftan olanlar böyle giyinirler.

Tuhafıma gidiyor. Bu çocuk belki bir haftadır, sağımda, solumda; yanımda, ilerimde... Sabahları çıkıyorum. “Tokatlı” Köprüsü’nün yanlarından peyda oluyor. Okula kadar hiçbir şey söylemeden, dalgın dalgın yürüyor, arada bir de bütün dikkatiyle bana bakıyor. Akşamları da öyle... Okuldan mahalleye kadar beni izliyor.

Bu da kim? Neyin nesi, ne oluyor, ne istiyor? Âşık mı, belalı mı, sevdalı mı, deli mi?.. Eğer, bir iki gün daha böyle yaparsa dönüp adamakıllı haşlayacağım. Kız nasıl izlenir görsün! Amma da tuhaf şey... Erkek oldular, diye her rastladıkları kadına balta olma yetkisini bunlara kimse vermedi ya...

İstanbul’da da bu, İskilip’te de bu, her yerde bu... Bilmem ki, bizi ne sanıyorlar? Arkamdan yürüyecek, yürüyecek de ben ona:

– Buyurunuz sevgilim... mi diyeceğim? Bu ne budalalık!

11 ocak

Dün Necla geldi. Cuma. Okul yok. Evdeyim. Akşama kadar birlikte oturduk. Benim de canıma minnet!.. Yalnız kalacağıma birlikte oturduk, söz attık... Fakat, hanımefendinin bu kadar uzun boylu laf edişinin hikmeti varmış! Akşama doğru bana ne desin:

– Vicdan evlenmek ister misin?

Hiç düşünmeden cevap verdim:

– Hayır...

– Niçin?..

– Evlenmek istemiyorum da onun için...

– Seni her gün bir genç takip ediyor değil mi?..

Bu soru garibime gitti, rengim değışti, cevaplarımda biraz ihtiyatlı olmayı düşündüm.

– Pek farkında değilim.

O, sanki gözleriyle görmüş gibi ısrar ediyordu:

– Muhakkak.. Muhakkak... Her gün sabah akşam izleniyorsun... Niçin benden saklıyorsun ?

– Saklamıyorum. Fakat böyle bir şey yok. Olsa da ne olacak.

– İşte o genç seninle evlenmek istiyor.

– Gencin kim olduğunun farkında değilim, ama nasıl olur ?

– Hanımefendim, sebep aramak da var mı, sana tutulmuş. Razı olursan evlenecek....

– Bu da münasebetsiz ! Beni nerede görmüş olabilir ki tutulmuş olsun ?..

Konuşmamız devam ettikçe, Necla açıldı; bilgi verdi. Bu genç İskilip'in en zengin bir ailesindenmiş. Ticaret yapıyormuş. Beni ilk zamanlar okuldan çıkarken peçesiz görebilmiş. Çok hoşuna gitmişim. Kendi kendine araştırmış, sormuş yalnız olduğumu şundan bundan öğrenmiş. İncelemesi sonucunda namuslu olduğumu, açık saçık hoppa olmadığımı anlamış ! Mavi gözlü, sarı saçlı, pembe yüzlü, biraz dolgunca kadınlara bayılmış. Bana âşık olmuş. Eğer, kendisiyle evlenmeye razı olursam, her şeyini benim için feda edebilirmiş ! Açık düşünceli, asrileşmeye eğilimli ve müsaitmiş.

Dileğini doktora açmış, doktor da:

– Peki, Necla'ya söyleyim de bir kez kızın düşüncesini öğrensin... demiş ve bunu yapmış.

Necla düşüncelerimi çelmekte ayak diriyor. Bin dereden su getiriyor.

Olumlu karşılık vermedim. Evlenmek istemediğimi söyledim. Mesele de öyle kaldı. Necla gitti. Ona kalsa, hemen olup bitecek... Hah !.. Hah !.. Hah !..

13 ocak

Akşam okuldan çıkıyoruz. Bir kız çocuğu koşa koşa arkamdan yetişti:

– Öğretmenim, mektubunuz...

Zarfı uzattı, aldım. İstanbul'dan...

– Bunu kim verdi kızım sana?

– Şimdi gelmiş de başöğretmen harum arkanızdan yetiştirdi.

– Peki...

Bir an zarfı açmak için durakladım; tuhaflaştım. Gözlerime inanamadım. Zarfın üzerindeki yazı Vecdet'in... Ne münasebetsiz şey!.. Burada da mı kendini bana hatırlatacak!

Aklımdan geçti, zarfı açmadan, mektubu yırtayım, paramparça olsun...

Fakat merak insanı bırakmıyor. Ne de olsa içten gelen bir istek var. Acaba ne yazmış!

Bu istek sinirleri kasiyor, vücut titrek, fakat güçlü bir merak kıvılcımına tutuluyor.

Mektubu sokakta okumadım. Nasıl okuyayım? Yüzümü açmak gerek. Bu olmaz. Olmayınca da okuyamadım. Okumak mümkün olsa bile kim bilir ne derler.

– Yavuklusundan mektup almış da okuyor...

Kendime bunu dedirtmek istemem. Adımlarımı sıklaştırdım. Acele koşar gibi eve gittim. Eve girer girmez ilk işim zarfı parçalamak, bir yudum su içer gibi hızla mektubu okumak oldu.

Kış, müthiş kar yağıyor. Odanın içinde ocaktan akseden dalgalı bir kırmızılık var.

Ocağı odunla doldurdum. Çıralı çamlar çatır çatır alev alıp ya-
nıyor. Ocağı doldurup karşısına geçmek ve bu yangını seyretmek
epeyce keyifli. İnsana vahşi bir zevk veriyor. Eğer bu vahşi duygu-
lara biraz da hayal karışırsa insan kendini Roma yangınına seyre-

den “Neron” sanabilir. Geceyarısı, odanın gölgeli ışığında yapayalnız kalmak ve ocağın çıtırtısını dinlemek bu duyguyu pek doğal olarak veriyor.

Hem düşünüyorum. Hem de beşinci, altıncı kez Vecdet’in mektubunu okuyorum. Uzun, upuzun bir mektup. Yazmaya da üşenmemiş. Sanıyor mu ki, ben artık bir kez daha:

– Vecdet... diyebilirim.

Bana ne gönlüm ne de onurum ne de kimliğim izin verir... Oyuncak değilim. Diyor ki:

“Vcdancığım... Sözlerime inan. Hepsi çok içten. Seni sevdiğimi, iyice sevdiğimi beş aylık ayrılık bana daha iyi öğretti. Yüzüncü kez tekrar edebilirim !

– Seni seviyorum...

Ne diye, her dediğime:

– Peki... demedin de ayrılığı göze aldın !..

Buna şaşıyorum. Senden senin iyilik ve şefkat dolu sevginden ayrılmak için insan ahmak olmalıymış !

Fakat, ben o zaman hiçbir şeyin farkında değildim. Gözlerim, kanım, sinirlerim, iradem, bilincim; her şey; yalnız sana hâkim olmayı istiyordu. Hele, sen sakındıkça, kollarımın arasından kurtulmak için çırpındıkça sana büsbütün hâkim olma isteğiyle çileden çıkıyordum ! Hele, son kez... Nezihelerde yapayalnız kaldığımız gün ne müthiş bir ihtiras nöbetine tutuldum !.. Bu cinnet sarası gibi bilinçsiz nöbet, beni o gün deli edebilirdi ?.. Neyse ki, kader seninle bir oldu...

Vicdan ! Şimdi aradan aylar geçti. Kanımdaki kuduz ateş söndü, damarlarımdaki şehvet humması dindi. Fakat bütün bunların yerine de kalbimde derin bir sızı yer tuttu.

Kalp sızısı, başka hiçbir şeye benzemiyor. Sonsuz, sonsuz-

luğa doğru giden bir yol var. Şehvet, bu kalp sevgisinin yanında öyle bayağılaşıyor ki...

İtiraf ederim: artık, seni çok seviyorum, daha doğrusu: âşkıyım, senin oldum..."

Bu, o koskocaman mektuptan bir fıkra. Daha neler yazmış, neler söylememiş. Hepsi iyi, hoş ama, bana ne? Beni nasıl severse sevsin! Artık bu beni ilgilendirmez. Kırılan bir gönlü yeniden harekete getirmek pek kolay şey değildir. Hem, ben, sevginin şekli değişince Vecdet Bey'e mal mı olacağım? Çocukçağız, ya hâlâ beni iyice anlamadı yahut da anlamazlıktan geliyor. Ben ona ne dedim?..

– Beni seviyor musun?

– Evet...

– O halde evlenelim... cevabını verdim.

Başka şekli yok.

– Evleniyor muyuz?..

Sorusuna muhakkak:

– Evet... cevabını isterim.

– Peki evleniyoruz, demeden, benim için söylenecek tek kelime bile olamaz.

Oysa, o ferman kadar uzun mektubunda bundan hiç söz etmiyor. Ama, duygularında değişme varmış... Şehvanî duygularını kalp sevgisiyle değiştirmiş! Olabilir. Bunun için kendisine:

– Aferin... diyebiliriz.

Herhalde, gönülden gelen sevgi, sınırlardan fişkırandan daha farklıdır. Bu, Vecdet Bey için bir adımdır.

İlk sevgim müthiş bir kırılmaydı. İkincisi kim bilir ne olur, beni ne sonuca sürükler?

Hem, ben artık seni unutmak istiyorum. Unuttum bile. Sen de

beni unut. Böyle ikide bir mektuplarınla kalbimdeki yarayı tazelemeye çalışma.

Bu cevabı mı istiyorsun?.. Sana bunları mı söyleyeyim? İzin ver de ne ben cevap vereyim ne de sen cevap iste...

Benim öğrendiğim Vecdet evlenmek için değil, eğlenmek için sever. Bunun aksini ispat edecek bir olay henüz yok.

Kurnazlığı hemen anlayıveriyorum değil mi, Vecdet Bey?.. Bu kez de âşık rolündesiniz maşallah!..

Fakat, hem yeter... Hem boşuna. Hatta, bu kadarı bile çok!

25 ocak

Oh... Âlâ. Birken, iki oldu. Sabiha Hanım da beni evlendirmeyi aklına koymuş. Necla bir taraftan, Sabiha Hanım bir taraftan... Yakamı birinden kurtarıyorum, öbürüne kaptırıyorum...

Dün öyle garip duruma düştüm ki. Necla, elinde yirmi beş beşibiryerde geldi. Sarı sarı altınları çıkarmış boynuma takmak istiyor.

– Bunlar da ne... dedim.

– Üzümünü ye de bağını sorma... dedi, boynuma geçirdi.

Böyle şey zorla olur mu?..

Çıkardım, takımıyla kucağına attım. Bu, bir nevi hakaretti. Güceneceği yerde aldırmadı bile.

– Vicdan, çocukluk yapıyorsun!... Kâmil'den iyi, sanki kime varacaksın?.. dedi.

– Hiç kimseyle evlenmek istemiyorum.

Bir sürü söz söyledi. Beni kandırmaya çalıştı. Tabii, hepsi bir kulağımdan girdi, öbüründen çıktı.

Kâmil.. Bizim bilinen âşık. Yirmi beş beşibiryerdeyi bana “nişan” diye göndermiş. Gerçekten, çok dürüst, yerinde bir öneri. Çocuk beni görmüş, beğenmiş, izlemiş, evlenmeyi aklına koymuş. Fedakârlığı da ortada. Yüz yirmi beş altın bir varlıktır. Bunu bir

nişan yüzüğü gibi kadının boynuna takıvermek her erkeğin harcı değil. Fakat, hiç para benim gözümü kamaştırır mı? Evlenemem, evlenmek istemiyorum.

Bununla birlikte bu genci takdir etmiyor değilim. Yalnız dürüstlüğü, içtenliği, tek görüşlü ve tek yüzlü bir insan olması takdire değer. Bu da Vecdet gibileri taklide özenebilirdi. Ama, kazanır mı, kayıp mı eder? O da başka...

Yönetici Hanım da, beni Tuzla müdürünün oğluna vermek istiyor. İsmi Sabih'miş! Babası Çorumlu, annesi Çerkes. Çok zenginler. Para, emlak, arazi, mücevher her şey...

Çocuğu bir kez gördüm. Epey güzel... Kara kaşlı, kara gözlü. Teni esmer, gözleri iri iri. Keskin, çok etkili bakışları var. Topluca, 25 yaşından fazla değil. Alımlı bir çocuk... Yumuk yumuk. İskilip için aydın sayılabilir. Çorum'da liseyi bitirmiş.

Burada en çok hoşuma giden şey; erkeklerin kirli eğilimlere kendilerini kaptırmamaları. Gördükleri, beğendikleri kızla sevişmeyi ve bu sevgiye hile katmayı bilmiyorlar. İstekleri üstün gelirse:

– Allah'ın emriyle... deyip kapıya dayanıyorlar.

Çok iyi. Nerede o? Yüzlerinden yalan, şeytanlık, düzensizlik akan İstanbul züppeleri... Nerede, bu temiz kalpli ve temiz ahlaklı insanlar?

Ah keşke, bütün erkekler böyle olsalar! Temiz yürek benim için ülkü oldu.

Toplulun tertemiz, içi dışı bir insanlara ihtiyacı var.

Hepsi iyi, hoş ama... Ben bu insanlarla nasıl evlenirim?.. Bu da bir sorun... Evlenmemek ilke olan kararım. Fakat, bir de aksini düşünmeli. Onu da düşünsem boş! Bana bol yiyecek, bol para, bol giyinecektense başka ne sağlayabilirler? Para ve bolluk mutlu olmak için yeterli mi? Beni mutlu edecek ne para ne debdebe!.. Kalp, dimağ, anlayış, seviye. Oysa; benim Kâmil'le ve Sabih'le de

mutlu olmama imkân yok: hiçbir şeyimiz eşit ve karşılıklı değil. Allah göstermesin ya! Mesela Kâmil'le evlenirsem... Sabahtan akşama kadar karşı karşıya oturup esnemekten ne yaparız? Ne roman okur ne musikiden anlar ne tiyatro bilir ne edebiyata değer verir ne topluma aklı erer. E, böyle kocayı da ben ne yaparım?.. Ben okurken o da okumalı, ben gezerken o da gezmeli, ben çalışırken o da çalışmalı.

Sabih'ten de bunları beklemek boş. Nihayet Kâmil'in bir numara yükseği.

Paralı ve keyifli erkekler karılarını çoğaltmaya pek taraftar değiller. Çoğunun kapatması var. Metrese, burada "kapatma" diyorlar. Bunlar, çok fena görenekler. Kadın evde beklesin... Efendi kapatmasının yanında sabahlasın!..

Sabiha Harum da, Necla Harum da boşuna yorulmasınlar... Doğrusu ben ne Kâmil'le ne Sabih'le evlenebilirim. Sabiha Hanım, istediği kadar.

– Kızım rahat edersin... deyip dursun.

Boşuna zahmet olur. Ben kendimi diri diri mezara gömecek kadar alık değilim!

27 ocak

Taş çatlasa, şu Vecdet'e cevap vermeyeceğim biliyorum, şu kanıdayım: beni sevmiyor, yeniden zihnimi kurcalamak, sinirlerimi üzüntü içinde bırakmak istiyor. Daha açık, benden öç alacak. Açıklamaya gerek yok. Ne yapmak istediği açık...

Fakat, bir gerçek var: bu çocuktan iğreniyorum, nefret ediyorum. Yüzüne bakmak, mektubunu okumak istemiyorum. Hiç kimse bir başkasından benim ondan iğrendiğim kadar iğrenemez. Ama, bütün bunlara rağmen gene beni onunla için için ilgilendiren bir duygu var.

28 ocak

Kar... kar. Ne kadar da çok kar yağıyor. Diz boyuna çıktı. İstanbul'da hiç böyle kış görmemiştim. Geceleri müthiş tipiler oluyor, kar yığınları rüzgârın önünde savrula savrula uçup gidiyor. Korkunç geceler, çakalların ulumaları, köpeklerin haykırıışları bu ruhu da karartan gecelerde sınırları büsbütün geriyor. Bu gece oda da yalnız başıma kalmaktan adeta korktum, sabahı güç ettim. Şehir sessiz, bembeyaz. Kar ve tipiden başka göze görünen hiçbir şey yok.

Perizat'tan mektup aldım. İlk cevap. Aferin kıza. Ötekiler tek satır yazmadılar. Doktorla evlenmiş.

– Çok mutluyum, diyor.

Balayını Feneryolu'nda köşklerinde geçiriyorlarmış. Kiskanmıyorum. Allah, mutluluklarını daha çok artırsın. Onlar, mutlu olmayacak da, kim, ben mi mutlu olacağım?.. Ne müna-sebet? Hamuru çamurdan olanlara mutluluk yok! Bunu biliyorum. İşte, benim nasibim: bir Kâmil Efendi... Bir Sabih Efendi. Sakolu, şalvarlı, fesi mor yazmalı, beli kuşaklı, bıyığı burma iki delikanlı.

Oysa, ben daha çok acı çekmekten, bir... bir kere daha boşlu-ğa düşmekten korkuyorum...

31 ocak

Allah... Allah... Ben dedikoduları yalnız İstanbul'da yapılr sanırdım. Burada daha feci! İnsanın namusuna bile iftira ediyorlar.

Küçük bir yer, her şey ve herkes göz önünde. Sinema yok, tiyatro yok, kitap yok, düşünce uğraşı yok. Yerli, yabancı galiba bütün kadınlar ocak başında birbirlerini çekıştiriyorlar. O, onun aleyhinde; öteki, daha öbürünün kuyusunu kazmakta.

Benim için ne deseler iyi!..

– Sürtük...

Gülfidan haber verdi de kan beynime vurdu !

Geceleyin, oturmuş, konuşuyorduk. Bir aralık söz açıldı, komşulardan söz ettim.

Gülfidan bir şeyler söylemek istedi, yutkundu, sözü ağzında evirdi çevirdi ve dedi ki:

– Hanımım, sen şu demircininkilerle konuşmasan daha iyi eden. Seni çekemiyorlar da arkandan söz ediyorlar. Bir yolcuk Kâmil'i de peşin sıra görmüşler de...

Kâmil... filan deyince fena halde sinirlendim. Demircilerin Zeynep, geçen gece, sıkılmadan benim için bir sürü söz söylemiş. Ben, sürtükmüşüm ! Dinsizmişim ! Namaz niyaz nedir bilmiyormuşum ! Kimsesiz, doğru dürüst kız olur muymuş ?.. Kızlığım ne malummuş ?.. Ötede beride sürtmüşüm sürtmüşüm de buraya gelmişim ! Sokağa kapalı çıkmam, kimseye görünmemem, başkalarıyla sıkı fıkı olmamam sözmüş ! Peşim sıra dolaşan erkeklere oynaş olmak için can atıyormuşum !..

Kır Ali'nin Emine:

– Canım, kızın günahına girme. O kızcağız, temiz, kendi halinde bir kız... demiş de, Zeynep karı:

– Ne diyon. Emine Bacı ?.. Sen de bu dinsiz, imansızlara kanma... Memlekete kıtlık girdi... cevabını vermiş.

Vay utanmaz kadın, vay ! Asıl dinsiz, imansız, sürtük kendisi...

Acaba, beni beğenmesi için ne yapmalıymışım ? Başımı örtüp eteklerimi mi kaldırayım ? Ben gündüz tespih çeken, gece el kournuna giren ikiyüzlülerden değilim. Soytarılığa lüzum yok. Fakat durup dururken, kendi yağıyla kavrulan bir genç kızın namusuna bu kadar namussuzca iftira olur mu ?

Düşündükçe aklımı kaybedecek gibi oluyorum, hırsımdan dudaklarımı yiyorum...

1 şubat

Cinnet getirmek işten bile değil! Ben, bu sırtlan kadına ne yapmışım da bu kadar kin ve nefretini üzerime çekmişim? Bunu bir türlü anlamıyorum?... O geceden beri içim içimi yiyor, hiçbir şeye hükmedemiyorum.

Ne iblis yaradılışlı bir kadın!

– Demircinin Zeynep... denildi mi, her kadının ağzı kapanıyor...

İbrahim Hoca bir, Zeynep karı iki. Biri erkekleri, öteki kadınları avucunun içine almış. Genç kadın ve erkekler ikisine de aldırış etmiyorlar. Orta yaşlılar, hele ihtiyarlar bunlardan tir tir titriyorlar. Bir işaretiyle dünyayı allak bulak ederlermiş! Ermişler!.. Evet, insanları kafese sokmanın sırrına iyice ermişler. Bundan fazla şeytanlık can sağlığıdır. Evinin alt katında toprak, izbe bir odaya kapanmış, sabahtan akşama kadar tespih çekiyor, tütsü yakıyor, muska yazıyor, bel ağrısı, baş ağrısı iyi ediyor. Odanın içi görülecek şey!.. Duvarlarda Yecüc Mecücler... Tuhaf tuhaf levhalar, ayetler, beyitler...

Ortada sac bir mangal. Etrafta tiftik pöstekiler, kirli paslı minderler. Ocağın yanlarından sarkan boy boy, dizi dizi tespihler. Işık yok. Gündüzleri de karanlık bir oda. Havasız. Kendi oturduğu köşede eski püskü bir post var. Bu silsileden kalmış; şeyhliğin keraleti bundaymış!.. Hem, Demir Baba, Osmancık'taki Koyun Baba'yla beraber binlerce yıl önce Kızılırmak'ı:

– Ya, Settar... deyip bu postun üstünde geçmişler.

Ne kuyruklu yalan!..

Sabahtan akşama kadar belki, kapısını aşındıranlar elli altmışı bulur. Biçareler masala ne kolay inanıyorlar!

Avuç avuç bu fettan kadına para dökerler de doktora on kuruş vermeyi çok görürler.

Eğer, birkaç adliye işi olmasa zavallı doktorlar sinek avlamak-

tan başka bir işe yaramayacaklar. Oysa Zeynep karı milyoner olmuş. Kızları, damatları altın içinde yüzüyorlar. Hiç nefesle, tespihle hasta iyi olur mu ?..

Belki bu düşüncemi bir başka yerde söyledim de kadının kulağına gitti; onun için mi iğrenç ağzını üzerime açtı ?.. Bu çok akla yakın!

Bir iki kez kızlarına ziyarete gittim, kendisinin de elini öptüm. Aramızda hiçbir şey geçmedi. Fakat, nemrut karı gerçekten beni endişeye düşürdü, korkuttu. Taassubun çöreklandığı öyle bir çevre ki, kimse bana inanmaz da, herkes ona inanır... Adım bir kez ağızdan ağıza:

– Sürtük.. yayıldı mı, ben ne yaparım ?

Çıldırırım ! Acaba başkalarına da bir şey söyledi mi, yoksa o geceyle kaldı mı ?.. Bunun önüne geçmek gerek...

3 şubat

Durup dururken nereden aklıma geldi ? Neyse ki, sahiden olmuş bir şey değil... Ama akla gelmesi bile insanı çıldırtacak kadar korkunç !

Koskaca geceyi bana haram etti. Ne uyku kaldı ne sinir?...Bütün bu sinir bozukluğu, hep o, Zeynep karının yüzünden.

Düşündükçe kapkara, korkunç bir hayalet gözlerimi kapladı, başımın içi alev alev yandı! Sabahı güç ettim...

Aklıma gelen şey... Sabiha'nın okul başöğretmenine günün birinde bir mektup yazması. Sabiha, gerçekten bu mektubu yazsa da dese ki "Başöğretmen Harım, Vicdan piçtir. Annesini, babasını kendi de bilmez. Piçliğini herkes yüzüne vurdu. Bütün okul onu öyle biliyor..."

Bunu yapar mı yapar ?.. Bir iftiracı neden sakılır ?.. Yoktan yere, bana:

– Piç... diyen ve her önüne çıkarı buna kandırmaya uğraşan düşün, bir yaradılış melunluğunu buraya kadar da eristiremez mi ?..

Bu mektup Zeynep karının ekmeğine yağ sürer. Ondan sonra, seyretmeli gümbürtüyü. Gerçekten ben yıkılırım. Sabiha bayram yapar !

4 şubat

– Vicdan Hanım...

– Efendim ?..

– Bir dakika bakar mısınız ?..

– Buyurun efendim...

Başöğretmen. Odasının kapısı önünde. Beni içeriye çağırıyor. Girdim.

– Bir emriniz mi vardı ?..

– Estağfurullah... Sizinle biraz özel görüşeceğim...

Bir sandalye çektim, oturdum. Odada ikimiziz. Vakit: öğle; uzun, bir saatlik yemek paydosu var. Rahat rahat konuşabiliriz. Heyecanla bekliyorum. Ne söyleyecek ? Yoksa, aklıma gelen başıma da geliyor mu ? Bir gece önceki bunalım bir önsezi miydi ?..

Öyle de mızımız bir kadın ki... Ağzından saniyede bir kelime çıkıyor. Ağır, yayık, can sıkı bir konuşma ! Neyse, konu tahmin ettiğimin tersine çıktı.

Kâmile Hanım'ın söyledikleri aleyhime değil ama, zihnimi al-lak bullak etti. İşin içinde neler de varmış, neler !.. Meğer, ben adamaklı bir dedikodu yatağının içine düşmüşüm de hiçbir şeyin farkında değilim !.. Eğer Kâmile Hanım da şunun bunun alnına kara çalmıyorsa işittiklerimi bir daha işitmek için kulaklarım sa-ğır olmalı ve gözlerimi dört açmalıyım. Necla, kocasına boyuna hı-yanet edermiş ! Doktor da hem alıgın biriymiş; hem de, karısının üstüne Ferhunde'yi severmiş ! Arapsacı gibi bir şey. Ferhunde'ye

gelince, o... doktora hiç yüz vermez, Özel Muhasebe Müdürü Kemal Bey'i istermiş. Öyle tuhaf, menfi, zincirleme bir sevgi halkası ki?.. Kemal Bey de Ferhunde'yi sevmezmiş. Necla'ya tutkurmuş!

Kâmile Hanım Necla için:

– Afet!.. diyor.

Söylediğine mutlaka inanmak gerekirse, gerçekten: afet!..

Hem de ne afet?.. Kocasını ardı arkası gelmeksizin kandırdığı yetişmiyormuş gibi bazen, genç kızları da şuna buna peşkeş çekmiş! Deyimleri yeni öğreniyorum.

Çok hovarda, hafifmeşrep, aracı bir kadınmış! Kâh para için, kâh zevk için yapmadığı şey yokmuş! Damarlarında dinmek, tükenmek bilmeyen kuduz bir iştah varmış!

Kâmile Hanım, bütün bunları bana söylerken, arada bir sapsarı kesiliyor, ağzını kulaklarıma iyice yakınlaştırıyor, titrek, ölü bir sesle:

– Kızım, kendini çok sakın! Sen, Necla'nın ne olduğunu daha bilmezsin... diyordu.

Başöğretmenin sözlerinden şunu anlıyorum ki beni Kâmil'e tanıtan da, evlenmeye sürükleyen de hep kendisidir. İkiyüzlü oyun oynuyor. Beni:

– Vicdan, bu fırsatı kaçıрма...diye nasıl zorluyorsa, Kâmil'i de öyle kandırıyor! Belki Kâmil'den para çekiyor.

Şaşırdım kaldım! Ne yapmalı, neye inanmalı, kime güvenmeli?.. Kâmile Hanım'ın içtenliğine de nasıl inanabilirim?.. Her kafadan bir ses çıkıyor... Kiminle biraz arkadaşlık yapmak istedimse aleyhime çıktı. Burada da Ferhunde ve Necla'yı tanımak suçmuş!

Ne bilirim ben?.. Ferhunde ile Necla birbirlerinden betermişler! Olabilir. Gözlerim harikulade bir güç değil ki, bir bakışta her insan kafasının içini seyredebileyim!..

İşte böyle, iyi sanılır da fena çıkar. Kaba saba bir benzetme

ama, insanların kavundan hiç farkları yok.. Kesip içini tatmadan ne iyi ne fena... denebilir...

Bir mesele daha var! Başöğretmen neden bana bu öğüdü vermeyi düşündü. Arkamdan acaba daha benim kulağıma gelmeyen birçok şey mi söyleniyor?.. Bilmiyorum... Bilmiyorum... Hiçbir şey bilmiyorum!

6 şubat

Sabiha Hanım'la yolda karşılaştık. Sordu:

– Kararını verdin mi?..

– Hayır... Daha düşüneneceğim... dedim.

– Peki... Düşün... Fakat, çok iyi düşün. Sonra pişman olmayasın... dedi.

Ayrıldık. Zaten, birlikte beş on adım ancak yürüdük! O, Meydan Mahallesi'ne evlerine bakmaya gitti, ben de evime geldim.

Düşünmek, düşünmek... Fakat, neyi düşünmeli? Hangi birini düşünmeli? Kâmil'i mi, Sabih'i mi, Zeynep'i mi, Necla'yı mı, Ferhunde'yi mi, hangisini?..

Hele, şu Zeynep cadısına gittikçe içerliyorum. Aklımdan iki şey geçiyor. Birisi gidip:

– Alçak kadın... diye söze başlamak ve bu namusa iftira eden kadına güzel, fakat, çok şiddetli bir ders vermek.

İkincisi: hiçbir şey bilmiyormuş görünmek, iltifat ve saygıda kusur etmemek. Biri tehlikeli, öbürü alçakça...

Alçalmamak için tehlikeyi kabul etmek daha iyi olmaz mı?.. Yarın gideyim...

7 şubat

Çarşılandım. Demircilere gideceğim. Sokağa çıkmak üzereyim. Gülfıdan'da da benimle beraber gelecek. Merdivenleri iniyoruz.

– Çat... Çat... Çat...

Kapı çalındı.

– Gülfidan, koş kapıya bak.. dedim.

Gülfidan kapıyı açtı. Bir de baktım Necla. Arkasında da tanımadığım üç yabancı kadın var! Yerli. Necla, önden yürüdü, merdivenin ortasında duruyordum. Yanıma geldi.

– Buyurun... dememe kalmadan:

– Vicdan, haydi çık yukarıya soyun. Kâmil'in annesini getirdim... dedi.

Şaşaladım: cevap da veremedim. Döndüm, yukarıya çıktık, misafirleri odaya bıraktım. Kendi odama geçtim. Üzerime birdenbire tuhaf bir duygu geldi. Gözlerim yaşardı. Ağlamak istiyordum, eğer misafirleri yalnız bırakmanın çok ayıp olacağını düşünmseydim, çarşafımı falan çıkarmadan sedirin üstüne kapanacak, hüngür hüngür ağlayacaktım. Bu sırada Necla yanıma geldi.

Aynanın karşısında durmuş başımı düzeltiyordum. Necla hafif omzuma dokundu.

Neşeli bir tavırla:

– Neredesin Vicdan?.. Yarım saat oldu, hâlâ ortaya çıkmadın?.. dedi.

Zaten sinirliyim, bu söze de içerledim. Ne var, ne oluyor?..

– Kâmil'in annesini al da getir... diye ben mi söyledim? Bekliyorlarsa bana ne?.. Aklımdan bu düşünceler geçerken Necla'ya:

– Peki geliyorum... dedim.

Saçlanma şöyle bir iki dokundum. Yürüdüm. Necla da koluma girdi. Odadan birlikte çıktık. Bir odadan öbürüne geçiyoruz. Hem Kâmile Hanım'ın söyledikleri kulağımda hem Necla'nın hareketleri gözlerimin önünde. Başöğretmen:

– Bu kadından aman... Çok sakın! derken, Necla'ya bakıyorum da öyle saf, açık kalpli, tertemiz görünüyor ki... İnsanın:

– Bu kadının iyilik etmekten başka hiçbir düşüncesi yok... diyeceği geliyor...

Misafirlerin yanında tuhaf tuhaf sahneler oldu. Bunların hepsini anlatmak da yazmak da güç. Fakat kaynana olacak kadının gözlerini üzerime dört açıp da beni tepeden tırnağa kadar hayran hayran seyredışı ömrümün sonuna kadar unutamayacağım manzaralardan biri. Öyle bön, öyle masum bakıyordu ki...

Bunlar görücü olarak gelmekten çok, benim ne diyeceğimi öğrenmeye gelmişler. Oturduk, konuştuk, konuştuk da Kâmil'in annesi dedi ki:

– Vicdan Hanım, Allah'ın emriyle seni oğlum Kâmil'e istiyorum. Burada, başka kimsen olmadığı için bunu sana söylüyorum. Ne dersin?

Sonra ekledi:

– Gerçekte, bizim çocuklarımız İstanbul çocukları kadar okumuş yazmış değiller. Fakat rahat edersin. Sana kızım gibi bakarım. Elini sıcaktan soğuğa sokma, istediğin gibi otur. O da bir ananın bir babanın bir tek göz nuru; sen de biriciksin...

Kadıncağz kendi şivesiyle bu sözleri düşünerek ve her kelimeyi teker teker söylerken ne kadar içten olduğu gözden kaçmıyordu. Her kelimenin yürekten geldiği gerçektir. Hele:

– Sana kızım gibi bakarım... dediği zaman gözlerinden bir damla yaşın sızdığını da gördüm.

Bu yaş niçindi?.. İnsan, oğlunun mutluluğunu arar ve bu mutluluğu verecek kadın karşısında bulunurken neden gözyaşı dökebilirdi... Bu bir üzüntü mü ifade ediyordu? Yoksa bu damla sevinç yaşı mıydı? Ben, bunu büsbütün başka bir şeye yordum. Kâmil:

– Anne ben, mutlaka bu kızla evlenmek istiyorum... diyor.

Kadın da bir tek oğlunun dediğinden çıkamıyor. Ama ya ben:

– Hayır, kesinlikle olamaz... dersem... O zaman ne olacak?...

Bence bir damla gözyaşının sırrı budur.

Anne de gerçekte beni oğlu kadar istiyor. Ağzımdan çıkacak cevabı heyecanla bekliyordu. Bir an düşündüm, cevap verdim:

– Teşekkür ederim. Fakat kararımı verebilmek için bana izin veriniz. Birkaç gün içinde Necla Hanım’a cevabımı söylerim...

Büyükhanımın söyleyeceğini beklemeden söze Necla karıştı:

– Vicdan, düşüne düşüne hâlâ düşünmekten bıkmadın mı ?

– E... çok düşünülecek bir mesele değil mi ?

– Aman canım... Ben hiç de bu kadar uzun uzadıya düşünecek bir şey görmüyorum. Büyükhanım, sana öz anne olacak, bütün istediklerini yapacak... Daha ne bekliyorsun ?..

Necla’nın zoru beni güç bir duruma sokmak, oldubitti halinde bırakarak:

– Peki... dedirtmek.

Evlenmeyi onun kadar basit bulsam hemen:

– Uygun... Hay... Hay... diyeceğim.

Fakat evlenmek, özellikle Kâmil’le evlenmek az mı düşünülecek şey...

Necla söyledikçe kaynana hanım da ona yardım ediyor, derken öbür hanımlar da söze karışıyorlar. Hatta, hazineler vaat ederek beni kandırmaya çalışıyorlar. Düşüncelerimde ayak diredim:

– Bu dakikada bir şey söylemek mümkün değil... dedim.

Baktılar ki, ağız kalabalığına getirilecek durumda değilim.

– O halde düşününüz... dediler.

Bunu söylerken bile ısrar ediyorlar:

– Ters cevap verirseniz kabul etmeyiz ha...

Sanki istedikleri cevabı vermezsem ne olur ? Söyledikleri bu söz de yarı şaka, yarı ciddi bir gözdağı mı ?..

Görücü... Söz kesici hanımlar !.. Her neyse akşama doğru gittiler. Ben de, Zeynep Hanım’a gitmekten vazgeçtim, odama kapan-

dım. Uzun boylu düşündüm.

Necla'nın bu davranış biçimi beni Kâmile Hanım'ın söylediklerinden epeyce şüpheye düşürdü. Aracılık maracılık laf! Kadıncağız belki biraz hoppa. Fakat bu işte bundan dürüst ne yapılır?.. Çocuğun annesi, akrabasıyla beraber hareket ediyor. İşte, onları da getirdi, kendi ağızlarından bana Kâmil'e evlenmeyi teklif ettirdi... Bundan resmî, bundan doğru başka ne olabilirdi?..

Acaba, Kâmil için ne desem?..

Söyleyeceğim son sözü daha kestirip atamadım. Olur mu, olmaz mı?.. Beni, çok sevdiği, evlenmek için can attığı inkâr edilemez. Eğer:

– Evleniyorum... desem, dünyaya bayram yaptırarak

Sevgisi, arzusu, emeli bu kadar kuvvetli. Aklımdan:

– Evet!.. demek de,

– Hayır... demek de geçiyor.

Fakat, mantık:

– Evet!.. dedirtmeye razı değil, vicdanım da bunu salık vermiyor:

– Peki... diyebilmek için yaman bir soytarı olmak gerek.

O zaman, iş kolaylaşır. Zaten, bu adam beni seviyor. Evlendikten sonra da bu sevgiyi çıldıracak kadar ileriye götürmek elimde değil mi?.. Yerim, içerim, istediğim kadar para harcarım... Onu da kılıbık bir koca gibi kukla yapar oynatırım. Bunda güçlük yok. Seviyesi, düşüncesi, terbiyesi, iradesi, görgüsü benden düşük: hem de bana âşık bir erkeği istediğim şekle sokabilmek pekâlâ olağan. Ondan sonra vur patlasın... Çal oynasın... Dedikleri olur... Böyle evlenmenin bir iyiliği de var: saman altından su yürütürken bile ortalık süt limanlık olur, her türlü dedikodu yatıştır, kimsenin benden kuşkuya ağız varamaz! Ne hoş değil mi?.. Evleneceksin, yiyeceksin, içeceksin, sevileceksin, vurdumduymaz kocanın gözlerini

iyice bağladıktan sonra da her istediğini yapacaksın ! Belki, birçoklarının arayıp da bulamadıkları şey ! Fakat bu, Vicdan'ın yapabileceği iş değil. Kocama ihaneti asla düşünemem... Onu aptal yerine koymak ise, imkânsız. Bunlar benden çok uzak şeyler ama, başkaları yaparlarmış !.. Varsın yapsınlar, çok doğal bulurum. Yaşamayı benim gözümle görmeyenler için mesele yok !..

Düşünelecek şeyler de bir değil, iki değil... Üç değil ki... Düşündükçe kalbimi sızlatan ve yüzümü kızartan en müthiş dert: yarım kızlığım... Ben kız değilim ! Kocam bunu benden sormayacak mı ?

– Niçin ?.. demeyecek mi ?

Tek kelime söylememesinin imkânı var mı ?.. Hangi erkek aşk yapmadan evlendiği kızıdan tam bir bekâret beklemez ?.. Bu, onun en doğal hakkıdır. Ben ne kadar temiz, masum, günahsız olursam olayım... Erkek bunu ne tanır ne inanır ! İmkânsızdır. Mutlaka:

–Şehvet artığı maskara... der, koynundan çıkarır atar, yanında bir gece bile saklamaz.

İlk sözü:

– Dün birinden, bugün benden, yarın başkasından değil mi ? olur.

Düşünüyorum. Ne korkunç şey... Hepsi olmuş bitmiş. Düğün en iyisinden, şan ve şöhret yerinde, gösteriş tamam. Kâmil'le bir odadayız. Kaynana memnun. Kayınbaba memnun. Kâmil memnun. Bütün ev şen. Gülenler, sevenler, mutluluk dileyenler...

Kâmil'le konuşuyoruz, sevişiyoruz, geceyarısı geçiyor. Hayatımızın yeni bir dönüm noktasının ilk basamağında. Saniyeler ilerliyor. Ben harap, Kâmil bitkin. Fakat, bir an geliyor ki, ev başıma yıkılacak gibi oluyor; ellerimle yüzümü kapıyorum, yalvarıyorum:

– Kâmil... Kâmil... Ben suçsuzum. Dur sana her şeyi anlatayım.

Kâmil dinlemiyor bile. O, bön, dilsiz çocuk, ifrite dönmüş:

– Sus... Alçak karı. Beni el âleme rezil ettin. Boşuna bana ya-

banlardan kız alınmaz... dememişler.... diyor, odadan çıkmak için giyiniyor.

Ben boyuna haykırıyorum, gözyaşı döküyorum. Hepsi boşuna... Sonunda, her şey ortaya çıkıyor. Bütün ev, sokak, mahalle bu felaketi duyuyor, carını başına geçiren:

– Şu kahpeyi bir yolcuk görek.. diye koşup geliyor.

Evin içi iki dakikada doluyor. Benim yüzüme bile bakan yok. Kimi lanet ediyor, kimi kaynanayı, kayınbabayı avutmaya uğraşıyor. Kimi de damatla meşgul oluyor. Eğer Zeynep karı da oradaysa:

– Kız anam... Ben sana demedim miydi?.. İşte, gördük kahpeyi... diyor, hemen, bohçamı koltuğuma veriyor ve ben itile kakla kapı dışarı ediliyorum.

Arkamdan kadın, kız, erkek bir sürü kalabalık hep birden bağıyorlar:

– Sürtük!..

Belki:

– Öldürün kahpeyi!.. Biz böyle ayarı bozuğu gözümüzün önünde görmek istemezek... diye de haykırıyor, eteklerime teneke bağlayıp şehrin sokaklarında sürüm sürüm sürüklüyorlar.

Taşa tutuyorlar. Bu durumda on beş yirmi dakika ya yaşıyorum ya yaşamıyorum. Parça parça oluyorum. Her et parçası;

– İbret olsun... diye bir dal parçasına takılıyor.

Bunu, yapmasalar da sadece evden kovup çıkarsalar yine müthiş!... O kez de kendimi öldürmeliyim. Kimin yüzüne bakabilirim? Hangi yüzle... En önce:

– Biz kahpeye çocuk okutamayız... diye hiç kimse çocuğunu okula göndermez....

Hem beni okulda kim alıkoyar?.. İnsana ekmek, su bile veren bulunmaz. Sonra, o sarkıntılıklar da başka. Belki, daha ilk saatten sürü sürü hovarda kapıya birikir:

– Biz de... Biz de... derler!..

Ne tüyler ürpertici bir son değil mi ?

İşte, bu son yok mu ? Kâmil değil, kimle olursa olsun, evlenmek için bütün cesaretimi kırıyor. Bilmiyorum ki, doktorlar bu dertlerin en büyüğüne de çare bulabiliyorlar mı ? Kime sorarım, nasıl sorarım... Yerin kulağı var. Bu sırrı ancak bir ben, bir Allah bir de   mer biliyor o kadar. Of, Tanrım ! Bu ne acı...

9   ubat

Bugün güzel bir yalan uydurdum. Fakat büyük bir yükten de kurtuldum. Sabiha Hanım karanımı sordu:

– Nasıl Vicdan ? Evlenmeye karar verdin mi ?..

– Evlenemeyeceğim, cevabını verdim ve ekledim:

– İstanbul'daki teyzelerimin düşüncesini sormuştum. Uygun görmediler. Büyük teyzem beni mutlaka kendi oğluyla evlendirmek istiyor. Ben de onunla evlenmeye razı oldum...

Ne güzel yalan değil mi ?.. Hayaldeki teyzeler, tasarlanmış evlenmeler, filan falan. Ama Sabiha Hanım'ı da kandırdım. Hayli tartışmadan sonra:

– Ne yapayım kızım ? Kismet değilmiş, sen bilirsin !.. dedi, sustu.

Ben de belanın birini başımdan savdığıma memnun oldum...

Gece

– Vecdet Bey, sana cevap yok !..

Anlaşılan benden bunu istiyor. Yine mektup göndermiş.

– Cevap... cevap... cevap... diye ayak diriyor.

Ne cevabı, niçin ?.. Ben, seni çoktan unuttum. Artık sen de beni unut.

– Geçti Bor'un pazarı s  r e  ğini Niğde'ye... derler.

Sen bunu bilmiyor musun ?

15 şubat

İskilip'te işler iyi gitmiyormuş. Halk memnun değilmiş. Eşraf hoşlanmıyormuş, Kaymakamı değiştirmek için iyi ki, kaşına gözüne de kusur bulmamışlar. Zavallı adama acıdım. Buradan kalkıp ta Bağdat'a gidecek. Bu, memuriyet değil... Sürgün. Eşraf hoşlanmıyormuş... diye de kaymakam değişir mi? Ne var? Pek güzel adam. Zeki, aydın, kibar, açık fikirli, çalışkan, yeni kafalı. Böyle adam elbet de eşrafın hoşuna gitmez. Onları pohpohlamak lazım! Bu da onu yapmıyor.

Beni de ne kadar çok seviyorlardı. Ayrılacağımıza gerçekten üzülüyorum. Üç gün sonra, İskilip'ten ayrılmış olacaklar.

16 şubat

Yalnız bir şeyden hoşnudum: öğretmenliğimden. Okul, insan için öyle sonsuz ve sevimli bir çalışma konusu ki...

Dert unutuluyor, keder avutuluyor; zihin, otomatik bir motor gibi, durmadan, dinlenmeden hep çocukların eğitim ve öğretimine çalışıyor.

Dün İlköğretim Müfettişi Sıtkı Bey sınıfıma geldi, bir iki çocuğu derse kaldırdı, inceledi. Talihime orta çalışkan çocuklar kalktı. Buna rağmen, adamcağız öyle memnun ki... Sınıftan çıkarken, üst üste belki on kere:

– Teşekkür ederim... Teşekkür ederim... Gerçekten başarılı olmuşsunuz... dedi. Bu iltifat çok hoşuma gitti. Emeğin takdir edildiğini görmek, hiçbir maddî karşılığı olmasa da, insan için pek değerli bir ödül, pek tatlı bir teşvik oluyor.

17 şubat

– Peki... diyemiyorum.

Fakat, niçin:

– Hayır... demek istemiyorum...

Ne engel var?.. Bunu ben de anlamıyorum. Aradan günler geçti hâlâ bir kararım yok. Dün yine gelmişti. Ne olumlu ne olumsuz cevap vermedim. Kadıncağızdan utanıyorum. Kafamın içindeki kargaşalığı bilmez de:

– Kendisini amma naza çekiyor... der.

21 şubat

– Kaç kuruş yumurtalar?..

– On sekizi bir kuruş Hanımcığım.

– Pahalı değil mi?..

– Emme de pahalı ha... On sekizini bir kuruşa veriyok da yine mi pahalı diyon?..

– Taze mi bari?..

– İnan olsun hepsi bu haftanın yumurtaları, bizim küçücük göbel askere gidiyor da yağı, yumurtayı pazara döktüm. Yoğsam pazarda ben nidecem.

Pazar yerindeyim. Hükûmet Konağı'na gidecek yolun ağzında. Okula yakın. Buradaki satıcıların çoğu kadın. Köylü. Şehirli. Yumurta, yoğurt, yağ, peynir burada satılıyor. Çarşamba günleri oldu mu... Şehrin koca çarşısında semt semt pazar kuruluyor. Ekin pazarı, at pazarı, meyve pazarı... Hepsi ayrı ayrı... Bütün köylüler o gün kasabaya iniyorlar, satacaklarını satıyor, alacaklarını alıyorlar. Ben de, buraya geldim geleli ilk defa pazara uğradım, bir kaddından yumurta satın almak istiyorum. Köylü kadınla pazarlığımızı yaptık. On sekiz yumurtayı kırk paraya almaya razı oldum. Nesini pazarlık edeyim?.. Ucuz bile... Belki İstanbul'da tanesi kuruşadır.

Çok yumurta yiyorum. En sevdiğim şey. Düşündüm. Bir haftalık birden alayım. Kadına:

– Beş kuruşluk say... dedim.

Doksan yumurta. Bana bir hafta bol bol yeter. Arada yumurta aramaya kalkmam. Zaten aransa da bulmak epey güç oluyor. Satmıyorlar. Böyle şeyler pazardan pazara satılır. Pazar... adeta bunlarda hastalık. Herkeste para hastalığı olur; bunlarda da pazar hastalığı. Hafta başını bile pazar saymışlar. Haftaları perşembelerden başlıyor. İsimler de başka başka. Alışincaya kadar epey güçlük çektim. Perşembeye: pazartesi; cumaya: cumaî diyorlar. Ve sonra devam ediyor: cumaîertesi, girevü, düşünbe, deri... Günlerin isimleri bildiklerimizden hayli yabancı değil mi?..

Kadıncağz yumurtaları saydı, mendilime koydu. Parasını verdim. Yanı başımda bir erkek peyda oldu. Dikkatli dikkatli bana bakıyor. Etine dolgun, orta boylu, hafif sakallı, keskin bakışlı, tıknaz, kırk kırk beş yaşında bir adam. Giyinişi yerli ahaliden epeyce farklı. Arkasında uzun “pardösü” biçiminde bir sako, ayağında imamlarınkine benzer bir pantolon var... Kaloş potin giyinmiş. Fakat bana öyle dikkat ediyordu ki... Hem fena halde sinirlendim, hem de kendi kendime söylendim:

– Ömer’e ne kadar benziyor.

Sonra da içerledim:

– Ne fena adamlar bunlar; saçlarına sakallarına bakmaz da gözlerini tazelerden ayırmazlar. Kırk yılın başında bir pazara çıktım. Hemen birisi musallat oldu...

Yumurtaları alınca, okula doğru yürüdüm. Gözüme küçük bir külek içindeki taze tereyağ ilişti.

– Şundan da biraz alayım... dedim.

– Yağ kaç veriyorsun?..

– Bir buçuk okkalık küleğiyle beraber sekiz kuruş...

– İyi mi?.. Acımış falan olmasın...

Kadın yağını öveceği yerde:

– Bir bannak al da bir yolcuk yağı gör... dedi.

Gerçekten mis gibi yağ. Fakat o herif yine sağımda, solumda. Kâh konuştuğumu dinliyor, kâh yiyecek gibi bana bakıyor. Ne istiyor?.. Neye benimle bu kadar ilgileniyor?.. Dilimin ucuna geldi, söyledim:

– Efendi, haydi işine... Aradığın kadın ben değilim...

Yağı da aldıktan sonra, pazarda işim kalmadı. Evin yolunu tuttum. Hızlı, hızlı gidiyorum. Arkama da bakmıyorum. O adam geliyor mu, gelmiyor mu? Okulun önünü geçtim. Yol tenhalaştı. Şube başkanının evinin köşesini dönüyorum. Arkamdan bir ses kulaklarıma erişti.

– Vicdan Hanım... Vicdan Hanım...

Ses yabancı, kart bir ses. Fakat Ömer'in sesine ne kadar benziyor. Arkama döndüm, bir de ne göreyim!.. O adam. Aramızda iki üç adım var. Gözlerimin bütün etkinliğiyle baktım. Yüzü tanıdım. Kulaklarım da aldanmadı.

– Ne istiyorsunuz?.. Siz kimsiniz? dedim.

İlk duygumda aldanmamışım. Düşündüğüm doğru çıktı.

Karşımdaki sordu:

– Vicdan, beni tanımadın mı?..

Gayet laubali ve yılışık!

Tanıdım. Ama tanımamak daha iyi değil mi?

– Hayır... cevabını verdim.

– O halde ben kendimi tanıtayım. Unutmuşsunuzdur. Çocuktunuz. Ben Ömer... Ömer Ağabey'in... dedi.

Gözlerimin içine baktı.

– Ömer... adının söylenişi, tepeden inme bir darbe oldu.

Vücudumdaki bütün kan damarlarımdan çekildi de, kendimi soğumuş bir ceset kaldım, sandım! Elim ayağım tir tir titremeye başladı. Tek kelime söyleyemedim. Bir an bocaladım. Başım dön-

dü, gözlerim karardı. Titrek ve sinirli bir sesle:

– Ömerseniz bana ne!.. Ben sizi tanımıyorum, dedim.

Karşımdaki, soğukkanlılığını hiç bozmadı, gayet yumuşak, biraz da sırtıkan:

– Böyle şey olur mu Vicdan? Ömer'i nasıl unutursun?.. dedi.

Alaycı bir tavır, iğneli bir soru. Beynime işledi. Herif sanki:

– Her şeyi unutabilirsin. Fakat beni unutabilmek imkânsızdır.

Ömer'in hayalini ve ismini mezara kadar birlikte götüreceksin... demek istiyordu. Sonra, ekledi:

– Rastlantımıza çok sevindim. Burada karşılaşacağımızı hiç ümit etmezdim. Bari eve gelsem de oturup uzun boylu konuşsak...

Böyle söyleyince mosmor oldum, gözlerim alevlendi.

– Ne münasebet!.. dedim.

İmkân olsa herifi sokak ortasında bırakacak, deli gibi koşa koşa eve gideceğim. Yahut da yerden bir taş alıp kafasına indireceğim.

Ömer'le Tokatlı Köprü'nün başına kadar birlikte geldik. Beş on dakikalık yol. Ne söylediyse ters cevap verdim. Eve birlikte gelmesi için çok ısrar etti, aldırmadım. Bana söyleyecek çok şeyler varmış. Bir aralık, beni okula bıraktıktan sonra neler yaptığını anlatmak istedi:

– Rica ederim, susunuz. Geçmişi tazelemeyiniz... dedim.

Özetle: hiçbir şey söylemesine izin vermedim, çok sert davrandım. Köpeğe yapılacak bir davranış, hayduta gösterilecek bir yüz. Onun da bir hayduttan, bir hırsızdan ne farkı var!.. Bir kızın bekâretini bir saniyelik zevk için yok etmek ve o kızcağızı yüzüstü bırakmak haydutluktan başka nedir...

Köprü'nün başında:

– Artık gidiniz. Mahallemden yalnız geçmek, evime yalnız girmek istiyorum, dedim.

O, buna karşı çıkmadı. Zaten terbiyeli bir maymun gibi iltifatlı. Ben ne kadar şiddetli hareket edersem, o da o kadar yılışıyor, yılışık yılışık gülüyor. Mendebur bir ruh ve yaradılış!

– Zaten, pazarda yapılacak işlerim kalmadı. Allahaismarladık, dedi, yanımdan ayrıldı.

Ömer'in yerinde başkası olsaydı bu kadar hakaret karşısında muhakkak kudurur, çılgınlıkla bir şeyler yapmak isterdi. Belki utancından yüzü kızarıyor da kızmak, sinirlenmek, hakarete hakaretle karşılık vermek için kendini çok güçsüz buluyor.

22 şubat

Dünya yine bana zindan oldu. Dün akşamdan beri müthiş bir üzüntü içindeyim. Ne uyuyabiliyorum ne yemek yiyebiliyorum. Düşüne düşünene ya hastalanacağım ya da çıldıracağım. Bugün okula gitmedim. Evin içine kapanıp kaldım, derdin birinden yakamı sıyırdım sanırken, daha bir bela yakama yapıyor. Şimdi de Ömer belası. Bu herif de nereden çıktı, hem ne yüzle yüzüme bakıyor... Ar, sıkılmak, utanmak... denilen şeylerle zerre kadar ilgisi yok mu !.. İnsan ne derece arsız ve utanmaz olmalıdır ki, kanına girdiği bir kızın tekrar karşısına çıksın ve:

– Sizinle uzun uzun konuşmak isterim... desin.

Sonra, Allah buna nasıl razı oluyor, Allah'ın insafı yok mu ?..

Galiba, yeryüzünde yaşamak bana haram olacak, Yaradan'ın niyeti bu... Eğer öyle olmasa bu kadar acıyı bir kuluna yükletirken haksızlık yaptığının farkına varır... Yoksa, suç bende mi ?.. Benim dürüstlüğümden mi ?.. Ben de iyi ile kötüyü doğru ile doğru olmayı ayırt edemeyen biri mi olayım ?.. Temiz kalmak lekesiz bilinmek, ahlaklı ve erdemli olmak, dört tarafı çirkef bir bataklıkta içinde çırpınmak ve her şeyle mücadele etmek, acaba sonuç bakımından bedbaht olmaktan başka bir şey değil midir ?

25 şubat

– Çat... Çat... Çat...

Sokak kapısı hızlı hızlı vuruluyor. Akşam; bulutlar kararıyor... Hava esmerleşmiş... Beyazlar siyah oluyor... Belki, yarın saat sonra, gece olacak... Bu vakit kapı niçin çalınıyor, kim gelebilir?..

Merak ettim. Komşu olsa erken. Misafir olamaz. Dilenci, zaten yok. O, İstanbul'a vergi. Kapı kapı dolaşınsınlar da ekmek, yemek istesinler. Hem, niçin tokmak bu kadar hızlı ve kuvvetli vuruluyor?

Evin içinde yapayalnızım. "Gülfidan" da yok. Bahçeye koştum, kapıyı açtım ve aralıktan baktım. Ömer kapının önünde.

– Ne istiyorsunuz?

– Vicdan Hanım sizi ziyarete geldim.

– Ne yazık ki olamaz. Evime misafir kabul edemem.

Sözü şimşek gibi çabuk ve sert söylüyorum.

– Fakat ben misafir değil. Ömer Ağabeyiniz...

– Hayır efendim... hayır... Olamaz... dedim, kapıyı kapadım ve içeriye yürüdüm.

Arkamdan bir mırıltı kulağıma geldi. Fakat ne söyledi bilmiyorum.

Sinirli sinirli bahçeden eve girdim. Bu aşağılık yaradılışlı herifin akşam saatinde evime gelmek için kendinde cesaret bulması şaşılacak şey... Bu cesareti nasıl gösteriyor? Bundan fazla küstahlık olamaz...

Fakat bir dakika sonra kapı yine şiddetle çalınmaya başladı. Sinirimden zangır zangır titriyordum. Ne yapmalıyım? Kapıyı açmalı mı? Açmamalı mı? Yoksa, kapıya inip bu kendini bilmez herifin suratına bağırmalı mıydım:

– Utanmaz adam... Defol... Seni görmek istemiyorum!

O, saniyeler geçtikçe çingırağı daha çok çalıyordu. Karar verdim: ne kadar çalarsa çalsın, ne onu içeriye alacağım ne de kapı-

yı açacağım ! Kendi kendine oyalansın dursun. Elbette sonunda benimle görüşmesine imkân olmadığını anlar. Hem onu içeriye nasıl alabilirim ? Gece vakti, evimde herkese yabancı bir erkeğin bulunmasını komşular neye yorarlar ?.. Hele, Demircinin Zeynep bunu duyarsa:

– Gız anam... Gayri evine dalan çıhanın hesabı yok. Geçen akşam da yabancı bir erkeği evinde alakoymuş da koynuna almış ! diye, beni tefe koyup çalmaz mıydı...

Bütün bunlardan başka Ömer’le benim yüz yüze bir odada yalnız kalmamızın imkânı var mıydı ? Muhakkak kan beynime vurur, hafakanlar basar, çıldırır ya da kan tutar ölürdüm.

Ben, nihayet birkaç dakika daha kapıyı boşu boşuna çalıp gidecek sanırken kötülüğü, yüreksizliği beni de mat etti; kararlarımı da şaşırttı. Kapıyı çalmak, uzun süre açılmadığını görünce bırakıp gitmek şöyle dursun, bağırmaya başladı:

– Vicdan Hanım... Vicdan Hanım... Kapıyı niçin açmıyorsun ? İnsan ağabeyine evinin kapısını böyle mi kapar ?..

Bu ses kulaklarıma gelince, kendi kendime:

– Eyvah rezil oluyorum ! Şimdi bütün mahalle ayaklanacak ! “Bu da kim ? Hangi ağabey ?” diye birbirlerine düşecekler ! Belki de Ömer’le konuşacaklar, her şeyi öğrenecekler... dedim, olduğum yere düşecek ve kalacak gibi fenalaştım, beynim döndü, ayaklarım birbirine dolaştı.

Ne oluyordum, ne yapacaktım ?.. Bunu ben de bilmiyordum ! Kulaklarımda yalnız Ömer’in sesi, yalnız o dehşet veren uğultular vardı. Tüylerim diken diken olmuş, dizlerim vücudumu çekemeyecek kadar kuvvetten düşmüştü. O, hâlâ yüksek sesle bağırıyordu:

– Vicdan, kapıyı açsana !..

Sanki bu yetişmiyormuş gibi, durmadan da çingırağı koparacak kadar sallıyordu.

Emrivaki bu anda da yakama yapıştı.

– Yahu... Ben ağabeyiyim. Kızcağıza acaba birdenbire ne oldu?

Hastalanmasın. İçeriye girip bakalım...

– İmam, muhtar filan nerede?..

Bunlar da Ömer'in sözleriydi. Kapının önünde yüksek sesle komşularla konuşuyordu. Kiminle konuşuyordu? Yanında başka kimler vardı?.. Bilmiyorum. Korktum. Kan bütün damarlarımdan çekiliyor, boğazımda toplanıyor, hançeremi kısıyordu. Böyle sürerse gerçekten büyük bir felakete düşecektim. Düşündüm; kapıyı açmaktan başka çare yok. Bu kadar kötülük yapan bir adam gerekirse bayağılığını daha ileri götürebilir, her şeyi yapar! Titreye titreye kapıya koştum. Bahçeye çıkınca her söylenen söz kulaklarıma geliyordu:

– İmamı çağırttık. Muhtar da burada. Hep birden içeriye gireriz.

– Acaba ne oldu desek?..

– Ne kadar zamandır ses vermiyor?

– Yarım saati çok geçti.

Tam zamanında yetiştim. Kapının içinden:

– Kim o?.. dedim.

Zaten ayak sesleri duyulunca dışarıda da bir sessizlik başlamıştı. Sözüm bu sessizliği bozdu. Ömer cevap verdi:

– Vicdan Hanım... Benim. Ömer Ağabeyin.

Söylemez olasıca herif. Evime serbest serbest girebilmek için hemen:

– Ağabeyin... demeyi unutmuyordu.

Kolum hareketsiz, kendi kendine ileri geri giden fersiz ve duygusuz bir gereç gibi kapıya uzandı, açtı. Gözlerimden akan yaş zorla tutuyor, kendimi o aşâğılık herifin üzerine atılmaktan zor zaptediyorum. Kapıyı açınca:

– Sizi biraz beklettim galiba. Uyumuşum. Çok yorgundum... dedim.

Ömer başlarında olmak üzere ötekiler hep bir ağızdan eklediler:

– Yalnız beklemek değil, merak etti. Hastalıktan mastalıktan korktuk.

Emine Abla'nın Hasan Ağa da:

– Uyku bazen ölüm gibidir. Dünya yıkılsa insan duymaz, dedi.

Ömer içeriye girdi. Ötekiler de:

– Bari imama haber salın da gelmesin. Merak edilecek bir şey yok... dediler, dağıldılar.

Nemrut herif mahallede rezalet çıkarmaya çalıştı; zorla evime girdi, başardı. Bahçeyi geçinceye kadar birbirimize tek kelime söylemedik. Ben şakır şakır ter döküyor, kızgınlığımdan ne yapacağımı şaşıırıyordum. O da, hem zaferine mağrur, hem de başarısını nasıl sağladığına mahcup. Ben önden hızlı hızlı yürüyorum. O da arkamdan başı önünde ağır adımlarla beni izliyor. İçeriye girer girmez, odaya çıkmak için dizlerimin kesildiğini hissettim. Zorlu bir kabul, zorlu bir yürüyüş, zorlu bir oturuş! Bu nasıl?.. Ahlakın sıkboğaz edilmesini görmek ne korkunç!.. Ayak bir adım ileriye gitmiyor, kalp parçalanacak gibi bunalımla çarpıyor. Bu durumda, merdivenin dibinde kaldım. Ömer de durdu. Bir an böyle bilinçsiz ve sessiz geçti. Sonra, ona döndüm. Şiddetle bağırđım:

– Benden ne istiyorsun?.. Utanmıyor musun?.. Niçin geldin?..

Ömer, biraz durdu. Sakin ve ılımlı gözlerimin içine baktı... Kelimeleri tane tane söyleyerek:

– Bu kadar telaşı anlamsız buluyorum. Sinirlenmeye gerek yok. Biraz konuşalım... Gideceğim... dedi.

– Hayır, senin sesini işitmek değil, yüzünü bile görmek istemiyorum...

– Niçin?

– Bunu açıklamaya gerek var mı?..

– Bence bu nefret sebepsiz. Zaten bu nefreti yok etmek için se-

ninle konuşmakta ısrar ediyorum.

– Nefreti yok etmek mi ?.. Bunun imkânı yok!

– Bak! göreceksin...

Son sözünü söyler söylemez, benim yürümemi bile beklemeden kendi kendine yürüdü, merdivenleri çıktı. Arkasından beni de sürükledi. Bırakayım da kendi başına nereye gitsin, yatak odama mı ?.. Hınzır sanki evin sahibi gibi. İstedliğini yapıyor. Benim güçsüz durumumdan, elindeki güçlü silahlardan öyle yararlanıyor ki... Fakat bütün bunlardan amaç ne ?.. Bir kendi başına kalmış yarı bakirenin adını büsbütün kötüye mi çıkartmak ?..

* * *

Misafirlerimi aldığım odaya onu da aldım. Müthiş kızıyorum... Her hareketimde bir yığın aşağılama var. Bu, hem içimden geliyor hem de bu kadar aşağılamaya dayanamam da gitsin diyorum. En çok düşündüğüm şey; zorla, bir düzenle, en güçsüz noktalarımı eline dolayarak içeriye girmesi. Buna artık:

– Peki... demekten başka söylenecek söz yok.

Fakat bundan sonra, ne yapacak, ne yapmak istiyor ?.. Şimdilik sedirin üzerine bağdaş kurmuş oturuyor, yalnız söylemek, geçmiş günlerden bu yana bir sürü hikâye anlatmak istiyor. Ben de her sözünü kesiyorum. Boyuna tersliyorum.

– Rica ederim. Susunuz. Sizi dinlemek istemediğimi kaç kez söyledim. İşte geldiniz, evimi de gördünüz, artık gidiniz...

Ben ne söylesem boşuna... Hiç aldırıyor. Vurdumduymaz. Sırıttırıyor ve dik dik yüzüme bakıyor. Arada bir:

– Maşallah... Maşallah çok değişmişsin... diyor, yine ne söyleyecekse anlatmaya devam ediyor, hâlâ yayık yayık:

– Maşallah... deyişine öyle sinirleniyorum ki...

Kendisine:

– Niçin böyle yaptın?.. Kapıyı zorlamakta ve âlemi ayaklandırmakta ne çıkarın vardı?.. dedim.

Ona da gayet rahat:

– Seni görmekten, böyle oturup konuşmaktan daha iyi ne çıkarım olur?.. cevabını verdi.

Ve konuşmamız devam etti:

– Ama, bir genç kızın bütün kaderi ve geleceğiyle oynadın.. Beni kimsesiz bilenler, “Bu ağabey de kim?” demezler mi?..

– Daha iyi ya... Fena mı? Hiç kimsesiz olacağına, böyle bileceklerine, bir ağabeyin olduğunu öğrenmeleri senin lehinedir....

Herif çok pişkin. Ne söylesem, ne kadar surat etsem, bir an önce çıkıp gitmesi için ne yapsam, boş. Hiç oralarda değil, hemen, her sözüme bir cevap bulup veriyor...

– Fakat, durup dururken akşam ezanında insanın bir ağabeyi yerden biter gibi çıkıp gelir mi?.. Buna, herkes güler, kim bilir ne der?..

– Hiç kimse bir şey demez. O senin kuruntun! Hem, “Ağabeyim geliyor... gelecek... yolda...” diye birkaç gün öncesinden herkese duyurmak zorunluluğunda değilsin ya!

– Ama, ben seni kapıda kardeş gibi karşılamadım ki, görenler ne zahmetle kapıyı açtığımı ve seni içeri aldığımı sezmişlerdir. Sanmam ki bu, oradakilerin gözünden kaçmış olsun!..

– Aldırma... Zarar yok! Gerekirse, bu kusurları tamamlarız...

– Gerekirsesi falan yok, sen hemen buradan çıkıp gitmelisin, anladın mı? Ben seni istemiyorum... Sen fena bir adamsın!..

Bu sözü söylerken, şiddetle bağırıyor, ayaklarını yere vuruyor, gözlerimle onu parçalayacak gibi bakıyordum. Fakat o bu hareketin karşısında ne yapsa iyi. Hiçbir şey söylemedi. Minderin üzerine iyice yerleşti. Sakosunun cebinden bir şişe çıkardı. Uzun uzun güldü. Şişeye baktı. Tekrar güldü. Sonra, bana döndü, şişeyi gösterdi:

– İlacım... dedi.

Bu sözü iştirir iştirmez, gözlerim şişeye takıldı. Olduğum yerde mihlandım kaldım.

– Vicdan. Hastayım... Biraz fındık fıstık yok mu ?..

Bana geçmişî hatırlatıyor. Sinirlerimi, zihnimi, anılarımı büsbütün altüst etmek istiyor. Kanuma girdiği, bekâretimi yok ettiği o uğursuz gece de aynı şeyi yapmamış mıydı ? Hiç unutmamış. Bir anda bütün o sahne zihnimden geçti. Gözlerim fal taşı gibi açıldı.

Daha sonra şişeyi ağzına dikti, lık... lık... içmeye başladı. Bir hamlede şişeyi yarılamıştı. Yüzüme baktı:

– Vicdan. Eskisi gibi değil. Ayyaş oldum. Artık her akşam içiyorum !.. Ne dersin ? Bazen böyle bir iki şişenin hiç etkisi bile olmuyor... dedi.

Cevap vermedim. Dilim tutuldu. Sanki damarlarımdaki kan kurudu, rengim kireç gibi beyazlandı. İçime dehşet veren bir korku girdi. Beynimde:

– Bu akşam da mı ? Eyvah... sorusu döndü ve bu cevabı bilinmeyen sorunun dehşetiyle titredim; Ömer'e bakakaldım.

Aradan bir iki saniye geçmeden Ömer şişeyi bir kez daha ağzına götürdü ve şişenin yarısını daha midesine boşalttı. Başparmağının sırtıyla dudaklarını sildi ve rakının zehriyle kızaran gözlerini yüzüme çevirdi, yarım ağızla:

– Meze falan yok mu Vicdan ?.. Ama, rakı güzel. Kızılbaş köylelerinde çekiyorlar. Halis üzüm... dedi ve ekledi:

– Böyle giderse çabuk sarhoş olacağım.. Ne zararı olur ? Yanımda sen varsın... değil mi ?..

Artık, bundan sonra, çenesi büsbütün gevşedi, şişenin dibinde kalan rakıyı hem içti hem anlattı. Ben de karşısında ne yapacağımı bilmez, bilinçsiz bir tutsak gibi şaşkın şaşkın bocaladım durdum. Düşüp bayılmamak için kendimi güç tutuyordum.

Ömer, şimdi “Sungurlu”da oturuyormuş. Oraya yerleşmiş. Ticaret yapıyormuş. Babası öldükten sonra, Maliye Bakanlığı’ndaki memuriyetinden “Sungurlu” mal memurluğuna atanmış, İstanbul’da nesi var nesi yok hepsini satmış savmış, yeni memuriyetinin başına gelmiş. Kendisi söylemiyor ama, İstanbul’da izini kaybetmesi galiba günün birinde benim kendisinden davacı olmamdan korkması hem de babasının bıraktığı borçları ödememek. Oysa, kendisi:

– Evimiz birden perişan olunca, çok sıkıldım. Sungurlu’ya atanmamı cana minnet bildim... diyor.

Yalan. Dalavere. Bu yaradılıştaki bir adamın sözlerine inanılmaz.

Sungurlu’da bir iki yıl mal memurluğunda kalmış. Sonra, işinden atılmış. Ama parası varmış. Yerli, zengin bir tüccara da damat olmuş. Ticarete başlamış!

Durup dururken adamı işinden atmazlar. Özel varlık ile işten atılmanın birbiri arkasına gelmesi hırsızlığa işarettir. Kim bilir, neler yaptı? Ne kadar para çaldı?..

Bugün birkaç yüz bin liralık adammış. İskilip’e tiftik, afyon, yün işlerini düzenlemek için gelmiş. Bir iki yılda bir kez gelirmiş. Diyor ki:

– Tiftik, yapağı, afyon, haşhaş üzerine toptan alışveriş yapıyorum... Kazancım çok. İskilipli tüccarlar da bana satış yaparlar. Ben, malı doğrudan doğruya İstanbul’a gönderirim. Fakat, karı yüzünden bahtım gülmedi. Karım çok zengin, soylu. Ama soyluluk neye yarar?.. Zenginliğinden ne çıkar? Ocak ayı gibi çelimsiz, soğuk, sevimsiz bir kadın. Kaba saba. Oysa, ben narin, sözü sohbeti yerinde bir İstanbul kıızıyla evlenmek isterdim. Bunun için hayatımdan hiç memnun değilim. Eğer çocukların olmasa...

Söylediklerinin hepsini yazmaya gerek yok... Çocukları olma-

sa hemen bu kadından ayrılacaktı. Hoyrat, yüzüne bakılmaz derecede çirkin bir kadındı. Çocukları da ona benzemişler! “Ni-kâhta keramet!” burada da falso yapmış, beyefendiyi aldatmış. Bunun bir nedeni kadının varlıklı babasının zenginliğiymiş! İlk zamanlarda parası çok bir kadınla evlenmek, işlerini yürütmek zorunluluğunda kalmış.

Bu kadıncağızın üzerine evlenmeyi de düşünmüyor değilmiş! Fakat işlerinin bozulmasından korkuyormuş. Kayınbabasıyla hesapları birmiş. Sarhoş da her şeyi söylüyor, içyüzünü tamamıyla döküyor. Utanmaz herif. Kayınbabasının varlığına göz dikmiş. Zavallının ölümünü dört gözle bekliyor! Ölürsa bağ, bostan, para, mal, hep kızına kalacak. Kızın malı da ha kendisinin, ha onun değil mi?..

Yeryüzünde bundan bayağı tip daha olabilir mi acaba?.. Ötekinin ölümünden kendi kazanacak! Ne aşâğılık? Dünyanın bütün kapıları bu adamların yüzüne kapanmalıdır.

Anlattıkları bir saatten fazla sürdü. Söz söylerken ben hiç söze karışmadım. O da, çalçene gır gır söyledi. Son sözü de bitince, ellerini çırparak:

– Eh... Vicdan... Ben dağarcıkta ne varsa boşalttım. Şimdi sıra senin... Anlat bakalım?.. Neler oldu?.. dedi.

– Benim söyleyecek hiçbir sözüm yok... cevabını verdim.

Hem sarhoş hem sulu. Buna kızdı. Akşamdan beri ilk kızgınlığı. Belki rakının etkisi de var.

– Mutlaka bir şeyler söylemen gerek. Seni okula bırakıp gittikten sonra neler yaptın? Anlamak istiyorum... diye muhakkak bir şey söylememde ayak diredi.

Ben de söylememekte inat ettim. Keşke etmeseydim, keşke ne derse:

– Hayhay... deseymişim!

Vay söylemeyen sen misin ?.. gibi kızgın bir tavırla, gözlerini üzerime çevirdi. Dik dik baktı.

Birkaç dakika, kendi kendine, bana işittirmeksizin bir şeyler mırıldandı. Sonra:

– Vicdan... Daha keyfim tamam olmadı. Bir şişem daha var, onu da içeceğim. Ama yemek isterim, dedi.

– Bir şişem daha var... der demez, telaştan dilimi ısırđım.

Korkudan şaşırılmışım. Sadece:

– Ne! bir şişe daha mı. Bunu evimde içemezsin.... dediğimi hatırlıyorum.

Ondan sonra, neler konuştuk, birbirimize neler söyledik? İyi bilmiyorum. Hiddet, nefret, kin bana her şeyi söyletti ve yine her şeyi unutturdu. Söylediklerimi şimdi eh, şöyle böyle... Hayal meyal hatırlayabiliyorum. Ben:

– Katiyen olmaz...

Ya da:

– Evim meyhane değil... Derhal buradan çık git...

Dedikçe o:

– Burası senin olduğu kadar benim de evim. İçerim de yerim de yatarım da.. diyor, bir taraftan da cebinden şişeyi çıkarmış:

– Meze de getir... Meze de getir... diye söylene söylene içiyordu.

En sonunda onu:

– Bu adam zorla evime girdi. Can kurtaran yok mu!.. diye bağırarak korkutacağımı söyledim.

Bu gözdağı da bir kulağından girdi, öbüründen çıktı ve daha ağır bastı:

– Ben de, bu kız benim eskiden metresimdir. İspat ederim!.. diye avaz avaz haykıracağını söyledi! Yalan ve iftira... Yapar mı yapar... Hangi metreslik?.. Böyle bir şey var mı?... Var olan: cinayet. Var olan: hıyanet. Var olan: kötülük. Bir katil gibi çocuk Vicdan'ı

sinirlerine kurban etti, sonra da daha ileriye gidip:

– Metresimdi! demekle suçluyor.

Hıyanet ve cinayet ancak bu noktada ve böyle bir tıynetle birleşebilir. Bu kadar küstahlık ve cesaret karşısında tabii çekindim, sesimi biraz yavaşlattım, hafif bir geri dönüş yaptım. Bununla birlikte, şişe yine yarısını bulmuştu. Elli dirhem mi, yüz dirhem mi... ne içti bilmiyorum? Artık: kâh cıvıyan sulu bir sarhoş, kâh sertleşen, yarım ağızla bağırان, korkutan bir kötü sarhoştı...

– Vicdan...

–

– Vicdan... İki gözüüm Vicdan...

– ...

– Oh, benim carım...

– ...

– Ne kaçyorsun, ver elini kuzum...

– Haydi oradan terbiyesiz...

– Hah... Hah... Hah...

– ...

– Canımın içi yavrum... Ne de körpesin... Bir gecem değil... Bin gecem feda...

– Sus... Sus... Bağırma... Haydut herif...

– Sen ne söylersen söyle... Hepsi boşuna... Bu gece, şuradan şuraya adımımı atmam... Görüyorsun ya, dipdiriyim? Değil mi?

Geceyarısı. Evin içinde köşe kapmaca oynuyoruz. Ben kaçıyorum, o kovalıyor. Fakat nasıl? Sendeleyle sendeleyle. Duvarlara tutunmasa düşüp kalacak. Ya ağzı parçalanacak ya burnu... Ne söylediğini biliyor ne yaptığını! Zoru: benimle beraber yatmak. Bu gece koynuna girmeli, onunla beraber kalmalıymışım! Öyle de bayağı söylüyor ki... Ömrümde işitmediğim kelimeler... Nerede beyefendi? Nerede bu küstah oğlu. Zavallı adam başını mezardan kal-

dırsa da üzerine titrediği Ömerinin ne maskara olduğunu görse !
Sonra, zavallı hanımefendi de:

– Kızım... dediği Vicdan'ın ne müthiş bir ırz düşmanının pençe-
sinde kıvrandığını seyretse !..

Aklımdan tek bir şey geçiyor. Geceyarısı da sabah da, tan ağar-
dığı zaman da olsa evden çıkıp gitmek, kaçmak... Ama nereye? Ki-
min evine? Bu sırada kim beni evine kabul eder? Hem, ne diye?..
Kimin kapısını çalabilirim? Kime ne diyebilirim?..

– Ağabeyim bana musallat oldu da kendimi kapıdan dışarı zor
attım.

– Evimde bir sarhoş herif var. Kendisiyle birlikte kalmamı iste-
di... Razi olmadım da kaçtım!.. mı demeliyim?

Bunların hiçbirisine imkân yok. İkisini de yapamam! Yapacak
iş Ömer'i kolundan tutup kapı dışarı atmak, ya da:

– Peki... demek.

Bu olmaz... Bir tek tedbir daha var: rakısı kaldı ise hepsini içirt-
mek. Sızıp kalıncaya kadar oyalamak...

Ben kaçar, o kovalar, ikimiz birden odanın içini dört dönerken
düşündüğüm bu son çare hepsinden çok aklıma yattı. Ben bunu
yapabilirdim de...

Nitekim de öyle oldu. Ömer, yine yampiri yampiri, ayakları, ba-
caklarına dolaşarak koşar ve:

– Vicdan... canım yavrum, vallahi eşin bulunmaz... diye dudak-
larının kenarından salya gibi sızan bu lafları ederken birdenbire
sözünü kestim, sordum:

– Ömer, daha rakın yok mu?..

Bunu çok yumuşak, tatlı, uyuşmuş ve anlaşılmış gibi sordum.
Sarhoş marhoş ama, yine iyiyi, fenayı ayırt edebiliyordu. Galiba,
içenler ne kadar çok içmiş olurlarsa olsunlar, isteklerini yoğunlaş-
tırdıkları bir nokta üzerindeki tutku ve düşüncelerini yitirmiyor-

lar. Ümit ve ümitsizliği, başarı ve başarısızlığı hemen seçebiliyorlar. Ömer de sözümü anlaşılan yumuşadığıma ve başarısına yordu! Budala! Bunda ümide düşecek ne var?

Gözleri, ışıldadı, bakışlarını bulutlayan sisli ve sert hava sanki, bir anda dağıldı ve hayran hayran sordu:

– Rakım varsa sen de içecek misin Vicdan?..

Çekinmeden:

– Evet içeceğim... cevabını verdim.

Güldüm: bu cevaba çok sevindi. Sendeleye sendeleye, kâh karınını ileriye çıkararak ve göğsünü içeriye çekerek, kâh başını sağa sola, ileriye geriye sarkıtarak yanuma geldi.

– Vicdan, bir içim su be. Baktıkça gözlerim kararıyor... dedi, sözlerine ekledi:

– Rakı içeceksin ha... Rakı... Olur, vallahi de olur, billahi de olur.

Sonra, bir eliyle duvara tutundu, bir eliyle de odanın boşluğunda daire çizerek:

– Ama, rakı var mı? Dur... Bakayım... dedi.

Kesik kesik, kelimeleri parçalayarak, kafasını gözünü yararak söylüyor. Boğucu, feci olmasa bedava seyredilecek bir maskaralık! Hem:

– Dur... Bakayım rakı var mı? diyor, hem de:

– Sakom nerede? Ha... Sen anlamazsın ceket ceket... Ceketim nerede? diye bana soruyor.

Burnunun ucunu göremeyen sarhoş buna derler.

– Ceketin sırtında görmüyor musun! dedim.

Cıvık herif, sanki, işine yarar bir şey söylemişim gibi buna da memnun oldu. Sırtarak yayvan yayvan söyledi:

– Aferin körpe kız... Aferin. Hiç de bıraktığım gibi değilsin. Nerede eski halin? Nerede şimdiki güzelliğin? Dünya güzeli mi olmuşsun be...

Cevap vermemek için dudaklarımı ısırdım.

– Yook. Ciddi söylüyorum... Yemin ederim ki, güzelsin, hem senin üzerine sevilecek bir güzel daha yok....

– Teşekkür ederim...

Artık kendisini tutamıyor. Demin bir eliyle duvara dayanmış dururken, şimdi iki eli, bir arkası bile tutunmaya yetmiyor. Sonra da:

– Ben, sarhoş muyum Vicdan ?..

– ...

– Sakın ha.. Çok içti de sarhoş oldu sanma... Ben küplerle rakı içerim de hiçbir şey olmam... Bak; dimdik ayakta duruyorum... diyor.

Hayret etmemek kabil değil! Bir yandan da ceplerini yokluyor. Söyleniyor:

– Rakı... Rakı...

Rakı yok. Bu benim de işime gelmiyor. Olsa, içecek. Hele beni de içecek sanarak doldurup vereceğim her kadehi çekinmeden içmeye hazır. Fakat yok olunca! Fena halde üzülüyorum. Ya, bu kadar içtiği sızıp kalması için yeterli değilse? Sonra ne olacak?.. Gitgide ayılırsa ne yaparım. Belki de biraz kendine gelince rakının verdiği bir cinnetle bir deli gibi üzerime saldırabilir!..

Sabah oluyor, nerede ise gün aydınlanacak... Horozlar ötüşüyorlar. Cıvıldaayan kuşlar da var. Kapıyı sıkı sıkı kilitledim. Arkasına da, üst üste üç dört tane sandalye koydum. Korkuyorum ki, uyur kalırım, kapı açılır... Duymam. Eğer, böyle bir şey olursa kapı itilir itilmez sandalyeler devrilecek, ben uyanacağım! Fakat boşuna korku. Gözüme uyku girmek şöyle dursun, hatırıma bile gelmiyor! Büzülüp kaldığım köşede sabahın bir an önce olmasını, güneşin bir saat önce doğmasını bekliyorum. Gözlerimden durmadan yaş boşanıyor!

Ömer, içeriindeki odada sızıp kaldı. İki saat öncesine değin bir-

birimizi kovaladık, kovaladık, en sonunda:

– Ömer, haydi sen çık sedirin üzerine uzan, ben de yanına gelirim, dedim, kandırıp yatırdım.

Zaten istese de karyolamdakinden başka yatak yok. Sedirin üstünde yatmaya mecbur. Kandırıp yatırınca kadar çok üzül-düm ya! Minderin üzerine uzanınca birkaç dakika:

– Geliyorum... Soyunayım... filan diye oyalandım, onu da oyaladım ve en son kendinden geçti, gözlerini istese de istemese de kapayıp uyumaya mecbur kaldı. Bu uyumaktan çok sızmak. Ben de onun sızdığı kanısına vardıktan sonra, ayaklarımın ucuna basa basa odadan dışarıya çıktım. Kendi odama geçtim, kapıyı kilitledim ve geniş bir nefes aldım.

Şimdi dua ediyorum:

– Uyanmasın.

Eğer uyanır ve:

– Beni aldattın Vicdan, neredesin? diye kapıma zorlarsa ne yaparım!..

Açmam. Kuvveti yeter de kapıyı kırarsa boğazına atılacağım, gücüm yettiği kadar sıkacağım; merdivenlerden yuvarlanacağım. Bunu ben yapamazsam, o yapsın, o benim boğazımı sıksın... O, beni boğsun... Daha ne olacak?..

Gün doğdu. Güneş yükseldi. Bütün şehir uyandı. Sokaklar kaynaşmaya başladı. Sürüye katılan davar sesleri, koyun melemeleri, çarşıya çıkan erkeklerin ayakkabı tıkırtıları, okul çocuklarının koşuşmaları ve ev kadınlarının komşudan komşuya seslenmeleri kulakları dolduruyor.

Okul zamanı geldi. Bir iki saat sonra ilk derse gireceğiz. Erken ama, şimdiden sokağa çıkabilirim.

Usulca kapının arkasındaki sandalyeleri kaldırdım, yerlerine yerleştirdim, dışarıya çıktım, karşı odaya geçtim. Ömer daha uyu-

yor. Ağzının kenarlarından minderin üzerine mide bulandıran salyalar akmış, yer yer birikmiş. Suratı rakının zoruyla adeta morarmış, gözkapakları şişmiş, derisi katılaşmış... Bu manzarayı gördükten sonra, sarhoşluğunun korkunçluğuna büsbütün inandım. Ne diye içerler? İnsana dehşet veren bu hale uğramaktan korkmadan içkiden zevk alırlar!..

Seslendim:

– Ömer!.. Ömer!..

Baktım duymuyor, hem bağurdım, hem dürttüm:

– Ömer!... Ömer!..

– ...

– Ömer kalksana!..

On dakika kadar dürttüğten ve bağırdıktan sonra, sonunda biraz ayılabildi.

– İhhh... Ne var?..

Başını yastıktan kaldırıyor, gözlerini açıyor, geriniyor, fakat bir türlü kendini toparlayamıyor.

– Haydi... Haydi kalk.. Öğle oldu.

Üç dört kez bunu tekrar ettim. Uyumasına fırsat ve vakit bırakmadım. Sordu:

– Sen ne zaman kalktın?.. Çok geç yatmıştık değil mi?.. İyi uyanabildin?

– Ben erken kalkmaya alışığım da...

– Nasıl bari rahat uyuyabildin mi?.. Seni çok yormadım sanırım...

– ...

Cevap vermedim, dişlerimi sıktım. Aptal. Galiba birlikte yattığımızı sanıyor. Bu hayal zihninde yer etmiş! Mamafih bozmadım. Nasıl biliyorsa öyle düşünsün...

Beni karşısında giyinmiş, sokağa çıkmaya hazır görünce ser-

semlikten durulmayan, çapaklı gözlerini ovuştura ovuştura:

– Bu kadar acele mi çıkacağız. Daha erken gibi... dedi, pence-
reden sokağa baktı. Söz olsun diye de yemin etti:

– Vallahi de erken, billahi de erken. Biliyorum. Beni buradan
çarçabuk savmak için böyle yapıyorsun.

– Hayır... Okul zamanı geldi de...

–

Biraz durdu, sonra:

– Peki öyleyse... diyerek yerinden kalktı, yüzünü gözünü yıka-
maya çıktı.

Bitkin, uykusuz, perişan. Yürürken sallanıyor, meşe kütüğü gi-
bi esniyor. Hoş, bu da o türden bir insan ya!.. Ocağa attığım meşe
odunu ile bunun arasında ne fark var?

Yıkanıp gelince onu biraz değişmiş, aklını devşirmiş gördüm.

İlk sorusu:

– Vicdan benimle yattığın gerçek mi? Hiç farkında değilim val-
lahi... oldu. Düşündüm taşındım; cevap veremedim.

Bir iki saniye tereddütle, gözlerinin içine baktım, dudaklarımı
büktüm.

Kurulandıktan sonra havluyu bana verirken:

– Şeker yavrum, uzat şu yanağını öpeyim... Gece pek tadını ala-
madım... dedi.

Yılışık, adiden daha adi bu teklif yeniden sınırlarımı altüst etti,
beynim zonkladı. Havluyu almak için uzanan elim sanki inme in-
miş gibi birdenbire dizlerimin üstüne düştü, fenalaştım. Gözlerim
doldu. Kendimde karşı koyma, taarruz yerine beceriksizlik, müca-
dele yerine gevşeklik duyuyorum. Zavallı, tamamıyla dayanıksız,
düşkün, hasmın zorundan sersemleyen ve bitkin bir insan hali var
üzerimde! O, yine:

– Ah senin bu altın renkli saçların yok mu? Sade bu renk milyon-

lara değer... diyor, yanağımın dudaklarına uzanmasını bekliyordu.

Duygularım gittikçe zayıfladı, gittikçe karşı koyma gücünden düştüm, canından bezmiş, hayatı kanıksamış bir halde ve müthiş bir beceriksizlik içinde hüngür hüngür ağlamaya başladım. Bu, damla damla değil, yağmur gibi şakır şakır boşanan gözyaşı Ömer'i de şaşırttı. Gözlerini gözlerime çevirdi, her tarafımı yukarıdan aşağıya süzdü, süzdü de:

– Ne oluyorsun Vicdan ?.. Neden ağlıyorsun ?.. dedi.

Karşılık vermeden, ağlamakta devam ettim. Bu, isteyerek değil, istemeyerek ağlayış, kendi kendine boşanan gözyaşlarıydı.

Ben ağlarken yanıma geldi. Nasıl oldu, bilmem...

– Vah... Vah... diye üzüntülü görünerek saçlarımı okşamaya başladı ve:

– Ağlama, kızım, ağlanacak ne var! diyerek beni avutmaya koyuldu. Ellerini saçımdan ittim, başımı çektim:

– Yapma Ömer... Çok acı çekiyorum. Bu kadar yeter, dedim.

Sordu:

– Niçin ? Üzülmenin de ne anlamı var ?.. Sen yaşta bir kız acı çekmek şöyle dursun kendini mutlu bilmelidir.

Bu, bana büsbütün dokundu; ne demek istediğini derhal kavradım ! İnsan ne kadar duygusuz, insafsız ve şehvetten katılmış olmalıdır ki, karşısındaki genç kız içli gözyaşları akıtırken bile söz arasında onun güzelliğini ve körpeliğini yan yana koyarak bir mutluluk bilsin ve bunu avuntu saysın !..

– Ömer çok rica ederim, beni daha çok üzme. Ben sandığın gibi değilim... dedim.

Demin üzüntülü, değişmiş, yumuşamış bir hal almış gibi görünen Ömer bir anda durdu; sonra yine küstah bir bakışla tepeden tırnağa kadar beni süzdü. Yarı gülümser, yarı şaka cevap verdi:

– A kızım sana ne dedim ve ne yaptım ki ? Gençsin, güzelsin,

şirinsin, daha çok yıllar sevilirsin dedimse herhalde fena yapmadım. Bunlar hoşuna gidecek sözler olmalıdır. Senin durumunda bulunan bir kadın daima böyle sözler işitmek ister, değil mi ?.. Hem, ben de ne yaptımşa gönül rızasıyla yaptım. Bu gece bile zorladığımı hatırlamıyorum...

Daha sözünü tamam etmeden derhal yüzüne bağırdım:

– Ömer deliriyor musun ? Ne söylediğini kulakların işitiyor mu ?.. Sen beni ne sanıyorsun ?.. Ben orospu muyum ?.. Bu ne terbiyesizlik ?..

Ömer’e ilk defa bu kadar acı, çok sert, zehir karışık sözler söylüyor ve sesim çıktığı kadar haykıryordum. Hiç cevap vermedi, şaşırdı ve ben sözüme devam ettim:

– Ömer aldaniyorsun. Hemen hakkımdaki düşüncelerini düzeltmelisin. Ben ne gece seninle kaldım, ne de kızlığımdan hiçbir şey yitirdim.

Ömer buna büsbütün içerledi, şaşkınlığını saklayamadı. Bilmem sabahtan beri benimle kaldığı hayaliyle avunup da bozulduğuna mı üzüldü, ne oldu; kendi kendine uzun bir:

– Ya !.. çekti.

Ben, sözlerime boyuna devam ediyor; çocukluğumda işlediği günahı yüzüne vurarak bütün hayatımı anlatıyordum. Bu sıralarda kâh sesim bütün gücüyle yükseliyor, her kelime Ömer’in yüzüne çarpan bir tokat oluyor; kâh; boğuk, yalvaran ve yakarıyla dolu bir hal alıyor, gözlerimdeki yaş bakışlarımdan fışkıran alevle kavruluyor, kendimden geçiyordum. O da, gözlerini gözlerime dikmiş beni dinliyordu... Çok şeyler söyledim.

* * *

– Yukardaki de kim Hanımım ?

– Akrabamdan... Sungurlulu. İskilip’e gelmiş de bana da uğradı...

Gülfıdan'la konuşuyoruz. Sabahleyin erkenden geldi. Gelişine öyle sevindim ki... Hiç olmazsa evin içinde bir can yoldaşı. Hoş, gelmese de mesele kalmadı ya... Ömer yola geldi. Uzun boylu konuştuk, güya üzüntülü olarak:

– Öyleyse bağışlamanı rica ederim... dedi ve konuya son verdi.

Biraz sonra, birlikte çıkıp gideceğiz. Fakat üzüntü ve pişmanlık.. Bunların hepsi laf...

Üzüntüsünde bile yapmacıklık yüzünden akıyor. Belki de için için dişlerini sıkıyor:

– Kâfir kız, bu kez de beni aldattın! diyor. Gözlerinde, sakallarının titreyişinde bile bu anlam var! Hele:

– Ben gece seninle kalmadım... dediğim zaman duyduğu şaşkınlık, gösterdiği üzüntü tanımlanamaz.

Gülfıdan'la sözü kısa kestim. Onu aşağıda bıraktım.

– Mutfakta kaplar yığıldı, sen onlara bak... dedim, yukarıya çıktım.

Gülfıdan nasıl ses duyunca Ömer'i sorduysa, Ömer de aşağıdan kadın sesi alınca Gülfıdan'ı soruyor:

– Kim geldi?..

– Hizmetçi, cevabını verdim.

Odanın içinde ve ispiirtoda çay pişiriyorum. Bir türlü elim bu adama çay hazırlayıp vermeye varmıyor!.. Fena halde sıkılıyorum. Bir ırz düşmanıya karşı karşıya bulunmak, onu bir an önce kapıdan dışarıya kovabilmek için kendimi zorlamak ne korkunç. Yüzüne baktıkça tüylerim diken diken oluyor.

Söz arasında teklifimi yaptım:

– Beni arayıp sormayacağına söz ver...

Uzun uzun düşündü, kekeleydi, kelimeleri dilinin altında çevirdi çevirdi:

– Peki... diyemedi.

Ancak:

– İskilip'e geldiğim zamanlarda bile seni görmemeye çok çalışırım. Hiç görmemek mümkün değil... Bilirsin ki seni son derece severim. Hatta, yine bir arada oturmayı bile düşünmeye başlıyorum... dedi.

Sözünü tutarsa, ben bu kadarına da razıyım.

Derlenip toplanıp çayımızı içmemiz ve evden çıkmamız yine her günkü okul zamanını buldu. Sokakta yürüyoruz. Ömer, daha üç dört gün İskilip'te kalacağını; sonra Çorum'a gideceğini söylüyor. Çorum'dan doğru Sungurlu'ya dönecekmiş. Nereye giderse gitsin! Umurumda değil. Güney Kutbu'na kadar uzak gitse sevini-
rim.

Başım çok ağrıyor, gözlerim kararıyor. Yürürken sersem sersem sallanıyorum, adımlarımı şaşırıyorum.

Okulun önünde birbirimizden ayrıldık. Ayrılırken bir kez daha söyledim:

– Ömer, artık beni aramayacaksın, değil mi?

– E işte... Aramamaya çalışacağım... dedi, elimi sıktı, gitti.

Fakat elimi kuvvetle sıkarken parmaklarımı kıracak sandım. Bu sıkışın anlamını uzun boylu aramaya gerek yok. Açık...

Okula girerken ders zili çalıyordu. Doğruca öğretmenler odasına gittim, bir sandalyenin üzerine yıkıldım, kaldım. Denize düşmüş de bir gece ve gündüz dalgalarla boğuşa boğuşa nasılsa sahile canı sağ çıkabilmiş bir kazazedenin durumu ne olabilirse, o anda ben de aynı durumdaydım!

Anlaşılan rengim de pek çok değişmiş olmalı ki daha odadan içeriye girip de derin bir nefes alarak sandalyenin üzerine oturur oturmaz öğretmen arkadaşlar birer birer sordular:

– Ne var? Ne oldun Vicdan?..

– Çok hastayım. Gece hiç uyuyamadım, dedim.

– A, kızım, bu kadar hastasın da ne diye okula geldin ?

– Şimdi başöğretmen hanımdan izin alıp gideceğim. Evde hizmetçi yoktu, haber gönderemedim. Hem, belki sokağa çıkarsam, iyi olurum diye düşündüm de geldim. Oysa daha çok fenalaştım.

Gerçekte, biraz sonra, başöğretmen hanımı gördüm, izin alıp okuldan çıktım, eve döndüm.

Gülfidan birçok şey soruyor.

– Öğleye ne yemek yapayım ?

– Pazara gidilecek mi ?

– Çamaşırları yıkayacak mıyım ?

Hiç dinlemiyorum bile.

– Ne yaparsan yap. Bana hiçbir şey sorma, deyip geçiyorum.

Dünya gözümde değil. Hemen soyunup yatağa yatacağım.

Yalnız Gülfidan'ın tuhaf tuhaf bakışları, anlamlı gülüşleri, bu ilk gördüğü erkek misafiri merak edişi; fakat bir şey söylemeyeişi gözümünden kaçmıyor. Yabancı bir erkeğin sabahleyin evden çıkışı benim bitkinliğim, okuldan dönüp hemen yatağa girmek isteyişim belki bu kadına çok kötü düşünceler verebilir ! Bunu yok etmek mutlaka gerek. Okulda öğretmenlere söylediklerimi Gülfidan'a da söyledim, çok hasta olduğumu, misafirim de geceleyin hastalığıma üzüldüğünü anlattım. Saf, temiz yürekli kadın inandı. Hem niçin inanmasın ? Neyimi gördü ki ?..

Akşama kadar uyudum. Akşam da yataktan çıkmadım. Bir çorba içtim, yine başımı yastığa koydum. Sabaha, ta ertesi sabaha kadar...

Gülfidan söylüyor; gündüz çok inlemişim, gece de sürekli olarak sayıklamışım, kavga eder gibi yüksek sesle anlaşılabilir şeyler söylemişim ! Neler söylediğimi sordum:

– Zihnimde tutmadım... Bir şey de anlaşılıyordu ! cevabını verdi.

Merak ediyorum; acaba, bütün olayı haberim olmadan baştan başa anlattım da farkında mı değilim?

İşte: 23-24 şubat gecesinin geçişi!

27 şubat

Canım İstanbul! Neredesin? Şubatın yirmi yedinci günü İskilip'in havasında bu tipiği, bu kar ve kıyameti görünce seni özlememek, seni Âşık Garip aşkıyla aramamak kabil mi? Kim bilir, şimdi İstanbul'da hava ne kadar güneşli, ne kadar ılık ve bahara yakındır?..

Burada da aksine, bu sisli, kapalı, gündüzü gece yapan donuk hava sinirlerimi fena halde bozuyor! Zaten hastayım, büsbütün hasta olacağım.

Dün de bugün de okula gitmedim. Nasıl gideyim ki?.. Hâlâ kendimi toparlayamadım.

Öğleden sonra

Ömer'den ses seda yok. Galiba gitti. Ayrılırken de burada daha iki üç gün kalabileceğini söylemişti. Tanrı'ya öyle yalvarıyorum, öyle dua ediyorum ki bir an önce gitsin. Eğer, vakit geçirir ve kararını değiştirir de tekrar eve uğrarsa ölürüm!

4 mart

Leyla, Ferhunde, ben ve Kâmile Hanım hep birlikte yeni kaymakamın evine, "Hoş geldin"e gittik. Kaymakam yaşlı bir adam. Elli beşlik var. Karısı ölmüş. Kızlarıyla oturuyor.

Kızının biri on yedi, öteki on üç on dört yaşlarında... Yedi sekiz yaşındaki erkek çocuğu da akıllı, uslu, şirin bir yavru. Kızları pek hoşuma gitti. Hem çok güzel, hem derli toplu, hem de mini minicik ev kadınları. Evi büyük kız çeviriyor. Kızların adları da birbir-

lerine ne kadar uygun. Büyüğünün adı Melahat, küçüğününki Nebahat...

Doğrusu çok hoşuma gittiler.

9 mart

Necla'ya kesin cevabımı verdim.

– Evlenmiyorum.

Hiç hoşuna gitmedi ama, ne yapayım... Necla Hanım'ın gönlü, Kâmil Efendi'nin keyfi olacak diye kendimi ateşe atamam ya. Hem, hayatta yumuşak yüzlü olmanın, kalp kırmaktan çekinmenin hiç anlamı yok. İnsanı bön, bilgisiz, çok saf duruma düşürmekten başka bir şeye yaramıyor. Bilseydim daha önceden:

– Olamaz... derdim de meseleyi bu kadar uzatmazdım.

15 mart

Maşallah... Bugünler çok iyi geçiyor... Mutlak bir huzur içindeyim. Dedikodu, arkadan önden dile düşmek filan gibi şeyler kalmadı.

Dün gece Demircigilin Zeynep'le konuştum. Elini öptüm, saygı gösterdim. İstemeye istemeye bir saygı ve el öpme oldu. Fakat zorunluluk. Uyuyan yılanı dokunmamak gerek. Tehlike var. Sakınmalı...

16 mart

Ömer, nazar değmesin, susuyor. Vecdet de artık mektup yazmıyor. Anladı ki benden hayır kalmadı.

Kendi hesabıma bütün sonuçlardan memnunum. Hele Ömer sözünde durur, bir kez daha beni aramazsa bu memnuniyetim kat kat artar. Yönetici Harım ile Necla'nın yakamı bırakmaları da az mıydı? O belayı da baştan savdık.

İnşallah hep böyle gider. Mutlak, saniyesi sekmeyen bir dinlenmeye ihtiyacım var. Bir defacık yaz gelse de okullar kapansa doğruca İstanbul'a gideceğim, bir köşeye çekilip yapayalnız oturacağım. Canım öyle istiyor ki: kırlarda, dağlarda, su kenarlarında, ağaç altında yeşilliklerde kendi kendime sabahtan akşama kadar uyuyayım. Dünyayla hiç ilgim kalmasın. Ne kimseyi düşüneyim, ne kimse beni düşünsün!.. Tembelliğin, yalnızlığın, köşeye çekilmenin ta kendisi ve en son sınırı...

18 mart

Öğretmenler beni kıskanmışlar! Nedeni; yeni kaymakamın kızları için benden ders istemesi... Bunun kıskanılacak nesi var. Ne kendini beğenen insanlar ne bayağı duygular!.. Kendilerine:

– Niçin... desem, eminim ki, doğru dürüst bir cevap bulup veremezler.

Elbette, kaymakam beni üstün tutar. Okulunu yeni bitirmiş, öğretmenliğin sınırını kavramış; bilgi, eğitim, ahlak, seviye, kafa değerlerini saptamış bir öğretmen dururken Selim Bey, diploması bile olmayan, topraktan ot biter gibi kendi kendilerine yetişen öğretmen hanımlara:

– Kızlarımı siz okutunuz... demez ya!

19 mart

Melahat'ın okuması, yazması fena değil. İlköğrenimini yaptıktan sonra, özel derse de çok çalışmış. Musikiye, edebiyata düşkün. Yazı yazmaya da çok hevesli. Duygulu, müşfik, açık gönüllü bir kızcağız.

Nebahat'ın daha çok çalışmaya ihtiyacı var. Epeyce yorulacağım. İkisine de ilk dersi verdim. Haftada dört defa derse gideceğim. Bakalım ilk ders ne sonuç verecek?.. Hususî hocalığın da ayrı bir tadı var...

25 mart

Olaysız günler. Okuldan eve, evden okula. Haftada dört belirli gün de derse.

Çok memnunum. İyi çalışıyorlar. Böyle giderse az zamanda düşündüğüm hedeflere aksamadan gidebilecekler. Babaları da ki-bar, ahlaki iyi, ince düşünen bir adam. Kazanın eğitim hayatına çok önem veriyor, okulları sık sık denetliyor. Öğretmenlerden, müdürlerden, eğitimcilerden bilgi istiyor.

Resmî hayatı böyle ne kadar ciddi, yorulmaz bir çalışma ve doğruluğun eseri ise özel hayatı da o kadar şen, neşeli, hoş, sıcakkanlı, sevimli bir adam...

Derste bazen yanıma geliyor, çocuklarının dersleriyle çok ilgileniyor. Benden son derece memnun. Her görüşüşümüzde:

– Vicdan Hanım... Çocuklarıma karşı gösterdiğiniz özen ve ilgiye özellikle minnettarım, diyor.

Abartma değil ama, ben de gerçekten çok çalışıyorum. Başarılı olmaları için son çabamı gösteriyorum.

3 nisan

Melahat da, Nebahat da, Kaymakam Bey de dün epeyce üzüntü içindeydiler. Selim Bey'in en büyük çocuğu Aziz'den son bir ay içinde hiç mektup alamamışlar. Merak ediyorlar. Telgrafla kendisinden bilgi istemişler. Selim Bey diyor ki:

– Oğlumu çok severim. Dört yıldır görmedim. Siyasal Bilgileri geçen yıl bitirdi. Vali yardımcılığına atamışlar.

Şaka olarak:

– Demek, Aziz Bey'i kendinize halef olarak hazırlıyorsunuz... Siz de Siyasal Bilgili, oğlunuz da... dedim.

Bu şakama büyük bir önem verdi:

– Ooo... Ben, devlet yönetimine çok önem veririm. Makine,

sağlam, uzman, genç ellerde işlemelidir. Azizim benim gibi bir kaymakamlıkla kalmamalı, yükselmeli, makinede bir çark, bir etmen haline gelebilmelidir. Oğlumu aynı mesleğin sahibi yapmakla gerçekten çok mutluyum... dedi.

Tabii verilecek cevap yok. Çocuk istemeseydi, Mülkiyeli olmazdı. O halde baba da memnun, çocuk da... Bana bol bol başarı dilemek düşerdi. Ben de onu yaptım.

5 nisan

Aziz Bey'den telgrafla cevap almışlar... Çok iyiymiş. Zaten telgraftan önce sabahleyin mektup da gelmiş. Hepsi sevinçli.

Dersin sonlarına doğru Selim Bey de eve geldi. Görüştük. Çocuktan haber ve mektup aldığına çok memnun... Neşesi her vakitkinden bir kat daha artmış. İsrar etti. Akşam yemeğine de kaldım.

– Doğrusu oğlumun beni mektupsuz bırakmasına hiç dayanmadım. Sen de kızımsın. Akşam vakti, ha kendi evinde yemeğini yemişsin. Ha, Aziz'in onuruna ve bir sofrada başında yemişsiz. Fark yok... diyor.

İtiraz etmedim. Gerçekten de yemek pek neşeli geçti, gülüştük, konuştuk, şakalaştık. Hele, Kaymakam Bey'in sofrada bana bir aralık:

– Artık sen de benim kızım oldun. Belki de gelinim. Oğluma ya seni yahut da senin gibi bir kız alacağım... demesine hepimiz kahkahalarla güldük.

Bunu öyle tatlı anlatışı var ki... Gülmemek kabil değil. Tabii, gerçek söylemiyor, benimle şaka ediyor. Zaten söylerken de gülüyordu.

– Eğer oğluma sen varmazsan... Onu yine kendi elimle istediğim kızla evlendireceğim. Çıtkırıldım bir kızla evlenmesine izin veremem, diyor.

Melahat söze karıştı:

– Ama... Beybaba, o istediğiyle evlenir, dedi.

Buna uzun uzun cevaplar verdi, oğlunun evlenmesi üzerinde baba ve ana etkisinin kendi düşüncelerine göre yararını açıkladı. Bununla birlikte ben onun düşündüğü gibi düşünmem. Evlenecek erkek de kız da her türlü bağlantıdan ve etkiden uzak kalmalı, yalnız birbirlerini sevmeli, görmeli, tanımalı ve evlenmelidirler.

Geceyarısına kadar Kaymakam Beylerde kaldım. Sonra, Ahmet Çavuş beni eve getirdi.

II

20 nisan

Neyse diz boyu kar kalktı. Havalara açılıyor, karlar eriyor. Güneşe kavuştuk. Böyle duru, sakın, ferah havalara gönüle de biraz neşe, ferah, sükûn veriyor. Kapalı günlerin sınırları bozmaktan, kalpleri tıkamaktan başka hiçbir yararı yok. Bununla birlikte, her yıl İskilip'in kışı da bu kadar şiddetli, devamlı ve ağır olmazmış. Belki bu da benim talihime !..

21 nisan

Dün yine söz açıldı da Kaymakam Bey:

– Seni oğluma alacağım Vicdan... dedi.

Kendisinin çok hoşuna gidiyormuşum, beni kızlarından hiç ayırt etmiyormuş ! Bütün bunlar neden gerekiyor ? Aklım ermiyor.

– Efendiler, Hanımlar beni evlendirmek tasası size mi düştü, demeli.

Hele bazıları da şimdiye kadar niçin evlenmediğimi merak ediyorlarmış ! Bunların arasında Yönetici Hanım ile Necla da var. Onlara ne !.. İstersem evlenirim, istemezsem evlenmem. Bu, benim düşüneceğim, benim bileceğim şey ! Çok şükür ki, kaymakam:

– Gelinim... diye, bazen bana seslendiği zaman hafif hafif gülmeyi unutmuyor. Şaka ettiğini sezdiriyor. Fakat gerçekte, Selim Bey çok hoşuma giden bir adam. Kendisini çok sevdirmesini bili-

yor. Son derece sevimli, sözü söyleşmesi yerinde, onun için sözleri, şakaları, imaları batmıyor; aksine güldürüyor, neşelendiriyor. Sonra şaşırtıcı bir çekiciliği var. Birçoklarının hoşuna gitmiyor ama, kendisine karşı içten taşan bir sevgi ve bağlılık duyuyorum. Bu da çekiciliğin sırrı değil mi ?.. Kızları da öyle. Çok, pek çok.. Bütün tanıdıklarımın fazla hoşuma gidiyorlar. Çalışmalarına, ders yapmalarına derin bir çaba ve özenle uğraşıyorum.

Hele Melahat pek yakında en beğendiğim, sevdiğim, ilgi duyduğum bir arkadaşım olacak.

25 nisan

Dün yeni evime taşındım. Temenna Mahallesi'nde Selim Bey'in evinin köşesinde... Okul da yakınlaştı. Mahalle de kibarlaştı, işlerim de kolaylaştı. Bu kez ev epey rahat. Manzarası güzel. Ölü Dere'den ta Meydan Bağları'na kadar şehrin büyük bir parçası gözümlün önünde. Aşağı yukarı bütün memurlar bu mahallede oturuyorlar.

Gülfidan da artık doğrudan doğruya, geceli gündüzlü benim yanımda sayılabilir. Kocasını askerde. Oğlu da asker olunca kimse-siz kaldı. Bundan sonra, benim ve benimle birlikte oturmayıp ne yapacak ?

Kendisinin dediği gibi; bir dam gözümlün kilidini asmış. Kocasını ve oğlu askerden dönünceye kadar kilidi kapıdan indirmeyecek...

– Biz kalan asker garısıyuk, deyip bir daha demiyor.

Ne tuhaf tuhaf kelimeler. Ya, bunların söyledikleri ya bizim söylediklerimiz doğru Türkçe değil...

– Galan... demek, “artık” anlamına geliyor.

“Artık” mı daha iyi, “galan” mı daha iyi bilmem !..

Özel ders almak isteyenler de çok. Dün Ziraat Bankası memuru Lütfi Efendi de karısını göndermiş. Kızı için ders istedi. Hasibe

Hanım da kızlarına ders vermemi rica ediyor. Bunlar hep hoşuma giden şeyler. Demek beğeniliyorum, öğretmenliğim beğeniliyor. İkisine de:

– Peki... dedim, ders saatlerini kararlaştırdım.

28 nisan

Allah Allah... Buna ne demeli?.. Vecdet'in resmi Melahat'in kitabının arasından çıkıyor! Resmi görünce şaşırıp kaldım. Kompozisyon ödevini okudum.

– Kitabını aç... dedim.

– Peki efendim, der ve kitabın ders sahifesini çevirirken fotoğraf gözüme ilişti.

Tabii kimin resmi olduğunun farkında olmadım, sordum.

– O fotoğraf kimin Melahat?..

– Ağabeyimin efendim... cevabını verdi, içimden:

– Öyleyse beni ilgilendirmez... dedim, bakmak için istemedim; kız da resmi uzatmadı.

Derse devam ettik. Fakat ders bitip tekrar Melahat kitabını kaparken şeytan aklıma yerleştirdi:

Aziz'in resmine niçin bakmıyorsun ki; Aziz, şaka maka, Kaymakam Bey'e göre kocam da olacak! Bu kadar yakından sözü edilen genç bir erkeğin resmi merakla da olsa görülmek istenir. Aklıma geleni yaptım:

– Melahat, bir dakika o resmi versene...

Kızcağzı, hafif kızardı, kızartısı yüzüne yansıyan küçümencik, derli toplu dudaklarını kımlatarak:

– Başüstüne efendim... dedi, kitabın arasından resmi çekti, bana uzattı.

Bir de ne göreyim. Fotoğraf Vecdet'in. Gözlerime inanamadım. Resmi evirdim, çevirdim, baktım... Baktım. O, Vecdet'ten başkası

olamaz ! Tekrar sordum:

– Bu sizin ağabeyiniz mi ?..

Gayet tabii bir tavırla fakat, biraz rengini değiştirerek ve dikkatle yüzüme bakarak:

– Evet... dedi.

– Sizde başka resimleri var mı ?..

Bu soruma da:

– Evet... Çok var. Yukarıda sandıkta... cevabını verdi.

– Getir bakayım... demedim artık.

Belki resimle beş dakikadan fazla meşgul oluşum bile Melahat'ın dikkatini çekmişti. Hatırına pek çok şeyler gelebilirdi. Hiçbir şey gelmese de yalnız babasının şakalarını göz önüne getirerek:

– Ağabeyime ne kadar dikkat ediyor. Galiba hoşuna gitti, dese yeter.

Resmi tekrar Melahat'a verdim.

– Ya, çok iyi... gibi, beylik bir iki şey söyledim. Sonra, Nebahat'la meşgul olmaya başladım. Zihnim, bir kez karmakarışık olmuş, Vecdet'in resmi hayaliyle birlikte gözlerime yapışmıştı. Nebahat'ın dersini çabucak, daha doğrusu baştan savma geçtim. Hemen evden çıktım.

Kuşku ve merak ne fena şey. Vecdet'in gözlerimin önünde Aziz olduğu saatten beri düşünüyorum. Acaba, gerçekten Vecdet Aziz midir ?.. Yoksa, Melahat hazırcevaplıkla beni mi kandırdı ? Ben, Vecdet'in bir adının da Aziz olduğunu ne kendisinden ne de başkasından asla duymadım.

Bunlar, üç yıl önce İstanbul'da oturmuşlar. Melahat şimdi on yedi yaşında olunca o zaman on dört yaşındaymış demek. Tam gürbüz, sevillecek, sevgiyi duyacak, aşka iltifat edecek mevsimin başlangıcı, aklımdan şöyle bir düşünce geçiyor: Selim Bey İstan-

bul'dayken Vecdet'ten her şey umulabilir! Beni bile oyalamayı başardıktan sonra, bu toy kızcağızı aldatmayacak ne var? Hele o tambur kadar ahenkli, rübpap kadar cana yakın ses, güneş kadar sıcak, alımlı gözler ondayken...

Aziz Bey'i tanımıyorum ya sorunca, Melahat, birdenbire Vecdet'in ismini Aziz yapıvermiş olabilir! Yalanlamaya uğrayınca da gizlice kulağıma eğilir itirafta bulunur. Hem onun:

– Ağabeyim... derken durgunlaşması, renginin hafif değişmesi; başka resimler de var, ama sandıkta... diye getirmeyi zorlaştırması kuşkumu kuvvetlendiriyor!

Vecdet'in Aziz olmasına imkân yok. Buna, inanmıyorum.

Eğer, Vecdet bu kızcağızın da kalbini çeldi ve onu şehvet silindirinden geçirdiyse yazıklar olsun Melahat'a. Bu suçsuz, temiz, duru bakışlı kız Vecdet'in artığı olamaz.

İğrenç herif...

5 mayıs

Yalnız babasına değil, bana da göndermiş! Şaşılacak şey. Artık:

– Aziz Vecdet'tir... diyebilirim.

Meğer küçükbeyin Vecdet'liği Aziz ismini sevmediğindenmiş! Kendisine bu ismi vermiş. İstanbul'da herkes de onu Vecdet biliyor. Vecdet tanıyor. Ailesi de Aziz diyor. Böyle züppelikler çok olur. Ben de birkaç kız tanırım. Adları Ayşe, Fatma, Sıdika filandır da sonlarına bir şık ad eklerler ve eski adlarını evden başka her yerde unuttururlar.

Vecdet Bey de böyle yapmış olmalı. Babası, kardeşleri Aziz dediklerine ve Vecdet'lik adını hiç ağızlarına almadıklarına göre beyefendiye Vecdet'lik sonradan gelmiş. Fakat, Musa yeryüzüne indi deselerdi inanırdım da bir gün Aziz, Vecdet Bey'in ailesiyle bu kadar sıkı dost olacağımı ummazdım. Mektubunda diyor ki:

– Vicdan... Babam, kız kardeşlerim hepsi şimdi İskilip'teler ve seninle birlikteler. Eksik olan yalnız benim, benim de seninle birlikte olmama hâlâ izin vermeyecek misin ?

Mektubu çok uzun. Kız kardeşleri kendisine mektup yazdıkları zaman:

– Vicdan Hanım isminde bir öğretmenden ders alıyoruz, diye yazmışlar.

Buna çok sevinmiş. Bunun için de:

– Kendilerine seni tanıdığımı, yalnız tanımak değil, âşık olduğumu yazmadım. Sadece “İyi yapıyorsunuz. Derslerinize devam ediniz” dedim, diyor.

Böyle yazdığına iyi etmiş. Ailesinin bu ilişkiyi ve geçmişi bilmelerini hiç istemem.

.....

Bilmem ki, ne yapayım ? Cevap vermemde çok ısrar ediyor. Vereyim mi, vermeyeyim mi ? Mektuplarına, sözlerine anlatmak istediği ruhsal duruma bakılırsa beni şimdi çok seviyor, kalpten seviyor.

Ne desem:

– Olur... diyecek.

Bir türlü Vecdet'ten gelen sözlerle inanmak istemiyorum. Geçen yıl yaptıklarını bu yıl da yapmayacağına nasıl güveneyim ?

6 Mayıs

Vecdet'e cevap yazdım. Dört satırı geçmez. Olumlu hiçbir şey söylemedim. Dedim ki: “Beni sevip sevmediğinizi ancak zaman ve ilerideki olaylar kanıtlayacak. İlk önerimde ayak diriyorum. Henüz beni inandırıcı yeni bir durum yok. Onun için sözlerinizi yalnız yine alışkanlık üzere söylenmiş birer söz sayarak geçiyorum. Eğer duygularım beni yanıltırsa elbette senin kadar ben de sevinir ve mutlu olurum. Fakat aramızdaki geçmişe ait tanışıklığın ai-

leniz tarafından bilinmesini istemem.”

Mektup gayet açık.

– Evlenirsek mutlu oluruz... diyorum değil mi?

Kızıyorum, iğreniyorum, ama yine şu çocuk içten içe hoşuma gidiyor. Galiba ilk ve son sevgim de ondan...

8 mayıs

Ne kadar da münasebetsiz, saygısız herif! Sözünde durmaya hiç niyeti yok. Mektup dağıtan adamcağız:

– Posta!.. deyince ben de bir şey sandım.

Mektubu aldım. Meğer Ömer Bey’in mektubuymuş! Göndermez olsun. İskilip’te yeni işleri çıktığını, yine gelip beni göreceğini haber veriyor. Hatta:

– Sana misafir olursam çok iyi olacak kanısındayım, diyor.

Hemen kâğıdı kalemi aldım. Sungurlu’ya bir telgraf çektim:

– Sakın bana gelme...

Fakat, bunun ne faydası olur. Hain herif mutlaka gelmeye kararlıysa benim sözüme bile önem vermez. Ancak bu kez ne olursa olsun; kapıyı da açmam, içeriye de almam. Üstelik polise de veririm. O bana iftira ettiği kadar, ben de ona karşılık verecek söz bulabilirim. İftiraya karşı en kuvvetli silah yine iftiradan başka ne olabilir?..

9 mayıs

Kısmetimizde bir de bu varmış: kaçırılmak!

Vakit gece, eve dönüyorum. Kale tarafından “Temenna”ya çıkan yokuşun dibindeyim. Gülfıdan’la beraberiz. O, tanıdığı bir kadınla konuşmak için geride kaldı. Yollar ıssız. Hizmetçiyi beklemeden yürüdüm. Geveze kadın. Ağzı bir açıldı mı bir daha kapanmaz! Aramızdaki mesafe epeyce var. Karanlık basıyor. Gün alaca. Önüme bakarak, hızlı hızlı yürüyorum. Yokuşun dibine gelince

tam dönemeç noktasında Kâmil'in karşıma çıktığını gördüm. Zaten onu görmemle, sıkı bir elin koluma yapıştığını duymam bir oldu. Zorlu, emreden bir ses kulaklarımı doldurdu:

– Vicdan Hanım bana uyunuz... Benimle birlikte yürüyünüz...

Bunu söyleyen Kâmil'di. Bir taraftan da kolumdan tutmuş, beni aşağıya doğru çekiyordu.

– Ne münasebet!.. dedim.

– Ses çıkarmayınız, uyunuz. Karım olacaksınız... cevabını verdi.

Bir de tabanca namlusu gösterdi. Ödüm koptu. Korkudan tiril tiril titriyordum. Boğazım tılandı. Sesim çıkmaz oldu. Sonra beni belimden kavradı, koşmaya başladı. İki üç saniye içinde olabilen bu işin ilk dehşeti geçer geçmez zihnimde bir fikir şimşek gibi çaktı:

– Nereye gidiyoruz? Niçin karşı koymuyorum?..

Hemen bağırma, çırpınmaya başladım. Kâmil, ne pazar caddesine doğru iniyor ne "Temenna"nın arkasına dolaşan şoseden gidiyor. Biraz daha koşunca mezarlığa sapacak, sonra kurtuluş yok. Avazım çıktığı kadar yine bağırdım, kollarından sıyrılmak için bütün gücümü harcadım. Fazla bağırdığımı görünce bir eliyle ağzımı tıkadı, dudaklarımı sıktı:

– Sus... Bağırma... Boşuna... Kurtulamazsın... dedi.

Allah'tan oldu. Tam mezarlığa saparken benden geriye kalan Gülfidan'a rastladık. Gülfidan beni görmeden önce, onun sesini duydu.

– Ah donguzun çocuğu. Hanımımı kaçırıyor!..

Saniyeler geçtikçe bu feryat çoğaldı, hem arkamdan koştu, hem bağırdı. Kâmil hiç sesini çıkarmıyor. Beni demir gibi sert ve kuvvetli kollarıyla sıkı sıkı tutuyor, nefesi kesile kesile koşuyordu. Mezarlığa gelmiştik. Ağzımı bıraktı, hemen arkasından bir el silah gürül gürül patladı, kulak zarlarım, bu gürültünün şiddetinden çatlar gibi oldu. Ağzım serbest kalır kalmaz:

– İmdat!.. İmdat!.. diye haykırdım.

Gülfidan da bağırıp duruyordu. Kâmil de söyleniyordu:

– Kâfir karıyı vuramadım...

Bir el silah daha attı. Anlaşılan izlenmekten kurtulmak için Gülfidan'ı öldürmek istiyordu. Fakat, mermiler hedefi şaşıyordu. Ama silah attığına hiç de iyi etmemiş. Patırtıyı aşağı yoldan geçenler duymuş, koşmuşlar. Mezarlık yoluna çıkınca da bizim sesi-mizi almışlar ki yetiştiler:

– Dur!.. Dur! diye Kâmil'e seslendiler.

Kâmil onlara da silahla karşılık verdi. Beni kucağından bırak-sa belki iyi nişan alıp karşısındakileri vurabilecek. Fakat böyle yapmıyor. Sallapati atıyor. İskiliplilerin hiçbiri silahsız değil. Onlar da Kâmil'in üzerine ateş açtılar. Ben bağırdım:

– Beni de vuracaksınız!..

Kâmil, bunu duyar duymaz beni kucağından yere attı, biraz so-la doğru çekildi:

– Yaklaşmayın yakarım... diyerek ateşe devam etti.

Ne yapacağımı bilmiyordum. Alan, savaş meydanına dönmüş-tü. Yerde sürüne sürüne uzaklaşmaya bakıyordum. Fakat, boşuna. Kesilmiştim. Birkaç dakika böyle geçti. Gülfidan'ı görmüyor, kar-şıdan silah atanlara boğuk boğuk:

– Allah aşkına beni kurtarın!.. diye bağırıyordum.

Palabıyıklı, güçlü kuvvetli bir erkek:

– Korkma sana bir şeycik olmaz... Kavga bize düştü, diye yal-varışına cevap verdi.

Kâmil ise yüzüme hem kızgın hem de sevdalı bir bakış fırlattı. Belki içinden:

– Hep bunlar senin için... demek istiyordu.

Aldırınadım. Sonra, gözüme Gülfidan ve jandarmalar ilişti. Jandarmalar:

– Durun!.. Eller yukarı! diye bağırdılar ve tüfek namlularını etrafa çevirmeye başladılar.

Silah sesleri kesildi. Kâmil'e baktım kaçıyor...

Eve nasıl getirildiğimi, ne olduğumu bilmiyorum. Bayılmışım. Olay sırasında kendimi tutabilmem, her şeyi görebilmem, kaçırılıp, kapatılmak ve ölüm korkusundanmış! Sabahleyin Gülfidan anlattı. Yolculardan Deli Ahmet isminde biri sol bacağından vurulmuş. Kâmil tutuklanmış. Kaymakam Bey gece bizim eve gelmiş.

– Bırakın uyusun, doktorluk bir şey yok.. demiş, gitmiş.

Öğleyin de:

– Geçmiş olsun kızcağızım. Haydut herifi tutukladım, diye geldi, hatırlımı sordu.

Kızları da akşama değin yanımdan ayrılmadılar. Benim kadar onlar da üzüntülü.

Kim bilir şehirde şimdi neler söyleniyor? Herhalde olayı duymadık kimse kalmamıştır. Fakat, Allah vere de çeşit çeşit dedikoduya meydan açmasa. En çok korkum, Zeynep karının diline düşmek. Pusuya yatmış, karaca bekleyen zağar gibi gözü bende. Bu olayı bir kez diline doladı mı:

– Gördünüz mü kahpeyi... Dediklerim birer birer çıktı. Hele bir yol bekleyin... Daha neler göreceksiniz neler?.. der durur...

10 mayıs

Selim Bey bugün de geldi. Çok üzgün:

– Edepsiz herif en şiddetli ceza hangisi ise ona çarpılacaktır, diyor.

Kâmil'e de acıyorum. Çocukcağzın bana âşık olup da sahip olamamaktan başka ne suçu var?.. Fakat Selim Bey'in görüşü çok açık. Söz sırası gelince söyledi:

– Böyle heriflere yaşamak bile haramdır. Hangi yüzyıldayız ya-

hu !.. Zorla kız mı kaçırılır !

Sözlerini bu biçimde anlatması Kâmil'e karşı çok kızgın olduğunu gösteriyordu. Ben de kendisiyle aynı düşüncedeyim ya. Yol ortasında bir kıza sataşmak, eziyet etmek, yangından mal kaçırır gibi kapıp kaçırmek kadar küstahlık olamaz. Ne oluyor, haydutluğun ne gereği var..

Üçüncü bölüm

I

25 mayıs

Kırk yıl düşünsem hatırıma gelmezdi: en sonunda Aziz Vecdet Bey'le evleniyorum! Şaşılacak şey değil mi?.. Sev, inan, çok sevil, sonra aldan, kız, nefret et, adını bile anma, en son yine barış; sevgi-ni tazele, affet, babasıyla tanış, kardeşlerini okut ve dediğin olsun:

– Evleniyor muyuz?

– Evet...

İşte, benim ömrüm böyle. Rastlantı... Rastlantı üstüne...

Sanki Vecdet beni tanımıyormuş da yeni görüp, yeni öğrenecek gibi babası fotoğrafımla beraber uzun bir mektup, bir sürü bilgi göndermiş:

– Bu kızı sana almayı uygun buluyorum. Sözümlü dinlersen çok mutlu olursun... demiş, Vecdet de mektubu aldığıının ertesi günü babasına hemen cevap vermiş:

– Hayhay...

Cevabını postaya verirken bana da bir mektup yetiştirmeyi unutmamış.

Babasıyla arasındaki bütün mektuplaşmaları bana da bildiriyor.

Gerçekten, Vecdet'ten mektubu aldıktan birkaç gün sonra, Selim Bey kızlarıyla beraber bize geldi, şen, şirin, çok sevimli davranışlarıyla beni resmen oğluyla evlenmeye davet etti. Benim habe-

rim olmadan fotoğrafımı Aziz Vecdet'e gönderdiğini, hakkımda bilgi verdiğini, oğlundan uygun cevabını aldığını söyledi ve:

– Şimdi de senin cevabını istiyorum kızım. İşte sana oğlumun en yeni aldırıldığı bir resmi... dedi, fotoğrafı uzattı. Vecdet hakkında bir sürü övgüde bulundu. Melahat da babasının sözlerine katıldı.

– Abla... Hatta nişan yüzüğünü de birlikte getirdik.. dedi. Demek ki, adamcağız mektubu benimle aynı günde almış, ertesi gün de:

– Allah'ın emriyle... demeye gelmiş!

İçimden:

– Zavallı kayınpeder. Niye boş yere oğlunu bana anlatıyorsun?.. Onu ben senden daha iyi tanır, daha iyi bilirim... dedim, adamcağıza acıdım.

Kaymakam Bey yine bir taraftan şakalarına, hoş, kahrkaha veren öykülerine devam ediyor, arada bir:

– E... düşünecek bir şey yok kızım. Ben, bu işe de olmuş bitmiş gibi bakıyorum. Zaten ilk günden sana: "Gelinim!" demişim, diyor.

İnsan ne kadar olsa kızarıyor, böyle evlenmek, düğün falan gibi şeyler konusu açılınca hafif bir utangaçlık duyuyor.

– Peki, bana birkaç gün izin veriniz de düşüneyim... dedim.

Selim Bey buna:

– Sen ne kadar düşünürsen düşün... Orasına ben karışmam. Benim bildiğim bir şey varsa o da gelinim olduğundur, cevabını verdi.

Kaymakam Bey geceyarısına doğru gitti. Kapıdan çıkarken de yine hatırlattı:

– Bu, bir iki gün içinde nişan ha!..

Güldüm:

– Sizin oğlunuz olduktan sonra efendim, dedim.

Memnun oldu, koltukları kabardı, sevinçle gözlerimin içine baktı. Melahat da boynuma sarıldı, içtenlikle:

– Allahaismarladık Ablacığım... dedi, yanaklarımdan öptü. Bana, ilk kez bu gece:

– Abla... diyor.

Anlaşılan, bunlar beni Vecdet'le yahut da Aziz Bey'le evlendirmeyi iyice akıllarına yerleştirmişler...

Ah, Necla neredesin ?.. Kulakların çınlasın ! Bak, görüyor musun, sırasına göre nasıl hemen, evlenmeye hazırım ve ilk teklifte:

– Peki... diyeceğimi kuvvetle duyuruyorum. Oysa sana:

– Hayır... demek için bile aradan iki üç gün geçti değil mi ?

Merak etme. Vecdet olmasaydı yine kolay kolay:

– Evet... demezdim.

2 haziran

Nihayet o da oldu; nişanlandık. Selim Bey eliyle benim nişan halkamı parmağıma geçirdi. Vecdet'inkini de postaya koydu, gönderdi, Vecdet, bu hafta yüzüğü alıyor. Kaymakam Bey beni kendisine gelin yaptığına öyle memnun ki. Adamcağız belki de oğlundan çok seviniyor. Bütün dileği; mutlu olmamız...

Ne tuhaf ! Saniyede bir gözlerim nişan yüzüğüme takılıp kalıyor. Sanki halkanın altın rengi Vecdet'in, sarışın gözlerine çekiyor, bağlıyor. Dalıyorum, uzun uzun hep onunla uğraşıyorum. Şimdi bu anda acaba o da öyle mi ? Gündoğumu bakışlı, gurup renkli, hilal kaşlı... dediği sevgilisinin hayali gözlerini dolduruyor mu ?..

Tabii kendi kendimden saklayacak hiçbir sırrım olmaz. İtiraf ederim ki bu dakikada Vecdet'i sınırsız bir sevgiyle seviyorum. Bir an önce, onun kolları arasında, eskisi gibi, demir bir kısıkaç içinde sıkılıyor gibi kuvvetle sıkılmak istiyorum. Bu çok uygun, çok içten gelen bir istek.

Fakat, Aziz Vecdet'le nişanlanmamız İskilip'te bomba gibi patladı. Hele, Kâmil tutukevinde bu haberi aldıysa kendisine inme

iner gibi olmuştur, Sabih için de öyle ya! Bu yumuk kara kaşlı, kara gözlü, şirin İskilip çocuğu da bana delicesine âşıkmiş! Eğer evlenmek yalnız bir güzelle gönül eğlendirmek olsa doğrusu Sabih'le hiç çekinmeden evlenirdim. Görür görmez hoş a giden bir çocuk! Daha çok taze, bön, bilgisiz, toy, ana kuzusu o baygın daima gülen süzgün bakışlar; bütün şehvet kaynaklarını alevleyen iri siyah, parlak, zeki gözler az mı çekici? Ama yine hiçbirini Vecdet'e değişmem. Hem artık başka erkekleri düşünmeye ne hakkım var. Ben şimdi eski: özgür, bağımsız, yalnız istediğini düşünen Vicdan değilim ki... Yalnız Vecdet'i düşünmek, gözlerimi yalnız onun tılsımlı gözlerine bağlamak zorundayım. Bu, aynı zamanda Vicdan'ın vicdan ve bağlılık borcudur..

4 haziran

Bir atasözü vardır: fakat, bir kelimesini değiştirip şöyle söylemek gerek:

– Zehirden şifa, utanmazdan vefa beklenmez...

İşte, Ömer de bu utanmazlığın örneği olanlardan biri... Yine kalkmış, Sungurlu'dan buraya gelmiş. Güya beni aramayacaktı, sormayacaktı!.. Aramamasından, sormamasından vazgeç, bu kez beni görmek için buraya geldiğini söyleyince çıldıracak gibi oldum! Çektiğim telgrafın, onu yerinde alıkoymak için ancak on beş yirmi günlük etkisi olmuş. Yine aklına uymuş gelmiş. Maskaralığına diyecek yok.

Dün sınıfta çocuklara şiir okutuyordum: hademe geldi:

– Efendim, sizi bir bey görmek için bekliyor, dedi.

Seksen kez bu hademelere söyledim ki:

– Öğretmen dersten çıkamaz.

Yine alıştıklarını yapıyorlar, söz dinlemiyorlar. “Balık baştan kokar...” derler. Çok doğru. Okulun müdürü, başöğretmeni disip-

line uymuyor ki, hademeler uysun. Kendi kendime bir an düşündüm: beni hangi bey bekleyebilir?.. Ne için?.. Burada hiçbir erkekle bir tanışıklığımız yok ki!..

Hademeye sordum:

– Kim bu efendi? Öğrenci velilerinden birisi mi?

– Bilmiyorum efendim... dedi.

– Peki öyleyse... Beklesin dersten sonra, dedim, hademe gitti.

Beş on dakika sonra da teneffüs zili çaldı, dersten çıktık. Ömer'in gelip okulda beni arayacağı hiç hatırıma gelmemişti. Koridorda rastgeldiğim hademeye:

– Nerede o, beni bekleyen adam? dedim.

– Bahçede efendim, cevabını verdi.

İyi ki:

– İçeri gelsin... dememiştim de, ben bahçeye çıkmışım, öğle-üzeri, güneşli bir hava, bahçede biraz ilerledim.

Ömer gözüme ilişti. Bir aşağı, bir yukarı dolaşıp duruyor: o da beni görünce sanki kendisini:

– Aman nerelerde kaldınız efendim? Özleminiz cana işledi!.. diyerek selamlayacakmışım gibi sırtarak ve istekli bir atılışla yanıma geldi.

– Rahatsız ettim ama, ne yapayım. Sizi görmeden yapamıyorum... tarzında biçimsiz ve anlamsız bir cümleyle söze başladı.

Ben de buna çok kestirme karşılık verdim.

– Peki... İşte gördünüz, artık gidebilirsiniz, dedim.

Bunu söyler söylemez kaşlarını çattı.

– Tabii şimdi gideceğim; akşama evde uzun uzadıya konuşuruz. Özellikle yeni evinizi öğrenmek ve İskilip'e geldiğimi size haber vermek için buraya gelmiştim... dedi.

Sözlerine bir iki cümle daha ekledi:

– Eşyam handa. Niyetim doğrudan doğruya evinize inmekti.

Fakat eski evden çıkmışsınız...

Cevap verdim...

– Ne yazık ki sizi evimde kabul edemeyeceğim gibi burada da fazla konuşmaya vaktim yok. Birkaç dakika sonra derse gireceğiz...

– Niçin beni evinize alamıyorsunuz?

– Evlendim de onun için...

– Ya... Kiminle?

– Kaymakam beyin oğluyla...

Tuhaf, şaşkın bir tavır Ömer'e hâkim oldu, tekrar sordu:

– Demek evlendiniz ha!.. Evlendiniz!.. Garip!..

– Evet, evet evlendim... Şaşmayınız; işte yüzüğüm, dedim, yüzüğü, parmağımı gözüne sokar gibi burnunun ucuna uzattım.

Ben parmağımdaki bu yüzüğe ne kadar güveniyorsam o da baktıkça o kadar şaşıyor, renkten renge giriyordu. Birkaç saniye, böyle kendi kendine ne düşündü, bilmem!.. Sonra:

– Peki nikâhınız kıyıldı, her şey oldu bitti mi... dedi.

– Niçin soruyorsunuz?

– Öğrenmek istiyorum...

– Öğrenmeseniz de olabilir... Yeter bu kadar konuştuğumuz...

Çok rica ederim gidiniz ve bir daha beni görmemek için verdiğiniz sözü tutunuz.

– Siz söylemeyebilirsiniz. Fakat benim için her şeyi öğrenmek kolay...

– Olabilir. Ama boşuna zahmet olmaz mı? Öğrenip de ne yapacaksınız?

Ömer, burada sertleşti, kalın sarkık bıyıklarını hızla büktü.

– Öğrenip öğrenmemek de bana ait... Sizi ilgilendirmez... Eğer, bizzat kendiniz söylemiş olsaydınız daha iyi yapardınız... dedi.

Yarı tehdit, tam bir sinirlilik.. Ben de aynı tarzda karşılık vermede hiç gecikmedim.

– O halde bildiğiniz gibi yapın... dedim, yürüdüm, arkamdan seslendi:

– Vicdan Hanım nereye taşındığınızı söylemediniz...

Bu sorusuna da biber gibi cevabımı verdim:

– Bu da size ait değil... Sizinle hiçbir ilişkisi olmayan nişanlı bir kadının evini öğrenmeye ne hakkınız var?..

Kızgınlıkla falso yapmışım.

– Bak gördünüz mü!.. Öğrenmek istediğim şeyi öğrendim. Da-ha evlenmemişsiniz, nişanlısınız... dedi ve acı acı güldü.

Oysa, ben evli olduğumu ileri sürerek bütün ümit kapılarını birden kapamak istiyordum. Bu silahı kendi ağzımla düşmanıma kaptırdığıma çok üzül-düm. Üzüntümü belli etmemek için, hemen kendimi toparlayarak:

– Hepsi bir hesap... Ha nişanlı, ha nikâhlı. Amaç bir erkeğe söz vermek değil mi?.. dedim.

Yanıma sokuldu, kulağıma eğilip de önemli bir şey söyleyecek gibi başını uzattı:

– İkisi de bir yola çıkmaz. Nişanlanmak başka, evlenmek başka... Birinden henüz dönmek imkânı var. Fakat ötekinde biraz düşünülür, dedi ve sözünü tamamladı:

– Bu konuyu daha konuşuruz. Gece, görüşmek için çok vaktimiz olacak... Hem ben buraya niçin geldim, biliyor musun? Bir tek keli-meyle söyleyivereyim de merakta kalma; seninle evlenmek için...

Herif bunu söyler söylemez sandım ki, bahçe, okul, taş, toprak, ağaçlar, çevremdeki her şey döndü de başımdan aşağı geçti. Şiddetle:

– Rica ederim... Ne evime geliniz ne de bir kez daha bu sözü tekrarlayınız... dedim.

Nefretle tepeden tırnağa kendisini, yılışık küstah tavrını süzdüm, okuldan içeri girdim... Ömer bilmiyorum ne yaptı? Herhal-

de, ya arkamdan bakakalmıştır ya da derhal yüz geri edip gitmiştir. Merak, sıkıntı, üzüntüden akşamı okulda güç ettim. Hain adam, işini gücünü bırakmış, şeytanî bir felaket halinde sırf benimle uğraşmak için gelip başıma çökmüş ! Bu beladan yakamı nasıl sıyırmalıyım ?!

Dersi, çocukları bıraktım, son ders bitinceye kadar hep bunu düşündüm. Şimdi de meydana bir evlenmek fikri çıkardı. Ne yapacağım ?

Okuldan çıkınca doğru eve gittim. Gülfidan'a:

– Ne var ne yok ? dedim.

– Sağlığın Hanımcığım... Hiçbir şeyler yok. Yemek hazırlıyorum... cevabını verdi.

Demek, Ömer daha buralara uğramamıştı...

– Ben Kaymakam Beylere derse gidiyorum. Belki, gece de orada kalırım... diye, Gülfidan'a haber bıraktım, evden çıktım.

Düşüne düşünene en uygun çare bunu buldum. Ömer de eğer her şeye rağmen çıkar gelirse beni evde bulamasın. Artık gelip kayınbabamın evinden de beni aldırılmaz ya !..

Dediğimi yaptım. Doğru Selim Beylere gitti. Ortalığın kararmasına daha epeyce var. Evin içinde adım eskiden:

– Öğretmen Hanım'dı...

Şimdi de:

– Abla... oldu.

Selim Bey de:

– Gelinim... diyor.

Gelinini sık sık görmekten büyük bir zevk alıyor.

Melahat'ın derslerini bitirdiğim zaman, Selim Bey de eve geldi. Bugün Hükûmet Konağı'nda çok yorulmuşa benziyor. Yorgun argın... Adamcağız, yaşlılığına bakmadan çok çalışıyor ! Nebahat babasına kapıda:

–Beybaba, ablam da burada, deyince, Selim Bey doğruca bizim odaya geldi, daha terini soğutmadan:

– Nasılsın bakalım Gelinim... Sana Aziz'den haber getirdim. Mektubu var, dedi.

Mektuptan söz etti. Tam benim burada nişan halkası parmağıma takıldığı gün o da mektubu yazmış. Babasına yazıyor:

“İnşallah bugün yarın Vicdan Hanım'a nişan yüzüğünü takmış olursunuz. Benim yüzüğümü de çabuk isterim. Vicdan'ın bendeki resmini fotoğrafçıya büyüttürdüm. Size ve kendisine de birer tane göndereceğim. Doğrusu nişanlımdan çok memnunum. Kendisini pek sevdim. Size son derece müteşekkirim Beybabacığım İzninizle Vicdan Hanım'a da ayrıca bir mektup yazdım...”

diyor.

Selim Bey mektubun bu kısmını yüksek sesle ve göğsünü kabarta kabarta okudu...

– Nasıl, görüyorsun ya !.. Oğlum da seni beğenışimden memnun... Tabiî sen de oğlumdan, diye de hem kendi kararını beğendi hem de düşüncemi sordu.

Böyle söyleyince ne denir.

– Elbette... demekten başka söz kalmaz.

Fakat ne ters rastlantı ? Selim Bey birdenbire hatırlar gibi:

– Oğlum mademki sana da mektup yazmış. Postacı eve bırakmış olabilir... Bir baktıralım... dedi. Sonra:

– Nebahat yavrum, sen koş git bak. Ablana mektup varsa getir...

Aklıma geldi.

– Ya Ömer eve gelmişse... Nebahat onu da görecek...

Sonra fena bir duruma düşebilirim. Hemen yerimden kalktım.

Selim Bey'e:

– Çocuk yorulmasın. Çabucak ben bakar gelirim... dedim.

Kayınbabam bu teklifimi beğenmedi:

– Olmaz... Olmaz... Çocuk dururken senin gitmen anlamsız olur, dedi.

Çaresiz.

– Peki... demek zorunda kaldım.

Ama yüreğim de höpür höpür atmaya başladı. Ömer ile Nebahat'ın tanışmasının sonu neye varabilirdi. Ve benim durumum ne olurdu? Hep bunu düşünmeye başladım. Selim Bey'in anlattıklarını:

– Evet...

Yahut da:

– Hayır... demekle savuşturup gidiyordum.

Sonra Vecdet'ten gelen mektubun buraya getirilmesi de hiç hoşuma gitmiyordu. Bununla birlikte güçlük çekmedim, hemen kararımı verdim. İlk önce kendim okurum, herkese okunabilecek yerlerini de onlardan saklamam.

Ev yakın. Nebahat on dakika içinde gitti, geldi. Daha kapıdan girer girmez alt kattan bağıırıyordu:

– Beybaba, ablama mektup gelmemiş. Fakat ağabeyi gelmiş, evde kendisini bekliyor...

Kaymakam Bey:

– Ağabeyi... kelimesini işitir işitmez yüzüme baktı, ben de tuhaflaştım, zihnim allak bullak oldu, şaşkınlıkla büyük bir gaf yapmamak için biraz bekleyerek ilk ağzıma gelen sözleri söyledim:

– Ya... Demek ağabeyim gelmiş!

Sözümü bitirmeden Selim Bey sordu:

– Ağabeyiniz de mi vardı?

– Öz ağabeyim değil efendim... Akrabamdan... İşte ağabey de-yip gidiyorum. Kendisi de Sungurlu'da oturuyor...

– E bari kendisini de buraya çağırtaım. Nebahat kızım, git söyle de...

Sözünü kestim:

– Bendeniz gideyim efendim... Belki çamaşır filan değiştirir. Sonra birlikte geliriz... dedim, toplandım ve cevap vermesini beklemeyen yerimden kalktım.

Böyle bir olupbitti yapmazsam çok güç duruma düşecek, bütün yalanlarım yüzüme vurulacak, rezil olacağım. Öyle ya, benim söylediklerimden Ömer'in haberi yok, Ömer'in söyleyeceklerini ben biliyorum. Yalnız, akrabalığımızın derecesiyle ilgili verdiğim bilginin suya düşmesi kepaze olmak için yeterli! Onun için yerimden kalkar kalkmaz:

– Efendim... Şimdilik Allahısmarladık, dedim.

Hemen paldır küldür merdivenleri indim. Kendimi sokağa dar attım.

* * *

– Ömer beni öldüreceksin.

– Merak etme hiçbir şeycik olmazsın.

– Nasıl olmam! Baksana başıma açtığın işe... Kayınbabam "Ağabeyi..." sözünü iştirince şaşkınlık içinde kaldı. Hiçbir sözü geçmemişken birdenbire bir ağabeyinin meydana çıkıvermesine kim ne demez?

– Hiç kimsenin bir şey demeye hakkı yok. Âlem bize ne karışır... Bugün kardeş oluruz, yarın karıkoca oluruz. Bundan herke-se ne...

– Yapma Allah'ın aşkına, beni dinle...

– Canım kızcağızım dinleyecek şey söylemiyorsun ki...

Ömer'e kalkıp benimle birlikte kaymakamın evine gelmesi ve söylediklerimi tutması için yalvarıyorum. Fakat hain herif... Beni güç durumda görünce görüşümüzün öcünü alıyor, hem de kendi hesabına istifadenin en büyüğünü sağlamak istiyor.

– Gitmem... Benim kaymakamlarda ne işim var? deyişine karşı:

– Peki... Canın isterse... desem gerçekten her şey yok olacak; ortaya çıkacak yeni durumu tarafıma çevirebilmem ümidi yüzde yüz kalmayacak...

Ömer'i, neyse ki bir saat dil döktüm de güçbela kandırabildim, kayınbabamın yanına gitmeye razı oldu. Hoş, oraya gitmesi de sakıncalı ya! Bir kelime falso, her şeyi altüst edebilir. Sonra, ayıkla pirincin taşını!

Fakat, ne garip ne içinden çıkmaz, kötü bir durum. Ben Ömer'i kendimden, çevremden, hatırımdan, gözümünden uzaklaştırmak istedikçe bu ahlak düşkünü bana daha çok yanaşıyor, rastlantılar hep kendisine yarıyor.

Benim Kaymakam Bey'e söylediklerimi ona da öğrettim.

– Sen de böyle söyle, az konuş; sana soracağı soruların cevabını en çok ben vereyim, sen dinle ve baş salla!.. dedim.

O da buna karşı benden bir şeyler istiyor...

– İstedğim fedakârlığı yap, durumu kurtar, sonra, dediklerin birer birer olur... diye bu istekleri de pamuk ipliğine bağladım.

Durup dururken başıma örülen bu belanın içinden de şimdi nasıl sıyrılıp çıkacağımı bilmiyorum! Acaba sonuna kadar başarılı olabilecek miyim... Tanrı bilir!..

* * *

– Ooo... Buyurun efendim. Buyurun. Şöyle oturun efendim, rica ederim.

– Fakat, zatiâliniz rahatsız olacaksınız efendim...

– Aman efendim aman... Ne olur? Ha orada oturmuşum, ha burada...

Selim Beylerdeyiz. Kaymakam Bey ağabeyimi (!) ağırlıyor. Baş köşeyi veriyor. Ömer de güya alçakgönüllülük gösteriyor, köşeye geçmesini Selim Bey'den rica ediyor. Can sıkın ağırlama usulleri... Fakat benim yüreğim de tiril tiril titriyor, içimden:

– Ah bu geceyi bir falsosuz geçirsek... Yarım kolay! diyorum.

İnsan sıkışık durumda yalnız içinde bulunduğu güç dakikaları atlatmayı cihan değer kıyamette sayıyor...

Ömer köşeye yerleştikten sonra, Kaymakam Bey'le aralarında dakikalarca:

– Hoş geldiniz...

– Allah ömürler versin efendim, gibi tören ve görgü kurallarının yapılması sürdü.

Ondan sonra, Ömer İskilip'te ticaret işleri olduğunu ve bu nedenle beni görmek isteyerek ziyaretimde bulunduğunu söyledi ve ekledi:

– Efendim, Vicdan Hanım'ı kızım gibi severim. Maşallah çok olgun, iyi yetişmiş, temiz bir kızdır. Kendisini epey zamandır görmemiştım. Bu nedenle zatiâlileriyle de teşerrüf etmiş oldum.

Selim Bey de beni övgü yolunda Ömer'in sözlerine bire beş katarak katıldı. Ben de boyuna çarpıntı içinde konuşmalarına dikkat ediyorum. Sonra, Ömer nişanlanmamıza geçerek:

– Herhalde Vicdan'ın, oğlunuzla evlenmelerini hayırlı ve uğurlu sayıyorum. Mutlu olacaklarından kuşku duymam, diye kâtip ağzı bir sürü söz söyledi.

Ömer, Selim Bey'i övüp Vecdet'le evlenmemizi ballandıra ballandıra anlattıkça Kaymakam Bey'in sevincine, için için gururuna ölçü yok...

Kâfir herif, ikiyüzlülükte, şeytanlıkta bundan ileriye varacak

hiç kimseyi düşünemiyorum. Selim Bey'le konuşurken öyle temiz yürekli, öyle alçakgönüllü ve kibar, öyle şirin ve iyiliksever bir adam görünüyor ki...

Akşam yemeğinden sonra, epeyce oturduk. Saat geceyarısını vuruyor. Ömer:

– Artık kalkalım... Beyefendiyi fazlasıyla rahatsız ettik, dedi.

Kaymakam Bey üst üste:

–Estağfurullah efendim, estağfurullah... deyip duruyor.

Fakat benim içimden cızır cızır kan akıyor. Onlar bunun hiç farkında değiller. Buradan çıkıp Ömer'le birlikte eve gitmeye bir türlü cesaret edemiyorum. Bu cesareti göstermek için ya çok cesur olmak ya da her şeyi göze almak gerek ! Biliyorum ki, eve gider gitmez, lodos poyraza çevirecek, yani ! Ömer Bey kuduz, salgın, atılgan ve ısrarlı halini alacak ! O zaman ne yapacağım ? Yine sabaha kadar şu köşe senin bu köşe benim... diye evin içinde ortaoyunu mu oynayacağız. Hem öbür sefer sarhoştı, kolaylıkla evrilip çevrilebiliyordu. Şimdi sarhoş da değil.

Onunla birlikte eve gitmek bana ölümle bir geliyor...

Kapının dibine gelinceye kadar aklıma hiçbir tedbir gelmedi. Bilinçsiz, tamamıyla mankafa, onlarla birlikte sürüklenip ben de aşağıya iniyordum. Hizmetçi kapıyı açtı, kapı arkasında vedalaşıyor:

– Devletle efendim... Görüştüğümüze memnun oldum. İnşallah Sungurlu'ya dönmeden daha sık sık görüşürüz.

– Hayhay efendim... İki üç gün buradayım... Rahatsız ederim.

Eller son defa sıkılıyor... Kaymakam Bey, Nebahat, Ömer ben hepimiz kapı aralığındayız. Ömer sokağa adımını attı. Sıra bende. Bir türlü adımımı dışarıya atmak istemiyorum... Dehşetli sıkıntı içindeyim... Umutsuzluk, bunalım, endişeden terlediğimi fark ediyorum... Tam ben de sokağa çıkmak üzereyken aklıma yarım bir kurtuluş çaresi geldi. Alt tarafını düşünmeden:

– Güle güle Ağabey... Zehra Kadın (hizmetçi) seni eve kadar götürsün... Sabahleyin görüşürüz... dedim, kendimi içeriye çektim, hizmetçiye:

– Haydi Zehra, sen Ömer Bey'i bizim eve götür, Gülfıdan'a söyle iyi bir yatak hazırlasın...

Emrini verdim... Kadıncağız:

– Başüstüne... dedi, carını topladı, iyi yetiştirilmiş çevik bir asker gibi hemen sokağa fırladı.. Fakat, herkes şaşkındı. Herkes ne yaptığıma bakıyordu... Ömer de alıklaştı:

– Siz burada mı kalıyorsunuz ?..

– Evet... cevabını verdim.

Sesim titriyordu. Hesapsız, sonucu ne olacağını bilmediğim bir kararın uygulaması! Ömer, buna çok kızdı. Kızgınlığını belli etmeden kısaca:

– Peki... dedi, şiddetle yüzüme, gözlerimin içine baktı, yürüdü. Bu bakışın anlamı söz gibi açıktı:

– Alacağın olsun...

Kapıyı kendi elimle kapattım, durumumu hiç bozmayarak:

– Ağabeyimi eve yalnız göndermek biraz garip oldu, ama zarar yok... Tam kapıdan çıkacağım zaman evde kendi yatağımdan başka yatak olmadığı aklıma geldi... Ben nerede yatacağım, o nerede yatacak?.. Böyle daha iyi değil mi efendim?.. dedim.

Kaymakam Bey bunu akıllılık saydı:

– Mademki yatak yok... Bundan daha iyi başka bir şey yapılamazdı... Bununla birlikte eve yatak da gönderebilirdik, dedi.

– Ne gerek var efendim. Burası da benim evim değil mi ? Hem asıl evim burasını sayarım, cevabını verdim.

Mesele kalmadı, fakat bir de işin içyüzünü bilseler kim bilir ne derler!

Doğrusu kendi kendime yavaş yavaş parmak ısırıyorum. Bu-

günlerde ne kadar “düzensiz” oldum. Eskiden ne söylersem gerçek oydu. Oysa, şimdi öyle mi? Aşağı yukarı her sözümün, her hareketimin altında bir de gizli bölüm var ki, asıl gerçek taraf orada... Demek; insanlar öyle düzene, aldatmaya alışıyorlar ve sonunda içten olmama, içtenlik peçesiyle ortaya çıkıyorlar...

* * *

– Bravo vallahi sana... Sokağın ortasına beni bırakıverdin.

– ...

– Mat ettin ya beni, zekânın hayranıyım...

– Başka bir şey yapamazdım değil mi?.. Sadece bana yaptıklarınıza aynı silahlarla karşılık veriyorum.

– Olabilir. Fakat, sonuçta yine sen kaybedeceksin...

– O da bahtıma...

Sabah. Eve gittim. Ömer’le karşı karşıyayız. İlk sözlerimiz bunlar oldu. Belli ki, buna çok kızmış, kızgınlığından belki de sabaha kadar uyumamış. Böyle bir oyuna düşeceğini belki de hiç hatırına getirmezdi. Fakat iyi oldu. Dediği gibi; sokak ortasında tek başına kalıverdi. Kim bilir o, evden çıkarken neler düşünüyordu... Eve gideceğiz, soyunacağız, yatacağız, sabahı birlikte edeceğiz! Onun için kayınbabamın yanında beni öve öve göklere çıkardı! Eğer hâlâ böyle düşünüyorsa aklına şaşayım. Ölürüm de yine onun dediklerini yapmam. Kendine yarım ağızla verdiğim sözle hep onu kaymakamın evine götürüp ilk sahneye istediğim gibi hâkim olmağı. Nitekim de öyle oldu değil mi?..

Yine öyle olacağından hiç kuşku duymasın...

Herif bizim eve yerleşti galiba!

– Yapma etme Ömer... Mademki ağabeylik iddia ediyorsun, hiç olmazsa bu yakınlığın yüklediği vicdanî zorunlulukla benim rahat etmem için çalış... Çalışmazsan bile beni rahat bırak... Hayatımla

oynama... diyorum, yalvarıyorum, yakarıyorum.

Boşuna. Aklına iyice yerleşmiş:

– Kaymakamın oğlundan vazgeç... Benimle evlen... diyor:

Bütün girişimlerim, yalvarışlarım onu; yalnız meşru olmayan ilişki düşüncesinden meşru ilişki düşüncesine geçirmeye yaradı. Bazen kendi kendime dalıp düşünüyorum; Ömer'in karşında otururken birdenbire düşüp öldüğü bir hayal halinde gözlerimin önüne geliyor. O zaman gözlerimin içi parlıyor, sevinç duyuyorum. Sahiden böyle olsa ne iyi olur! Mesela bu akşam eve gelirken yolda düşüp ölüverse. Öldürülmesine bile razı olurum. Gerçekte, benim mutluluğum onun yok oluşunda. Yoksa bu saklambaç oyunu günün birinde patlak verecek... İki gündür durumu idare ediyorum. Akşamları kayınbabamın evine gidip yatıyorum, onu sabahtan sabaha bir defa görüyorum ama, bu da ne kadar sürer?.. İşin bir de tersliği tuttu mu o zaman seyretmeli gümbürtüyü!

Kayınbabamın aklına bir şey gelmiş olmalı ki:

– Vicdan, ağabeyini çok seyrek görüyorsun. Adamcağız, özellikle seninle görüşmek için buraya geldiğini söyledi, dedi.

Buna da hemen hazır ve yalan bir cevap bulup verdim:

– Zaten, ben onu hiç sevmem. Bu “antipati” bana annemden geçti. Çok arabozucu, ikiyüzlü, ailemizin onuruna dikkat etmez bir adam olduğunu annem daima söyler ve ondan daima nefret ederdi. Ben de birkaç yıldır kendisini görmemiştim. İstanbul’da bir iki kez görmüştük. Bilmem o zaman da ne işi vardı da Sungurlu’dan kalkıp İstanbul’a gelmişti. Annemin anılarına çok saygı duyarım.

Bu cevap ve tanıtma gelecek olaylara karşı bir telkin önsözü sayılabilir. Ömer’i fena tanıtmakta yararım çok büyük değil mi?

Dün gece kayınbabamla ailem konusunda da epeyce konuştuk. Babamın Balkan Savaşı’nda şehit olduğunu biliyorlar. Binba-

şı Hidayet Bey. Annemin de on beş yıl önce lekeli hummadan öldüğünü söylemişim. Kaymakam Bey'in araştırdığı noktalar, özellikle akrabam olarak şimdi kimler var?..

Ömer'den başka akrabam olarak kimseyi tanımıyorum. Annem öldüğü zaman çocuktum ve yatılı okuldaydım. Babam Iraklıymış. Onun ailesi hep Bağdat'ta. Ben hiçbirisini bilmiyorum. Kendi kendime, devlet parası ve ekmeğiyle büyüdüm, yetiştim... dedim.

Hepsi yalan ama, böyle demeyeyim de:

– Efendim babamı bilmiyorum, annem kendisini gazla yaktı, ben Darülaceze'de büyüdüm, kapı kapı dolaştım, sonra okula verildim ve bu Ömer ağabeyimiz genç kızlık hakkımı da bana çok gördü... mü diyeyim?..

Öğleden sonra

Ne kadar sevinmiş, ne kadar!.. Şen, çapkın, kahkahalarla dolu bir mektup yazmış. Oldukça güldüm. İyi ki, bu mektup babasının evden arattığı saat gelmemiş. Benden başka birine okunacak tek satırı yok.

Hele, on beş gün kadar izin alıp geleceğini haber veriyor. Buna çok sevindim. Ne iyi... Ne iyi! On beş gün baş başa verir; bütün yorgunluğumuzu alır, dinleniriz.

Ah... Bu Ömer de olmasa hiç derdim kalmayacak. Yalnız içimdeki yerleşmiş, ömrümle birlikte sürünüp giden büyük derdin ne dinmesine ne avınmasına ne sökülüp çıkarılmasına imkân var. Bu dert, benim kinim. Bu insanları, bütün varlıklara yere, göğe, her şeye... Bunun bir adı da ıstırap. Talihimin üstüne yedi başlı bir ejder gibi çöken ve kaderime kanat geren bu talihsizlik belki birgün beni yok edecek, ben ona dokunamayacağım bile... Bazen, göğsümün ortasından bu kin dolu duyguların coşkun bir lav ateşi

gibi fişkırdığını ve vücudumun bütün zerrelere hükmettiğini duyanım. İşte o zaman; dünya gözlerimin önünde küçülür, küçülür, maskaraca bir çöküntü gibi kalır ve ben sonu gelmeyen bilinçsiz bir heyecanla haykırım. Bu haykırış, belki bir tür sayıklama... Belki de bir başka tür sara nöbeti... Fakat içim boşalır, kanımdaki zehir akar, göğsümün orta yerinde katılan acı yumuşar, gözlerim aydınlanır...

8 haziran

Tehdit... Tehdit... Tehdit.

Sanki ne olacak... Her şeyi söyler, beni yok edermiş... Varsın söylesin. Ben zaten yok olmuşken dirilmeye, toparlanmaya çalışan biriyim. Büsbütün yok olsam, yerin bu yüzünden öbür yüzüne göçsem de ne çıkar?

Sonunda bir gece Ömer'in koynuna girivermek her şeyi çözümlmeye yeter. Bunu böyle yapınca ne kaybederim? Vücudumdan bir parça mı eksilir, sağlığımdan bir şey mi feda olur?.. Hiçbir şey olmaz! Bütün korku; bekaret korkusu değil mi? Bende o da yok. Ömer'le sabahlamak veya sabahlamamak benim için birdir. O halde neden sakınıyorum, niçin kendimi bu kadar sıkı sıkıya yalnız Ömer'den değil, herkesten, her gözden saklıyorum? Erdemsizlik olmasın, ahlaksızlık olmasın, seciyesizlik olmasın, namusa hıyanet olmasın... diye mi?..

– Evet...

Bu gerçekten kuşkulanmak istemiyorum...

12 haziran

Evimin içinde ev kurdu da aylarca burada oturacak değildi ya?.. Sonunda gitti. Cehenneme kadar yolu var. Giderken de yine hep aynı lafları tekrarlardı durdu:

– Ne yaparsan yap, bu evlenmeden vazgeç. Seni ben alacağım. Eğer sözümü dinlemezsen her şeyi söylerim !..

Dünyada bayağılık, ahlak düşkünlüğü adına acaba bu adamın bir eşi daha var mı... Sanmam. Kendi zevkini bir başkasının hayatı üzerinde etki yaparak yatıştırmak isteyen böyle alçak yaradılışlar pek az bulunur.

Sıkı sıkıya bana yukarıdaki sözünü tekrarlayıp giderken söyleyeceğim söz dilimin ucuna kadar geldi, yine neyse ki:

– Adam sen de, hele bu kez de gitsin... Bakalım Tanrı neler gösterir... dedim.

Zamanı gelince Ömer Beyimiz Vicdan'ın ne olduğunu pek iyi görür, anlar ve tanır.

Gece

On iki gecedir kaymakamlarda yatmaya alıştım da bu gece sanki kendi evimi yadırgıyorum. Bir türlü uykum gelmedi. Yatmışken tekrar kalktım. Bu on iki gün on iki gece nasıl geçti. Bir de onu bana sormalı. On gece gözümde on iki yıl gibi uzadı, büyüdü; sinirden, üzüntüden ve endişeden, uğraştan yıprandım, belki de iki üç kilo birden kaybettim! Fakat, Ömer bu kez de ne atlayış atladı. Kendisi de beğendi, ben de kendimi beğendim. Mendebur, on iki gün peşimde fır dolandı; bir türlü muradına eremedi. Bu kadar sulu, cıvık bir sarkıntılık; müthiş bir inat ve ısrar, büyük tehlikeler karşısında bilmem her kadın benim gösterdiğim karşı koymayı gösterebilir mi?

Şaşıtığım şey; Ömer'in Kaymakam Bey'in hoşuna gitmesi. Hani kayınbabamın da adam seçişinden şüphe edeceğim geliyor. Ömer'in de neresi beğenilir, neresi hoş'a gider?... Ne kadar iyi konuşur, ince, alçakgönüllü şen ve mültefit görünmeye kendini zorlarsa zorlasın yine o bir çıfıt dimağı gibi karanlık ve küstah gözün-

den, yalan akan bakışlarından ruhunun aşağılıklığı okunur. Selim Bey'in bunu anlamayışına şaşıyorum...

Evvelki gün Hükûmet Konağı'na veda etmeye gitmiş. Söz oradan açıldı. Dün evde Kaymakam Bey bana dedi ki:

– Vicdan, ağabeyin çabuk gitti. Kendisini yeterli derecede ağırlayamadık. Bununla birlikte hoş bir adam. Ben çok beğendim..

Ben de aynen şu sözleri söyledim:

– Hoşunuza gitmiş olabilir, fakat ben kendisinden ne hoşlanırım ne de severim. Onu sevmek annemin ruhunu mezarında incitmek demektir. Hem, görüldüğü kadar da temiz yürekli değildir.

Belki, Selim Bey bir akrabanın öbürü aleyhinde böyle söylemesine şaşar.

– Bunlar da ne biçim akraba! Fena da olsalar dışa karşı birbirlerini iyi göstermeleri gerekir... der...

Günün birinde her şeyi öğrenirse, bilmem o zaman da ne yapar...

Gece

Vecdet'e uzun bir mektup yazdım. Ona nelerden, nelerden söz etmedim. Belki ilk kez bütün kalbimi açtım, döktüm! Mektubun, en sonu şöyle bitiyor:

– Vecdet, iznini ne kadar çabuk alır ve gelersen seni o kadar çok severim... Anladın mı?..

Bilmem niçin... Bu istek içimden geliyor. Kuvvetli bir istek. İstiyorum ki, hatta bu dakikada bile yanımda bulunsun! İçimde ona karşı birdenbire taşan coşkun bir sevgi var. Geçmişteki hatalarını hiç göz önüne getirmiyorum... Bütün noksanları son pişmanlığıyla giderdi, sayıyorum.

Babasına yazacağı mektuplarda eski tanışıklığımızı belli etmesini de kendisine sıkı sıkıya tembih ettim.

14 haziran

Nihayet on gün sonra... Okul kapanacak. Üç aylık uzun bir dinlenme dönemi başlıyor, öğretmenliğin bütün zahmet ve yorgunluklarını gideren en güzel taraf da bu maaşlı tatil! Bilmem tatili nasıl geçireceğim!.. Herhalde mutlu. İlk günlerine Vecdet'in burada bulunması rastgelecek. Birlikte çıkarız dolaşırız, sevişiriz ve gezeriz.

Hem, daha yapılacak öyle çok işler var ki... Düğün için hazırlanmak gerek. Sırtımdaki çamaşır, bohçamdaki iki entariyle gelin olacak değilim ya!.. Bütün noksanları tamamlamak, hele Vecdet'e kendi elimle bir şeyler hazırlamak isterim. Örneğin onun gömleklerine, mendillerine marka işlemek için göz nuru dökmek en zevkli uğraşlarım olacak...

15 haziran

– Kutlarım.

Mektup böyle başlıyor, böyle bitiyor. Şu kızcağızı öyle severim ki... Ne vakit bana dert ortağı ya da neşe arkadaşı olmadı... Okuldayken beni biraz düşünceli görse:

– Ne var Vicdan?.. diye hemen yanıma gelir.

– Hiçbir şeyim yok Nezihe... desem bile yine yüzüm gülünceye, neşem yerine gelinceye kadar benimle meşgul olurdu.

Vecdet'le nişanlandığımıza çok seviniyor.

– Eskiden dosttuk, şimdi akraba olduk.. diyor.

Vecdet, teyzesinin oğlu. Hem ne temiz yürekli ne temiz ve ki-bar bir kızdır... Son zamanlarda Vecdet'le aramızdaki ilişkilerin sıklaştığını sezmesine rağmen hiçbir vakit ne benden ne de Vecdet'ten kuşkulandı. Belki, son günün o yüz kızartan olayını işittiyse her şeyi ancak o zaman öğrenmiştir. Bununla birlikte yine bana bir şey söylememiştir. Hem ne söyleyebilir? Yüzümün akıyla evden dışarıya çıktım...

Düğünümüzün İstanbul'da yapılmasını istiyor:

– Koltuk günü tuvaletini ben hazırlarım. Ne olur Vıcdancığım, amcamı razı et de hiç olmazsa düğünü yapıp bir iki ay oturmak için İstanbul'a gelin... dileğinde bulunuyor. Ben de bunu isterim. Fakat mümkün mü?.. Benim sözümle kayınbabam İstanbul'a gider mi?.. Durumu ve görevi iki üç ay buradan ayrılabilmeye uygun mudur? Keşke olsa.. Öyle çok sevinirim ki?..

Öğleden sonra

Sıcağı sıcakına Nezihe'ye cevap yazdım, kendisine bol bol teşekkürler gönderdim. Vecdet'i kandırabilirse babası da düğünün İstanbul'da yapılmasına razı olur, Selim Bey'in oğlunun tekliflerini reddedeceğini hiç sanmam.

20 haziran

Benim sınıfımda son sınav bugün bitti. Son günün son dakikasında insanın uzun uzun içine çekerek:

– Ooooh... deyip sınıftan bir çıkışı var ki...

İnsan dokuz ay sırtında zorla taşıdığı bir yükü verilen hedefe eksiksiz götürüp bırakabilmiş gibi tarife sığmaz bir hafiflik duyuyor.

Çok istiyorum ki, şimdi bir hafta ne evden çıkayım, ne bir yere gideyim, ne kimseyi göreyim. Sadece evde boylu boyunca ve sırt üstü yatıp kendimi dinleyeyim.

Böyle bir dinlenmeye gerçekten çok muhtacım. Kafam yorgun, vücudum yorgun, sinirlerim yorgun, hep baştan aşağı yorgunum. Sade, şu Ömer macerası bütün yorgunluklara bedel... Beni on beş gün içinde on beş yıl ihtiyarlattı diyebilirim.

.....

Zavallı çocuk.. Gülmeli mi ağlamalı mı.. Tutukevinden haber göndermiş:

– Ocağına düştüm Vicdan... Beni bağışla... der gibi çok pişman, çok içli yalvarışı var.

Kaymakam Bey'e söyledim:

– Nasıl olur?.. Yasalar, böyle haydutların tutukevinden çıkma-larına engeldir, diyor.

Öyle ya!.. Ben bağışlasam bile, yasa bağışlamaz. Ok bir kez ya-yından fırlamış, iş mahkemelik olmuş. Selim Bey'in hakkı var. Mahkemeye:

– Bununla ilgili soruşturmada bulunmaktan vazgeçiniz, dese yasayı ayak altına almış olur. Hem yargıcın:

– Baş üstüne efendim... deyip de Kâmil'i koyuverceğini ne bil-meli.

Belki de:

– Hayır... der, kaymakamın ricasını reddeder.

Ben, en çok bunu tahmin ederim. Böyle olması da gerekir. Yar-gıç, etki altında kalamaz. Kalırsa, hak, adalet ve yasanın ne anlamı kalır? Yasa ikiyüzlü bir Acem kılıcı olmaktan başka neye yarar...

Şimdi, Kâmil ne yapsa ne dese boş. Adaletin vereceği hükmü beklemelidir. Gerçekten, ben kendisine acıyorum, onu mazur gö-rüyorum. Nihayet bütün bu delilikleri beni sevdiği için göze aldı! Bu derece bilinçsiz cesaret ve haydutlukla ifade edilen atılganlık sevgisinin sınırsızlıklarını gösterir. Fakat, ne yapayım. Elimde yar-dım için hiçbir çare yok!

Neyse ki, bu olayın dedikodusu pek hafif geçti, çarçabuk ört-bas oldu. İlk günlerde öyle korkmuş, kim ne diyecek diye, öyle korkuya düşmüştüm ki...

25 haziran

– Abla!.. Abla!..

– Gel kızım... Ne var?

– Beybabam sizi istiyor...

– Niçin ?..

– Bilmiyorum vallahi... Söyle de Vicdan bana gelsin... dedi.

– Peki, Nebahatçıgım... Geliyorum. İstersen dur birlikte gidelim...

– ...

Öğleüzeri... Yemek zamanı... Pencerenin önüne oturmuş, karşı tepeleri, “Çağl ve İvlik” kirazlıklarını, şehrin bir ucundan öbür ucuna yeşil bir başörtüsü gibi uzanan bahçelerin göz alan sevimliliğini seyrediyordum. Kalktım, çarşafımı giydim. Nebahat’la birlikte evden çıktım.

Selim Bey evde beni bekliyordu. Odadan içeriye girince:

– Gel kızım... Ben sana uğrayacaktım ama, sen daha gençsin. Gelip gitmek sizi yormaz... dedi ve sözüne devam etti:

–Vecdet’ten telgraf aldım da... Senin de haberin olsun.

Telgrafi uzattı, okudum:

– “Osmancık” kaymakam vekilliğine ve “Hacı Hamza” bucağı müdürlüğüne atandım. “İskilip”te beş gün kaldıktan sonra memuriyetimin başına gideceğim. Hareketimin gününü ayrıca bildireceğim. Hepinize selamlar” diyor.

Kaymakam Bey’e sordum:

– Bu “Hacı Hamza” bucağı da neresi oluyor ?

Selim Bey memnun...

– Kızım, her başa bu devlet konmaz... Okuldan çıkar çıkmaz hem bucak müdürü olmak hem de çıkar çıkmaz vekillik etmek az iş değildir... Bak bana elli beş yaşımı sürüyorum da hâlâ kaymakamım. Yirmi dört yaşında kaymakam vekili olmak, oğlumun elli beş yaşında içişleri bakanı olacağına işarettir, dedi.

Asıl, benim sorum cevapsız kaldı. Selim Bey’in bu memnuniyetine de aklım ermedi ? Mülkiye’den çıkan bir insan elbette bucak

müdürü olur. Köy imamı olacak değil ya! Eğer kaymakama vekil olmak bir üstünlükse o başka...

Fakat, ne talih. Ben düğünümüzü İstanbul'da yapalım derken düğün şöyle dursun, Vecdet İstanbul'dan büsbütün uzaklaşıyor. Bununla birlikte bundan da bir şey çıkmaz... Vecdet'le bir olduktan sonra, ha İstanbul'da olmuşuz, ha Osmancık'ta oturmuşuz. Hepsi bir kapıya çıkar.

Kaymakam Bey, sonra bilgi verdi. Osmancık İskilip'in dokuz on saat ötesinde. Kızılırmak içinden geçermiş... Yalnız sıcağı çokmuş... Yazın Yemen gibi cayı cayı yanarmış... Bağ bahçesi İskilip kadar değilmiş... Bununla birlikte, iyi bir yer sayılabilirmiş. Vecdet'in kaymakam vekili olarak İçişleri Bakanlığı atamasında bir hikmet varmış... Bu vekillik, asalet sayılabilirmiş... Öyle olmasaymış, ilçenin tahrirat müdürü ya da bir başkası kaymakam vekili olurmuş. Bu, Vecdet'e karşı büyük bir güvenin belirtisi demekmiş! O halde; pekiyi, pek güzel... den başka denecek söz kalmaz.

Gece

Akşamüzeri Selim Beylerden eve döndüm. Posta dağıtıcısı da arkamdan geldi:

– Mektup...

Gelmez olsun... Ömer'den... Utanmaz adam... Sungurlu'ya varır varmaz hemen mektup göndermeyi unutmamış. Bari mektup olsa... Koca kâğıdın ortasında imzayla birlikte üç kelime var: “Vicdan bekliyorum” ne anlamsız şey!.. Beklediği bilinen şey:

– Vecdet'in nişan yüzüğünü geri verdim. Gel, seninle evlenmeye karar verdim... demek.

Hâlâ bu adam aptallığının farkına varmadı! İnsan dünyanın ne kadar eşsiz bir alığı olmalı ki, hem bu teklifi yapsın hem de cevabını beklesin... Fakat Ömer'inki aptallık değil; kepezelik, kasıt...

Herif beni yıkmaya, bütün bütün yok etmeye kastetmiş... Ne yapalım aldırmamak benden... Başka yapılacak iş yok!

27 haziran

İstanbul'un aranacak pek çok şeyleri var ama, Anadolu da hiç fena değil... Anadolu'ya her gelen İstanbul'u arayacağına, buraları da birer İstanbul yapmaya çalışsa daha mı az iyi olur!..

Dün Kaymakam Bey, Telgraf Müdürü Hüsnü Bey, Muhasebeci Lütfullah Bey, bütün aileler hep birlikte "Çağıl" Tepesi'ne gittik de vallahi İstanbul'da birçok züppenin:

– İsviçre... İsviçre... deyip durduğuna şaşır kaldım.

Buraların ilkelikten, bakımsızlıktan, uygarlıktan başka İsviçre'den ne eksiği var?

Burada eksik olan ne? Su mu, doğa güzelliği mi, hava mı, insan mı, hangisi? Tabii hepimiz tıklım tıklım olup İstanbul'da kapanıp kalırsak hiçbir şey de yapamayız. Hiçbir şey de olmaz! Sade, şu "Çağıl" Tepesi'nden Kızılırmak'ın üzerinden göğün derinliğine akan güneşin batışını seyretmek, değeri ölçülmez bir zevk. Yer kızıl, gök kızıl, nehir kızıl, güneş kızıl. Yerden göğe, gökten yere fışkıran sarı, mavi, beyaz, pembe, eflatun karışık bu kırmızı alev sütunları arasında güneş mağrur ve nazlı bir Şark güzeli gibi süzülüp bulutların içinde kaynıyor. Sonra, o canım kiraz bahçeleri ne eşsiz!.. Tepenin eteklerinden "İvlik"e kadar uzanıp giden, ucu bucağı belirsiz bir koruluk. Ağaç diplerinden berrak, aynadan farksız, buz gibi, hayata hayat katan sular fışkırıyor. İnsan avuç avuç içmekle susuzluğuna kanmıyor. Tepenin ortalama yerinde de büyük bir kaynak var. Yazın en kaynar, güneşin her tarafı cayıp cayıp kavurduğu sıralarda bile bu su, soğukluğunu koruyor. İnsan bir an parmağını kaynağa sokup tutamaz. Tadı da çok güzel. Burada kiraz okkayla satılmıyor. "Çağıl"a çıkan aileler kalabalıklarına göre bir ağaç ya-

hut da iki ağaç kiraz satın alıyorlar. Büyük bir ağacın üzerindeki bütün kirazlar beş kuruşa. Yiyebildiğini ye taşıyabildiğini götür, yiyemediğini, götüremediğini de ağacı üzerinde bırak. Biz, iki ağacın meyvasını satın aldık. Hüsnü Bey yüz para da bir çocuğa verdi, kirazları toplattı. Toplanan kirazlar suyun içine atılıyor. Suyun içinde buz tutmuş, soğuktan yanılmış, şekerden farksız iri, mor, Çağıl kirazını yemek de öyle güzel ki... İnsan yedikçe yiyeceği geliyor. Fakat çok sağlam bir mide, doymak bilmez bir göz gerek.

28 haziran

“İstanbul - Ankara - Çorum” yoluyla geliyorum. Yarın hareket edeceğim.”

Telgraf tarihi: 26 haziran. Demek, dün İstanbul’dan hareket etti. Selim Bey hesapladı. Tam bir hafta sonra, Vecdet burada. Kendisini “Karaburun”dan karşılayacağız. Bari, beni görünce bütün sırlarımızı meydana vurmasa. Vallahi, öyle seviniyorum, öyle memnunum ki... Şimdiden kendimi mutlu sayabilirim ! Güzel Vecdet...

II

5 temmuz

Geldi. Hiç değişmemiş, tıpkı eskisi gibi. Tok, adaleli bir vücut, yağız bir yüz, ince uzun, hareketli kirpikler; siyah, zarif iki kaş; yuvarlak bir çene, kusursuz bir burun, tatlı bir ten, daima gülümseyen ve dalgalı tok yanaklar; ressam fırçasından çıkmış gibi artistik yüz. Yine bütün bu güzel ve yağız çehreye gömülen o bir çift göz, ahenk ve nağme dolu ses.

Babasından ve kardeşlerinden sonra benim de arabadan inip kendisine doğru ilerlediğimi görünce, sevinçten parlayan büyüğü gözlerini gözlerime dikti, birkaç saniye böyle hayran hayran bana bakakaldı. Babası hemen:

– Oğlum, işte nişanlın... Vicdan Hanım... dedi.

Güya beni tanıttı. Vecdet hiç bozmadı, elini uzattı:

– Buraya kadar niçin zahmet ettiniz... dedi, elimi şiddetle sıktı.

Anlamlı, bütün sinirlerinde kasırğa havası estiren bir sıkış. Bir türlü gözlerini benden ayıramıyor; mümkün olsa boynuma atılacak. Ben de kendimi bırakacağım. Varsın sıksın, sıksın...

Karaburun'da Vecdet'i arabamıza aldık. İki buçuk saatlik yol bitinceye kadar babası ve kardeşleriyle uzun uzun, arada bir de benimle konuştu.

Babasının, kardeşlerinin sevinçlerine hudut yok. Çılgınlar gibi seviniyorlar! Fakat o hiç oralarda değil. Gözleri hep bana bakmak

için kaçamak yapıyor, gözlerimiz birbirine takıldı mı kimseye sezdirmeden hafif hafif gülümsüyoruz. Bu gülümsemelerin anlamı yok... Fakat ne iyi! Çok ciddi, beni yeni tanımış, ilk görmüş gibi duruyor. Yalnız bir kez:

– Beybaba size çok teşekkür ederim. Vicdan Hanım'ı herhalde mutlu etmeye çalışacağım. Bizim Nezihe de Vicdan Hanım'ın sınıf arkadaşı. Çok sevişiyorlar... dedi.

Vecdet böyle söylerken babasının da çalımına diyecek yoktu.

Eve gelince, Vecdet'in ilk işi babasına, kardeşlerine ve bana getirdiği hediyeleri dağıtmak oldu. Bana inci bir kolye getirmiş. Kendi eliyle boynuma taktı. İstanbul'da fotoğrafçıya büyüttürdüğü fotoğrafımı da çerçeveletmiş, getirmiş. Onu da verdi ve kolyeyi boynuma geçirirken kulağıma eğildi, kimseye duyurmadan, yavaşçacak:

– Ne kadar da güzelleşmişsin Vicdan! dedi.

Güldüm. Cevap versem belki de duyulacak. Kaçamak bulmak güç. Herkesin gözü Vecdet'te. Bütün ev halkı kendisini paylaşıyor.

Yemekten önce ve sonra... Ailece uzun uzun konuştuk. Geceyarısı geçinceye kadar. Fakat benden bir şey konuşulmadı. Yalnız kalıp konuşabilmek için o benim gözümün içine bakıyor, ben onun gözünün içine bakıyordum. Ama, bu fırsatı bir türlü bulamadık. Sadece yemeğe inerken:

– Vicdancığım... Sana söyleyecek çok şeyim var... dedi.

Merdivenden inerken de bir parçacık elimi avucunun içine alıp tutabildi. Avucunun alev alev yangını elimi yakıyordu. O vakit de kısaca:

– Yarın konuşalım Vicdan... diyebilecek kadar fırsat buldu.

Ben, yemekten sonra, geç vakit kalkıp:

– İzninizle... demeseydim, Vecdet'in yorgunluğuna rağmen belki de konuşmalar sabaha kadar sürüp gidecekti...

Selim Beylerden çıkıp eve gelinceye, hatta yatıp uyuyuncaya kadar Vecdet gözlerimin önünden gitmedi. Dakikalarca daldım, gözlerimi yumdum, hep onu düşündüm. Ilık, baygın, insanı kendinden geçiren saralı bir düşünüş...

6 temmuz

Sabah ile öğle arası, Vecdet'e hazırladığım mendillere marka işliyor, kendi kendimi oyalıyordum. Sokak kapısı çalındı. Pencereden kapının önü gözüküyor. Baktım; Vecdet. Gülfidan kapıyı açtı, sonra merdivenleri dörder dörder atlayarak koşa koşa odama geldi.

– Hanımım, senin efendi geliyor. Aha... Kapının ardında... dedi. Gülfidan'a:

– Buyursun... dedim.

Arkasından ben de yürüdüm. Zaten o Gülfidan'ın geri dönmesini bile beklememiş! Kendi kendisine yukarıya yürümüş. Merdivenin ortasında karşıladım:

– Buyursunlar Vecdet Bey...

Misafir odasına aldım.

– Nasılsın Vicedancığım?..

– Çok iyiyim. Sen nasılsın?..

– Çok iyi, hele sana sahip olduktan sonra... Görüyorsun ya, heyecan içindeyim.

Gerçekten, heyecan içinde. Ben de öyleyim. İnsan bu saniyelerin coşku ve duyarlılığını anlatamıyor. Vücut elektriklenmiş gibi bir şey oluyor; damarları dolduran kan yavaş yavaş ısınıyor, karşı koymasız, ılık bir istek bütün sinirleri gevşetiyor.

Fakat çapkınlığını hâlâ elden bırakmamış! Odadan içeriye girer girmez özlem ve hatır sormak bahanesiyle ilk işi alnımdan ve gözlerimden öpmek oldu:

– Dün konuşma fırsatını bulamadık... dedi.

Biraz oturup kahvelerimizi içtikten sonra da, dudaklarını dudaklarıma uzattı, ben de uzattım, dakikalarca iki dudak birbirinden ayrılmadı. Uzun, kendinden geçmiş bir öpüş. İlk alevden öpücük bunun yanında hiç kalır. Meşru, tadı dudaktan kalbe akan, bütün vücudu gevşeten, her şeyi unutturan öpüş!..

Öğle yemeğini beraber yedik; akşama kadar birlikte oturduk, birlikte oturup, bol bol konuşmamızdan ne kendisi usanıyor ne ben bıkıyorum. İstanbul'dan Nezihe'den, geçmişten, her şeyden konuştuk. Biraz bana kırılmış:

– Sen, benim aşkıma derinliğine inanmadın... Bütün keramet bu bir liralık altın yüzükte mi? diyor.

Kendi aklınca geçen olayların suçunu da bana yükleyecek, bu sonucu doğal gösterecek.

Bilmem... Ben kendimi sıkı sıkı tutmasam, hele Nezihe'nin evinde geçen o garip maceradan bir an önce kendimi sokağa atmasaydım, bu sonuç pek de doğal olur muydu?.. Hiç sanmam. O zaman nişana, nikâha, düğüne gerek bile görülmez, Vecdet Bey aramızda başlayan ilişkinin sıcaklığı sürüp gidebildiği kadar devamından başka bir şey düşünemezdi.

Neyse. Artık, bunlar geçti. Düşünmeye bile değmez. Tabii, Vecdet geçen hataları unutturmak için böyle söylemeye ve konuyu kapatmaya mecburdur.

Vecdet, Nezihe'nin sevincini anlata anlata bitiremiyor. Doğrusu çok candan, iyiliğimi isteyen, dürüst düşünen bir kız. Böyle arkadaşlara insan canını verir.

Vecdet'in bütün zoru, derdi saatlerce benimle yalnız kalmak, göğsümü göğsünden, dudaklarını dudaklarından ayırmamak! Öp-sün, sevsin, sıkıştırın! Hepsi bu kadar. Ama, sade şimdi değil! Eskiden beri böyle. Sanki gözünde ne nişanlanmak ne evlenmek, ne yuva kurmak, hiçbir şey yok. Dudakları dudaklarımdayken gözle-

rini yumuyor, baygın, kendinden geçiyor, vücudumu gücü yettiği kadar sıkıyor !

Adeta kuşkulaniyorum; beni mi beğeniyor, vücudumu mu beğeniyor?.. Acaba benimle evlenişi hangisinden?..

Yine, akşamüzeri kendini tutamadı, şaka maka dudaklarımdan öpmeye başladı, ta çürütünceye kadar. Şimdi bile dudaklarım sızlıyor. Fakat, bu sızının ve bu uzun öpüşün öyle derin, öyle içten gelen bir tadı var ki... Kalpten ve damarlardan ayrı ayrı coşan, dudaklarda birleşen aşk şerbetini doya doya içmek tatsız olursa başka neyin böyle kanı kavuşturan, vücudu alevlendiren saralı bir zevki olabilir?..

Fakat, bu seferki ne tuhaf oldu? Buna bu seferki dememeli de, nişanlandıktan sonra, ilk seferki öpüş demeli!

İkimiz de odada yanyana oturuyorduk. Bana Nezihe'den söz ediyordu. Anlatırken, anlatırken... Usul usul ellerini ellerime yaklaştırıyor, ilk kez sevdiğine bütün bütün açılmak isteyen bir âşık gibi kıvranıp duruyordu. Sonra, yavaş yavaş ellerimi avucunun içine aldı, biraz sonra, elimi usulcacık dudaklarına götürdü. Elimi çektim, güldüm. Gülmemden cesaret buldu:

– Sevgilim... Artık sen benimsin... diye yanıma büsbütün sokuldu; büyüğü, tılsımlı gözlerinin delen, aşındıran bütün etkisini gözlerimde yoğunlaştırdı.

– Ver elini Vicdan... dedi; dudaklarımı ısırdım, yan gözle kendisine baktım, yüzümde hafif bir gülümseme toplandı, açıldı:

– Olmaz... dedim...

Yarı ciddi, yarı şaka. O da cevabımı şakaya boğdu:

– Olmaz... Olmaz deme olmaz... diyerek kolunu boynuma doladı, hemen dudaklarını dudaklarıma dokundurdu; alevden sıcak bir ateş dalgası vücuduma yayıldı; kendimi koyuverdim. Belki, yarım saat belki bir saat böylece kaldık. Belki odaya bir

başkası gelse duymayacaktık bile !

Akşam yemeğine Vecdat'le beraber kayınbabama gittik. Selim Bey, Vecdet'i görünce sordu:

– Neredesin çocuğum ? Sabahtan beri dairede seni bekliyorum. Herkes küçükbey gelmiş... diye beni kutlamaya, hem de seni görmeye geliyor, meydanda yoksun. Zümrüdüanka oldun !..

Bunları söylerken göz ucuyla da bana bakıyor, tavırlarıyla da:

– Yine birlikteydiniz... Her şeyi anlıyorum. Allah versin... demek istiyordu.

Nitekim Vecdet:

– Nişanlımla birlikteydim Beybaba... Şöyle dereden tepeden konuştuk... deyince:

– E... gençlik, nişanlılık bu... Çok görmem... dedi, arkasından da neşeli, gururlu, şakrak bir kahkaha kopardı.

Biz de gülüştük.

Sonra yemeğe indik.

8 temmuz

Selim Bey, nikâhı da, düğünü de bir arada yapmak yanlısı, Vecdet ne olsa razı.

– Ayrı ayrı da, ikisi birlikte de olabilir... diyor.

Ben, henüz karar veremedim... Nikâhlı şimdi, düğünü de biraz sonra yapsam benim hesabıma daha çok elverir. Hiç olmazsa biraz hazırlanmış, çeyiz filan yapmış olurum. Bu da bir mesele ya !.. Çeyiz hazırlamak çok masraflı. Hesaplı düşününce:

– Paçavraya para verip de ne yapacağım ? Parayı para olarak saklasam daha çok yararlanırım... fikri insana hâkim oluyor. Fakat, duygu ve göreneklere bağlanınca da, adamakıllı çeyiz yapmadan gelin gitmeyi bir türlü kadınlık gururuma yakıştırmıyorum. Günün birinde:

– Evime çıplak geldi... sözü işitilebilir.

Hoş, bunlar bana göre değil. Ben Vecdet’le bu derece alçalacak ve yüz göz olacaksam vay evliliğin başına gelenlere! Böyle karıko-calığı sittin sene evlenmemeye değişmem.

9 temmuz

Bugün de kayınbabam nikâhtan, düğünden söz açtı. Epeyce ko-nuştuk. Kendisi de, Vecdet de, ben de düşündüklerimizi söyledik...

– Nikâhı ve düğünü hemen yapmaya engel yok. Fakat ben çok hazırlıksızım Beybabacığım... dedim.

Selim Bey:

– Ooo... Bu mesele değil... Hazırlık da ne olacak?.. cevabını verdi.

Anlattım ki, benim hiçbir şeyim yok. Çamaşır gerek, elbise gerek, gelin gidecek bir kızın birlikte götürmesi gerekenler var. On-lara göre, söylediklerimin hepsi boş söz! İkisi de öyle süse, vara yoğ-a aldırış etmiyorlar. Selim Bey:

– Kız da ne getirse, erkek de ne götürse sayılmaz. Asıl ustalık her şeyi karıkoca yuvasında yapmaktır... diyor.

Özetle anlattılar ki:

– Biz işin gösteriş tarafında değiliz. Bütün eksikler evlendikten sonra doldurulur...

Benim için daha iyi. Hem, Vecdet’le evimizde her şeyi yerli ye-rine göre hazırlamak beni oyalar.

– O halde, mesele yok... dedim.

Vecdet, sevincinden çıldıracak:

– Vicdan, ne iyi yaptın da düğünü nikâhtan ayırmadın. Hepsi bir arada olur çıkar değil mi?.. diye, bu sabah boynuma sarıldı, ço-cuk sevinmesi ve sevmesi gibi yüzümü, gözlerimi, yanaklarımı öp-tü... öptü...

Gece

Nikâhı en kısa bir zamanda yapacağız. Vecdet:

– Osmancık’a birlikte gidelim... diyor.

Eğer onun dediği olursa en çok bir hafta sonra, nikâhımızın, düğünümüzün de yapılmış bitmiş olması gerek. Çok erken. Hiç olmazsa on beş gün ara ister. Ne kadar kolay ve hazırlıksız olursa olsun, ha... deyince düğün olmaz ki... En aşağı kendime iki elbise, biraz beyaz çamaşır... Vecdet’e de bir şeyler dikmek hazırlamak gerek. Herkes her şeyden vazgeçse bile ben yine bir iki tuvalet hazırlamak zorundayım. Gelin olduğum gün sırtıma ne geçireceğim?.. İskiliplilerin dedikleri gibi: zemheri soytarısı gibi giysilerle âlemin içine çıkılmaz ya...

12 temmuz

Beyefendimiz sonunda muradına erdi! Eğer, bir an içinde havadan para; yüz bin lira kazansaydı bilmem bu kadar sevinir miydi? Ama, onun istediği oldu... diye benimki olmadı değil! Ben daha çok kazandım... İsteddiğimden, umduğumdan daha iyi bir “şans” a rastladım. Sonucun böyle olacağını yüzde yirmi beş bile ummazdım. Zaten, bugüne kadar en büyük korkum da buydu.

– Vecdet’le evleneceğim... Pek güzel. Fakat, hani evlenebilmek için bir erkeğin aradığı bekâret?..

Bu soru her zaman aklıma saplandıkça aklıma oynatacak gibi oluyordum. Belki, hayatta geçirdiğim en müthiş, en korkulu zamanlar bu sorunun cevabını düşündüğüm sıralar oldu. Hele, en zorlusu, en korkuncu dün geçti. Vecdet’le bir tek vücut: bir tek kalp, bir tek ruh gibi birbirimize iyice sokulup kendimizden geçtiğimiz saniyelerde ne kadar soğuk ter döktüm, ne üzüntü ve acı duydum... Bir de onu bana sormalı.

– Ha... Şimdi Vecdet her şeyi anlayacak...

Ya da:

– Eyvah... Bütün kirli çamaşırlar meydana dökülüyor... diye korku içinde kıvrana kıvrana çıldıracak gibi oldum.

Neyse ki Allah böyle bir sonuçtan beni kordu; Vecdet de hiçbir şeyin farkına varmadı. İhtimal o, benim:

– Yapma... Vecdet... diye, korku, heyecan, buhran ve maskara olmak endişesinden döktüğüm teri bekâret kaygısıyla sararıp kıvrandığıma veriyordu ki:

– Korkma sevgilim... Rahat dur... Bizi hiçbir kuvvet birbirimizden ayıramaz... deyip duruyordu.

Sonucun böyle oluşunda temizlik ve suçsuzluğumun da mükâfatı var. Muhakkak ki temiz olmak, dürüst kalmak, açık ve insalcıl düşünmek bütün hayatta kaybettirir gibi görünürken en sonunda kazandırıyor.

Eğer, aksi olsaydı, ben, bu dakikada hiç şüphesiz el âlemin gülünç bir maskarası olmaktan başka hiçbir şey değildim, değil mi... Fakat, nikâhlanmadan, hatta düşün yapılmadan Vedet'e bu fırsatı vermeyi bir türlü düşünemezdim! Dün nasıl oldu da, Vecdet'e uyudum?.. Bilmiyorum... Demek ki, alın yazısı böyleymiş. Hatta evden çıkarken bile üzerimde bir hayli durgunluk vardı. Bu, Vecdet'in bile gözünden kaçmadı, sordu:

– Vicdan, bu sabah seni neşesiz görüyorum. Niye böylesin?

– Yooo... Neşesiz filan değilim. Sana öyle geliyor, dedim.

Koluna girdim, ırmak yolundan yürüdük. Nereye gideceğimizi bile kararlaştırmamıştık. Yani, bu oldubitti o kadar tesadüfi oldu. Sonunda, sabah serinliğinde yürüye yürüye "Uludere" Bahçeleri'ne girdik. Benim de buralara, ya ikinci gelişim ya üçüncü! Şehrin ta yukarı başında. Yemyeşil sonu gelmeyen, kolay kolay ucu bucağı bulunmayan, bağlık, bahçelik bir yer. Boğaziçi'nin Bebek'ten ilerideki görünüşleri burada da var denilebilir. İki etraf;

yamaç koruluk, ağaçlık. Ortadan Meydan Çayı süzüle süzüle, sular taştan taş çarpa çarpa akıp geçiyor. Issız, yapayalnız ağaç dallarında yuva kuran bin çeşit kuşun bin bir cıvıltısı da olmasa ıssızlıktan burasına “kuş uçmayan, kervan geçmeyen” bir yer denebilir. Fakat doğanın bütün şirinliğini devşiren böyle güzel bir yerin ıssızlığını da insan kırk yıl geçse herhangi bir şehre değişmez, ayrılmak istemez. Hele, manzarının güzelliğine, doğanın şirinliğine, yeşilliğin çekiciliğine cinsel duygular karışınca...

Yorulunca, oturmak için kendimize bir yer aradık. Rastlantı karşımıza çıkardı. Sık bir meyveliliğin içinde ceviz ağaçlarının çevrelediği ve sanki gizli, karanlık bir köşe haline getirdiği çimenliğe girdik, oturduk. Burada ne bir kimseyi görebildik ne de kimse bizi görebildi. Biraz yorgunluğumuz çıkınca:

– Haydi, kalk Vecdet... Gidelim... dedim.

– Nereye ?

– Daha başka yerleri de görürüz. İleride mısır tarlaları var...

– Yapma canım... Buradan daha iyi yer mi bulacağız. Dünyayı gezsek bu kadar güzel bir yer bulunmaz...

Vecdet böyle söyleyince:

– Sen bilirsin... Pek hoşuna gittiyse otururuz... cevabını verdim.

Vecdet kalktı, aşağı bahçelerden taze ceviz, yaz elması, armut topladı getirdi.

– Armutlar pek şeker şeyler... Ama sen soyacaksın dilim dilim ağzıma vereceksin...

Çakısını verdi, bir armut soydum, ilk dilimi elimle ağzına verirken:

– Dur, birlikte... dedi.

Armudu çakının üzerinden aldı ağzıma getirdi...

– Teşekkür ederim...

– Nasıl ?..

– Gerçekten güzel, beğendiğin kadar var...

– Hele, tadı?..

– O da çok güzel...

Güldü... Söz söylerken heyecandan tir tir titriyor, sevdalı gözlerini bayıltı bayıltı gözbebeklerimden ayırmıyor...

– Amma, senin dudakların hepsinden daha şeker...

– Hah... Hah...

– Gülme... Vallahi öyle...

Tekrar güldüm. O da güldü.

– Dur öyleyse... dedi, dudaklarını dudaklarıma uzattı, dudaklarıma hafif bir fiske vurdum:

– Burada olmaz, belki görürler, dedim.

– Yoo... Yo... Hiç kimse görmez. Hem, bizden, kuşlardan başka kimse yok ki...

– Fakat biraz ihtiyatlı olalım, ne zararı var?..

– Yok, vallahi olmaz. Bu günümü bana haram edersen, sevgilim...

Böyle söyleyince, ses çıkarmadım. Ben de onun dudaklarında zevkine doyulmaz bir tatlılık buluyordum. Aşkın şarabı bu dudaklardan başka hiçbir yerde değil. İç ve anında sarhoş ol!..

Bilmem, böyle dudak dudağa ne kadar zaman geçti, ne oldu?.. Vecdet; aşk nöbetini cinnet derecesine çıkaran bir çılgınlıkla her tarafımı didik didik ediyor, tırmalıyor, elbiselerimi çözmeye çalışıyordu. Yüzü kıpkırmızı olmuş, gözleri süzüle süzüle sisli bir ufukta bulutlanan güneş gibi kararmış, nefesi kısılmış, bütün sinirleri gerilmişti. Heyecan beni de o hale getirmemişse bile ona yakınlaştırmıştı...

Kendimde:

– Yapma... Vecdet sonra fena olacak... diyebilmekten başka hiçbir karşı koyma isteği duymuyorum, gitgide ona bağlanıyorum.

İşte, o da o zaman:

– Korkma sevgilim... Rahat dur... Bizi hiçbir kuvvet birbirimizden ayıramaz!.. diyordu.

Kulağımda izi ve eseri kalan söz bu oldu, kendimi koyuverdim. Vecdet, dudaklarımı koparacak, lokma lokma edip yiyecek gibi ısırmaya başladı. Bir an gözümünden bir iki damla acı, kirpiklerimi yakan yaş boşandı. Bir defa daha:

–Ne yaptın Vecdet?.. dedim.

Bütün oynak yerlerimin çözöldüğünü, damarlarımdan ılık, bayıltan bir akımın geçtiğini duydum. Fakat geriye dönülmesi imkânı olmayan bu anda beynimin içinde:

– Ne yapıyorsun Vicdan?.. Bütün sırrın meydana vuruluyor!.. diye sanki bir uyarı çanının çaldığını duydum, derhal aklımı başıma topladım, kendimi sıktım, dilimin ucuna ilk gelen sözü, biraz hırçın söyledim:

– Ne yapıyorsun Vecdet?.. Genç kızlığımı düşünmüyor musun?

Vecdet duymuyor bile. Bir daha.. bir daha.. söyledim de nihayet:

– Bırak böyle şeyleri... Artık karıkocayız... diyebildi ve yine kendi âlemine daldı, ben de büsbütün kendimi kaptım salıverdim!..

Biraz sonra, Vecdet'in başı boynuna ağır gelen bir yük gibi göğsümün üzerine düştü, gözkapakları indi, nefesi derinleşti ve öylece kaldı, ben de...

Belki, bir saat sonra, yine ben armut soyuyor, çakının ucunda onun ağzına veriyor, o da başını kucağıma koymuş, çimenin üzerine serilmiş yatıyor, bana bir şeyler anlatıyordu. Bir aralık, çakının sapıyla dudaklarına vurdum da:

– Koca çocuk... Ne yaptın?.. dedim.

– Ha şimdi, ha sonra... Hepsi bir değil mi?.. diyerek ellerimi avuçlarının içine aldı, öptü, öptü...

O sayede, bütün dünyaya sahip olmuş gibi sevindim. Hiçbir şeyin farkında değildi!..

Hatta:

- Artık sana karım... diyeceğim, dedi, ben de:
- Peki Kocacığım... cevabını verdim...
- Ömrümde talihin ilk büyük yardımını !

13 temmuz

Hâlâ içimde o, sevinçtir... devam edip gidiyor. Her gün:

- Evlendiğim gece ne yapacağım... diye beynimin içini oyan bu dehşet verici sorunun azabından kurtulmak dünyaya yeniden gelmek gibi bir şey!..

Hay Allah razı olsun !..

Fakat, hani Vecdet bir de farkına vardı mı, kıyamet kopar! Eskiden onu tanımakta, gerçekten, çok yanılmışım. Göründüğünden daha çok temiz, daha çok saf. Oysa, ben onu ilk zamanlarda her çiçekten bal arayan bir arıdan başka bir şey sanmazdım. Fakat:

Çocukçağız, benim genç kızlığımın var olup olmadığının bile farkına varmadı... Hem beni de öyle kıskanmaya başladı ki... Bunun da yeni yeni farkına varıyorum. Belki gün gelecek, her şeyden ve herkesten kıskanacak !

14 temmuz

Kararı verdik. Perşembe günü nikâh. Düğün yok. Ya pazar ya pazartesi günü de Osmancık'a gideceğiz. Vecdet'in izni bitiyor.

- İzin süremi geçirmek istemem. Daha ilk memuriyetim sayılır. Fena bir not alırım !.. diyor.

Haklı. Nikâh, aynı zamanda düğün gibi bir şey olacak. Konu komşuyu, eşi dostu davet edeceğiz.

Şaka olsun diye Vecdet'e:

- Düğünümüz olunca, sen Osmancık'a gidersen, sonra beni alırdırın olmaz mı ?.. dedim de:

– Yoo... Her şey olur, işte bu olmaz. Perşembe günü düğün olur da pazar günü ben seni burada nasıl bırakır, Osmancık'a gideyim!.. cevabını verdi.

Sözüme bayağı içerledi. Vecdet'i böyle çılgın, kendinden geçmiş bir âşık halinde gördükçe öyle memnun oluyorum ki... Pervane gibi hiç etrafımdan ayrılmıyor. Asıl önemli bir mesele de, okul. Onu ne yapacağız?.. Osmancık'a nakil için şimdiden başvurmak gerek. Acaba, hemen de naklediverecekler mi?.. Oysa Vecdet, bu konu üzerinde çok çekingen. Ben, şöyle yapalım... Böyle yapalım... diye ondan akıl sordukça o:

– Hayhay... Bir şey yaparız...

Ya da:

– Öğretmenliği ne yapacaksın?.. Biraz dinlen, hem, artık okula gitmek için vaktin bile olmaz... deyip geçiyor.

Anlaşılan, küçükbeyin beni okula göndermeye niyeti yok. Şimdiden düşüncesini belli ediyor. Doğrusu en çok zevk duyduğum bu işimi bırakmak, herhalde pek güç şey...

Öğleden sonra

İçimde bir çekingenlik var:

– İyi mi yaptım... Fena mı?..

Bir yandan çok iyi... Fakat fena olup olmadığını kestiremiyorum. Bilmem, daha düşünülecek, çekinilecek bir nokta var mı... Mutlaka nikâhı beklemeliydim... Ama aramızdaki ilişki bu kadar ilerledikten, Vecdet'le şimdiden içli dışlı olduktan sonra artık çekinilecek ne var?.. Bugünkü duruma göre nikâh, düğün bana, yalnız şeklin tamamlanmasından ibaret gibi geliyor... Vecdet'in dediği gibi gerçek:

– Ha bugün... Ha yarın... dan ibaret değil mi?..

Böyle olması gerekmez mi?.. Gerçekte âdet yerini bulmadan

Vecdet'e bağlanmak doğru değil ama, ne yapayım, o anda benim için yapılacak başka hiçbir şey yoktu! Kendimi özürlü görüyorum. Hele, başta yarım kızlık olunca...

16 temmuz

Bol güneş, hafif rüzgâr, ılık bir hava, derin, berrak, pırl pırl ışıldayan sulara uzanan titrek ve sonsuz gölgeler. Suyun içinde kendi yüzlerimizin yansımaları bile görüyoruz. Irmak aşağıda bir yandan kayalığın üzerine şarıl şarıl boşanıyor. Ve bu boşanıştan yükselen seslere karışan cırcır böceklerinin ötüşü, kuşların cıvıldaşması, yaprakların titreyişi, kulağa aşktan parçalar söyleyen kuvvetli bir müzik gibi geliyor, gönüle etki yapıyor...

Vecdet'le ben derenin kıyısında bir tümseğin üzerinde büyük bir sanatçı elinin süslediği etkisini veren gözalcı bir söğüdün dibinde oturuyoruz. Salkımları başımızın üzerine kadar iniyor. Gözlerimizin görebildiği kadar uzanan "İdilici" ve "Mafadar" bağ ve bahçelerinde anlatım gücünün üstünde bir görünüm ve güzellik var.

Vecdet bana birçok şey anlatıyor, ben de dinliyorum. Arada bir de yine dudaklarını dudaklarıma vermek istiyor:

– Bak sevgilim yapayalnızız...

– Nikâh günü... Nikâh günü... deyip saçlarını okşuyorum, boyuna sözü değiştiriyorum.

Bir aralık derenin dibinden bir atlı gözüme ilişti. Yukarıya doğru geliyor. Önümüzden geçip şehre gidecek. Yazın sular çekiliyor, çayın kumsalları çok güzel ve serin bir yol halini alıyor. Şose de zaten dereye paralel. Süvari yakınlaştıkça yüzü de büyümeye ve seçilmeye başladı. Bir de ne göreyim!.. Geliyor. Onu tanır tanımaz yine bütün sinirlerim bozuldu:

– Eyvah... Şimdi bizi göreceksin... diye şaşaladım, müthiş bir azap bir anda kalbimi kasıp kavurmaya başladı. Bu adamı görünce ze-

bani görmüş gibi oluyorum, bütün tüylerim ürperiyor...

Ne yapayım ?.. Ne yapayım ?.. diye düşündüm. Saniye kaybetmek zararlı. Birkaç saniye sonra, beni görüp tanıyacak. Görünmek için ne yapabilirim ?.. Fakat, görünmemenin ne faydası var ?.. Burada görmezse evde görmeyecek mi ?.. Burada görünmezsem, Vecdet'i tanımadığı için geçip gidecek. Ama, nereye ?.. Yine bizim eve değil mi ?.. Saklanmaktan vazgeçtim. Gelir, görür, yanımıza oturur ! Yapılacak başka bir şey yok. Sadece, bu olupbitti ve rastlantı karşısında Vecdet'i hazırlamak gerek. Ömer, biraz daha yaklaşınca:

– A.. Ömer Bey geliyor !.. dedim.

Vecdet şaşkınlıkla yüzüme baktı ve sordu:

– Ömer Bey de kim ?..

– Senin haberin yok mu ?.. Akrabamdan. Kendisine ağabey derim. Ama hiç sevmem. Geçenlerde yine bize gelmiş, misafir olmuştu. Beybabam tanıyor... Sungurlu'da oturuyor.

Böyle söyleyince Vecdet bir akraba kazandığına memnun bile oldu. Öyle ya... Beni sipsivri tek başına görmektense, bir iki akraba, ailesi var olan bir kız durumunda görmek daha hoşuna gider.

Ömer de karşidan beni görünce tanıdı, aramızda on beş yirmi adım kalınca attan indi, ben de ayağa kalktım:

– Buyurun Ağabey...

Ömer gülümseyen, ağırbaşlı, akrabalıkta büyüklük taslayan bir adam haliyle sokuldu:

– Yanımızdaki bey galiba damadımız ? dedi, ben de:

– Evet, kocam, Aziz Vecdet Bey... cevabını verdim...

Ömer, atını bir söğüt dalına bağladı:

– E... Nasılsınız bakalım ? Peder bey nasıl ! Afiyettedirler inşallah... Vecdet Bey yeni mi teşrif ettiler ? diye bir sürü söz söyleyerek yanımıza çıktı, kendisine:

– Buyurun... la karışık bir yer gösterdik, oturdu.

Vecdet, âdet gereğince... Hatır matır sordu, ben de sözüm ona sevincimi gösterdim. Ömer de:

– Ben seni aramazsam, hiç beni aramayacaksın. Bu ne ilgisizlik, diyerek serzenişte bulundu ve sordu:

– Nikâha geldim... İnşallah tam zamanında yetiştim...

Kâfir herif, her şeyden önce Vecdet’le düğünümüzün olup olmadığını öğrenmek istiyor.

– Perşembe günü... dedim.

Zaten, kendisine düğünü nasıl olsa haber verecektik. Ben hatırlamazsam bile Kaymakam Bey İskilip’in on sekiz saat ötesinde yeni tanıştığı bir akrabam olduğunu hatırlayacak, davet edecekti.

– Öyleyse, tam zamanında gelmişim... Davet bile etmediniz. Ama ben davetinizi beklemeden geldim.

Buna, Vecdet cevap verdi:

– Nasıl olur efendim... Davetiyeniz herkesten önce hazırlanmıştır. Bugün belki de, beybabam, postaya atmıştır... Yalnız, pek acele ediyoruz da, davetlilere vaktinden hiç olmazsa bir iki hafta önce davetname gönderilemedi... diye, mahcubiyetten kurtulmak için ağız dolusu söz söyledi.

Zavallı Vecdet, karşısında bağdaş kurup oturan ve kıskanç bakışlarla beni de, kendisini de süzen bu alçak hokkabazın bir de balçık çamurundan sıvalı ruhunun sırrını bilse kim bilir ne yapar? Pek ümit ederim ki, ok gibi yerinden fırlar, ahlaksız düşmanın boğazına tırnaklarını geçirir ve son kozu paylaşmak ister!

Ömer, Çorum’dan geliyormuş. Orada tiftik satmış, İskilip’te afyon pazarlığı edecekmiş. Bu vesileyle düğünümüzde bulunacakmış! Resmî durumu, Vecdet’in yanında söyledikleri bu...

Bahçede çok kalmadık. Yorgun bir de yolcu misafirimiz olunca, Vecdet:

– Eve gidelim, bey de dinlenirler... dedi, kalktık.

Ömer; her vakitki dalkavuk; görünüşü aldatan ikiyüzlü tavırla çok ince görünüyor.

– Aman efendim, rahatsız olmayın... Siz kalınız ben eve giderim... diyordu.

Vecdet:

– Zararı yok efendim. Biz her vakit bahçelere iniyoruz, cevabını verdi.

Ömer, binek atını yedeğe aldı; hep birlikte yürüdük.

Yolda Hayriye Abla adında bir kadının bahçesinden geçerken de Göksulu armudu aldı. Ama ne armutlar?... Tanesi yarım okka gelir. Sulu, baldan farksız... Bu cins, yalnız İskilip'te varmış; bahçelerde yetişiyormuş!

Kasabaya geldiğimiz vakit, Ömer:

– Siz yürüyorsunuz efendim. Bendeniz hayvanı hana bırakayım, gelirim... dedi; atına bindi; çarşı yoluna saptı.

Biz de, Vecdet'le yavaş yavaş evin yolunu tuttuk. Vecdet:

– Ömer Bey fena adam değil. Babacan... dedi.

– Ben hiç sevmem. O da beni sevmez, cevabını verdim, önceki sözlerimi pekiştirdim.

– Niçin?..

– Aramızdaki nefret pek eskidir. Ta, babamdan... annemden bu yana...

– Allah... Allah...

Vecdet bir akrabamı kendisine böyle tanıtmana şaşıtı... Selim Bey de öyle olmamış mıydı?... Sonra uzun uzun anlattım; ifade ve tespit edebilmek için bütün çabamı harcadım, aklıma her gelen şeyi söyledim; Ömer'in aşağılık ve bayağı ruhunu. Tehlikeyi mümkün olduğu kadar uzaklaştırmak, Ömer'in sözlerinin değerini düşürmek için bundan başka yapılacak iş, başvurulacak çare olmazdı.

Ömer geldi. Handa yolculuk elbisesini değiştirmiş. Yeni bir kostüm giyinmiş, tıraş olmuş, sakallarını derleyip toplamış. Bilenen sako da yine arkasında. Beyefendi, acaba bu kadar derlenip toplanmayı kendini bana güzel göstermek için mi yapmış?

Ömer'i zaten yemeğe bekliyorduk. Eve gelince doğru yemeğe indik. Fakat, zihnimin içi karmakarışık. Yemekte öteberi konuşuluyor. Arada sırada dalıyor, konuşmayı kaçırıyorum. Bir şeyler soruyorlar, cevap veremiyorum.

– Evet... Evet... deyip geçiyorum...

Yemek sakın geçti. Ömer şen, neşeli, mültefit duruyor; hiçbir şey sezdirmiyor. Kahveler içildikten sonra:

– Vecdet Bey, peder beyi ziyaret edebilir miyiz?.. dedi, Vecdet de:

– Hayhay efendim... Gidelim... cevabını verdi.

Birlikte çıktılar, gittiler. Ömer'in kayınbabamı övüşüne, göklerle çıkarışına şaşıtm kaldım.

Evden çıkarken:

– Akşama görüşürüz, kızım... dedi, elimi kuvvetle sıktı...

Bu kuvvetli, arzulu el sıkışın anlamı da ne olsa?..

17 temmuz

İki gündür ateşe basıyorum. Ne yediğim ne içtiğim su boğazımdan geçiyor!.. Ömrümde bu kadar sıkıldığım günleri hatırlamıyorum. Vecdet, her vakitki neşemin böyle birdenbire derin bir değişikliğe uğramasının anlamını anlayamadı. Bana soruyor:

– Ne oldun Vicdan?.. Neye böyle durgun, düşünceli duruyorsun?..

Korkuyorum, bütün çabam boşa gidecek, her şeyin farkına varılacak. Bu kadar şiddetli üzüntü de iyi değil. Fakat, sinirlerim müthiş bir sarsıntıya, sıtma nöbeti gibi rahatsız eden bir derde düştüğü sırada bütün duyguları öldürmek neşeli görünmek, aldır-

maz olmak insanın elinde değil ki...

Ömer, utanmaz herif! Ne Allah korkusu biliyor ne de insanca herhangi bir engel! Fırsat bulsam bu düşkün, utanma nedir bilmeyen maskaranın muhakkak sessizce boğazını sıkarak, katil olurum. Gözüme bu kadarnı aldırırım, fakat imkânsız. Bize geleliden beri kendisinden ne kadar kaçtım, uzak kalmak, yalnız yüz yüze gelmemeye uğraştımsa yine olmadı. Rastlantı dün de beni onunla yalnız evde kalmaya mahkûm etti. Evin içinde bir o, bir ben, bir de hizmetçi, üçümüz kalınca derhal maskesini yüzünden çıkardı, yine bana sataşmaya başladı.

– Ömer, çok dikkatli ol. Beni yok etmeye kararlısın. Gerekirse buna katlanacağım. Fakat seni de o çukura birlikte sürükleyeceğim... dedim.

Ne dersin, buna hiç aldırış etmedi, güldü:

– Kızım bunlar kuru söz... Sen bana hiçbir şey yapamazsın, cevabını verdi, elimi tutmak için yine elini uzattı.

Zaten, beni çıldırtan, kararsız yapan bu durumdu ya... Herif, durumundan çok güvenli. Hiçbir şey tanımıyor. Nereye ve neyine güveniyor?

– Vicdan, kız değildir. Vicdan, kendini ateşte yakan bir kadının kızıdır. Vicdan Darülaceze'den yetişmiştir. Hizmetçilikle büyümüştür. Vicdan, ırzının pahasına okula konmuştur, diyecek değil mi?

Bunlara daha ne ekleyebilir?..

– Vicdan, bir orospudur. Birkaç erkeğe metres olmuştur. Düzenbaz, olduğu gibi görünmeyen, Vecdet'i aldatan ve kendisini ona temiz, el dokunulmamış bir bakire gibi tanıtmayı başaran bir kadındır... Bütün söylediklerimi ispat edebilirim, diyemez ya?

Eğer, Ömer, yeryüzünde alçaklık ve iftiranın en son sınırı tanıyan çizgilerin de ilerisine geçip bunları yaparsa ve söylerse o zaman akan sular durur ve insanlık ya bu en alçak başı parçalar, ya-

hut da en alçak duruma düşer! Orasını bilmem... Fakat, fakat yalnız benim Darülaceze’de büyüdüğüm, hizmetçilikten yetiştiğim, bakire olmadığım, intihar eden kadının kızı olduğum, babamı tanımadığım yüzüme vurulacak, Vecdet’in kulağına varacaksa bunların içinde en sonunda bakire olmamaktan başka sinirleri bozacak, yüz kızartacak ne var?.. İnkâr etmiyorum; ben ıstırap çocuğuyum... Tanrı herkese nasip verirken bana da acı kısmet etti, talihi mi ters çevirdi. Bunda benim ne sorumluluğum ne de suçum var!..

Şimdi kala kala bir yarım bakirelik kalıyor değil mi?.. Bundan da benim ne günahım var?.. Günahımın sorumluluğu da işleyene ait olmaz mı? Suçlu, Ömer’den başka birisi mi? Ben kaza ve kaderin eteklerine dolaştığı felaket gününden sonra hiçbir elin elim bile dokunmasına izin verdim mi?.. İsteseydim, kuşkusuz ederdim. Bekâret, bir kez yok olduktan sonra, beş kez, on kez ne etkisi olurdu?.. Buna izin vermeyen yine benden, benim vicdanımdan, ahlak ve toplumsal kurallara verdiğim değerden başka bir güç mü oldu?.. Hayır!.. Demek ki ben isminin Vicdan olduğu kadar vicdanımdan da güvenliyim; her yerde ve herkesin içine alınının akıyla çıkabilir ve:

– Hanımlar, Efendiler... İşte durum bu. Benim temiz, dürüst olmaktan başka hiçbir günahım yok. Namusuz olan, Ömer’dir. Bu yurun... Siz de benim suçumu yüzüme vurun... diyebilirim, hem de bu bekâret konusu da bir tuhaf ya!..

Namus, erdem, temizlik, iyi insan olmak damgası kalpte, başta, ruhta, aranmaz da mutlaka doğanın yarattığı bir zarda mı bulunur?.. Bilmem, belki kendi başıma geldiği için böyle düşünüyorum, taraf tutuyorum. Bence, nasıl erkte bekâret diye bir şey aranmıyorsa kızda da aranmamalıdır. Bütün değerler kişilik ve kafada ölçülmemeli, aile, bağlılık, vefa, birlik, yaşayış, döl yetiştirme anlamları aynı değerlere dayanmalı, ölçülerin bütün dayanakları vücudun üst

kısımında toplanmalıdır. Bu takdirde bütün cinsel ihtiraslar söner, dünya yeni bir yön alır, toplumu allak bullak eden kadın-erkek sürtüşmelerinden eser kalmaz, fuhşun adı unutulur, toplum düzeni güçlenir, birleşmelere yüz yıkamak kadar önem verilmez. Fakat, şimdilik böyle şeyleri düşünmek bile yersiz olur. Toplum düzenine uymak gerek! Nasıl kurulduysa öyle gidecek... Ta ki, her şey kıvamını bulsun!

En çok korktuğum şey: Ömer'in durup durup da düğün günü veya gecesi bir rezalet çıkarması. Aramız gerçekte bir daha düzelemeyecek, düzelme kabul etmeyecek kadar açıldı. Gece sabaha kadar o beni tehdit etti, ben onu tehdit ettim, öbür seferki gibi zorla üzerime atılmak, bir şeyler yapmak istedi, ona da meydan bulamadı, öylece sabahladık. Boyuna:

– Ne yaparsan yap... Vecdet'le sözünü boz, nikâh davetiyelerini dağıttırma, benimle Sungurlu'ya gel, evlenelim. Yoksa yaşamayı ve evlenmeyi sana haram ederim... deyip durdu.

Herif başıma bela kesildi. Yeryüzünde balta olacak bundan daha belalı bir adam olacağını düşünemiyorum. Yine öyle de nazik bir zamanda başıma çullandı ki... Ben de suç var ya!.. Bu zamana kadar ne beklersin?.. Şimdiye kadar düğün de nikâh da olup bitivermeliydi. Ondan sonra, ne yapabilirdi, beni neyle tehdit ederdii?.. Hiç!.. Kendisine yalnız, avuçlarını yalamak düşerdi. Fakat, zebani kılıklı herif en hassas zamanı yakaladı, büyük bir skandal çıkarmak için ipin ucu elinde!..

Gece

Necla'nın kocası, akşam yemeğine davet etmiş. Selim Bey, Vecdet, Ömer hep oraya gittiler. Eğlenti varmış! Kahve yok, gazino yok, tiyatro yok, sinema yok, kulüp yok! Ne olacak, memurlar böyle geceleri evlerde; eşraf da kız kapatıp "avrat oynatmak"ta toplaşıyorlar. Sabaha kadar, rakı içen karşılarında kadın oynatan

bu erkekler, sonra da sokakta yüzü açık taze görseler damgayı barsarlar:

– Kahpe...

Ööööf... bu gece de ne kadar sinirliyim!.. Ne yapacağımı bilmiyorum. Kitap okumak istedim, okuyamadım. Ne iş olursa olsun, bir şey yapayım, dedim, yapamadım. Beynimin içinden gözlerimin önünden şu Ömer belası bir türlü gitmiyor... Herif odanın içinde yokken bile karşımda duruyor sanıyorum. Kâbus basıyor, ter döküyorum; başımda ağrılar, sancılar başlıyor! Hastalık nedir?.. Bilmezken iki üç gün içinde hasta oldum, sanki eridim. Tartılmış olsam mutlaka beş kilo eksilmişimdir!.. Ne yapayım, bu belayı başımdan nasıl savayım?.. Elimde olsa:

– Gel, Ömer... Bu gece seninle kalacağım... Başka istediğim herhangi bir zaman da birlikte kalmayı kabul ediyorum... Vecdet'le evlenmemize engel olma... diyeceğim.

Bundan başka çare kalmıyor. Sinir, irade ve azim savaşını en sonunda kaybedip bu duruma düşmekten korkunç bir şey olamaz!..

Böyle hayat olmaz olsun...

19 temmuz

Bir bugün var, bir de yarın. Öbür gün tamam. Davetiyeler, her şey yerli yerine dağıtıldı. Vecdet:

– Karıcığım, öbür akşam da artık bir diyeceğin kalmaz ya!.. diyerek bu sabah boynuma sarıldı, beni öptü, evden çıktı, gitti.

Bir türlü gitmek, yanımdan ayrılmak istemiyordu. Fakat, işleri varmış. Öyle şen, öyle çılgın, öyle mutlu ki... Bilmem, her evlenen ve seven erkek böyle midir, yoksa Vecdet mi bu derece aşırılığa düşüyor?..

Fakat, perşembe yaklaştıkça, benim de aklımı oynatacağım geliyor. Ömer dün akşam, yine sordu:

- Ne yaptın, hâlâ Vecdet’le bozuşmadın mı ?..
- Hayır... Hem de bozuşmayacağım... cevabını verdim...
- O, ne söylerse ben tersini yapıyorum.
- Sakın davetiyeleri dağıtma... Sonra, karışmam ha... dedi.

Ona da:

– O benim bileceğim iş... dedim, başka söz söylemesine fırsat vermedim.

Selim Bey’in evine gittim.

Kayınbabamın çok kullandığı bir söz var: “Afurt tufurt...” Bunu kafa tutmak karşılığı söylüyor. Ben de Ömer’e karşı: Afurt tufurt... söyleyip duruyorum ama, sonu neye varacak? Nikâh ve zıfâf Selim Bey’in evinde olacak. Geriye başka bir şey de kalmadı. Davetiyeleri dağıttığıma göre Ömer şimdi ne yapacak?.. Bunların hepsi bu dakikada meçhul!.. Bakalım ne olur?.. Kadere razı olacağım...

Geceyarısı

Vecdet evden çıktı. İki saat geçmeden Ömer geldi. Kızgınlığı yüzünden akıyor, odadan içeri girer girmez, karanlık gözlerinin içinde şimşeklenen o her vakitki nemrut hırsıyla tepeden tırnağa beni şöyle bir süzdü; yanıma geldi:

- Davetiyeleri göndermişsin Vicdan!.. dedi.
- Durumumu hiç bozmadım, soğuk, tabîî bir tavırla cevap verdim:
- Evet gönderdim... Öbür akşam nikâhımız kıylacak.
- Ya!..

Bir an sustu, sonra kızgın, dediğini yaptırtamayan bir cadalozun etkisini andıran sert ve kaba bir sesle:

- Fakat ben sana davetiyeleri dağıttırma dememiş miydim? Niçin sözümü dinlemedin?.. dedi.
- Yol göstericiye ihtiyacım yok da onun için bildiğim gibi yaptım.
- Ama, bu sana çok pahalıya mal olacak...

Fena halde içerledim:

– Haydi oradan... Defol git... der gibi bir yüzle:

– Allahını seversen Ömer sus. Seni dinleyecek vaktim yok. Ne ye mal olursa olsun... Kararımdan beni vazgeçirtemezsin... dedim.

Bu cümleyi söylerken dişlerinin gıcırdadığını, yüzünün buruş buruş olduğunu, sesinin katıldığını, yüzünün morardığını, gözlerindeki beyazın çoğaldığını ve gözbebeklerinin irileştiğini hissediyordum. Korkunç, vahşi, son derece hırslı, şehvet düşkün, irade-den yoksun bir adam hali. Sesini daha yükselterek, cümleleri daha kısaltarak ve toklaştıracak devam etti:

– Vicdan, eskiden sana büsbütün başka gözle bakıyordum. O vakitler belki bir gece... İki geceyle beni savabilirdin. Fakat, bu dakikadan sonra asla!.. Belki, başımı senin yolunda veririm de yine seni kimseye vermem... Gitgide sana tutuluyorum... Hele, bu kafa tutuşların, kuvvetli inadin, hiçbir şeye aldırış etmemen yok mu! İşte, bütün bunlar beni çileden çıkarıyor, sana hâkim olmak için iradem beni bir kat daha zorluyor... Ne yapsan boşuna... Mutlaka benim olacaksın... İlk kez seni sıkın bu kollar son defa da sıkın gururunun alacaktır. Anladın mı?..

Elimde Vecdet'e işlediğim mendil vardı, kızgınlıkla minderin üzerine attım; yerimden fırladım.

– Ömer, artık sen gerçekten çok fazla oldun. Saçma dinlemek istemiyorum... Rica ederim seni bu evden fena bir şekilde kovmaya beni zorlama... dedim.

Yüzüm hiddetten kıpkırmızı olmuştu. Gözlerim yanıyor; elim ayağım zangır zangır titriyordu.

Ömer bu kadar sinirlendiğimi görünce, bilmiyorum ne düşünüdü, ne düşünmedi: yanıma sokuldu, ellerimden tutarak:

– Vicdan... Ben... diye bir şeyler söylemeye başladı.

Fakat, hemen sözünü kestim:

– Ellerimi bırak... dedim, kollarımı kuvvetle silktim, içimden suratına üç dört tokat atmak arzusu bile geçiyordu. Ellerimi bıraktı, sesini biraz alçalttı ve yumuşadı:

– Kızcağızım, ben seni mutlu etmek istiyorum...

– İstemiyorum efendim... İstemiyorum. Bırak benim yakamı !..

– Sen mutluluğun nereden ve nasıl geleceğini bilmiyorsun da onun için sinirleniyorsun... Hem ben sana kendimi sevdirmeye çalışmaktan başka ne yaptım ki, bu kadar nefret ediyorsun ?.. Umutsuzluğunun, nefretinin sebebi geçmişteki olay ise onun düzenlediği yine bugünkü sonucu göstermekten ibaretti. Eninde de sonunda da sen muhakkak benim olacağına göre o zaman, hiçbir şeyden sakınmamıştım.

Utanmaz herif. Bir insan cinayetini ancak bu kadar yüreksizlikle karıştırarak başka anlama sokabilir. Namertliğini şimdi de sanki bir savunma silahı gibi kullanmak için karşıma çıkarıyor, ezeli bir âşık rolü oynuyor.

Yılışarak güldü:

– Benimle evlenmemekte ısrar edersen, her şeyin bir anda nasıl yok olacağını göreceksin...

Alayla elimi salladım ve odadan çıktım.

– Adam sen de...

Fakat, bu iki kelimecik ağzımdan öyle çıktı ki... Her şeyi alay ve aşağılama...

Dışarda çok kalmadım. Dehşetli sıkılıyorum, saniyeler kafamın içinde kasırgalar yapıyor. Bilmem ne kadar zaman geçti. Ömer karşı odadan bulunduğum odaya geldi:

– Vicdan ben gidiyorum, son sözünü söyle... dedi.

Ağzımın içine bakıyor. Düşünmeden, çekinmeden, korkmadan cevap verdim:

– Cehenneme kadar yolun var...

– Peki...

Bir tek kelime söylemeden çıktı gitti.

Demek ki, artık ne olacaksa olacak! Bu zebani herifle uyuşmadık. Hiç pişman değilim.

20 temmuz

Ömer bugün hiç gözükmeydi. Vecdet de ortada yok. Merak ediyorum: Vecdet, her gün uğrardı. Bugün neden görünmedi? Ömer, acaba ne yaptı? Henüz yok olan bir şey de yok. Bir yarın kaldı. Yarın da sessizce geçerse, akşamdan sonra ortada yok olacak hiçbir şey kalmıyor, demektir.

Ah Tanrım, yarın akşamı bir bulsak. İple çekiyorum. Bu arzu Vecdet'le resmen kırkoca olmaktan çok şu Ömer'in şerrinden kurtulmak için...

Akşama doğru

Vecdet bu saate kadar hâlâ görünmedi. Gerçekten üzüldüyorum. İnsanın belirsizlik içinde her an bir olayın patlak vermesini beklemesi kadar fena bir şey düşünülemez. Sınırlar yıpranıyor, zihin şaşkınlık içinde bunalıyor, kalbi sarsan devamlı bir üzüntü maneviyatı bozuyor.

Eğer, Ömer, Vecdet'i ve Selim Bey'i kandırabilecek kadar etkili davranır ve hele Vecdet'in temiz duygularını bulandırırsa o vakit ben ne yapacağım?.. Daha hiçbir şeye karar vermedim. Ömer:

– Her şeyi söyler, seni yok ederim, dediğine göre bana başka bir şey yapacak değil demek!

Zaten, başka ne yapabilir ki?.. Elinde olan biten bütün silahlar birkaç sözden ibaret. Onları da bu saate kadar söyledi ve bu son alçaklığı da yaptı mı, yapmadı mı bilmiyorum!

Eh Ömer... Senin de alacağın olsun! Korkma, yeryüzüne hâkim

olan yasalar değişmez; elbette bir gün bütün fenalıkların ayağına dolaşacak, sen de altüst olacaksın!.. Bundan emin ol!

21 temmuz

– Sahi, niye sıkılıyorsun Vecdet?..

Boynum bükük. Gözlerim onun güneşten renk, güneşin batışından ışık alan gözbebeklerinin içinde. Suçsuz soruyorum. O da durgun soluk; gözleri bende bana soruyor:

– Sen niye sıkılıyorsun Vicdan?..

– Benim hiçbir sıkıntım yok. Sana öyle geliyor.

– Benimki de sana öyle geliyor...

– Yok... Sen benim gibi değilsin. Neşesizliğin gözlerinden okunuyor.

Gerçekten de öyle. Eve geleli bir saati geçti, bir türlü neşesini toparlayamıyor. Soluk bir beniz, yorgun bir tavırla geldi, bu durum devam edip gidiyor. Arada bir bana bakarken dalıyor, uzun uzun düşünüyor, geniş, derinden nefesler alıyor. Bunun anlamını anlıyorum. Fakat...

– Odur... diye bir türlü kararımı veremiyorum.

Acaba, Ömer, her şeyin yok olması için söyleyeceklerini söyledi mi?.. Vecdet bir şey söylemeden benim bu konuda tek kelime bile söylememe imkân yok.

Birkaç dakika böyle geçti. Ben, yine sözü, evirip çevirip:

– Vecdet, niye derdini benden saklıyorsun? Niçin sıkıntının nedenini söylemiyorsun?.. diyorum.

En sonunda, oturduğu yerden kalktı, yanıma geldi, dizlerini dizlerime iyice yaklaştırdı, avuçlarımı avuçlarının içine aldı:

– Vicdan... diye söze başladı.

Fakat ellerinin içi bu sefer ellerimi birdenbire ateşten yakacak kadar sıcak değil. Rengi büsbütün soldu, gözlerinin ışığı söndü:

– Bana hayatını anlatsana... dedi.

Bunu, güçsüz, korkak bir sesle söylüyor. Saz kadar uyumlu, tambur kadar nağme dolu dediğim o seste bile bugün öyle bir değişiklik var ki...

– Neden böyle hayatımı anlatmamı istiyorsun ?

– Hiç, aklıma geldi de...

Durumu derhal kavradım. Ömer, Vecdet'e bütün bildiklerimi, belki de her safhasına bin bir yalan katarak anlatmış. Fakat temiz kalpli çocuk hayatımı bir kez de benim ağzımdan dinlemek Ömerinkiyle karşılaştırmak, ondan sonra hükmünü vermek istiyor. Belli ki, bu dakikada kafatasının içinde kasırgalar koparan korkulu düşünceler birbirleriyle boğuşuyor... Belki Ömer'e bir an inanıyor, benden müthiş surette iğreniyor; kendisini bu dakikaya kadar aldattığıma, kalbini çaldığıma kudurasıya kızıyor, boynuma atılıp beni boğazlamak istiyor! Belki Ömer'in hiçbir dediğine inanmıyor, beni çıldırması sevir, zihninden geçenleri bana sormaktan; beni kırmaktan, üzmetten çekiniyor. Sanırım böyle...

– Hayatını anlatsana... derken sesinin bu kadar güçsüz, ürkek olması en çok bu anlamı veriyor. Ama ne de olsa, çok nazik bir durum var. Durumu korkunç olmaktan kurtarmak benim söz arasındayken gaf yapmamamla ve belirli bir yön üzerinde hiç insafsız değişmez bir amaca doğru gidebilmemle kabil. Bunun için de en çok Vecdet'in bildiklerini öğrenmeye çalışmak, ondan sonra, bilgi vermek gerek.

Nitekim, ben de Vecdet'in:

– Hiç, aklıma geldi de... demesi üzerine hemen ağzımı açıp söylemeye başladım:

– Hayır... Durup dururken birdenbire böyle bir soru insanın aklına gelmez... dedim.

Hissediyorum ki, Vecdet, Ömer'in söylediklerine iyice inanma-

mış. Açıkça onun bana neler söylediğini ve geçmişimden kuşkuya düştüğünü söylemek istemiyorum.

Sonra, ikinci bir soru sordu:

– Kuzum, bu Ömer senin neyin oluyor?.. Geçenlerde söyledin-di ama, iyice hatırımda kalmadı...

Bir an durakladım. Acaba Ömer ne söyledi? Gerçeği söyledi mi, yoksa önce benim Selim Bey'e söylediğimle kaldı da bu konuya hiç geçmedi mi?..

– Aman, şu pis herifi bırak. İğreniyorum. Akraba olacağımıza hiç tanışmasaydık daha iyi olurdu, dedim.

– Şimdi, o nerede?..

– Bilmem ne cehenneme gitti... İki gündür gelmiyor. Zaten gelmemesini de kendisine ben söyledim.

– Niçin?

Vecdet bu soruyu önemle sordu.

– Bazı münasebetsizlikler yaptı da onun için...

Bu cevabım Vecdet'te birdenbire belirli bir değişiklik yaptı, onu fena halde sinirlendirdi. Şimdiye kadar hiç rastlamadığım bir kırgınlık; yüzü toprak karışık kireç gibi bir renk aldı, saçları diken diken dikildi, sesi titremeye başladı.

Ayağa kalktı, beni ellerimden tuttu, yerimden kaldırdı; tekrar:

– Vicdan, Allahaşkına bana hayatını anlat, dedi.

– Niçin bu kadar ısrar ediyorsun?

Sanki konuşmamızı başka bir kimse işitecekmiş gibi çekine-rek etrafına bakındı, kulağıma fısıldar gibi hafif bir sesle:

– Bazı şeyler işittim de... dedi.

Söyleyeceğim kelimeyi kapacak gibi ağzımın içine baktı.

– Neler işittin?

– Bunları sorma, yalnız anlat...

Benim de rengim sarardı. Heyecandan titremeye başladım:

– Yok... Açıklamanı isterim. Benim için sana ne söylenildiğini ve kimin söylediğini bilmeliyim. Sonra bütün hayatımı noktası noktasına sana anlatacağım. Zaten senin bilmediğin pek az şey var...

Vecdet yutkunuyor, bir şey söylemek istiyor, fakat bir türlü ağzından çıkaramıyor...

– Haydi söylesene... Bekliyorum Vecdet.

Ellerimi koparacak gibi gittikçe artan bir şiddetle sıkıyor, saçları daha çok kabarıyor, rengi daha çok koyulaşüyor; yüzü güzelliğini kaybediyor, somurtuyor, gözleri gölgelenen güneş gibi bulutlanıyor. İkimiz de böyle ayakta, gözlerimiz gözlerimizde felaket saatini bekleyen insanlar gibi bekliyoruz...

Baktım; Vecdet'in gözünden iri bir damla yaş taşıtı ve yanağından aşağı yuvarlandı. Bu, bir damla yaş benim gözlerimi de yaşarttı, kendi kendime çok taşkın ve acı bir hüznü duydum, üzüntümü saklayamadım, kaynar bir damla da benim gözlerimden sızdı ve yanaklarıma boşandı. Bir an Vecdet benim yaşlı gözlerime, ben onun hüznü dolu gözlerine baktım. Sonra, ellerimi daha çok sıktı, yalvarır gibi yüzüme baktı:

– Vicdan beni aldattın mı?.. dedi.

– Ne münasebet?..

– Ömer söylüyor...

– Rezil...

– Doğru mu söylüyorsun Vicdan?.. Ben zaten senin vicdanından kuşkulanamam. Ancak...

– Böyle bir şeyin aklında yer tutmasına çok üzülürüm Vecdet...

Ellerimi Vecdet'in ellerinden çektim, odanın bir köşesine doğru ağır ağır yürüdüm. Vecdet de arkamdan yürüdü, hüznü dolu bir sesle:

– Nereye Vicdan?.. diye söylendi, omzumdan tuttu, bir kez daha:

– Vicdan sahi mi beni aldattığın ?.. dedi.

Eğer:

– Seni aldattım... gibi bir şey ağzımdan çıksa çıldıracak.

Aşkın üstün gelen umutsuzluğu !..

Vecdet bütün bütün açıldı. Ömer'in her söylediğini açıkladı. Ömer dün akşam Vecdet'i yolda görmüş:

– Biraz hana, benim odaya teşrif etmez misiniz ? demiş, Vecdet de gitmiş. Ömer çok üzgün, mahcup, af diler bir hal almış:

– Vecdet Bey beni bağışlayacağınızı söylerseniz size bir kusur-
dan söz edeceğim, demiş, sonra anlatmış:

– Yarın, öbür gün nikâhınız kıyılacak, Vicdan'la hayat arkadaşı olacaksınız. İçimde düğüm olarak kalmasın. Size itirafta bulunmak isterim. Vicdan on, on bir yaşındayken kaza ve kader benimle onun birleşmemizi sağladı. Aradan yıllır geçti, ben bu günahı unutmuştum. Fakat bu son seyahatimde yine rastlantı benim onunla birleşmeme engel olmadı. İlk zevk Vicdan'da daha etkisini muhafaza etmiş olmalı ki, önceki gece de aramızda birleşmenin önüne geçemedi. Oysa siz Vicdan'ı bir bakire tanıyarak evleniyorsunuz. Manevî bir günah ve sorumluluk altında kalmamak için ikimizin de günahlarımızı size söylemeyi bir vicdan borcu saydım...

Bundan sonra, benim geçmişimden söz etmiş, beşin yarına on katarak birçok şeyler söylemiş. Ağza alınmaz sözler...

Vecdet, Ömer'i dinleyince çıldıracak gibi olmuş, üzüntüsünden hiçbir şey söylememiş, doğruca evine gelmiş, yatağa girmiş... Ağlamış... Ağlamış... Onun için dün bana gelememiş, bu sabah da güçlükle evden çıkmış. Düşünmüş, taşınmış, beni nasıl tanıdığını, nasıl denediğini uzun uzun hesap etmiş, ne yapacağını şaşırılmış !..

Ömer'in ne söylediğini Vecdet'in bana böyle yana yakıla anlatması çok işime yaradı. Derhal bir cephe aldım, kendimi savunmaya başladım. İlk sözüm:

– Bütün bu sözleri sen de bir çocuk gibi dinledin öyle mi Vecdet?.. oldu ve ondan sonra:

– Genç kızlığımı Uludere’de bir tutam toprağa bırakırken kollarımda sen vardın değil mi ?.. Bunu özellikle sen çok denedin. Eğer, şimdiye kadar beni anlayamadın da böyle bir ahlaksız herifin sözlerinin etkisi altında kaldınsa çok üzülürüm, dedim. Ömer’in bütün söylediklerini reddederek.

– Ömer, benimle evlenmek için teklifte bulundu. Kendisini hem azarladım, hem reddettim. Gözdağı verdi. Aldırmadım. Aşkımıza düşmanlığı var; bunun için bütün bu iftira silahlarına başvurmuş... diye uzun uzadıya açıkladım, bu konu üzerinde Ömer’i yerin dibine geçirdim.

Akşama kadar konuştuk, Vecdet biraz kendine geldi, alnımdan öptü:

– Sevgilim sana güvenim var, dedi, boynuma sarıldı ve dudaklarımdan emdi, emdi... Son sözü:

– Beni bağışla sevgilim... oldu.

Yaşasın doğruluk...

Sabaha karşı

Uyuyamıyorum: saat geceyarısını geçti. Sinirlerim müthiş bir kargaşalık içinde. Oysa bu gece çok uyumam gerek değil mi ? Yarın akşam nikâh ve düğün var.

Fakat, gurur duymalıyım; ihanet erdemle, düzensizlik iyi niyetle, içtenlikle boğaz boğaza çarpıştı durdu ve nihayet erdem düzensizliği, hıyanet ve alçaklığı da yendi. Kalp ve gönül sonuna kadar hükmünü sürecek. Gerçekte, yüreksizlik en son yüreksiz olanların ayaklarına dolanıyor. Yeryüzüne hâkim olan erdemdir. Ömer’le şu son mücadelemiz; bütün günahların göz önüne döküldüğü şehvet ile aşkın birbirinden ayrıldığı ve gönül hâkimiyetinin kendini

gösterdiği bir mücadeleden başka nedir?..

Zavallı Vecdet, gündüz ne kadar üzgündü. Ömer'in en kuvvetli iftira silahlarını birer birer çürütüp atarken, derin, bütün göğsünü dolduran geniş nefesler alıyor, gözlerinden damla damla akan yaşları silerken, bakışlarını bakışlarıma bağlamış, dikkatle beni dinliyor, avunuyordu. Temiz kalpli çocuk, Ömer'le konuşunca biraz zihni bulanmış, fakat, birdenbire kendisini karara sevk ve beni mahkûm edecek kuvvetli bir kuşkuya düşmemiş...

– Ömer'i dinledikçe, şaşakaldım. Beynimden vurulmuşa döndüm... dedikçe, öyle çocuksu yüzüme bakıyor ki... Bu bakışları ömrüm oldukça unutamam...

Bununla birlikte, durumu ben de çok iyi idare ettim. Bir kez, ne inkârı ne çürütülmesi kabil olmayacak bir güçle bekâretimin kendisine verilmiş olduğunu kabul ettirdim, ve:

– Evet... dedi.

Bunu, hem birkaç kere söyledi:

– Bu konuda hiçbir kuşğum yok. Nezihe'nin evindeki mücadeleyi unutmadım Vicdan... diyerek beni doğruladı.

Bu noktada haksızım, yalancılık yaptım, fakat başka da ne yapabilirdim? Haklı savunma için, gerçekten bu kadarcık olsun ya-lan söylemek da haklı sayılmaz mı?.. Sonra hem ben Ömer'e kurban oldumsa, bunun günah ve sorumluluğunu da üzerime mi almalıydım?.. O zaman, ne olduğumu bile bilmiyordum. Genç kızlığın ifade ettiği kavramı kavradıktan sonra, bu kavrama sonuna kadar bağlı kalmakta bir an kusur gösterdim mi?.. Mutlu olmak, dile düşmemek, bu bağlılık ve vefanın hakkıdır.

22 temmuz

Geceyi, hummalı bir acı ve bunaltı içinde geçirmem boş değilmiş!.. İkinci, büyük bir yürek üzüntüsü, başımın üzerinde dolaşı-

yor, kalbimi daraltıyormuş. Eğer, sıkıntıdan canım burnuma geldiği zamanlarda oturup yazı da yazmasam, büsbütün bunalacak, içimdeki zehri dışarıya dökemeyeceğim...

Sabah, şafak söküyor. Yıldızlar yavaş yavaş sönüyor, gün aydınlanıyor. Ancak bu saatte yatağa girebildim. Uyuyakalmışım. Bu kadar yorgunluğa, sinir bozgununa; insanı kendinden geçiren böyle bir uyku az bile... Melahat gelip de karyolamın başucunda:

– Abla... Abla... diye birkaç kez seslenmeseydi, belki akşama kadar da uykudan göz açmayacaktım.

Temiz kalpli kız, akşama nikâh var... diye, sabahleyin erkenden, bana yardıma gelmiş. Beni uyandırınca:

– Ablacığım, sizi rahatsız ettim galiba?.. diyerek, çekine çekine özür diledi.

Öyle temiz öyle soylu bir ruhu var ki... Çiçek kadar da nazlı.

Çayımızı içtikten sonra Vecdet de geldi. Neşeli. Tamamen teselli bulmuş. Her vakitki halinden hiç farkı yok.

– Sevgilim, sabahleyin sana Melahat'ı gönderdim. Şimdi de ben geldim, düğün için bir emrin var mı? diye güle güle, odadan içeri girdi, içtenlikle elimi sıktı, yanıma oturdu.

– Ufak tefek bazı yapılacak işlerden başka hiçbir şeyimiz yok. Senin aklına bir şey geliyor mu?..

Omuzlarını silkti:

– Yoo... Benim aklıma gelen hiçbir şey yok...

– Ben tamamen hazırım...

Buna, ben de güldüm! Sonra, aşçıdan, verilecek yemeklerden; misafirleri nasıl karşılayacağımızdan ayrı ayrı konuştuk, bütün hazırlığı bir kez daha gözden geçirdik. Vecdet:

– Zaten bunlarla babam uğraşıyor, dedi, konuyu benim ne vakit kayınbabamın evine gideceğime getirdik.

Bunun için de son sözümüzü söyledik; öğleyin evden çıkıp

Vecdetlere gideceğim, orada giyineceğim. Orada kalacağım...

Öğle yaklaşıyor. Biz, tatlı tatlı konuşuyoruz. Bir taraftan da ütti yapıyorum. Sokak kapısı hızlı hızlı çalındı:

– Acaba bu da kim?..

Gülfidan'a seslendim:

– Kapıya bak...

Aradan iki saniye geçmeden hizmetçi kadın soluk soluğa geldi:

– Kaymakam Bey geliyor...

Hemen kalktık, toparlandık, Selim Bey'i karşılamak için odaya dışarıya çıktık. Ben, hizmetçinin arkasından kayınbabam da merdivenleri çıkıyor, sanıyordum. Baktım, ortada yok. Gülfidan'a:

– Nerede beybabam?.. derken, koşa koşa da kapıya indim.

Selim Bey orada. Temmuz sıcağı. Yokuşu çıkınca hem yorulmuş hem terlemiş. Geniş geniş nefes alıyor ve alnunda toplanan ter tanelerini siliyor. Yaşlılığın da etkisi var ya!..

– Niçin yukarıya çıkmadın Beybaba?..

– Hayır çıkmayacağım... Vecdet'i çağırttım...

Tuhaf değil mi?.. Kaba ve sert bir cevap. Selim Bey'i karşımda bana karşı bu durumda ilk defa görüyorum. Her vakit, ne söylesem, gülümseyerek yüzüme bakar:

– Ha, kızım... Peki, kızım... derken şimdi hiç yüzüme bakmıyor.

Gözleri ayak burnunun ucunda. Suratı asık!

– Beybabacağım, buraya kadar gelmişken, buyurun yukarıya çıkın. Hem yorgunluğunuzu alırsınız, hem de yemeği beraber yeriz. Vecdet'e bir emriniz mi vardı?

Yine sert cevap verdi:

–Hayır çıkmayacağım, Vecdet'i bana gönder...

Yine kaşları çatık, sözleri sert. Ne oluyor? Bu yüz niçin?

Zaten, daha ben Vecdet'e seslenmeden Vecdet merdivenleri indi, geldi:

– Buyursanıza, Beybaba...

– Hayır çıkmayacağım... Benimle gel...

Yine aynı cevap, aynı küskünlük! Oğlu da bu hali görünce bir babasına, bir de benim yüzüme baktı:

– Ne oldu Beybaba?.. dedi.

– ...

Cevap yok. Vecdet ısrar etti:

– Rica ederim içeri gelin; beni kırmayın!..

– Haydi efendim, sen yürü gidelim... diyorum!

– Vallahi olmaz... Yine gideriz. Beş dakika olsun yukarıya geliniz!..

Ben söze karışmadım. Selim Bey söz söylerken oğlunun yüzüne bakıyor da benimle ilgilenmiyor bile. Birdenbire ne müthiş değişiklik ne karışık durum!

– Haydi Babacığım gel, gerçekten son derece güceneceğim!..

Oğluna çok düşkün. İnadı kırdı, can sıkıntısıyla karışık bir:

– Oooofff... çekti, içeri girdi.

Vecdet'in babasını içeriye almak için bu kadar ısrar etmesine de aklım ermiyor. Babası:

– Gel... Gidelim... dediği zaman, pekâlâ, Selim Bey'e katılıp yola çıkabilirdi.

Demek ki, aklına bazı şeyler geldi. Ve babasının yukarıya çıkmasında kendi hesabına bir yarar gördü. Dikkat ettim; saniyeler içine sığabilen bu olay sırasında Vecdet'in de rengi değişti. Biraz sarardı. Bütün bunlara düşünce düşünce bulduğum neden, Ömer'in Selim Bey'e de gitmesiydi.

Gerçekten dediğim çıktı, Selim Bey odaya çıkınca bana ve Melahat'a:

– Bizi biraz yalnız bırakınız... dedi, biz odadan çıktık.

O zaman artık iyice anladım ki konuşulacak şeyler benimle il-

gili olacak. Yatak odamda Melahat bana soruyordu:

– Ne var Abla... Ne olmuş?..

Kızcağız da sebep yokken babasını bu kadar kızgın ve Vecdet’le baş başa verip konuşur görünce şaşırdı. Renk vermedim.

– Bilmiyorum ki çocuğum... Kim bilir neler konuşuyorlar? dedim, sözü çevirdim, fakat, ne konuşulduğunu öğrenebilmek için de içim içimi yiyordu.

Yüzde doksan beş konunun Ömer ve ben olduğuma emindim. Ancak yüzde beş belki başka bir şey konuşulabilirdi. Üzüntü ve merak kadar da yüreğe kâbus gibi çöken musibet olmuyor. Bir anlık üzüntü beş saatlik yorgunluk kadar insanı sersemletiyor.

Baba oğul konuşması gittikçe uzuyordu. Bir aralık merakımı yenemedim, odadan dışarıya çıktım. Ayaklarımın ucuna basa basa, usul usul onların bulunduğu odanın kapısına kadar gittim. Selim Bey kızgın kızgın yüksek sesle konuşuyor, söyledikleri dışarıdan işitiliyordu:

– Nikâhı erteleyelim efendim... Erteleyelim... Soruşturma yaparız. Ben bu dünyada şimdiye kadar namusumla yaşadım. Bir orospunun kayınbabası olmaya dayanmam.

Bu sözler böyle tane tane kulağıma gelince boğuluyorum sandım. Elimi boğazıma götürdüm, yere düşüp bayılmamak için kendimi güç tuttum.

– Bir orospu...

O, ben ha?..

Konuşmaları sürüyordu...

– Baba... Sen haksız yere bu kızın günahına giriyorsun. O herifin sözüne bakıp da bu kadar sinirlenme... Ben gerçek durumu çok iyi biliyorum.

– Nereden bileceksin oğlum?.. Sen bu kıızı görelisi daha bir ay bile olmadı. Suç bende ki iyice arayıp taramadan bunu kendime ge-

lin yapmaya karar verdim, sana salık verdim. Ne bileyim bu işin sonunda böyle çapanoğlu çıkacağını!.. Hem, olmaz efendim olmaz... Benim bir kez midem bulandı. Ömer Bey'in ne zoru var ki yalan söylesin. Akrabasından olan bir kızın hayat ve geleceğiyle oynasın. Bu adam çocuk değil ya?.. Koskocaman, saçlı sakallı, sözüne güvenilir saygıdeğer bir kişi... Bana sırf vicdanî görevini yapmış olmak için bütün bu gerçekleri açıkladı. Söylerken gözleri yaşla doluyordu.

Konuşma iki tarafın birbiriyle çekişmesiyle beş on dakika daha sürdü. Vecdet kuvvetle beni savunuyordu. Babası da nikâhın ertelenmesini ve beni Ömer'le yüzleştirmeyi istiyor. Nihayet Vecdet dedi ki:

– Baba... Bu kızla evlenecek olan benim. Eğer sen nişanlımın fena bir kadın olduğunu kabul ediyorsan bile yine ben onunla evleneceğim. Kararım kesindir. Vicdan'ı çok seviyorum, ona âşığım. Ömer'in her sözü yalandır, iftiradır. Onun böyle yapmasını gerektiren birçok neden var ki, henüz sen bilmiyorsun...

– Oğlum, ben senin yararın, onurun için söylüyorum. Hem, durup dururken Vicdan hakkında, meydana kendiliğinden düzme suçlamalar çıkarmıyorum ki... Nikâhı birkaç gün erteleyelim, esaslı bir soruşturma yapalım... diyorum. Karının her türlü kuşku-dan uzak ve suçsuz olduğunu sen de istemez misin?..

– Elbette isterim. Kendime metres tutmuyor, hayat arkadaşı ediniyorum. Fakat ben Vicdan'ı hangi şekilde olursa olsun kuşku altında görmek istemiyorum. Onun temizliğinden kendim kadar eminim.

Vecdet, bundan sonra, babasına uzun boylu bilgi verdi. Benim kendisine anlattıklarımı birer birer söyledi. İstanbul'dan itibaren seviştiğimizi, İskilip'te de mektuplaştığımızı açıkladı. Evlenmemizin bir olupbitti olduğunu, bunun önüne hiçbir nedenle geçilemeyeceğini anlattı ve:

– Gördün mü Baba ?.. İşin içinde neler var, neler... dedi.

Vecdet'in belki yarım saatten fazla süren açıklaması, babasının parmağını ağzında bırakmış olmalı ki, Selim Bey sustu, yumuşadı:

– O halde sen bilirsin oğlum... demek zorunda kaldı; konuşma, Ömer'e çevrildi:

– Peki ama, bu Ömer'e ne yapmalı ?

Bunu söyleyen de Selim Bey oldu. Yaşlı ve mutaassıp baba, birden o kadar duygulanmış ve uysal olmuştu ki... Hangi taraf ağır basarsa o tarafın etkisi altında muhakkak ki kalacaktı. Savunmasını kuvvetle yapması ve kendisini hemen kandırmayı başarması olmasaydı, Ömer'in şeytanî etkisi, zavallı Selim Bey'i benim yok olmama kadar yürütecekti.

Hani, şu geçirdiğim bir, bir buçuk saatlik üzüntü dakikalarında, doğrusu, altı çocuğu bir arada doğuran bir kadın kadar azap çektim !..

Selim Bey'e de şaşıyordum. Bu adamcağız epey zamandır beni tanıyor, seviyor, iltifat ediyor, oğluna nişanlıyor, kendisine gelin etmeye kalkıyor da hakkımda hiç mi bir hüküm sahibi olmamış ? İnsan, ne kadar bunak ve kararsız olursa olsun, yine böyle bir adamın sözüyle hemencecik ötekinin idamına karar veremez. Hele bu telkini yapan, Ömer gibi bir ahlaksız olursa...

Ben yine ikide bir, kapının dibine gidip içeriye kulak veriyor, Ömer için neler konuştuklarını dinliyordum.

Kaymakam Bey, o anlarda, Ömer'e neler yapmak istemiyordu:

– Tutuklayayım... dedi.

– İlçe sınırı dışına atayım... dedi.

– Dayak attırayım... dedi.

Daha birçok şey sayıp döktü. Hiçbiri o kadar hoşuma gitmedi de, hani şu dayak !.. kelimesini iştir iştir zavallı gözlerim sevinçle parladı. Herifi şöyle ortaya almalı da:

– Öldüm... deyinceye kadar vermeli sopayı...

Fakat, Vecdet çok kibar, büyük kalpli çocuk. Babasının düşüncelerini biraz derebeyi zihniyetine benzer buldu.

– Beybaba bunların hiçbirine gerek yok. O kendi yaptığından utansın. Bu kadar ceza yeter. Hem söylediklerimizi yapabilmek için kanunî nedenler yok... dedi.

– Vicdan... Melahat.. Neredesiniz ?..

Selim Bey odadan çıkmış, sesleniyor,

– Buradayız efendim... dedim, sofaya çıktım.

– Hani kızım. Öğle yemeğini birlikte yiyecektik. Hazır mı ?

– Hayhay... Beybabacığım. Şimdi hazırlarım. Beş dakika.

Gülfidan'a haber verdim:

– Haydi, sofrayı hazırla...

Ne kadar, hiçbir şey bilmiyormuş, konuşulanları işitmemiş gibi duruyorsam da yine benzimdeki solukluk, halimdeki durgunluk sıkıldığımı, üzüntü içinde olduğumu belli ediyor, Vecdet de durumun farkında. Yemeğe inerken koluma girdi, kulağıma fısıldıyor:

– Yine ne oldun Vicdan, neşesizsin ?..

Sudan, basmakalıp cevaplar verdim. Sevdığım çocuk:

– Babamla, senin için bir şeyler konuştuğumuzu sakın sanma... diyerek, beni avutmak, üzüntüden kurtarmak istiyor.

Ben de:

– Zaten aklıma böyle bir şey getirmedim, deyip ona güven vermeye çalışıyorum.

Yemek iyi geçti, Selim Bey birçok vesilelerle önceki kırgınlık ve şiddetini bağışlatmaya, başka başka şeylerle değiştirmeye çalıştı, gönlümü aldı:

– Ben gelinimi çok severim ha...

Gülüştük.

23 temmuz

Nikâh... Düğün... Zıfaf...

O da geldi geçti. Son anına kadar acı, umutsuzluk, uğraş, acı, sıkıntı ve sonunda gerçekten mutlu bir emel...

Gece

Hah!.. Hah!.. Hah!..

Ne kadar gülsem az... Hele, Vecdet anlatırken, katıla katıla dakikalarca gülmekten bayıldım.

Vecdet, yani kocam... Güveybey sabahleyin çarşıya inerken Hacı Ali Hanı'nın önünden geçiyormuş. Ömer de atının üzerinde handan çıkıyormuş. Vecdet'le karşılaşmış. Gözleri birbirine takılınca Ömer'in yüzü çimento gibi küflü bir renk almış, hemen kafasını öbür tarafa çevirmiş, üzengiyi çekince beygiri çarşı içinde tırırsa kaldırmış!.. Çabucak gözden kayboluvermek için...

Demek, ağamız handa sabahı dar etmiş, sabahleyin pılıyı pırtıyı toplayınca savuşmuş!..

Namert herif... Daha dur bakalım. Yalnız savuşmakla yakayı kurtarabilecek misin?..

III

Osmancık; 29 temmuz

– Vicdan, senin şu İstanbul’dan getirdiğin resmini de karşıya assana...

– Peki Vecdet... Seninkiyle karşı karşıya dursun...

Osmancık’tayız. Odamı düzeltiyorum. Daha dün geldik. İskilip’te evlendikten sonra oturmamak diyebilirim. Üç gün sonra, yola çıktık da yine Vecdet:

– Ooo, geç kaldık... diye diye bir hal oldu.

Kasabalar birbirine çok yakın.

Sabahleyin İskilip’ten çıkanlar, kendilerini sıkınca yatsıya doğru Osmancık’a gelebilirler. Bununla birlikte, biz kendimizi yormadık. Bir geceyi yarı yolda, Hüseyin Ağalarda geçirdik. Ne konuk-sever adamlar. Geceyi kendilerinde misafirlikte geçiriyoruz, diye kul köle oldular. Ne yapacaklarını, bize nasıl ikram edeceklerini şaşırdılar!

Fakat ne de olsa Osmancık, İskilip’e hiç benzemiyor... İskilip daha çok güzeldi. Bir kez, buradaki sıcak, cehennemde bulunmaz. Şehir basık, havasız. Kalenin dibine sıkışmış! Kızılırmak ortasından geçiyor, ilçeyi ikiye bölüyor. Kenarları sazlık, sıtma bol. Bağ, bahçe, meyve de kıt. Hoş, daha iki gün içinde Osmancık’la ilgili böyle birdenbire yargıya varmak doğru değil ama, ne de olsa hoşuma gitmedi!..

Bununla birlikte, şehir iyi de fena da olsa bana ne !.. Gözlerim Vecdet'ten başka bir şeyi görmüyor ki...

5 ağustos

- Nasıl Vicdan, hayatından memnun musun ?
- Çok... Son derece...
- Mutluyuz değil mi, iki gözüüm ?..
- Kuşkusuz...

Gece. Bahçede oturuyoruz. İrmağın kumsallarına kadar sokulmuşuz. Zaten ev, Kızılırmak üzerinde. Mahallemizin adı üstünde: Gemici köyü. Hava serin, gündüzün bunaltıcı sıcağından eser yok. Ay ışığı bol. Sanki, her taraf, yer, gök, ırmak biz, ayın ışığında banyo yapıyoruz. Kendi başımızayız. Bir ben, bir Vecdet...

Kocam:

- Mutluyuz değil mi, Vicdan !.. dedikçe de hemen, dudaklarını dudaklarıma uzatıyor, dadikalarca böyle kalıyoruz.

Aşkın şerbet, şehvetin şarap olup doyasıya içildiği dakikalar... Geceyarısına kadar vaktimizi böyle geçirdik...

Kocamın sormasına ve bana söyletmesine gerek yok. Gerçekten mutluyuz. Ölçüsüz bir mutluluk !.. Bunu ne söyleyebiliyorum, ne de yazabiliyorum !.. Yirmi dört sene bir gün bir gece bile mutluluk kavramına yabancı kaldıktan sonra, bu derece sınırsız bir mutluluk ve sevgiye kavuşmak doğrusu anlatılması mümkün olmayan bir zevk !..

Bu gece üşenmedim, hatıra defterimi baştan sona okudum da hayatımdaki inanılmaz değişikliği bir kere daha duydum.

Aman Tanrım, ne müthiş bir hayat geçirmişim ! İstirap, yoksulluk, çile kelimeleri bu cehennemî hayatın yanında öyle sönük kalıyor ki... Daha yeni, daha kuvvetli kelimeler bulmak gerek !..

Beş altı yaşındayken annem başına gaz dökmüş, kendi kendi-

sini cayır cayır yakmış! Sonra, el kapılarına düşmüş, sıkıntıyla kardeş, ıstırapla arkadaş olmuşum! Gezip dolaşmadığım ne Darü-laceze ne evlatlık ev ne hizmetçilik kalmış! Umutsuzlukla pençe-leşe pençe-leşe kendimi kaybedip kan kustuğum günler bile var. Sonra, o, Ömer ahlaksızının hikâyesi, yanım bakirelik, ezeli tesellisizlik ve sonunda yıllarca sürüp giden bin bir dert... Hele, o düzensiz Sabiha'nın piçlik tehdidi!.. Hiçbir üzüntü, hiçbir darbe içimde bu kadar etkili olmadı.

– Bir piç... olmak, böyle bilinmekten ise dünyanın uzayıp giden hiçliği içinde ben de:

– Bir hiç... olmayı çok zamanlar aradım, derdime en etkili ilaç buldum...

Onun için diyorum ki hatıra defterim bir roman olmuş. Eğer bu romana ad vermek icap etse hiç şüphesiz bu isim:

– Yakılacak Kitap!.. olur, gerçekten yakılacak kitap...

Ben, artık geçmişi unutarak yalnız mutluluğumuzla baş başa verip kalmak istiyorum.

Bu benim hakkım değil mi?..

11 ağustos

Şu Ömer de bana merak oldu. Herif, şimdi nerede, ne yapıyor, neyle uğraşıyor acaba?.. Geçen günleri unutmaya ne kadar çalışsam olmuyor!.. İstiyorum ki bir defa karşı karşıya geleyim ve şöyle tepeden tırnağa adamakıllı rezil edeyim...

Ah o gün gelecek mi!..

15 ağustos

Buranın da kendisine özgü tuhaf tuhaf gelenekleri var. İnsan, güle güle katılıyor...

Dün hamama gideyim dedim de gördüm. On beş kuruşla birlik-

te bir gün öncesinden hamamcıya:

– Biz geleceğiz... diye haber veriliyor.

Ertesi gün hamam herkese yasak. Hemen kapıya bir peştemal asılıyor! Akşama kadar. İster bir kişi git, ister bütün mahalleyi top-la peşine tak. Hamam, on beş kuruşu verenin emrine verilmiş!.. Adamın sokağa atılacak dört yüz elli kuruşu olsa da bir aylığını peşin verip hamamı kapatsa demek, bir ay kimse hamam yüzü görmeyecek!..

Tuhaflik bu kadar olur...

20 ağustos

Efsane memleketi... İşleri güçleri yok, her gün bir masalla avunup gidiyorlar.

Bir gün önce, Koyun Baba Tekkesi'ne gittik. Kasabadan arabayla kırk beş dakika ötede... Yüksekçe bir tepenin üzerine tekkeyi kurmuşlar. Bir adı da Çoban Baba... Şehrin içindeki büyük taş köprü de Baba'nın ismiyle anılıyor. Bir taraftan sayılınca kırk, öbür tarafından sayılınca otuz dokuz gözü varmış!.. Köprünün gözlerini saymadım ama, epeyce gülünecek şey!..

Tekkede diyorlar ki:

– Babanın başucundan bir avuç toprak alıp suda ezdin mi, kırk türlü derde ilaç olur...

Ne iyi fikir, ne güzel ilaç! Acaba, dokuz karılı Şeyh Efendi bunu söylerken beni kandırdığına kendisi de inandı mı?..

22 ağustos

Selim Bey hastalanmış! Melahat hastalığın birdenbire geldiğini ve beybabasını yatağa düşürdüğünü yazıyor.

Adamcağızdan iki gün önce mektup aldık:

– Çok iyiyim... diyordu.

Böyle birdenbire hastalanacak ne var? Vecdet de babasına öyle düşkün ki. Hastalık haberini alır almaz çok üzüldü. Bana belli etmemeye çalışıyor ama, oldukça kaygılı...

Kayınbabamı nedense ben de çok seviyorum. Sanki, benim de öz babamış!.. Belki, kendi babamı görmedim, adını bile öğrenemedim de ondan...

Sahi, insanın babasının adını bile bilmemesi ne feci şey!.. Anem, hiç olmazsa sekiz, on yaşındayken ölmüş olsaydı, kuşkusuz bana babamdan söz eder, onu bana öğretmeye çalışırdı. Belki gene anlatmıştır, ama beş altı yaşındaki çocuk, annesini bile şöyle böyle tanırken, babasının adını hatırında tutmayı nereden düşünecek?..

Beş gün oldu. İskilip'ten ses seda yok. Gerçekten çok merak ediyoruz. Acaba beybabamın hastalığı ne oldu?..

Dün akşam, Lale Kadın bizi eğlendirmek için türlü türlü köy şarkıları söyledi, geç vakte kadar darbuka çaldı, kulağımıza bile girmedi. Üzüntü, insana eğlenceyi de unutturuyor. Hele, Vecdet çok sıkılıyor. Bu sabah evden çıkarken:

– Eğer, bugün de babamdan mektup gelmezse telgraf çekeyim... dedi.

Ben, bir şey olacağını sanmıyorum. Gerçekten Selim Bey biraz zayıf, yaşlı, yorgun ama, ne olur!.. Belki üşütmüş filandır...

1 eylül

“Beybabamın hastalığı çok ağırlaştı. İkinizin de yanında bulunmanızı istiyor. Çabuk geliniz.

Melahat”

Vecdet, telgrafı elime uzatırken rengi sapsarıydı

– Gördün mü Vicdan?.. Ben sana söyledimdi...

– Ne var... Ne oldu ?..

Bu soruyu bir çılgın gibi sorduğumu hatırlıyorum. Nasıl çılgın gibi olamam ki !.. O sapsarı renk, elime uzatılan telgraf kâğıdı Vecdet'in hüznü dolu sözleri, üzüntü içinde bir haftadır haber bekleyen duygulu adamı hemen çılgınlaştırmaya yeterliydi. Derhal, telgrafı aldım, okudum. Keşke okumasaydım. Öyle fenalaştım ki...

– E, peki... Şimdi ne yapacağız ? der gibi Vecdet'in yüzüne bakalmışım !..

Fena bir haber, fena bir gece, fena bir talih... Şimdi de bu üzüntü çıktı ! Ben de aptal gibi kendi kendime:

– Artık yalnız mutluluğumuzu düşünmekten başka yapılacak hiçbir şeyimiz kalmadı... der dururdum !

İşte, bu da insanı mutlu halinde üzen, üzüntüye boğan bir iç sıkıntısı ! Galiba, acının ne olduğunu deneyenler için mutluluk boş söz !

Gece

Sabahleyin erkenden İskilip'e gideceğiz. Vecdet, hem Çorum valisine telgrafla bilgi verdi, hem de geleceğini Melahat'a bildirdi.

Bilmiyoruz ki, Melahat'ın telaşı mı, yoksa Selim Bey gerçekten çok ağır hasta mı ?..

İnşallah iyi olur. Vecdet de, ben de hep buna dua ediyoruz...

Zavallı kocam iki gün içinde sararıp soldu.

5 eylül, İskilip

– Beybabam nasıl Melahat ?..

Araba kapının önünde durdu. Vecdet'ten önce arabadan atladım, Selim Bey'i soruyorum. Kızcağız:

– Bugün biraz iyi. Ama Abla, ne kadar korktuk... diye boynuma sarıldı, ağlamaya başladı.

Saçlarını okşuyorum ve avutmaya çalışıyorum:

– Ağlayacak bir şey yok kızım. Tabîî iyi olacak...

Vecdet bizim böyle boyun boyuna dolandığımızı ve Melahat'ın ağladığını görür görmez, arabacının parasını dar verdi, hemen yanımıza koştu:

– Ne oluyorsunuz, ne var ?

Zavallı çocuk, kardeşinin gözyaşlarını görünce, belki babasını öldü bile sandı.

– Hiçbir şey yok, iyileşmiş... dedim de şaşkınlığı geçti, kardeşini okşadı ve hep birlikte yukarıya çıktık.

Selim Bey'i bir an önce görelim... diye merdivenleri dörder dörder çıkıyoruz...

Selim Bey ! Biçare adam on günde limon sarısına dönmüş, incelmış, bitmiş. Tombul, toplu yanakları yerine şimdi avurdu avurduna geçen soluk, bitkin bir yüzü var. Gözlerinin ışığı sönmüş, alındaki kırıksıklıklar kat kat olmuş, bilekleri de çöp gibi sıskalaşmış. On gün içinde insanın çarçabuk bu kadar değişivermesi akla şaşkınlık veriyor.

Bizi görünce, hafifçe başını yastıktan kaldırdı, gözlerinin içi güldü, sevinci yüzünde belirdi. İçten gelen bir sevinç.

– Hoş geldiniz...

Sesi kısık. Titriyor. Hemen ellerine kapandık. Öptük.

– Nasılsınız Beybabacığım ?

Derin derin bizi süzdü:

– İyiyim... Hamdolsun Tanrıma...

– İnşallah daha iyi olacaksınız.

İnsan son nefesinde bile olsa ümidini kesmiyor; hayata daha canla başla sarılıyor.

– İnşallah yavrularım...

Sonra, başımızı birer birer kendine doğru eğdi, beni alnımdan,

Vecdet'i gözlerinden öptü, sordu:

– Siz nasılsınız?

– Çok iyiyiz Babacığım. Yalnız hastalığına çok üzüldük.

Melahat'tan hastalığı sordum:

– Doktor ne dedi Melahat?

– Bize bir şey söylemiyor ki... Merak etmeyiniz iyi olacak verdiğim ilaçları düzenli alsın... deyip gidiyor!

– Allah Allah!.. Hastalığın ne olduğunu bilmiyor musunuz?

– Vallahi bilmiyoruz Ablacığım. Beybabam üşüyor, diye yat-tı, bir daha kalkmadı. Düne kadar ateşler içinde yandı, tutuştu. İnandır mısın? Avucuna şarıl şarıl sirke akan bez koyuyorum da iki dakika sonra, kupkuru oluyordu. Beybabacığım sabahlara kadar baygın baygın sayıkladı, durdu, hiç gözünü yummadı.

– E, şimdi nasıl?..

– İşte bugün biraz hafifledi. Etrafındakilerle üç beş kelime konuşabiliyor.

– Ateşi düştü mü?..

– Bu dakikada yok. Sonra ne olacak bilmiyorum.

– Vah vah...

Doktor da, bizim Necla'nın kocası. Koca şehirde başka işe yarar bir doktor yok. Bu adamcağız da hasta yüzü görmediğinden mi, yoksa yeteneksizliğinden midir, nedir, tımarcıdan farksız. Hele hastalığı söylemeyip de:

– İyi olacak, iyi olacak... deyip gitmiş olması, insanı çileden çıkıyor!

Vecdet evde çok kalmadı.

– Ne var ne yok anlayayım... diye doktora gitti.

Akla bir ihtimal daha geliyor: hastalık acaba çok ağır ve ümit vermeyen bir şey de doktor herkesi tesellisiz bırakmamak için mi söylemiyor?

Ben hastanın başı ucundayım. Biraz benimle konuştu. Sonra başını çevirdi, gözkapakları indi, daldı.

Arada bir uzun uzun inliyor. Son derece halsiz...

Gece

– Ecel gelmeyince adam ölmez... derler ama, hastalık hayli ağır.

Hafifleyeceğe benzemiyor. Gündüz biraz iyiceydi. Bizimle konuşabiliyordu. Akşamüzeri yine fenalaştı, ateş bastı. Hepimiz kar-yolasının başındayız. İnım inim inleyerek sağa sola dönerken rengi büsbütün sararıyor. Bunaltıdan nefesi daralıyor. O, inledikçe benim de yüreğim sızlıyor, sıkıntıdan damarlarımı saran yağ eriyor. Hastanın yüzüne bakamıyorum. Hele Vecdet müthiş üzülüyor. Çocukçağz bir gün içinde eridi, soldu. Bir türlü karyolanın yanından ayrılmak istemiyor, boyuna düşünüyor. Dalgın, çekingen. Korkuyorum, o da üzüntüden hasta olacak. İşte o zaman tamam olur. Arkasından da ben...

Melahat ile küçük çocukların hali de yürek acısı. Hepsinin gözleri dolu, hepsi bir damlayla tufana hazır.

Sabaha karşı

Ne ben uyuyabiliyorum ne Vecdet... Uyku aklımıza bile gelmiyor. Hasta çok fena! Yine şiddetli bir nöbet geldi. Baygın yatıyor. Boyuna sayıklıyor, soluyor. Kendinden tüm geçti.

– Beybaba!.. Beybaba!.. diyorum da hiç cevap vermiyor.

Bizi bile tanıdığı kuşkulu. Ateşi pek yüksek. Vecdet'e sordum:

– Ne yapalım?..

Dalgın dalgın yüzüme baktı:

– Bilmem ki... diye ümitsiz bir cevap verdi.

Son derece telaşlı. Üzüntü ve meraktan yüzünün rengi bembe-

yaz. Uykusuzluğun, yorgunluğun da etkisi var.

– Doktoru çağıralım mı Vecdet?

Kararsız. Tamamıyla bana bağlı:

– Çağıralım...

– Gündüz sen onu gördün... Ne söyledi, hastalığı neymiş?

– ...

Bir türlü hastalığını söylemek istemiyor. Belki, üzülrüm diye saklıyor. Fakat, benden daha çok üzüldüğüne, tesellisiz kaldığına göre bunun ne yararı var? Israr ettim:

– Hastalığı niçin söylemiyorsun Vecdet?

– Canım ben de pek iyi anlayamadım...

Yine sudan bir cevap:

– Anladığın kadar söyle efendim.

– Vallahi, zatürree mi dedi, ne dedi, işte öyle bir şey...

– E, peki hastalığın seyri ne durumdaymış?

– Doktor çok ümitsiz değil ama...

Fazla bir şey söylemedi, ben de daha ilerisini öğrenmek istemedim. Zaten, tehlike anlaşılıyor. Vecdet'in ümitsizliği, bu derece çırpınması, telaş göstermesi de tehlikeye işaretten başka nedir!

Ağustos sonunda zatürreeye tutulmak! Melahat'a sordum... Anlattı: Selim Bey hastalanmadan iki gün önce Çağıl'a gitmiş. Yaşlılığına bakmadan:

– Ben sizden daha gencim... diye kızlarla şaka ede ede ta tepeye kadar da yürümüş! Tabî terledi... Tepede de soğuk su içmiş, kendini rüzgâra vermiş, ceketsiz dolaşmış, soğuğu almış.

Neredeyse şafak sökecek. Bulutlara beyaz karışıyor. Doktoru bekliyoruz.

Haber göndereli yarım saati geçti, beyimiz hâlâ meydanda yok... diye Vecdet'e dert yanarken, sokak kapısı vuruldu, balkonun penceresinden uzandım baktım...

Ahmet Çavuş doktoru bulmuş getirmiş, hizmetçi hemen kapıya indi, doktoru yukarıya aldı:

– Hasta nasıl efendim?..

Doktordan çok bir softayı andıran cılız yapılı adam sanki durumunu bildiği ağır bir hastayı değil de, şöyle böyle rahatsız birinin hatırını sormaya gelmiş gibi umursamaz ve durgun.

Bu bayağı, mıymıntı herifin oyalanması çok sürmedi, hastanın nabzını aldı, arkasını, göğsünü dinledi, ateşine baktı, uzun uzun düşünmeye başladı.

Sordum:

– Doktor nasıl?..

Biraz yüzünü buruşturdu, gözkapaklarını kıstı, dikkatle beni ve Vecdet'i süzerek:

– Hasta biraz ağırlaşıyor, fakat, henüz ümidim var... dedi.

Ben derhal ortaya bir teklif attım:

–Çorum'dan doktor getirtelim mi?..

Teklifim boynu büyük, gözleri ölü halinde inleyen babasının derinleşen ve ışığı sönen gözlerine bağlanan Vecdet'te hemen etkisini yaptı; doktorun yüzüne baktı. Tuhaf bir sahne... Sonra hepimiz birbirimizin yüzüne baktık... Önce, doktor:

– Hayhay... getirtelim, dedi.

Vecdet'in yeni bir ümide kendini kaptırdığını, gözlerini kapayan karanlığın hafif durulduğu görülüyordu. Güvenle söze karıştı:

– Evet getirtelim... Şimdi telgraf çekeyim...

Fakat kime?

Doktor bir saniye düşündü, cevap verdi:

– Talat Bey'i getirtelim. En iyi dahiliyeci odur.

Sonra, bir kalem, kâğıt istedi, verdik:

– Telgrafı bendeniz yazayım.

– Evet...

Yazdı ve okudu:

– “Kaymakam Bey vahim bir zatürreeye yakalanmıştır. İhtilat yapabilir. Ateş kırk derece. Hasta baygındır. Telgrafımı alır almaz, gerekli ilaçları da yanınızda bulundurarak hemen yola çıkmanızı rica ederim.”

– Nasıl?..

– İyi... Pekâlâ...

Vecdet bu cevabı verirken güldüm. Çocukçağız herhalde bu cevabı verecek kadar bön ve bilgisiz değildir ama, ne yapsın? Denize düşen yılana sarılır...

Biz de bir kez hekim kılığına giren bu doktorun eline kaldık. Öyle açık olmayan, teşhisten uzak, hastalığı ve bulunduğu devreyi anlatmaktan yoksun bir telgraf ki... Çorum’daki doktorun bunu okuyup da hastalığı gözünün önünde canlandıracağını hiç sanmam. Meğer çok zeki, hakkıyla mütehassıs biri ola...

– Eh artık bendenizin bir işi kalmadı. İlaçlara devam ediniz, olmaz mı efendim!..

– Evet... Bu telgrafı, şimdi bendeniz çektiririm. Talat Bey de gelsin, bakalım ne olacak?

– Allahaismarladık efendim.

– Güle güle...

– Ahmet Çavuş’u çağırınız.

Çavuş geldi.

– Bu telgrafı hemen götür, çektir...

– Başüstüne efendim.

6 eylül

Doktor bu sabah telgrafı almıştır. Eğer, akşama hareket ederse yarın buradadır. Sabahleyin gelebilir.

Hepimizin ümidi onda. Hasta gitgide ağırlaşıyor. Gene çok

baygın, tamamıyla bitkin. Acaba, doktor ne diyecek?.. Ah, ne olur bir defacık:

– Hasta mutlaka iyi olacaktır... dediğini duysam.

7 eylül

– Kurtarmaya çalışacağız Fakat, çok geç kalındığını da söylemek görevim.

– Efendim. Bütün suç buradaki doktorun. Daha önceden gelmenizi isteseydi kuşkusuz derhal zatiâlinizi davet ederdik. Biz tamamıyla kendisine güvendik...

– Neyse... O geçti artık, geleceği düşünelim. Siz hemen bu ilaçları yaptırınız. Bakalım ne olacak...

Talat Bey Vecdet'le bir kenarda konuşuyorlar. Mıymıntı doktor da hastanın yanında. Olmaz olsun ! İhmal ve aptallığı yüzünden adamcağızın kanına girdi. Mademki, beceremeyecekti; niye vaktiyle bu doktoru getirmemizi söylemedi. Eğer, yine Çorum'dan doktor getirmeyi ben söylemeseydim, demek Selim Bey bu sersemnin elinde ölüp gidecekti ! Talat Bey, doğrusu çok iyi bir adam. Doktorun iyiliği, gücü derhal belli oluyor. Daha hastanın nabzını eline alır almaz uzun bir:

– Ooo... çekti, kötü durumu kavradı.

Hastayla uzun boylu ilgilen-di, her tarafını dinledi. Fakat, dediği gibi; tedaviye çok geç kaldık. Hiç hasta, bu doktor adını üniforma gibi taşıyan, doktorluğun, “d”sini bilmeyen herife emanet edilir miydi?.. Fakat!.. İşin böyle olacağını ne bilelim!..

Selim Bey bir deneyin kurbanı oldu.

Gece

Ümit yok!

Doktor:

– Bu geceyi ve yarını atlatabilirse ötesi kolay... diyor.

Fakat bunu boş söz diye söylediğinden şüphe etmiyorum...

Yine şiddetli bir bunalım geçiriyor, boyuna sayıklıyor, mırıldanıyor, arada bir sesini yükseltiyor:

– Vecdet... Vecdet... diyor.

Oğlu kadar babası da ona düşkün...

Geceyarısından sonra

Ömrümde bu kadar sıkıldığımı, azap ve ıstırap duyduğumu hatırlamıyorum. Selim Bey ölecek galiba... Vecdet, doktoru uyandırdı, getirdi. Adamcağız, bizi oyalamaya çalışıyor. Belli ki, iş işten geçmiş...

8 eylül

Ölüyor. Bu gerçek. Hiç gücü yok. Avurdu avurduna çöktü. Rengi sapsarı. Başını bir parçacık kaldırıp tutamıyor. Eti gidip sinir ve damarları kalan bir deri, bir kemik elleri titriyor. Gözleri durgun, cansız. Çok inlemiyor, sakın. Fakat, hayat eseri saniyeler geçtikçe sönüyor. Dudaklarında sıkıntı ve dünyaya küsen acı bir gülümseme var. Ayrılığı duyduğu belli. Kim bilir bu saniyede aklının içinde ne var, ne düşünüyor? Acaba düşünebiliyor mu?.. O da, bir mesele!.. Hele, öleceğini biliyorsa; bütün çabalarımızın boşluğunu duyuyorsa buna ne diyor? Çok acı; yalnız acı değil, feci bir sahne! Demin Vecdet'i, daha önce Melahat'ı; şimdi de beni yanına çağırdı, hiçbir şey söylemeden alnunuzdan öptü. Bunlar veda öpüşleri mi?..

Öğleden sonra

Doktor odanın içinde ayakta dolaşıyor, ümitli görünmeye, bizi avutmaya çalışıyor. Boş, değersiz bir çaba! Dakikalar sayılı. İnsan ölümün yakınlığını gözüyle bile görebiliyor.

Vecdet bir tarafta ağlıyor. Melahat, Nebahat, Nevzat da boyunlarını bükmüşler; masum masum babalarının kurtulmasına dua ediyorlar. Hele, zavallı Melahat, içli kızcağız !.. İki gözü, sanki; iki çeşme...

– Vecdet... Yavrum... Gel...

Zayıf, güçsüz, kesik kesik bir ses... Elem veren bir davet! Vecdet, hemen babasının yanına gitti, biz de onu izledik:

– Ne emrin var Babacığım ?..

– Otur çocuğum...

Gözlerini etrafa çevirdi; bizi gördü, bir dakika hepimizi süzdü. Solgun bir bakış. Sonra, eliyle işaret etti:

– Siz gidin...

Geriye çekildik. Fakat ben karyolaya biraz yakınım. Söylediklerini işitebiliyorum.

Vecdet'in başını kendisine doğru çekti, eliyle saçlarını okşadı, okşadı, alnından öptü, gözlerinden iri bir damla yaş taşı, dudaklarının kenarına kadar yuvarlandı.

– Vecdet, ben ölüyorum oğlum...

Vecdet birdenbire şaşırdı, elleri titremeye başladı, dili tutuldu, yüzünün rengi birdenbire değişti. Çılgın bir edayla:

– Böyle söyleme Babacığım. Daha çok ümidimiz var... diyebildi.

Fakat Selim Bey, artık yaşamaya, avutmaya inanmıyor. Tekrar etti:

– Hakkını bana helal ettin mi oğlum ?..

– ...

Cevap yok. Vecdet yalnız babasının yüzüne bakıyor, fakat tek kelime söylemek gücünü kendinde bulamıyor. Bundan sonra; Selim Bey'in yüzünde hafif, fakat acı bir gülümseme, hemen toplandı ve dağıldı. Daha sonra, alnının çizgileri birdenbire gerildi, yüzünün rengi değişti, saçları dikildi; korkunç bir manzara aldı ve yine bir sani-

ye böyle geçti, düşündü. Bu saniyede irileşen gözlerinin içinde karanlık ile aydınlığın pençeleştiği, bırakılmış birçok sahnelerin canlandığı ve tüyleri ürperttiği seziliyordu. Bu, yarı vahşi sahneyi hüznü dolu bir manzara izledi, Selim Bey ağlayarak söylemeye başladı:

– Vecdet... Oğlum. Küçükler önce Tanrı'ya, sonra sana emanet. Onlara beni aratmazsın değil mi?..

Burada durdu, Vecdet'in gözüne içine baktı; Vecdet de ona baktı, kendini tutamadı, kirpiklerini ıslatan yaş damla damla yüzüne sızdı.

– Baba Allah aşkına, böyle şeylerden söz etme... diye yalvarmaya başladı.

Baba da acılı, oğul da...

Selim Bey yine kısık, boğazını düğümleyen, nefesini boğan ve hepimizi titreten korkunç bir sesle sözüne devam etti:

– Oğlum, sakın bana güvenme... Ölürken Allah'ın huzurunda da itirafa ve açıklamaya mecbur olduğum bir gerçek var. Belki üzüleceksin, belki kızacak ve benden öğreneceksin... Ama, ne yapayım?.. Elimde değil! Mezara da vicdansız bir adam... diye gitmek, bu sırrı benimle beraber gömmek istemiyorum. Ruhum, gözümün önündeki hayal beni zorluyor.

Selim Bey'in sesi büsbütün kısıldı, gözlerini gördüğü hayalden korkar gibi bir an şiddetle yumdu ve:

– Of Tanrım... diye hüznü dolu bir of çekti.

Yüreğini sızlatan, gözlerini yaşartan bir acı çığlık.

Ölmekte olan ve sevilen bir adamın yanında bulunmak ne acı Yarabbi!.. Helâ, Vecdet'in durumu. Rengi bembeyaz. Olduğu yere yığılıp kalmış. Gören:

– Ölü... der!

Karyolaya dayanmış, tamamıyla hareketsiz, kıvılcıktan babasını dinliyor.

– Vecdet... Bundan yirmi beş, yirmi altı yıl önce, ki sen o zaman iki üç yaşındaydın... Anneni ve seni Kayseri’de bıraktım, İstanbul’a gittim. Tabii, yine memuriyet için... Orada birkaç ay kaldım. Bilmiyorum ne kadar? Günü gününe söyleyemem! Yalnız, işte o vakit; kader ve gençlik beni bağışlanmaz bir günaha sürükledi. Ve bu günahın çok ağır bir mirasını bıraktı...

Selim Bey, gittikçe bunalıyor, nefesi daralıyor; yüzündeki buruşukluklar çoğalıyor; benim de merakım büsbütün artıyor, kelimeleri kaçırıyor, kendimi ne ona ne Vecdet’e göstermeden her şeyi dinliyordum.

– Bilmem Aksaray’ı bilir misin?.. İstanbul’dayken belki görmüşsündür. Aksaray Camii’nin hizasında ya ikinci, ya üçüncü ev. Basık, karanlık, iki oda ve bir koridordan ibaret! Şimdi kimindir, içinde kim var?.. Hiç bilmiyorum. O zaman: posta memuruyken pek genç ölen Cemil Efendi’nindi ve içinde dul karısı Şaziment Hanım tek başına oturuyordu. Vecdet sana söylemekten sıkılıyordum. Ben bu kadınla tanıştım, seviştim, kalbini çaldım, dört ay beraber yaşadım; sonra da bir hırsız gibi koynundan sıyrıldım, kaçtım. Bir sene sonra çocuğum olduğunu haber verdi, onu da inkâr ettim, aldırmadım ve her ikisini de bugüne, bu ana kadar unuttum. Hoş şimdi o kadın yaşamıyor ya!.. İki üç sene sonra, kendini öldürmüş. Çocuk ne olmuş bilmiyorum. Ben yüzünü bile görmedim. Fakat, o benim çocuğum. Senin öz kardeşin... Onu ara, bul ve kollarının arasında sık e mi?.. Hem...

Selim Bey; kâh kısılan, kâh boğazını sıkarak ısırtarak inilideyişleri kopararak yükselen sesiyle devam ediyordu. Üst tarafını dinlemedi. Aksaray, cami, ev, dul Şaziment; iki üç yıl sonraki intihar... Kulaklarımda takıldı kaldı, sahneler gözümde büyüdü ve son sözlerin ifade ettiği bütün manzaralar hayalimde canlandı ve bir an gerçek müthiş bir şamar gibi suratıma indi!

Deli gibi koştum, deli gibi karyolanın üzerine kapandım, deli gibi bağırdım:

– O, çocuk benim...

Akşam

Doktor ölen babamı bırakmış, beni ayıltmış! Ne diye... Niçin?

Demek, şimdi, kocam kardeşim, Selim Bey babam!.. Ve ben Sabiha'nın dediği:

– Bir piç!..

Of!.. Beynimin geriye geriye aktığını, aklımın yerinden oynadığını, kafamın sızidan çatladığını duyuyorum. Hemen çıldıracam!..

Hani, Osmancık'ta:

– İşte, ta kendisi... dediğim mutluluk nerede kaldı...

Niye böyle birdenbire yağma oldu?.. Nerede geçmişe gömdüğüm ve ahmak gibi adını:

– *Yakılacak Kitap* koyduğum defter? Asıl, bu sayfalara o ismi vermek lazım:

– *Yakılacak Kitap*

Yansın... Her şey, ben de, o da... Hepimiz de!

Ertesi gün

Zabıta raporundan:

"Osmancık Kaymakamı Vecdet Bey'in zevcesi, Selim Bey merhumun gelini Vicdan Hanım sabaha karşı Meydan Çay'nın kıyısında ölü olarak bulunmuştur. İntihar edenin Tokatlı Mahallesi pınarı önünde kendini çaya attığı anlaşılmıştır. Tahkikata devam edilmektedir."

Etem İzzet Benice 1903'te İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi'nde, Yüksek Deniz Ticaret Okulu'nda öğrenim gördü. 1920'de *Tevhid-i Efkar*'da gazeteciliğe başladı, *İkdam*, *Zaman*, *Açık Söz*, *Son Telgraf* ve *Gece Postası* gazetelerini yayımladı. *Vatan*, *Son Saat* ve *Milliyet*'te başmakaleler yazdı. 1942-1950 arası, önce Kars, sonra Siirt milletvekiliydi. Okurların çok severek okuduğu romanlarında, sinema dilini andırır, hızlı, akıcı, gereksiz ayrıntılardan uzak, alabildiğine renkli anlatımıyla ünlendi. 28 mart 1967'de İstanbul'da öldü.

“*Yakılacak Kitap* cinsel isteği kışkırtan, evet, apaçık kışkırtan sayfalarıyla da ilginç geldi bana. Çünkü Etem İzzet Benice bu sayfalarında natüralist denebilecek bir anlatımı tercih etse de, arka planda çok önemli bir ahlak ve toplum sorununu işlemiş. Cinselliği okur avlamak için kullanmaya gönül indirmemiş...”

Selim İleri

“*Bu gözler, bu ten, bu daima gülümseyen yüz, çok kuvvetli irade ve istek belli ki beni, daha dudaklarımı ilk alev öpüşünün kanımı tutuşturduğu geceden kendine bağladı.*”

ISBN 975-293-039-5

